

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\M\May Karel\May Karel - Červenomodrý
Metuzalem.pdb

PDB Name: Cervenomodry Metuzalem
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 11.4.2007
Modification Date: 11.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Karel May
Červenomodrý
Metuzalém

ALBATROS
PRAHA

Translation and adaptation © Milan Korejs 1970
Illustration © Josef Novák, 1970

KAPITOLA PRVNÍ

Čestné slovo — čchi-š'

Každý z vážených starousedlíků onoho líbezného universitního městečka i kdekterý náhodný přichozí, jenž tam třeba jen jedinkrát v životě omylem zavítal, dozajista spatřil a poznal Červenomodrého Metuzaléma — byl to přec kráčejíci pomník tamější alma mater: ni-kdo ho nemohl přehlédnout, a kdokoli ho jednou spatřil, do smrti nebyl s to na něho zapomenout.

Snad jen pánbůh ví, jak dlouho už bydlel v Peprmintové uličce, a kolik semestrů měl vlastně zapsáno v zteřelém indexu, to zůstávalo již naprosto temnou záhadou; však by byl také každému, kdo by se opovážil neomaleně se ho na to pozeptat, odpovědět toliko se šavlí v ruce: o jeho věhlasu v bitkách a soubojích věděl totiž naproti tomu kdekdo. Den co den v přesně stanovenou chvíli vyšel z domu, v jehož přízemí měl krámek čínský obchodník s čajem Jie Ťin-li, zabočil vpravo do Humboldtovy ulice, zmizel ve vratech U listonoše z Nini-ve, jak studenti přezvali svou spolkovou knejpu, a ve stejné přesné okamžiku se opět objevil, aby se touž cestou vrátil do svého obydlí. Tak tomu bývalo vždy třikrát denně: po ránu, k poledni a navečer — a pokaždé s takovou dochvilností, že si ctihodní obyvatelé Peprmin-tové i Humboldtovy ulice podle něho natahovali své neméně účty-hodné památeční pendlovky.

Jednoho dne však polední štamgasti od Listonoše čekali nadar-mo. Divili se, vrtěli nad tím zjizvenými hlavami, ale když se neuká-zal ani nazítří, neprodleně začali pátrat po příčině tak trestuhodné extravagance. Konečně třetího dne se vydali k jeho odvěké bytné paní Steinové. A tu se ke svému nemalému zděšení dozvěděli, že zaplatil nájemné na dva roky dopředu a — zmizel. Kam? To jim za živý svět nemohla anebo nechtěla prozradit. Pověděla jen to, že zá-roveň s ním zmizel i její nejstarší syn — kupodivu však při tom neu-ronila ani slzičku. Ostatní zůstalo tajemstvím, jehož odhalení museli chtít nechtě ponechat budoucnosti nebo náhodě.

Onoho rána, kdy Červenomodrý Metuzalém vykonal naposled svou pravidelnou cestu do známé pivnice, netušil po pravdě ani on sám, že se tam v poledne už nevrátí, že zmizí ze světa, a dokonce na dlouhý čas...

Kráčel jako obyčejně pomalu a s křepkostí cvičeného medvěda Humboldtovou ulicí zpátky domů a samolibě se kochal pozorností, kterou kolkolem vzbuzoval. Však také bylo proč! Obdařen statnou, ba obrovitou postavou, valil před sebou své hektolitrové panděro s důstojností preláta; tmavý pěstěný plnovous mu rámoval ducatý obličej, plností a zbarvením nepochybně svědčící o řádném občanova upřímně hrdém na potěšlivou skutečnost, že proslavené pivo jeho rodné země skončilo právě s úspěchem své triumfální tažení okolo světa; šikmo po tváři se mu táhla široká jizva a dělila nos přesně na dvě poloviny — avšak, vážení, jaký to nos! Snad někdy dávno bylo ho možno s trochou shovívavosti nazvatí orlím, časem se ale ostrost tvaru zjemnila a ustoupila oblastí, která se od semestru k semestru stávala povážlivější stejně jako barva, střídající během své zázračné proměny veškeré odstíny od líbezně růžové až k brunátné červeno-modři. Majitel tohoto onosení svaloval sice vinu za prapodivnou bar-vitost svého čmuchadla na starou ránu šavlí, jeho kamarádi ze spolku byli však kupodivu naprosto jiného mínění. Ach, mladí čtenáři, střež-te se v životě podobných rozporů! Ale nechť už je tomu jakkoli, jed-no bylo jisté nade vši pochybnost: Červenomodrý Metuzalém vděčil za své podivuhodné jméno stejnou měrou barevnému nosu i nedo-hlednému počtu ztracených semestrů.

Nosíval modrý sametový kabátec zdobený šňůrami, červenou brokátovou vestu, bělostné zámišové kalhoty a vysoké lakové jez-decké boty s obrovitými ostruhami zjevně mexického původu, jejichž ozubená kola měřila bratru dva a půl coule v průměru, na dlouhých kadeřích trůnila červenozlatá cereviska, ruce trčely věčně hluboko v kapsách nohavic na důkaz nezměrného pohrdání vůkolním světem a v zubech bez ustání drtíval jantarový náustek perského nargilé, jehož dým vypouštěl v mocných a nadmíru dekorativních kotoučích.

Před ním neméně vážně kráčel vždy obrovský bernardýn neo-mluvitelného jména Cupido s dvoulitrovou holbou svého

pána v hu-bě, za ním Metuzalémův sluha: v levici třímal skleněnou baňku vod-ní dýmky s nádobkou přinejmenším na funt tabáku a s gumovou, dobře čtyřlůtkovou hadicí, vedoucí bez zbytečných oklik přímo do úst bafajícího studenta, pravou rukou opíral o rameno jako pušku dlouhý dřevěný předmět, ve kterém kolemjdoucí k nevýslovnému úžasu poznávali ušlechtilý hudební instrument zvaný fagot, jehož čestnou úlohou bývaly však v tomto případě zpravidla jen pijácké signály U listonoše z Ninive a halasný doprovod k nekonečným Hoch!, Hurá! a Pějme píseň dokola. Vytrvalý nositel dýmky a fagotu byl bezesporu stejný originál jako jeho pán; patřil k těm, z jejichž tváře jen stěží uhádneme věk: byla poseta vráskami a zbrázděna rýhami, že o vlastních tazích ne-mohlo být řeči. Když ho tak člověk viděl s vážnou oddaností kráčet za svým velitelem a čekat na sebemenší pokyn, pohled nebo okamrk, těžko by mu hádal pod čtyřicítku — a to ještě jenom v jaksepattí lichotivé náladě; komu se však podařilo vynatrefit ho náhodou v dob-ré míře a přívětivém rozmaru, spatřil, jak vychytrale pomrkává ma-lýma očkama, a všimnout si jeho hbitých pohybů a čilé duševní svě-žesti, neřekl by mu víc než něco přes dvacet. Na otázky příliš zvěda-vých neodpovídal a svůj věk stejně jako semestry svého pána a veli-tele udržoval zahalený do neproniknutelné temnoty. Jeho dlouhá, tenká postava byla oblečena právě tak jako velká a baňatá Metuzalémova, jen místo studentské cerevisky trůnila mu na ostříhané hlavě vysoká bílá čepice, jakou zpravidla nosívali k plotně kuchaři nebo cukráři při výrobě hříšných sladkostí.

Tak tedy kráčeli Humboldtovou a pak Peprmintovou ulicí, vpředu pes, potom pán a za nimi sluha, každý z nich důstojně a s notnou dávkou upjatosti. A právě když chtěli vejít do chodby domu, kde před dávnými časy rozbili svůj stan, otevřely se dveře čínského krámků a jeho majitel v širokém kroji Nebeské říše se vykolébal na ulici. Už dávno uzavřel přátelství s věčným studentem, naučil se od něho obstojně němčině, kterou v době, kdy se usadil ve městě, jenom přetěžko lámal, a na oplátku ho zase natolik zasněžil do tajů čínštiny, že se v ní Metuzalém vyznal takřka na excellens.

Sotva ho obchodník s čajem uviděl, zavrtil ruce do širokých ru-kávů a hluboce se mu uklonil.

„Servus, milý Jie Ťin-li!“ odpověděl mu student svým pivním basem. „Kampak máte naměřeno? Jdete ven?“

„Š‘, š‘, čchü — ano, ano, pane. Na policii.“

„Neříkejte? A co tam? Našel jste snad klíče od domu či co? Ne-bo — nu ovšem! To bude ono! — nebo vám chtějí napařit pokutu za falšování čaje?“

Číňan nechal jemně proklouznout svůj cop mezi prsty, povytáhl neviditelné obočí a zdvořile odpověděl:

„Ráčíte žertovat. Jie Ťin-li nebude nikdy platit pokutu, Jie Ťin-liho zboží je pravé, čisté a směšně laciné. Jie Ťin-li však dostal dopis z vlasti a má ho odevzdat. Jenomže jméno příjemce nenašel v adresá-ři, musí se zeptat na ohlašovací úřadě.“

„I kdeže to, nejctihodnější,“ usmál se student, „pročpak s tako-vouhle maličkostí k policajtům, nejspolehlivější adresář je tuhle!“ A zaťukal si prstem na čelo. „Zbytečně mi neříkají Metuzalém. Mnozí se už narodili, přemnoží zemřeli, nepočítaní sem přišli jako vyjukaní zelenáči a odešli jako vybledlí filistři — jen já jediný jsem tu zůstal co skála v sypkém písku a jejich jména se navěky zapsala do análů mého génia, žel dosud nevydaných. Jak zní ta adresa?“ Obchodník s čajem vytáhl z objemného rukávu dopis: na obálce nebyla ani známka, ani razítko — došel tedy zřejmě vložen v jiné zásilce. Adresa napsaná štětcem zněla: Učiteli obecné školy p. Josefu Ferdinandu Steinovi či jeho příbuzným, dříve bytem v Horní ulici čp. 12, přízemí.

Student prohlížel obálku ze všech stran a zamyšleně pokyvoval hlavou:

„Hm, tak tedy říkáte, že tenhle pán není v adresáři... Po prav-dě řečeno, ani já neznám žádného učitele toho jména. Patrně už dáv-no zemřel a... Heuréka! Už to mám!“ vykřikl najednou. „Co když je vdova po něm zrovna má nebohá bytná a vaše domáci? Svěřte mi na chvíli ten dopis, milý příteli! Vycválám nahoru a přivezu vám zprávu mimořádným vlakem — expres, franko a obratem!“

A hnál se domů, jako by o rozluštění téhle záhady rozhodovala každá vteřina. Pes a sluha zevlovali pořád ještě tam, kde se před chvilíčkou zastavili, a ani v nejmenším nebyli připraveni na tak náh-lou akci svého pána. Bernardýn sice uskočil, zato sluha zůstal jako přikovaný — a v tom bylo celé neštěstí. Hadice vodní dýmky se na-pjala, baňka mu vyklouzla z ruky, chtěl ji zachytit, ale ještě ji postrčil — a rovnou na psa a se psa na zem, kde se roztržila na tisíc kousků, žhavý popel se vysypal Cupidovi na hřbet, hrdlo táhl Metuzalém za sebou takřka do půl schodů a teprve tam si uvědomil, že se zřejmě něco děje, obrátil se a zůstal stát: uviděl střepy a celou tu spoušť, uslyšel psa, jak spustil nárek a kvik, sotva mu začala doutnat srst, spatřil sluhu, kterak se jak široký tak dlouhý natáhl přes bernardýna s fagotem v ruce, a nad celým tím božím dopuštěním lomil rukama Číňan a zoufale volal: „Niu-niu-niu! Pen-tan, pen-niu!“ — a to všec-ko budilo tak směšný dojem, že se student fajfka nefajfka rozchechtal a křikl:

„No potěš tě ruka páně, Gottfriede z Bouillonu, tys tomu zas jednou dal!“

On i všichni studenti říkali totiž nebohému sluhovi z neznámých důvodů tímto proslaveným historickým jménem. Jmenovec velkého křížáka vyskočil jako čert ze škatulky, otfepal se a ozval se mnohem víc pohněvaně nežli v rozpacích:

„Co zas, hrom do mydlin! Japa to, že zaseje já? To už namou-těkuši přestává šecko — pořád jen já! A že se zeměkdoule votáči, to taky já, co? A že máme nohy patama dozádu. Dopa mi vytrh to vod-natelný hulidlo z ruky a poslal mě šupem do přízemka, no? Člověk kráčí ve vsí počesnosti vod boha Bakšusa k domácím špenátům, a ešte nestačí vkročit do zvěstiboulu, a už nad nim stojí copatej a mňouká jako pomínutej kočkodan! — Copa to vůbecně melou?“ ob-rátil se na Číňana.

Odpověděl mu však jeho pán:

„Jestli se nemýlím, niu se čínsky říká jistému nepřilíš chytrému přezývavci — a třikrát po sobě to značí: trojnásobně totěž.“

„Vohromny! A pen-tan?“

„Nemotora, ťulpas, pitomec.“

„Eště vohromnější. Jářku, pane Jie Ťin-li, esli chtěli k policaj-tům, nerácej se vobtěžovat, dám jich sebrat sám, za vyražku na cti. Ale nejdřívěj se liběj podívat, jak jim prachvobyčejnej Němec s muzikální koncertmátoři dokáže zahrát na svůj voblíbenej inštru-ment!“

A popadl fagot a hnal se na Čiřana. Ten však nebyl žádný hrdi-na: vzal nohy na ramena, bleskurychle zmizel ve svém krámku a za-vřel se tam na závoru.

„Zmiznul jak Té Deum ex mašina!“ zajásal Gottfried z Bouillo-nu. „Věny vidí Mici — ale vodřikám se protedlenkrát salvy za vi-těstvi, rači vodezdám ty zbytky šťasny minulosti blaženému zapo-mmění.“ A začal sbírat střepy.

Červenomodrý Metuzalém pádil zatím ke své bytné. Bydlela v nevelkém pokojíku s malou ložnicí, ostatní tři pokoje pronajímala studentům, aby si alespoň trochu přilepšila: penze po ubohém kan-tůrkovi byla totiž ještě ubožejší, a tak nejednu noc proseděla nad ši-tím či nad kanavou, zahánějíc bídu s nouzí od lůžka svých milova-ných dítek.

Teprve chvíle, kdy se do všech tří místností nakvartýroval Me-tuzalém se svým sluhou, přinesla jí jakous takous úlevu. S předešlý-mi nájemníky býval kříž a starosti, kdežto on byl zámožný a měl i dobré srdce, řádně platil nájemné, ledaskdy jí pomohl i k tučnějšímu vedlejšímu příjmu, brzo si zamiloval její dobře vychované děti a tuze rád pak slýchal, když mu říkávaly strýčku, ba zdálo se, že si v duchu předsevzal pečovat o jejich blaho jako skutečný a opravdový strýc.

Nejstarší Richard jevil velké nadání a učitelé naléhali na nebo-hou matku, že by byl hřích neposlat ho na studie. Na to však byla příliš chudobná. Třebas uznávala, že i řemeslo má zlaté dno, přesto její mateřská láska jen těžko snášela, že nemůže chlapci poskytnout patřičné vzdělání a lepší budoucnost.

A tak když k ní jednou večer přišel Metuzalém a bez dlouhých okolků začal právě na to téma, s těžkým srdcem poděkovala a odmít-la šlechetnou nabídku; student však nicméně prohlásil zřetelně a jas-ně:

„Milá paní, snad jste si už všimla, že ne zrovna rád hovořívám o sobě a o svých věcech. Dnes tedy dělám výjimku. Můj otec byl boha-tý sládek a ješitná ctižádost ho hnala k tomu, aby se mohl pyšnit uče-ným a slavným synem. Já se mocí mermo bránil, nechtěl jsem být ničím jiným, než byl on, leč marně. Nezbylo mi nežli do zblbnutí deklinovat slůvko faba, to jest bob, třebas mi byl vždycky bližší chmel než všechny luštěniny světa. O ostatním radši pomlčím. Na sklonku života přeměnil otec svůj pivovar na akciovou společnost a zanechal mi velké jmění, já to však dotáhl jen na věčného studenta a ostrého duelanta. Ted' však začínám bolestně pociťovat prázdnotu své trapné existence a stydím se za sebe i za svůj pustý život. Zachtě-lo se mi činů — a první bude ten, že učiním vše, aby váš syn nahradil ztracený čas mých marných studií. Nic mi nebudete dlužni, žádný strach, a já aspoň splatím svůj dluh, který mě tíží na stárnoucí duši. Učiníte-li šťastným svého syna tím, že neoslyšíte mou nabídku, uči-níte šťastným i mne a do smrti vám za to budu vděčen. Řekněte ano, podejte mi ruku — a konec řeči.“

Od té doby navštěvoval Richard gymnasium a Červenomodrý Metuzalém nad ním bděl jak kvocna nad jediným kuřátkem. A kuřát-ku ted' bylo právě sedmnáct a ze všech sil se snažilo splnit všechny naděje a tužby matčiny i strýčka Metuzaléma.

Když tedy ted' vstoupil student do jejich pokojíku s dopisem z Číny, spatřil zase jako vždy tu známou tichou idylku: pilná paní Stei-nová žehlila prádlo, svědomitý Richard se skláněl nad atlasem, jeho mladší sestra neúnavně šila na stroji, který jí Metuzalém daroval k letošním vánocům, a malý šestiletý bratříček seděl potichoučku u kamen, zaměstnán nějakou hračkou. „Poslyšte, paní Steinová,“ spus-til Metuzalém po zběžném, leč vřelém pozdravu, „nebydleti jste dřív v Horní ulici číslo dvanáct v přízemí?“

„To ano,“ odpověděla překvapená bytná.

„A nejmenoval se váš nebožtík muž Josef Ferdinand?“

„Jmenoval. A proč se ptáte?“

„Nu, pak to tedy souhlasí. Tenhle dopis je váš.“

Podal jí obálku, paní Steinová přečetla adresu a zeptala se notně udivena:

„Jakpak to, vždyť nepřišel poštou! A odkud je?“

„Z Číny, paní Steinová, představte si, že až bůhvíodkud z Číny. Jie Ťin-li mi ho dal.“

„Co říkáte — že z Číny? Kterýpak pohan by mi psal z takové nekřesťanské dálky? To bude nejspíš nějaká mýlka, pane Metuzalé-me, určitě to není pro mne.“

„I proč by ne. Vidíte — adresa je přesná.“

„Dovolte, maminko, podívám se na to,“ ozval se Richard a sáhl po obálce. Přečetl adresu a pak rozhodl: „Je sice pro otce, ale když zemřel, máte přece plné právo otevřít ho vy.“ A bez meškání rozřízl perořízkem obálku, vytáhl popsany list, rozevřel ho a svezl se pohle-dem až dolů k podpisu. „Můj bože, od strýčka Daniela!“ vykřikl pře-kvapeně.

„Cože! Švagr Daniel byl přece v Americe a zmizel bůhvíkam,“ namítla matka.

„Pak je tedy znovu na světě a sláva bohu živ a zdrav! Ale po-slyšte, co píše!“

Červenomodrý Metuzalém se chtěl taktně odporoučet, zdrželi ho však, před ním přece neskrývali žádnou rodinnou radost ani žal.

Obsah dopisu musel být zřejmě nadmíru důležitý, vždyť student zůstal u své bytné víc než hodinu. A když se jeho sluha — samo se-bou že ne ze zvědavosti, ale z přehorlivé péče — zastavil přede dveřmi a nastavil ucho, zaslechl zevnitř radostný výkřik; a tak, třebas nerozuměl ke své mrzutosti ani slovo, přece jenom poznal, že porada je jaksepatří živá.

„Copa se to tam, hrom do vejra, děje — nejspíšejce válečnická porada či co,“ brumlal si pod vousy. „Rači zpátky, slavněj vejzvěd-níku, nebo padneš tou svou předpovysunutou hlejdkou rovnou pod škavaléryji.“

A dobře tak, neboť sotva ucukl svým dlouhým čenicháčem, vy-cválal ze dveří jeho pán a tryskem pádil do svého bytu. Když spatřil sluhu, chytil ho za ramena, roztočil ho a zvesela a bujaře křikl:

„Vzhůru, příteli Gottfriede, konec lenošivému zahalečství — je-deme do světa!“

„No ne! A kampa to? Že by někam k Rejnu, vošmakovat letošní mladý vínko?“

A zatvářil se notně dokysela.

„I kdepak, o mnoho dál! Trpíš mořskou nemocí?“

„Japa by né! Přímě děsně.“

„Odkud to víš?“

„Poniváč muj echt německej žaludečník nesnáší vodu ani v umejvadle, natož ve vocejáně. Vydrži lecjakou mokrost, jenom né vod tejdlencty pramenitý tekutiny.“

„Tak zůstaneš doma, já jedu k moři.“

„Inu, to by teda ešte nebylo tak zly, jak povídal ten pohořelej, dyž zachránil z vohně akorát svou fajfku, co měl zrovna v hubě. U móře se dá bejt i bez zámořsky nemoci, akorát že musí člověk zvostat na břehu.“

„Jenže já chci na moře, a dokonce až do Asie!“

„Při všech svatejch volympijskejch!“ zalomil Gottfried rukama.

„Do Číny, abys věděl.“

„Dyk tam už sme!“ ukázal Gottfried z Bouillonu kolem sebe — a měl vlastně pravdu: z přátelství, které Metuzalém uzavřel s Jie Ťin-lim, stal se vášnivým sběratelem čínských výrobků. Na stěnách, na policích, po stolech — všude byla spousta nádob, zbraní, hudebních nástrojů, všelijakého nářadí a jiných ozdobných předmětů ze vzdálené Říše středu.

„Správně, ale já chci vidět pravou Čínu, ne tuhleto z muzea ane-bo z vetešnictví,“ odpověděl student a vzrušení mu přebarvilo tváře do ruda a nos do nepopsatelné superultramarínové modře. „Měl bys jet se mnou — jenže když se bojíš moře, zůstaň si tu a z dlouhé chvíle můžeš chytat lelky, hrdino!“

Ale to už si náš milý Gottfried založil zpupně ruce vbok, posta-vil se před svého pána a se vši rozhodností prohlásil:

„Cože? Jakže? A jákuže proč? Já, proslavenej Gottfried z Bouillonu a veleznámej ouhla-vník všech Sakracénu, já že bysem se měl leknout kouska móře? Ať se kráčí skovat, louže s páma heryn-kama! A vůbecně, na každěj pád musím s várna, copá se beze mě vobejdete? Kdo vám bude pulírovat shrnovačky, klepat sáčko, cpát tu vaši dejmovnici, natahovat cibule a při vobědě říkat: Dejžtopámbu dobrou chuť! No já přecejce, né? Takže jedu pěkně s váma, žádný řeči, pokaváde vovšem nejní celá ta vaše slavná Čína jenom náka skopičina, to by si teda váš voddanej Gottfried mlaskavě vyprosil!“

„Žádný žert, brachu, myslím to naprosto vážně. Nemám čas ti všechno dopodrobna vysvětlovat, pojedeme zítra ráno prvním vlakem — nejdřív arcit' do hlavního města na vyslanectví pro pasy a pro všechna ta zatracená lejstra. Ale teď už letím k bankéři a na policii a do sta krámů: musím koupit tisíc věcí na tak dlouhou cestu. Richard jede s námi a...“

„Ri —“ přerušil ho sluha, překvapením byl však s to vyrazit stěží ty dvě hlásky.

„Už je to tak. Podnikám ten krkolomný výlet jen a jenom kvůli němu. A jestli sebou nehodíme a nebudeme zítra ráno někde za ho-rami, říkám ti: je se všim amen. Doslova jsem tu nešťastnou Steino-vou donutil, aby mu dovolila jet — a tak radši honem pryč, nebo si to zase rozmyslí. Nu, salve!“

A než se Gottfried vzpamatoval, byl tentam.

Pokýval tedy jen hlavou, podrbl se za ušima, upřel záštiplný pohled na velikou čínskou lampu v podobě strašného draka, zahrozil mu pěstí, povzdechl si — a odevzdaně se vydal za chudákem bytnou, aby vyzvěděl, co a jak se zběhlo a proč se mají tmáčet zrovna do té žluté tramtárie.

Červenomodrý Metuzalém nedošel zatím daleko. Před Čiňano-vým krámkem si zřejmě na něco vzpomněl a rychle vstoupil.

„Nuže?“ zeptal se ho syn Říše středu. „Vrátíte Jie Ťin-limu jeho dopis?“

„Ani zdání! Vždyť byl doopravdy pro Steinovy, na to já mám čich. Neračte se namáhat, všechno je v nejlepším pořádku. Ale pro-zrad'te mi, pro Kristovy drahé rány, jak se to psaní dostalo až k vám?“

„Prostřednictvím Jie Ťin-liho dodavatele z Kantonu v provincii Kuang-tung, jemu tam odevzdali ten list.“

„A neoznámil vám ten ctihodný pán, kdo ho přinesl?“

„Ó nikoli. Jen vzkaz a prosbu odevzdat to psaní a žádat brzkou odpověď. Zpáteční adresa prý stojí v dopise.“

„To ano, souhlasí. Ale rozhodli jsme jinak: nebudeme odpoví-dat, pojedeme sami. Richard, já a můj Gottfried z Fagotova.“

Teď byla řada na Čiňanovi, aby se podivil. Učinil tak bez váhání a vpravdě mistrovsky: zdvihl ruce nad copatou hlavu, rozkýval se jako kyvadlo největších švarcvaldek světa a jal se vykřikovat:

„Ó jaká zvěst, jaká to zpráva! Vy sami se chystáte do Čung-kua — Říše středu! Do Čung-chua — Květu středu! Uvidíte Tchien-čchao — Nebeský dvůr, půjdete do Tchien te-š' — Chrámů ne-beských ctností, k Chuang-ti šan — Hoře vznešeného panovníka! Jak se to vše stalo? Jak jste přišli na takovou skvělou myšlenku? Pro-zrad'te to Jie Ťin-limu! Hoří zvědavostí!“

„Z účastenství, které chovám k rodině své bytné,“ řekl vážně Metuzalém. „Věc se má tak: Zesnulý Stein měl bratra. Ten se v mlá-dí, snad z touhy po dobrodružství, vydal do světa. Léta žil v Jižní Americe, pak i ve Spojených státech, ale bez valného zdaru. Po čase se pustil dál, až někam dolů na Jávě, leč loď u čínských břehů ztros-kotala a nebožák byl jedním z mála, kdo se zachránil. Mezi Čiňany se mu nejdřív vedlo jak náleží bídně, byl pro ně i-žen — cizí barbar a jednali s ním jako se zajatcem, vždyť to znáte. Avšak pomalu se pře-ce jenom začal vžívat do nezvyklých poměrů, naučil se jejich řeči, oblékal se do čínského šatu, přijal i tamní mrav a dosáhl nakonec toho, že ho považovali málem za rodáka. Jediné, co nesměl, bylo opustit tu zemi; i jen za pokus by prý byl pykal smrtí. Aby si ho za-bezpečili co možná dokonale, eskortovali ho do vnitrozemí. I tady se však uměl přizpůsobit a za nějaký čas ho mezi sebe přijala dokonce i tamní honorace. Čirou náhodou objevil poblíž pramen nafty, a proto-že se ještě ve Spojených státech naučil, jak tuhle drahocennou tekuti-nu těžit a co nejvhodněji zužitkovat, bez váhání se pustil do díla: sice po ameríkánsku, leč s přihlédnutím k čínským zvyklostem. Rychle zbohatl, rozšířil své styky na jih až k pobřeží, a právě to mu umožni-lo

odeslat do vlasti ten dopis, který se dostal do vaší péče. Neoženil se, je tedy bez dědiců, a přitom natolik churavý, že co nevidět už čeká smrt. Nechce prý předat majetek do cizích rukou, a prosí proto bratra, aby co nejdříve přijel za ním do Číny. V případě, že by nebyl naživu, rád prý uvítá nejstaršího synovce, o jehož narození se dozvěděl už z dřívějších dopisů ještě v Americe. Jen tak prý bude možno obejít čínské zákony a odevzdat příbuzným plody své píce. Žádá o okamžitou odpověď, hned poté zašle prý peníze na cestu. Řekl jsem si ale, že dopisováním by se ztratilo určitě kolik měsíců a ubohého starce by zatím mohla stihnout smrt, a tak jsem dosáhl, že paní Stei-nová bez meškání pustí svého syna na dalekou pouť, ovšem s tou podmínkou, že ho doprovodím. Náklady nesu samozřejmě já. Všechno se to zběhlo znenadání a stejně rychle se to musí uskutečnit, jinak mám strach, že své dovolení odvolá. Však to také pro ubohou matku není žádný žert, pustit dítě do takové dálky! Pojedeme raději hned zítra, prvním ranním vlakem. Nu, a to je vše. Co tomu říkáte?“

Jie Ťin-li neřikal dočista nic; stál tu s ústy dokořán a hleděl na studenta jako u vidění.

„Probůh, co se děje? Co je s vámi?“ vylekal se Metuzalém. „Snad jste nezkašeněl? To vás moje vyprávění takhle ohromilo?“

Chytil vyjeveného syna Říše nebes za ramena a zatřásl jím, aby se vzpamatoval. Do Číňana jako by vjel nový život: skočil ke dveřím, pečlivě je zavřel na závoru, popadl studenta za ruku, vtáhl ho dozadu za krám do privátní kanceláře a násilím ho vmáčkl do křesíl-ka z bambusu.

„Ach příteli! Nejšťastnější z šťastných!“ volal rozčileně a hovořil hned německy a hned zas čínsky. „Co slyší mé staré uši! Doo-pravdy cestujete do Číny, do vroucně milované vlasti nebohého Jie Ťin-liho?“

„Jak jsem řekl — už zítra ráno.“

„Ó Pane nebes, Zář slunce, Prameni prostoru a času! Jaké štěstí, jaký osud! Jie Ťin-liho život, jeho majetek, všechno, všechno může být vaše, jen jména svých předků vám nemůže dát — prokážete-li mu službu, tak neskonale velkou, že i největší vděk za ni bude nicotnější nežli zrnko prachu!“

„Rád, velice rád, pokud to jen bude v mých skrovných silách. Co mám pro vás učinit?“

„Ó pane, přiveďte Jie Ťin-limu jeho ženu, přiveďte mu jeho milovanou děti!“

„Ale ovšem, milerád!“ zasmál se student. „Když nechcete víc než tohle.“

„Ach příteli, nemluvte tak. Co Jie Ťin-li žádá, je těžké, ba neuskutečnitelné. Úřady budou dozajista proti.“

„Jaképak strachy, s pány mandaríny si snad už nějak poradíme!“

„Žádnému Číňanovi by se to nezdařilo. Leč vy jste neobyčejný člověk, který se nepoleká žádné překážky. Použijete lsti i síly, bude-li třeba, abyste učinil Jie Ťin-liho šťastným. Proto vám důvěřuje. Když to nikdo jiný nedokáže, vy mu dozajista přivezete ženu, děti i majetek, který zakopal na odlehlém místě, poněvadž ho tehdy při útěku nemohl vzít s sebou!“

„Co říkáte? Že jste zakopal své jmění? A pročpak jste ho, smím-li se ptát, neponechal rodině?“

„Ó můj pane, všechno, všechno by jim byli vzali, Jie Ťin-li je totiž...“

Třebas byli sami a živá duše je nemohla uslyšet, naklonil se těsně k studentovu uchu a hrůzyplně zašeptal:

„...odsouzenec k smrti. Potkalo ho neštěstí, že ho našli mezi po-vstanci — a víte dobře, co to v Číně znamená. Byl nevinný jako mla-dý čchao-niao — jako vrabec v hnízdě, ale uviděli ho s nimi a byl by býval ztracen, nezachránit se okamžitým útěkem. Stěží měl čas roz-loučit se s rodinou a zakopat své stříbrné a zlaté pruty. Jen nepatrnou část si mohl vzít s sebou, aby měl v cizině na čem založit svou skromnou existenci.“

„Velice zajímavé!“ poznamenal student. „To se tedy mám stát na stará kolena hledačem pokladů?“

„Ó ano, ano! Vidíte aspoň, jak vám Jie Ťin-li důvěřuje. Dozajis-ta že ho nezklamete. Jie Ťin-li je o tom přesvědčen, zná vás...“

„Co najdu — pokud se mi vůbec něco najít podaří —, to vám odevzdám. Ale kde mám vlastně hledat? A kde potom seženu vaši rodinu?“

„Zlato a stříbro naleznete lehko podle plánu, který si Jie Ťin-li nakreslil. Ovšem kde se skrývá jeho žena a děti, ach běda, to vám naneštěstí nepoví, neví to ani on sám.“

„Neustanu, dokud je neobjevím — jsou-li ovšem ještě naživu,“ ujistil ho student.

„Mohou vás přitom i zabít,“ varoval Číňan, „v Jie Ťin-liho vlasti je spravedlnost krutější než zde. Často se tam s provinilcem trestá i celá rodina, známí a přátelé...“

„Řekněte mi místo, kde jste se naposled rozloučili, půjdu nejdřív tam. A když je nezastihnu, vydám se po jejich stopě jako Indián. Doufejme, že přinesu alespoň podrobnější zprávu.“

„Ó díky, díky, Jie Ťin-li ví, že uděláte všechno, že nebudete žetel nežádne oběti, že vás nezalekne pražádné nebezpečí, jen abyste vrátil do jeho ubohého srdce pokoj a klid. Jie Ťin-li vám všechno dopodrob-na napíše, co budete muset znát, i několik doporučujících dopisů vám přidá pro své dávné přátele, na něž se můžete s důvěrou obrátit. Ti všichni vědí, že je nevinný, a budou vám nápomocni, jak jen bude možno. Řekněte však otevřeně: jste vskutku odhodlán převzít to poslání?“

„Naprostě! Dál o tom není třeba hovořit.“

„Pak si vás tedy Jie Ťin-li dovoluje považovat za svého taj-ženu mimořádného zplnomocněnce, a pokorně se vás ptá, jste-li ochoten stvrdit to i svým čchi-š' — nezrušitelným čestným slovem?“

„Tu je a tady je moje ruka!“ odpověděl zpřímá Metuzalém a po-dal Číňanovi pravici.

„Zadržte, prosím,“ požádal ho spěšně obchodník. „Jie Ťin-li by nesmírně rád přijal vaše čestné slovo podle starých mravů své daleké vlasti.“

A přinesl svazek cchan siangů — vonných zápalných tyčinek, kterých Číňané používají při svých náboženských obřadech. Červe-nomodrý Metuzalém musel vzít jednu z nich do levice, obchodník s čajem učinil totéž a opatrně obě zapálil. Pak, sotva začal z hořících konců stoupat vonný dým a mísit se a splétat do jediné bizarní stuž-ky, uchopil svou

pravici pravici studentovu, vzpřimil se a slavnostně pravil:

„Jste nyní Jie Ťin-liho taj-žen! Od této šťastné chvíle musíte jednat naprosto a přesně tak, jak by na vašem místě jednal on, nesmíte mít nižádných křivých myšlenek a vaše šlechetné srdce nechť k němu nechová ani mrzkou zlobu, ani nepoctivou zášť. Povězte na svou čest: chcete mu teď dát své čchi-š', že provedete jeho pověření ze všech svých sil a že se k němu i k jeho rodině zachováte vždy jako čestný a přímý muž?“

„Nu ovšem!“ odpověděl student. „Ale celé tohle divadýlko věru nemuselo být — moje čestné slovo platí víc než nejsvětější přísaha. Jestli vás to ovšem upokojí, prosím, ať je tedy po vašem: Slibuji, že budu jednat přesně tak, jako byste jednal vy. To je můj čestný slib, na který se můžete spolehnout jako na nejpevnější skálu!“

„Jie Ťin-li vám věří, Jie Ťin-li vám důvěřuje. A stejná důvěra ať mezi ním a vámi panuje až do té chvíle, dokud pozůstali nezapálí dvojici těchto cchan siangů u Jie Ťin-liho rakve.“

Uhasil opět obě tyčinky, opatrně je zabalil a pečlivě uložil do skříňky z ebenového dřeva, kde zřejmě choval jen předměty obzvlášť důležité.

Tak tedy bylo dáno čestné slovo, jež se stalo pro studenta zdrojem těch nejpodivuhodnějších událostí. Hned poté se Červenomodrý Metuzalém rozběhl obstarat vše potřebné na dlouhou cestu a k brzkému odjezdu.

KAPITOLA DRUHÁ

Na prahu Nebeské říše

Není snad nikoho z obyvatel staroslavných přístavních měst při Severním nebo Baltském moři, kdo by nezaslechl jméno Turnerstick či alespoň jednou nespátlil tohoto znamenitého a zkušeného námořníka.

Kapitán Frick Turnerstick, pravý fríský mořský vlk, plavil se už léta ve službách jistého newyorského rejdaře; protože byl v neustálém styku se svým zaměstnavatelem i se vznešenými americkými zákazníky, změnil si své poctivé jméno Drechsler-stock na anglické Turnerstick, osvojil si spoustu amerických vlastností a zvyků, dávno už běžně mluvil plynou angličtinou — ale v hloubi duše zůstal přece jenom Němcem jako poleno.

Proslavil se po všech mořích světa jako zdatný, smělý a schopný kapitán, obdařený navíc nejvyšší chvályhodnou vlastností, že se totiž vždy a všude snažil být svým podřízeným spíše přátelským a starostlivým otcem nežli přísným představeným. Snad proto mívával na palubě pokaždé jen spolehlivé mužstvo, jež ho mělo rádo, vážilo si ho a leccos přehlédlo, co by u jiného sotva ponechalo, bez uštěpačných poznámek.

Kapitán Turnerstick měl totiž některé slabůstky jako stvořené probouzet ironii podřízených. Že se mu však přesto tajně nesmáli, toho příčinou byl dozajista synovský respekt, který k němu cítili.

Už jeho zevnějšek napovídal o nepotlačitelných sklonech k vše-likému podivínství. Navzdory rozsáhlým vědomostem z námořních nauk nevynikala jeho tvář nijakou zvláštní duchaplností: v jejím středu trčela totiž jakási podivnost, kterou bylo možno nazvat s notnou dávkou shovívavosti a dobrého rozmaru dejme tomu třeba nosem; všetečně jukala k nebesům, a to ještě ne přímo nahoru, ale v důsledku mocného úderu pěstí kdysi v dobách něžného mládí povážlivě stranou, což samozřejmě nenapravitelně porušovalo kýženou souměrnost mužného obličej. Mohutné kníry činily tupý nosík dvojnásob směšným a naivním, kteroužto okolnost nemohlo vylepšit ani to, že kapitán Turnerstick s oblibou stínil svou tvář obrovskou tropickou přílbou. V boji s malajskými piráty přišel kdysi o pravé oko a na jeho místě skvělo se skleněné, nebylo to však nikterak lehké rozpoznat, tím spíš, že veškeru pozornost diváka strhával na sebe právě ten podivný nos.

Žádný smrtelník neviděl legendárního kapitána jinak než ve vysokých juchtových botách téměř až do pasu a v další stejně nepostradatelné součásti oděvu, již byl tmavomodrý kabát z Jižní Karolíny, zdobený pozlacenými knoflíky s nablýskanými kotvami; bez něho by byl zřejmě nepřežil ani den. K tomu patřil i neuvěřitelně vysoký sto-jatý límec s křiklavě červeným nákrčníkem, uvázaným vpředu do obrovitého motýlka. Mistrovskou tečku jeho zevnějšku tvořil cvikr v zlatých obroučkách, zavěšený na široké černé hedvábné stuze — nanejvýš opodstatněným bezpečnostním opatření, jelikož skřípec, puzen neúprosnými zákony přitažlivosti zemské, nedokázal setrvat na stanoveném místě nikdy déle než zlomek vteřiny: ustavičně mu padal, takže vždy a všude byla jedna z kapitánových mohutných tlap zaměstnána tím, že titěrný a nepoddajný skřípec znovu a znovu vtlačovala na žertovný trpasličí nos.

Po pravdě řečeno byl kapitán Frick Turnerstick marnivý zejména pokud šlo o jeho loď, která vždy představovala, jak to jen bylo možné, příkladný vzor čistoty a pořádku; je tudíž docela přirozené, že to nezůstalo do jisté míry bez vlivu ani na jeho vlastní zevnějšek a sem tam i na některý střípek jeho jinak veskrze vzácného charakteru.

Kapitánovy jazykové znalosti například vrchovatě postačovaly běžným potřebám, víc po něm nikdo ani nezádal.

Nicméně však existoval někdo, kdo v něm spatřoval skutečného jazykového génia, a tím někým byl — on sám.

Navštívil snad každé pobřeží, vymetl kdejaký přístav a odevšad si odvezl několik slov z té které řeči, již se tam mluvilo; tato hubená cestovatelská kořist ležela mu pak v hlavě nejnemožněji zpřeházená a spletená jako trosky po katastrofální srážce vlaků, přesto však byl neotřesitelně přesvědčen, že mistrně ovládá nejméně několik tuctů jazyků a různých nářečí, a při každé vhodné i nevhodné příležitosti tyto neblahé filologické střepey ochotně vyhrabával. Leč tu a tam se přece jenom zdálo, jako by přitom byla ve hře i jistá dávka chvály-hodné sebeironie, neboť kapitán nadevše rád vídal kolem sebe smích a veselost. I dnes byl kapitán Frick Turnerstick v opravdu růžové náladě — a měl k tomu všechny důvody: pod nohama cítil palubu nejrychlejšího clipperu, jakému kdy velel, nádherný zadní vítr nadouval plachty, obzor byl jako ostře narýsovaná čára a bezoblačné nebe shlíželo s úsměvem na veselé tváře jeho námořníků. Navíc byla loď už blízko u cíle a vezla cestující, kteří měli obzvláštní schopnost získat si mimořádnou přízeň dobrého kapitána. Nalodil je v Singapu-ru a měl je dopravit do Kantonu. Byly to pro něho skutečně skvostné dny — už mnoho let nezažil na palubě takovou zábavu. A rovněž i záměr, který ty tři vedl do kantonského přístavu, shledal natolik sympatickým, že se rozhodl hned tak je neopustit, tím spíš, že se jim mohl věnovat zcela po libosti: jeho dlouholetý kormidelník byl totiž člověk povýtece spolehlivý, takže mu neváhal svěřit loď i všechny záležitosti, kdykoli se potřeboval z jakýchkoli

důvodů načas uvolnit. Ti tři cestující, kteří si tak do poslední žilky získali srdce kapitána Turnersticka, nebyl nikdo jiný nežli student Fritz Degenfeld, všeobecně zvaný Červenomodrý Metuzalém, jeho sluha Gottfried Zie-genkopf, přezdívaný však častěji na Gottfrieda z Bouillonu, a konečně Richard Stein, gymnasta, který se vydal na předlouhou cestu, aby převzal své čínské dědictví; společnost doplňoval nádherný bernardýn, pojmenovaný zřejmě v jakémsi horečnatém poblouznění myslí láskyplným jménem Cupido.

Všichni tři seděli právě v dobré míře na palubě a pozorovali několik plachetnic, mířících k obzoru. V obvyklé povinné vzdálenosti tři kroků za Metuzalémem držel Gottfried zbrusu novou vodní dýmku, student vypouštěl obvyklé husté mraky kouře a měnil clipper takřka na parník a se stejně obvyklou dobrosrdečností kynul kapitá-novi, který k nim v té chvíli sešel z můstku.

„Tak co, komodore, jak je?“ zeptal se Metuzalém s úsměvem. „Uvidíme už konečně břehy Nebeské říše?“

„Jápak by ne,“ odvětil kapitán navýsost spokojeně, „brzo po poledni spustíme kotvy v Hongkongu.“

„Měli jsme dobrou plavbu.“

„Znamenitou, u všech makrel! Sedmnáct uzlů za hodinu — to už stojí za řeč, ne? Za necelé čtyři dny ze Singapuru až sem, ať to někdo zkusí — kromě Fricka Turnersticka!“

„Tak, tak. Vy a k tomu vaše znamenitá loď — s tím už se dá leccos pořídit. Věřu jsem se nenadál, že se pokloníme Číně takhle bezpečně a brzo.“

„A jestlipak víte, jak musíte pozdravit tu zaslíbenou zemi dlouhých copů?“

„To tedy ne.“

„Tak dávejte pozor: Čching! Jasně? A jestli to chcete udělat obzvlášť srdečně, pak tedy: Čching, čching, čching! To je ten nejsprávnější čínský pozdrav se vším všudy.“

„No tohle! Snad neumíte trochu čínsky?“

Turnerstick si nasadil cvikr, na zpáteční cestě k zemi ho zachytil do mohutné tlapy, vrhl na studenta opovržlivý pohled a znechuceně odpověděl:

„U všech rejnoků a tresek, že se tak můžete ptát! Trochu čínsky! Když už něco vezmu do ruky, tak pořádně a z gruntu, pamatujte si to!“

„Hovoříte tedy čínsky perfektně?“

„Samozřejmě. A jak jinak?“

„To jsem ovšem netušil,“ přiznal Metuzalém. „Slovem jste se o tom nezmínil.“

„A taky proč? Kdejakou samozřejmost nemusí přece člověk troubit do světa.“

„Nu, tím cennější je pro mne dnešní objev. Slíbil jste mi, že se k nám na několik dní připojíte, a to pak pro nás bude víc než užitečné, mluvíte-li plynule čínsky. Domluvit se v téhle zemi, to je myslím těžká věc. Sláva bohu, že budem mít takového průvodce.“

„I co, to nestojí ani za řeč. Úplná maličkost. Ale jestli se nemýlím, vy jste se tuším taky zabýval čínštinou, či ne? Tuhle jste to aspoň říkal.“

„Jen pouhé tři roky.“

„U všech ančoviček, to je přece ažaž! Vždyť je to ta nejlehčí řeč, co znám.“

„Zajímavé! A já ji považoval za jednu z nejtěžších.“

„To jste věru roztáh špatné plachty! No ovšem, vy s tou svou obligátní latinou a řečtinou ztratíte natotata správný kurs. Kdo si přecpal hlavu vším tím zrezivělým klasickým haraburdím, nemá tam pak místo ani na to nejsnadnější. Takovíhle mudrci pak plachtí po světě a nerozeznají kale křižník od bečky na sledě. Říkám vám, jako bych se s tou čínštinou narodil, přišlo mi to dočista samo.“

„Vidíte, a pro mne to byl namouduši oříšek. Div jsem si na ní zuby nevyhlámal. Třeba jen to množství dialektů!“

„No a? Takový nějaký dialekt mi sjede do hrdla jako silný grog. Hlavní věc: držet se hlavního — a to jsou přece V čínštině hlavně koncovky.“

„Neříkejte! A já žil celou dobu v domněnku, že čínština je jazyk bez koncovek.“

„Co to povídáte? V čínštině že nejsou koncovky? Teď už tedy chápu, proč jste za celé tři roky nedorazil ani na začátek. Když nemá-te páru o koncovkách, to je zrovna, jako kdybyste chtěl plavat bez vody a létat bez křídel. Řeknu vám rovnou: troufnu si naučit vás čín-sky i se všemi těmi dialekty za — no, za pět minut jistě.“

„Neuvěřitelné!“

„Co nevidět uvěříte. Vyjmenujte mi pár čínských měst anebo řek!“

„Maličkost. Tak třeba: Jang c'-ťiang, Ma-seng, Pej-ťing, Hong--kong, Wu-sung...“

„Stop!“ přerušil ho kapitán. „Stačí. To máme hned pět konco-vek.“

„Koncovky? To snad ne...“

„A teda co? Zrovna jste je vyjmenoval: -ang, -eng, -ing, -ong, -ung. Jestli tohle nejsou koncovky, ať nejsem Frick Turnerstick, ale kuchař na děravý brize! A s koncovkami je to potom, milý zlatý, hračka — pak můžete sypat čínštinu jako z rukávu. Koncovky, pane, jediné koncovky, to je ta smetana na podmásli. Samo sebou, vy s tou svou řecko-římskou zaprášenou veteší nemáte ani tuchy o pořádných a užitečných koncovkách! Hádám, že na žádné z těch vašich slav-ných universit nenajdete ani jednu tak poctivou koncovku, jako jsou čínské ing, ang nebo ung... S pěti takovými koncovkami strčím ce-lou Čínu do kapsičky u vesty. Podívejte, támhle k nám zrovna míří kutr. To bude jistě lodivod. Dám mu signál, aby připlul blíž a přirazil nám k levoboku. A pak si spolu promluvíme čínsky, ať máte radost. Budete se divit, že jste na takovou maličkost nepřišel sám.“

Křikl nějaký rozkaz a za chvíli už zavlálo na předním stožáru mezinárodní znamení PT.

Lodivod přirazil zručně ke clipperu a vzápětí stál před kapitá-nem; byl oblečen do čínského kroje, obličej mu stínil široký slaměný klobouk.

„A teď pozor,“ mrkl Turnerstick spiklenecky na Metuzaléma, „jak to pofrčí, ta moje čínština!“

Přistoupil k lodivodovi a pozdravil ho:

„Čching, čching, čching...“

„Insaneness!“ přerušil ho lodivod hrubě. „Hod'te po mně pocti-vým: Welcome!, sir. Američan přece nepotřebuje kejtat copem po čínsku.“

„U všech škeblí, vy nejste Číňan?“

„To tak! Jsem poctivej Skot z Greenocku na Clyde, tam, co se stavěj ty nejsprávnější kovový lodě, jestli máte povědomí. Klid'áňko si poslužte svou americkou materštinou, sir.“

„Ale já s vámi chtěl mluvit čínsky!“ řekl zklamaně Turnerstick.

„Jděte s tím do háje, sir! Ty šikmooký chlapi si ani nezasloužej, aby se pořádněj člověk staral vo tu jejich hatmatilku. Radši se posta-rejte vo pořádnou rundu rumu na přivítanou, jinak zas vodrazím a můžete se rovnou napasovat třeba támhle do vestrova Lamma, jestli vám to přijde vhod.“

A zamířil přímo do kapitánovy kajuty; Turnerstick chtěl nechtěl za ním.

Za chvíli byli zpátky, lodivod převzal řízení lodi a kapitán měl zase čas věnovat se cestujícím.

„K vzteku, že ten nádiva není Číňan,“ prohlásil kapitán. „Ale co, za chvíličku bude kolem člunů, až nás to bude mrzet, a pak vám aspoň ukážu, jak se vyznám v hláhlení synů Říše středu. Ostatně — nejvyšší čas, abyste otevřeli zavazadla.“

„Zavazadla? Proč? A k čemu?“ nechápal Metuzalém.

„To se ještě ptáte? Přece abyste vytáhli své čínské obleky, či ne?“

„Čínské obleky? Žádné nemáme.“

„U všech vorvaňů! A to se chcete vydat do čínského města, a ani se neobléknout podle mravů země? Snad se tam nehodláte špacírovat v téhle strakamakaté čepici?“

„A proč ne?“

„Protože to je holý nesmysl! Budete tam jako nahý za výkladem. Seběhnou se kolem vás a budou koukat a smát se vám a obtěžovat vás a nadávat vám cizích barbarů. Dožijete se lecjakých nepřijem-ností — a kdoví, jestli ne i nějakého toho maléru.“

„Pah! Kdo by mi mohl zakázat, abych se oblékal, jak se mi líbí?“

„Zdravý lidský rozum,“ odvětil Frick Turnerstick. „Chcete přece jaksepatří poznat Čínu, nebo ne? Pak ale nesmíte na potkání prozra-zovat, že nejste Číňani. Neznáte ještě tenhle národ, namouvěru že ne. Byli donuceni, aby nám otevřeli svoje přístavy, ale nenáviděj nás z celé duše, jsme pro ně vetřelci, kteří k nim vnikli mocí a násilím. Jako cizinci si nebudete jisti ani pod ochrannými křídly svého konzu-la. A vydáte-li se dál, a to máte, jak jsem vyrozuměl, také v úmyslu — narazíte už na hotovou čínskou zeď nepřátelství a zjevné zášti.“

„No, no, uvidíme! Nemám nejmenší chuť zapřít jen ze strachu svůj poctivý německý nos mezi očima.“

„To je sice chvályhodné, ale — hm, přísně vzato máte vlastně pravdu. Protože i kdybyste se nakrásně oblékl jako ten nej-pravověrnější Číňan — otevřete ústa a stejně každý pozná, že jste cizinec. Kdežto já pro ně budu vždy a všude domorodec, ať se vy-fešákuju třeba do fraku. Ovšem přece jen by asi bylo lepší, kdybyste si stříhli utíkáčky podle zdejší módy.“

„Nu což, pokud jde o tohle, neříkám, že se třebas nevyšňoříme do nějakých těch čínských svérázů. Zatím však zůstaneme tak, jak jsme. — Apropos: jak dlouho vás zdrží vaše záležitosti tady v Hon-gkongu?“

„Vůbec ne. Odevzdám velení kormidelníkovi, jen co tu vyřídím pár drobných formalit. Hodinka postačí, víc nebude třeba. Americké-ho konzula navštívím až v Kantonu.“

„Výborně! Jsem rád, že se nemusíme rozloučit a že vyrazíme společně a bez zbytečné ztráty času.“

„Svatá pravda. Co tady, když máme před sebou tak dlouhou ces-tu! A jak tedy dál? Do Kantonu můžeme buď parníkem China Navi-gation Company, bude-li vám libo, anebo — pokud máte chuť vrh-nout se střemhlav do víru života — pravou a nefalšovanou čínskou džunkou.“

„Upřímně řečeno, prvnímu návrhu bych dal přednost, jde mi o to, abychom se tam dostali co možná nejrychleji. A pustit se do boje s čínským drakem, na to bude ještě času a příležitosti ažaž. Zavaza-dla necháme, dovolíte-li, na našem clipperu, nezůstaneme v Kantonu doufám navěky.“

Stále častěji teď potkávali rozmanité plachetnice, tu a tam za-hlédli tmavou stuhu kouře z parníků spěchajících do přístavu nebo odtamtud. Klidné moře ožívalo rostoucím počtem plavidel — a vtom se už před přídílí pomalu vynořovala skalnatá bradla Hongkongu. Pla-chetnice se rychle přiblížila k ústí Ču-t'iangy, jak Číňané nazývají Perlovou řeku.

Mužstvo stálo na svých místech, horlivě plnilo příka-zy lodivoda a zkušený Skot bezpečně zavedl trojstěžník neproniknu-telnou spleť nejroztodivnějších parníků, plachetnic, veslic a džunek k malebnému hongkongskému přístavišti; tam konečně stáhli plachty a spustili kotvu.

„Čching, čching, čching!“ zvolal nadšeně Turnerstick a rozpráhl paže, jako by chtěl obejmout celý Hongkong do své pohostinné náru-če.

Přístav skýtal navzdory evropskému charakteru města pořád ješ-tě typický obraz východoasijského života a ruchu.

Nábřeží se hemžilo Evropany nejrůznějších národností, Číňany, Japonci, Malajci, In-dy, Pársy, Sinhálci i portugalskými mestici a černými Afričany; ko-lem lodi se proplétalo neuvěřitelné množství člunů a prámů vrchova-tě naložených čerstvými plodinami země a všemožným domorodým haraburdím; každý kramář a obchodník chtěl být první a divoče na-bízel své zboží právě dorazivším cestujícím, jen aby na nich vylákal co nejvíc peněz, dokud ještě jaksepatří nepronikli do tajemné džun-gle zdejších cen. Ze všeho toho křiku, volání, řevu, hádek, klení a chvály až uši zaléhaly.

„Jen nic nekupovat!“ varoval cestující kapitán. „Nejlepší jim vůbec nedovolit, aby se přiblížili, jinak se vydrápou na palubu a bude s námi amen. Máte štěstí, že s nimi dokážu pohovořit, teď teprve něco uvidíte!“

Přikázal naplnit několik věder vodou a postavil je těsně k zá-bradlí. Pak se nahnul dolů a zvučným silným hlasem zařval

do hejna na hladině:

„Koukejteng plavat! Nicung nekoupímeng! Zmizteng, darebá-cing! Táhněteng pryčang, pryčong, pryčung! Travaillez, travaillong, travaillang!“

Neúčinkovala ani tak slova, jako jeho mohutný hlas; divoce vý-hružné posunky nenechaly nikoho na pochybách a měly za následek, že rámus dole na chvíli ztichl. Prodavači na něho udiveně vytřeštili zrak. Turnerstick však bez obalu hulákal a řádl dál:

„Slyšeling jsteng, zlodějing! Nicung nepotřebujemeng! Nemá-meng penízkyng, bandong lupičskang! Veslujteng pryč! Ať už to jeng!“

Překvapení vodní kramáři pořád ještě mlčeli. Nevěděli zřejmě, co si o tom všem pomyslet. Vtom zahlédl Gottfried z Bouillonu hlásnou troubu, podal ji kapitánovi a co nejvážnějším hlasem pravil:

„Ke všem čertům, kapitáneng, koukám, že steng namoudušing jakong domang v každém z těch všech dyjálechtung. Popadněteng tadydenctung hlásnou troubung, domluvíteng se pak eštěng lípong!“

„Co to slyším, pane z Bouillonu!“ zvolal překvapeně Turners-tick. „Vy mluvíte dokonale čínsky! Vida, vida, kterak účinkuje moje nauka o koncovkách! Srdečněng vám gratulujung. Turnerstickova metoda Čínsky snadno a rychle slaví triumfy. A s tou hlásnou trou-bou máte pravdu, dejte ji sem, povím jim to se silnějším přízvukem.“

Obchodníci se už zase chopili vesel a znova se tlačili ke korábu. Kapitán na ně namířil obrovitý trychtýř hlásnice a zahřměl jako o posledním soudu:

„Okamžitěng zpátkyng, darebácing, lotrasoveng! Slyšeling jsteng! Kolikrát vámong tong budung říkat! Rychleng, rychling, rychlong, rychlang!“

A popadl první z přichystaných věder a jedno po druhém vychrstl na dotěrné prodavače. Teprve teď pochopili, o co jde, a vztekles veslovali pryč.

Kapitán se obrátil na studenta, na vteřinku si nasadil cvikr a vítězoslavně se zeptal:

„Tak co, velevážený příteli, co vy na to? Rozuměli mi ti darebá-ci?“

„Jakpak by ne,“ přisvědčil pobavený Metuzalém a měl co dělat, aby potlačil smích, „takhle názorně a s takovouhle výřečností! Máte můj obdiv, kapitáne.“

„Není třeba. Jak jsem řekl: koncovky, vážený, jediné koncovky. A samozřejmě i kus nadání. Kdo má talent, pro toho je ta trocha čín-štiny úplná hračka.“

A triumfálně odešel do kajuty vyrovnat se s lodivodem. Kor-midelník nechal zatím pečlivě svinout plachty, uvázat loď na lana a vykonat všech těch tisíc maličností, doprovázejících každé přistání.

Cestující už hořeli netrpělivostí, aby mohli sejít na pevninu, když vtom se na palubě zjevil neznámý a bezesporu vznešený a uro-zený cizinec. Důstojně a mlčky došel až k nim — a tu mu zpod klo-bouku sletěl cvikr.

„Kapitáne!“ zvolal Metuzalém. „U všech čertů a ďáblů, jste to vy?“

„Nepoznal jste mne, co?“ zářil Frick Turnerstick samolibou pý-chou. „Nejčistokrevnější Číňan, že je to tak?“

„Báječné! Skvělé!“ divil se upřímně Červenomodrý Metuzalém, chytil kapitána za ramena a obracel si ho na všechny strany, aby si ho mohl jaksepatří prohlédnout.

„Nádhera, co? Všecko z hedvábí!“ holedbal se kapitán a roze-pnul si svrchní oděv, aby ukázal i spodní háv.

Měl na sobě neobyčejně široké kalhoty z červeného, bíle květo-vaného hedvábí, svázané dole nad kotníky širokými rudými stuhami, a jakousi košili ze stejné látky, sahající mu tak do půl stehů; přes spodní šat si oblékl bílou hedvábnou vestu bez rukávů a teprve pak úzké modré roucho podobné županu až skoro na zem s dlouhatán-skými širokými rukávy, že nebylo vidět ruce a mohlo se jich použít jako prostorných a pohodlných kapes; boky ovínoval zlatem krumplovaný pás, jehož konce splývaly hluboko pod kolena; na něm byla kromě kapesních hodinek připevněna spousta rozmanitých kap-siček a pouzder na všemožné předměty denní potřeby; a přes to všechno měl ještě řasnatý volný plášť, o něco kratší než spodní, s červenými housenkami a žlutými motýly na zeleném podkladě a s rukávy kousek nad lokty; nohy vězely v červených hedvábných stře-vících na rovné, dobře tři prsty silné podešvi z lepenky podražené kůží a vysoko zdviženými špičkami; hlavu mu stínil klobouk pletený z rákosy, podšitý měkkou látkou, podobný obrovitě převrácené míse a ozdobený drakem z tenkého zlatistého plechu s velkým chocholem červeně obarvených koňských žíní; na zdobném závěsníku přehoze-ném přes rameno mu visely dva zahnuté meče: jeden byl kratší, dru-hý varovně břínkal o zem; ale to nejhlavnější byl vějíř: když ho roze-vřel, mohli se za něj pohodlně schovat celou horní polovinou těla třebas dva takoví vyfintění parádníci vedle sebe; v hýřivých barvách na něm byla zobrazena krvavá válečnická scéna, nad níž se skvěly sloupce zlatých znaků. „Tak co říkáte, líbím se vám?“ zeptal se mar-nivě Turnerstick.

„Všecka čest!“ odpověděl po pravdě Metuzalém. „Hotový ja-ponský samuraj.“

„Jakýpak samuraj?“ zarazil se kapitán. „To je přece pravý čín-ský mandarínský kroj. Koupil jsem to v Singapuru — hrůzu peněz mě to stálo.“

„Hm, a tvrdili vám, že z vás udělali mandarína, co? Bud' se spletli oni, nebo spletli vás — ale nejspíš jste se spletl vy. Obchodní-ci jsou tam zřejmě mazaní, ale jinak hlupáci, určitě nerozuměli té vaší čínštině, v tom to asi bude.“

„I co, Japonec nebo Číňan, na tom tolik nezáleží, žlutí jsou oba a všecko je to stejná cháska!“ mávl rukou kapitán v poněkud složité masce čínského úředníka v japonském rytířském kroji. „Hlavně jestli je tuhleten nápis na vějíři čínský, vlastnoručně jsem jim ho nadikto-val.“

„A umíte ho vůbec přečíst?“

„Ani nápad! S tímhle zatraceným klikyhákováním, s tím jsem na kordy. Zkuste to vy.“

Červenomodrý Metuzalém pečlivě prohlédl složité znaky a ne-jistě řekl:

„Ten první je nejspíš: tu, pak bude: er, což?“

„Nepochybně! Vždyť to má být moje jméno.“

„Pak je tedy všechno jasné: Tu-er-ning-š'-ti-ku čchuan-kuo ta-t'iang. Je to tak?“

„Zdá se, že je. Dokázal byste přeložit?“

„Maličkost: Jeho Excellence Turnerstick, velký generál celé říše. Vy jste ale čertův chlapík, kapitáne! Jenže co to takhle muset někdy dokazovat?“

„Tomu, kdo by si s tím začal, to u všech tresek dokážu natotata — touhle pěstí, rozumíte? To je potvrzení, které na Číňany platí. A co říkáte tomuhle, no?“ A nadzdvihl klobouk, zpod něhož vyklouzl krásný dlouhý cop.

„Nádherný, jen co je pravda!“ zasmál se student. „Jak jste si ho přičaroval?“

„Visí na úplně jemné síťce. Jak rače vidět, jsem naprosto doko-nale připraven na pouť k synům Říše pod nebesy. A co vy?“

„Hotovi a přichystáni. Jakmile si zařídíte svoje věci, můžeme vyrazit.“

Jenže tak rychle to zase nešlo. Ani nevěděli jak, a na palubu zčistajasna skočil starý Číňan ve špinavém hábitu, v ohromném sla-měném klobouku a bos. Vzadu se mu jako myši ocásek klímal ten-ký cúpek, vepředu mu na mongolském tupém nose neposedně tanco-valy obrovité okuláry. Zřejmě jeden z oněch vytrvalců, co je při při-stání obklíčili a kterému se konečně teď v nestřežené chvíli šťastně podařilo přistát u můstku a vyšplhat se k dávno vyhlédnutým obětem. Zdvořile a s mnoha úklonami zadrmolil zpitvořenou angličtinou:

„Money, money, peníze! To want you money? I am money-exchanger, to be banker. I will exchange, já vyměňovat peníze, já bankěř.“

Turnerstick, věren své staré zásadě, že trocha drobných v kapse nikdy neuškodí, vytáhl velký kožený a řádně naditý měšec, rozvázal řemínek, vyndal minci a jako pravý Číňan důstojně pravil:

„Skvěleng! Zrovna potřebujung něcong drobných. Proměňteng ming jeden dolar!“ A podával mu stříbrňák.

Číňan zůstal nad tou hatmatilkou s ústy dokořán. Konečně se trochu vzpamatoval:

„I can not understand — já nerozumět. Já mít vyměňovat this dollar?“

„No ovšem, ano, ja, si, yes, oui! Snad jsem tong řek jasněng, nebong neng?“

Číňan pořád ještě kroutil hlavou, ale pochopil teď aspoň ono spásné yes a vypyťoval se dál:

„Kolik money pán chtít?“

Turnerstick se trochu příliš nenápadně otočil na Metuzaléma, který se bavil jak při nejlepším frašce, a stejně až trochu příliš mimo-chodem se ho zeptal:

„U všech chobotnic, nemohl byste mi laskavě připomenout, jak se tady vlastně říká těm zatraceným drobným mincím? Chtěl bych totiž hlavně hodně drobných.“

Student nemohl potlačit úsměv:

„Nejmenší mince je měďák, říkají mu tady wen. Šňůra měďáků je kuan a unce stříbra se tuším jmenuje liang.“

„No ovšem, správně, wen!“ přikývl Turnerstick, jako by měl ce-lé čínské mincovnictví už dávno na jazyku a jenom na chvíličku je nešťastně spolkl. „Dejteng ming wen, nic jinéhong jeng wen!“ přiká-zal peněžoměnci a podal mu dolar.

Směnárník si přepečlivě prohlédl stříbrný peníz, potom kapitána, otevřel ústa ještě překvapeněji než před chvílí, svařstil čelo do hlu-bokých vrásek, div mu brejle nesklouzly s nosu až někam pod bradu, a horlivě odpověděl:

„On yes, yes, wen! I have wen! Yes, já rozumět, já mít wen, yes! Samá wen!“

Přistoupil k zábradlí a křikl na dva chlapce dolů do loďky pár čínských slov. Jako opice vyšplhali na palubu, postavili před bankěře ukoptěnou dřevěnou skříňku, finančník si položil špinavý ukazovák na miniaturní nos, polohlasně provedl výpočet a otevřel pokladnici.

„A víteng cong? Dejteng mi radšing drobneng hned za třing do-lary!“ přikázal mu vážně Turnerstick a vytáhl z měšce ještě dvě min-ce.

Bankěř zopakoval složitý početní úkon, sáhl do skříňky a vylo-vil tři šňůry, na kterých bylo navlečeno po šesti stech měďáků. Tyto drobné čínské mince mají uprostřed čtverhranné otvory a nosí se za-věšené kolem krku jako korále.

„Hrom a blesky do brámovky!“ zvolal kapitán, když spatřil to bohatství. „Takovouhleng spoustung peněz za pouheng třing dola-ry?“

„Yes, yes,“ přikývl horlivě směnárník, který sice nerozuměl ka-pitánovým slovům, o to líp však výrazu jeho tváře. „I am reasonable. Good bye, sir!“

Hodil tři dolary do pokladny a nápadně rychle seběhl po můstku do svého plovoucího bankovního závodu; oba chlapci s pokladnicí za ním.

Turnerstick přehazoval těžké šňůry měďáků v rukou a pořád ješ-tě jako u vidění hleděl na studenta:

„No tohle! Je to vůbec možné? Za mizerné tři dolary takovouhle hromadu?“

„Inu, na kusy a na váhu je toho sice dost,“ zasmál se Čer-venomodrý Metuzalém, „ale správně jste měl dostat ještě víc. Tři dolary, to je... to je devatenáct set šedesát pět wenů. Ten chlap vám dal o sto šedesát pět méně — chápete to: devět a půl procenta zisku.“

„Cože? Co říkáte? Devět a půl procenta za pět minut? To zna-mená přes sto tisíc procent ročně! Pomoc! Chyťte ho! Lupič! Bandi-ta! Přiveďte ho zpátky! Jestli mi to nedoplatí, uvážu ho ke stožáru, že bude zpívat jinou!“ A skočil k zábradlí a vztekle volal dolů: „Zpát-kyng, ty lotřeng! Už ať jsi tung! Víc než třing procentang ti nedám, banditong, zlodějing zlodějskang, krimi-nálníkung, hrdlořezing!“

Ale člun byl dávno tentam. Z dálky zaslechli už jenom posměš-ný skřehotavý hlas:

„Caj-t'ien! I háve been noble, extraordinary noble, uctívá dika, čching, caj-t'ien!“

„Hrom a blesky, je pryč, mizera, u všech kryš a švábů!“ rozčilo-val se kapitán Frick Turnerstick. „Ale jen ať mi přijde pod ruku, vy-mlátím z něj těch stopětašedesát wenů, že nebude stačit platit. A to na mne, drzoun, ještě řve to své pitomé: Čching! Když už i ten pozdrav téhle zatracené země je jen podvod a lež, čert ať vezme ce-lou Čínu a všechny ty zatracené žluté lotry s ní!“

Metuzalém se už smál a řehtal na celé kolo. Přece si však neod-pustil ještě jednu lekci:

„Rozuměl jste špatně, kapitáne. Ten čínský Rotschild volal: Čching, caj-t'ien! A to věru není pozdrav na přivítanou, spíš právě naopak.“

„Ať ho odliv spláchne, vyřídí duha!“ mávl rukou Turnerstick. „Ted' mám jinou starost: co s tolika groši? Do kapsy se mi těžko vejdou.“

„To tedy věru ne,“ chechtal se Metuzalém, až se za břicho popa-dal. „Váží nejmiň deset liber. Nezbude, kapitáne, než si je hodit pěk-ně kolem krku.“

„U všech krevet a humrů, vždyť se uškrtím! Pěkná rada, zatra-cená práce! Jděte mi k šípku! Namouduši — šťastný člověk, co nic nemá: nestará se, kam to schová. A já abych si tuhle lámal hlavu!“

„Nedá se nic dělat, milý zlatý. Jestli chcete, aby vás v tom va-šem samurajském stejnokroji kdekdo považoval za pravého a nefal-šovaného Číňana, musíte nosit penízky jako všichni tady.“

„Považoval! Považoval!“ utrousil vztekle kapitán Turnerstick. „Jaképak považoval, velevážený! Že jsem ten nejoprávdovější Číňan, o tom nesmí nikdo z těchhle opravdových Číňanů ani slovem pochy-bovat! No prosím — jen se na mne laskavě podívejte! A neračte za-pomenout na mé jazykové znalosti.“

„Dobrá, dobrá,“ uklidňoval ho s potměšilým úsměvem Čer-venomodrý Metuzalém. „Já jen, že vám ten kulantní bankéř nechtěl nějak rozumět.“

„Žádná škoda! S takovým lotrasem loupežnickým si stejně ne-mám co říct. A vůbec, pořádná čínština je pro něj zřejmě španělská vesnice. Jestli jsem mu dobře rozuměl, mluvil přece anglicky — ale jak! Slyšel jste tu hrůzu, ne? Určitě to byl bůhvíjaký Hotentot anebo Zulukafr. Nu co, půjdem, panstvo, nestrávíme přece mládí tady na lodi.“

Zavěsil si šňůry se svým nenadálým bohatstvím kolem krku a dal si přinést zbraně: dva prastaré revoly, obrovské jak příruční děla, a hroživou dvouhlavňovku. Červenomodrý Metuzalém a Gottf-ried z Bouillonu se ozbrojili také až po zuby, jen místo té strašidelné dvouhlavňovky měli pořádné zadovky, jak se sluší a patří. Richardo-va výzbroj byla trochu jednodušší: skládala se z dlouhatánské dýky a šestiranného bubínkového revolveru; s puškou totiž ten chlapec ještě vládnout neuměl.

KAPITOLA TŘETÍ

Mijnheer Willem van Aardappelen-bosch

Konečně, konečně tedy nastal ten slavný okamžik: naši cestova-telé poprvé vkročili na dlouho kýženou půdu tajuplné Říše středu.

V čele kráčel pomalu a vážně jako pravý hodnostář kapitán Tur-nerstick; za ním ona slavná trojice v obvyklém pořádku, v jakém den co den třikrát kráčivala ve vzdálené vlasti k Listonoši z Ninive a den co den třikrát zase zpátky: vpředu mohutný bernardýn s holbou v hubě a s novou tornistrou na hřbetě, potom Červenomodrý Metuza-lém ve studentském kroji mateřské university, s červenozlatou cere-viskou na hlavě, s rukama hluboko v kapsách nohavic a s náustkem vodní dýmky mezi zuby, a v uctivé vzdálenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s puškami na zádech, s baňkou dýmky v levici a s fagotem přes rameno; průvod uzavíral gymnasista Richard Stein.

Sotva sestoupili z můstku na nábreží, zabočil Turnerstick smě-rem k přístavišti, kde tušil parník do Kantonu. Leč Metuzalém zdusil jeho horlivost hned v samém zárodku:

„Kampak, kampak, kapitáne? Snad ne rovnou z lodi na loď? Musíme přece jaksepatří oslavit svůj historický příchod do Nebeské říše! Uvidíme, co tu mají na čepu.“

„Ztratíme tím spoustu času...“

„I co, čas se ztratí tak jako tak vždy a všade, ať člověk sedí nebo jde, při lotrovinách jako při poctivé práci, při smíchu i pláči. A pak — musím k našemu konzulovi, představit se mu, všelicos se dozvě-dět a tak... Zavedu vás zatím do hotelu Hongkong, můžete tam na mne počkat, než se vrátím.“

„Well! Jsem tedy pro. Ale jak se, k čertu, dostaneme touhle tla-čenici? Co vlastně chtějí ti blázni?“

A věru, kolem se zatím seběhl mohutný dav: muži i ženy všech barev, krojů a věku, špinaví kuliové a ještě špinavější děti, prodavači, kramáři, povaleči i zřejmě pilně zaměstnaní obchodníci zírali na ně plni posvátného obdivu a němé úcty jako na cizokrajné bytosti z ja-kési neskutečné říše. A tak, sledován mlčícím houfem užaslých zvě-davců, došel konečně náš prapodivný průvod k hotelu a vstoupil do hostinných vrat.

Rozlehlá místnost v přízemí, zřejmě hotelová kavárna a restau-race zároveň, byla zařízena celkem po evropsku. Cupido se ospale rozhlédl, bez dlouhého rozmyšlení zamířil k nejbližšímu stolu, opřel se předními o židli a rázně postavil holbu na stůl. Sedl si na zem, upřeně hleděl na prázdnou nádobu a netrpělivě vrčel: byl přece zvyk-lý, že U listonoše z Ninive se v holbě vturánu pěníl perlivý mok.

Čtyři cestovatelé přisedli a Červenomodrý Metuzalém vyzvídal, čepuje-li se tady poctivé pivo. Když číšník přisvědčil, objednal pro každého jedno a spokojeně si zamnul ruce: začíná-li jejich dobro-družství takhle příjemně, nemůže snad skončit špatně.

Vtom vešel do jídelny nový host, tak zvláštní, podivný a neče-kaný, že se na něho rázem soustředila pozornost všech našich pout-níků.

Nevynikal vysokým růstem, o to štědrěji ho však příroda obdaři-la šířkou — dozajista si už řadu let nemohl jaksepatří prohlédnout špičky svých bot; byl to opravdový balvan, kopec, velehora masa. Hladce vyholená tvář, kulatá jako měsíček, leskla se brunátnou čer-vení. Stejně nápadný byl i tloušťkův kroj: štrapáční kalhoty, vesta i kabát z jemného bílého plátna se poctivě a ze všech svých chabých sil snažily zakrýt mohutný a velebný břich, ovinutý předlouhým šá-lem z rudého hedvábí; za pasem trčela skvostně vykládaná rukojeť dlouhé malajské dýky; návštěvníkovu lebku, obrovskou, rozlehlou holou plochu, stěží z poloviny zakrývala drobná, ba titěrná skotská čapka lemovaná černobíle kostkovanou stuhou, jejíž konce pokorně splývaly podivnému zjevení na oblá ramena; na prsou se mu křížilo lesklé

řemení dvou dlouhatánských pušek poněkud včerejšího typu, na jejichž hlavních měl zavěšenu černou, řádně naditou a pečlivě zapnutou koženou tornu; v pravici třímál čínský slunečník nesmírných rozměrů: pohodlně se pod něj mohla ukrýt celá rodina; nohy vězely v nízkých čínských střevících s plstěnými podešvemi, vysokými dobré čtyři palce.

„Goeden dag, mijne heren!“ pozdravil holandsky. „Het is tijd, dat wij aan tafel gaan!“ — což neznalo nic jiného než: „Dobrý den, pánové, je čas zasednout ke stolu.“

Byl to prapodivný způsob přivítání: ani koutkem oka nepohlédl na přítomné a drobnými těžkými krůčky přistál u sousedního stolu. Číšník ho už zřejmě dobře znal, neboť úslužně přiskočil a s hlubokými poklonami pod něho podstrčil dvě pohodlné židle, stáhl mu obě pušky i s tornou, sklápěl slunečník a opatrně uložil celou tu výbavu vedle mohutného hosta.

Červenomodrému Metuzalémovi přelétl po tváři veselý úsměv při pohledu na tohoto neobyčejného muže; vstal, hluboko se mu uklonil a přivětivě odvětil:

„Neemt plaats, maakt geen complimenten, doet als of gij thuis waart — posad'te se, žádné okolky a jako doma!“

Tloušť nic, jen zív, jako by chtěl spolknout dobře polovinu zemského ovzduší, a nakonec zavelel:

„Ik heb honger. Geef mij soep en kalfsvlees — mám hlad, přineste mi polévku a telecí!“ A ozbrojil se lžicí, vidličkou a nožem jako pohádkový obr do boje.

To už se Metuzalém neudržel a rozchechtal se na celé kolo; ostatní se nenechali zahanbit a řehotali se s ním.

Tloušť zase nic, ani se na ně nepodíval a broukl jen tak pro se-be:

„Mijne heren, ik zou mij schamen, zo dom de lachen. Geef gij liever vlees of een eieren-koek, dit is buiten twijfel beter dan dit en-deugende lachen — milí páni, stýděl bych se takhle hloupě smát. Dejte si radši něco od masa nebo omeletu, to je určitě lepší než ten slaboduchý řehot.“

Vtom přinesl číšník polévku a Holanďan se do ní pustil se zuří-vostí úhlavního nepřítele všeho jídla světa. Pak donesli telecí; popadl talíř, zkoumavě přivoněl, přivětivým pokývnutím schválil zlatohně-dou pečení a objednal si další chod:

„Geef mij een stuk ossevrles met erwten en zuurkool — a teď porci hovězí s hrachem a kyselým zelím!“

Naši čtyři zaujatí diváci se pobaveně usmáli nad takovým přáním: hrách a kyselé zelí tady v Číně — tomu věru nevěřili. Avšak podivínský tloušť byl zřejmě dokonalý znalec všech možností zdejší hotelové kuchyně; sotva spolkl poslední kus telecího, už mu nesli další mísu. Očichal i tu, znovu spokojeně kývl olysalou hlavou a ob-jednal si dál:

„Geef mij gebraden varkenvlees met mierok en gebakken peren — vepřovou pečení s křenem a s pečenými hruškami!“

Když mu přinesli i to, objednal si ještě: hammelsbout met salade — jehněčí hrudi se salátem, potom: eind met spinazie en knoflook — kachnu na česneku se špenátem, zeevis met gebakken pruimen — mořskou rybu s pečenými švestkami a navrch jako dezert: zeekreef-ten, boter, kaas en een grote kelk brandwijn — mořské raky, máslo, sýr a pořádnou sklenici brandy.

Porce byly jak náleží velké, jedna jediná by byla dosytosti na-krmila normálního jedlíka, tloušť se však tvářil, jako by byl pořád ještě při chuti. Zkoumavě si ohmatával břicho a zřejmě přece jenom někde našel prázdné místočko, protože si po krátké úvaze přiojed-nal: een brood met worst en mosterd — chleba s uzenkou a s hořčicí.

Tento skromný oběd ho zaujal do té míry, že zdvihl oči od talí-řů, mis a podnosů jen na jediný okamžik: když našim čtyřem hostům konečně přinesli kýžený mok.

Metuzalém poručil pro každého jedno vrchovaté, ale číšník do-nesl jen čtyři malé láhve. Myslel si, kdovíjak znamenitě nevyplnil přání podivného cizince, jenže student odzátkoval všechny čtyři na-jednou, slil je do své holby a jedním douškem vyprázdnil. Mlaskl, utřel si knír a znalecky pravil:

„Hm, není špatné! Ale to bylo tak nejvýš na košť, teď přineste pro každého ještě jednu takovouhle porci. Pro pět osob, rozumíte!“

„Pět?“ zeptal se nechápavě číšník, neboť ať počítal, jak počítal, vždy mu vyšly jenom čtyři a víc ne.

„Snad to říkám dosti jasně!“ potvrdil mu Metuzalém a netrpělivě bříkl prázdnou holbou o stůl.

Číšník polekaně odpálil a za chvíli, ještě s dvěma na pomoc, přivlekl přesně dvacet lahví. Metuzalém znovu nalil čtyři do své hol-by, zdvihl ji ke kapitánovi a zahlaholil na celý sál:

„Tenhle doušek — na vaše zdraví, kapitáne!“

„Cože? Jakže? Tohle že je doušek?“ ptal se překvapený Turners-tick. Ale než to stačil dopovědět, Červenomodrý Metuzalém měl už dopito, nalil další čtyři láhve, přistrčil holbu ke kapitánovi a řekl:

„Samo sebou, nicotná kapka — proti oceánu, ne? Teď jste na řadě vy, doufám, že si neuříznete ostudu před tím vyjukaným kulin.“

„Já a ostudu? U všech kladivounů, lezl jste už někdy námořnic-kým hrdlem? Jestli ano, určitě jste proklouzl dolů jako sardinka. Z takovéhle nanicovaté kapky mám mít pro strach uděláno? Prózit, pane z Bouillonu!“

„Fiduzit!“ přikývl jménem čackého dobyvatele svatého města Jeruzaléma.

Hrdinný kapitán Frick Turnerstick podal ten nejpřesvědčivější důkaz, že se jen tak planě neholedbal: vyzunkl plnou holbu do po-slední kapky. Gottfried si nalil pro sebe a vypil zas na Richardovo zdraví.

Holobradý gymnasta se přece jenom neodvážil na bezednou studentskou nádobu; nechal si přinést obyčejnou sklenku a jednou lahví přilil Metuzalémovi, aby se kruh uzavřel. Gottfried duchapři-tomně sáhl po třech zbývajících, naplnil si holbu, zdvihl ji a procítě-ně zvolal:

„Prózit, muj žízňivěj žaludniku! Nemusi pořád jen pršet, aspoň dyžtě sem tam kape.“

Vypil, sundal si svou bílou čapku, obrátil ji na stůl před Cupida a do nepromokavé podšívky nalil poslední dva páry lahví. Bernardyn dopil do dna, pečlivě vylízal sebemenší krůpěj chmeloviny, Gottfried vrátil čapku na původní místo a smutně se zadíval na dvojstupy prázdných lahví.

Číšníci koukali na tohleto galapředstavení jako na hotový div světa — takovýhle koncert zřejmě jaktěživi neviděli. Ale i Holanďan, třebaže byl pilně zaměstnán nemilosrdným soubojem na život a na smrt s vrchovatým talířem, zálibně

pozoroval tu pijáckou exhibici. V jídle byl mistr, uměl proto ocenit i mistry v pití. Cítil, že jim musí vyslovit své uznání a obdiv. Těžce se zdvihl, odstrčil židle, utřel si ubrouskem mastné rty, přikutálek se k naší čtveřici a srdečně pravil: „Mijne heren, gij zijt brave en dappere makkers. Gij drinkt ta-melijk goed. Ik ben uw vriend en uw broeder, gij zult het begrijpen. Ik bid, geeft mij uwe handen — milí pánové, jste znamenití a chrabří braši. Pijete skoro na výbornou. Jsem váš přítel a bratr, jistě to po-chopíte. Prosím, podejte mi ruce!“ Potřásl všem pravicemi a vrátil se ke svým lahůdkám. Taková pocta přišla Gottfriedovi náramně vhod a jako na zavo-lanou; podíval se na svého pána a bezelstně se zeptal: „Copa vo to, řek to krásně, ouplně jak Jeník Zlatotlustej, nejni-liž pravda, ale co dál? Že bysme nevokoštovali, to sme vokoštovali, jenže tejkon bysme to snad měli votočit znova a navostro a dopřát si po tej dlouhej štrapáci každej eště jednu na vrcholek, né?“

„Ani nápad!“ zarazil ho Metuzalém. „Nejsme u našeho Listo-noše a do Peprmintové uličky je to odtud o kapánek dál. A pak: mu-sím okamžitě ke konzulovi a do banky vyměnit šek — málo naplat, bez mamonu to nejde ani v Říši pod nebesy. Počkáte tu na mne, a máte-li chuť, prosím, vypijte si každý ještě jednu, ale víc už ani kap-ku. — Zaplatím!“

„Stop!“ skočil mu do řeči kapitán Turnerstick. „U všech lan-gust, platit budu já! Jsme pořád ještě v přístavu, a tady jste mými hosty.“

„Nic proti tomu,“ usmál se Metuzalém, „ale nepustí to vašemu ubohému měšci trochu příliš žilou?“

„Chacha! Prosím vás! Podívejte na ty plné šňůry! To mi musí stačit na několik týdnů.“

Červenomodrý Metuzalém jen pokrčil rameny a vydal se do města.

Turnerstick zatím doobjednal čtyři láhve do třicítky kvůli pře-hlednosti. Gottfrieda to sice dvakrát nenadchlo, čtyři ubohoučké půl-litříky nestojí za tolik řečí, ale ježto platil kapitán, ani nemukl, jen nechal donést menší sklenice, aby jim ta trocha pití aspoň chvilku vydržela.

Holand'an už zatím vybojoval bitvu nad posledním soustem, od-vázal si ubrousek, utřel si zpocenou tvář i leb, obrátil se ke svým novým přátelům, a protože soudil, že pro lepší zažívání neuškodí krátký rozhovor, spustil na ně po němečku, ovšem s notnou výpomocí rodné holandštiny:

„Ik verzoek, mijne heren — promiňte, páni, ráčíte být Němcové, jak slouchám.“

„Vod samého narození,“ přitakal Gottfried.

„Já to myslel,“ pokračoval tlouštík, „já jsem totiž taky býval v Němsku, jako příručka v obchodně, v Kolínu nad Rýnou, jenže ten-krát jsem měl twintig jaren — dvacet roků, byl jsem prostě jonge en ongelukkige nijlpaard — mladý a nešťastný hroch, a dneska je mi skoro vijf en veertig — čtyřicet pět a jsem vyrostlý člověk s velkou zkušeností. Vyučil jsem se tam na německy a velice mě těšá, že se s vámi můžu zabavovat.“

„Náramný potěšeníčko i na naší straně.“

„Výborně! Libám se vám?“

„Japa by né, velkoslepe, vo to nic.“

„Vy mně taky. Povolte mi, abych se vám představoval: já jsem Willem van Aardappelenbosch, přijezdil jsem z Jávy, měl jsem tam plantáž na rýžu a tabák. Vyprodal jsem je a poohlížu se tady v Číně po něčem nápodobném.“

„U všech medúz, a proč jste to tam tedy prodal?“ podivil se Frick Turnerstick.

„Moc mizerné podnební, nesloužovalo mi. Nemohl jsem už ani jedit, ani vypíjovat a zhubnul jsem, že jsem teď jen pouhá stína toho, co dřív.“

„Dammed! To bych vás byl věru moc rád viděl, mijnheer van Aardappelenbosch!“

„Tak, tak,“ povzdychl si tlouštík a něžně si pohladil obrovitý břich. „Tenkrát jsem jedil za twaalf chlapů — váženě za dvanáct, a teď stěží za een helft — tak za půlku.“

„Strašné!“

„Mám už, jak se to... ja, na kahanci. K čemu je mi moje zilver en goud — všechno stříbro a zlato, moje rijkdom — bohatství, když už nemám žádnou chuti k jídlu ani k napíjení? Jen když budu dobře jedit a pořádně vypíjovat, budu zas gelukkig en tevreden — šťastný a spokojený. Proto jsem uprchl od toho pekelného podnební a přijezdil do Číně, abych se tu malinkato vykrměl.“

„Doufejme, že se vám to podaří, jak jsem tak na vás koukal. Ale co na to vaše kůže, mijnheer, co vaše kůže?“ usmál se Turnerstick.

„Co je s mojí kůžou? Špatně vypadává, co?“

„Chraň bůh, to bych nechtěl tvrdit, ale jestli bude stačit, to je to.“

„Vystačovat? Na co vystačovat?“

„Rozumějte, pokud chcete ještě trochu ztloustnout, určitě vám praskne.“

„O mijn hemelse Vader — pane na nebesích! Měli jste ji uvidě-vat dřív, tu moji kůžu, bleskla se mi jako kůrka od pečenky. Jestli se teď nevyzdravím, přijde se mnou konec.“

„Tak se mi zdá, že ste holt nejspiš marod na nákou tu nemoc, jak to bejvá,“ projevil svou účast Gottfried.

„Nemoc, mijnheer? Jednu nemoc? To bych si šel vyblahopřít. Já mám, mijnheer, twintig, dertig, vertig, hondert — dvacet, třicet, čty-řicet, sto nemoců! V celém tělu, in aangesicht, in oogappel en in de oren — v obličeji, v očích a v uších, in de keel en in de gorgel — hrdlu i v hrtanu, v zádech, v prstech, v žaludkovi, v nohách, v pocho-didlu, in de long en in de lever — v plicích i v játre, v celém tělu. Vznášuju se mezi životou a smrtí a jen jídání a pití mě může spást. Jsem chudák a rád uplatím třeba honderdduizend gulden — sto tisíců zlatých, jen když tady vynaleznu nějakého doktoru, který mě pozdra-ví a sebere mě dohromadu.“

Vypočítával své choroby tak smutným hlasem a jeho postava a vzhled byly s tím nářkem v tak příkrém rozporu, že to stálo mnoho přemáhání, aby se posluchači nedali nad nešťastným zdravým ne-mocným do smíchu. Gottfried z posledních sil vyčaroval soucitnou grimasu a s předstíranou účastí se zeptal:

„A to ste jako přesvědčenej, že vás tady nákej čínskej lapiduch dá zas bůhvíjakým kumštem do richtiku?“

„Snad ano, hovořoval jsem už s lékaři z Německa a z Ne-derland, z Frankrijk, Oostenrijk a Spanje — z Holandska, z Francie, Rakouska a ze Španěl, ze Švédska i z Východní Indie, ale žádný mi nedověděl pomoci. Teď bych to chtěl ozkoušet v Číně, tady jsou prý člověkově, co dovedí pravě divy.“

„To teda jo, a vobzhláť v něčem,“ přisvědčil Gottfried a mrkl po kapitánovi; potom s vážnou tváří pokračoval:

„Nejspíše jste doposavad padnul dycky do rukou nějakých špekulantů. Navodí vás tak divokými medikamenty, že vám to ty vaše marodyje ještě tuplem zhorší.“

„Proboha! A jak to vědíte?“

„Z toho prostého a jednoduchého důvodu, jelikož jsem vele-velkej vodborník.“

„O mijn hemel, vy? A na co, že se tak osmělávám?“

„Na úplně každou judrupdumdrucologii. Já sem machr na šec-ko. K mandarínkám sem vypěstoval mandaríny jako starý pěstoun, z komáru dělám vembloody a z lidí bláznů, umím řídit rychlík, poka-váde stojí, bitvu, než se rozjede, a každou loď, dyž už frčí ke dnu, dovedu řečnit, esli vo nic nejde, a mlčet, dyž de vo šec-ko, u soudu sem jako doma a doma jako v kreminále, umím počítat se vším, ma-lovat straky na vrbě a cist levity, psát dluhy na futro a zpívat, jak kdo píská, tancuju jako slon v športculánu, plavu jak zednická tříška, lí-tám jak hadr na holi, pískám kudlu jako Špaganýny, šec-ko umím stavět na hlavu, zatopím vám, že vám bude horko, a esli je libo, zchladím vám žáhu, zahraju vám, že se z vás bude kouřit, ve všom bruslím, co nevím, nepovím, a co neudělám, nezkazím, prostě nad vším mi zůstane rozum stát — zkrátka, rozumíte, umělec na věnec a vodborník na slovo svatej.“

Gottfried to ze sebe vychrlil, že z toho byl tlouštík celý zkoprně-lý. Nepochopil ze sáhodlouhého chvalo zpěvu ani polovičku, pouze nabyl z celé řeči přesvědčení, že tu před ním stojí nevidaný vševěd a vrchol moudrosti. Jen něco mu chybělo — a želbohu právě to, co nejvíc potřeboval. Podíval se proto na Gottfrieda a pln naděje se ze-ptal:

„Neuvěřitelné, mijnheer, ale divuju se, že vám ve vzdělání chybí ta... ja, medicína.“

„Cože jako? Hrom do puklice, to teda né! Mejdlycínská doch-tořina byla vodjaktěživo můj milovanéj vodbor.“

„Sláva bohu! To mi spadl kámen od srdce. A povedte mi, už jste v životně někoho zdravil?“

„Japa by né! Příkladem támdle tibeckého davajlámu. Zkrátil sem mu úspěšně a s velezdarem dlouhatánkou škrkavku vo celý tři písmena na úplně malou kavku. A tureckému vejzdírovi sem štandopede vykulýroval krátkozraký střevo.“

„Co říkáte? Krátkozrakou střevu?“

„Už je to tak, našťestí to byl jen lehký případ, horší bejvá sle-pý.“

„Takže opravdově dokážete vyléčovat všechny nemoci?“

„Do poslední kapky. Ale jedině, dyž nejsou špásy jení takle tlus-tý jako vy.“

„Hemelse Vader! Proč to?“

„Jó, holenku, to dá rozum: japa vás mám prokouknout skrz na-skrz, co?“

„Dit ongeluk — takové neštěstí! A to já byl dřív ještě tlust-nější než teď. Tak mě vážně nemůžete vyléčovat?“

„Nejspíše že né, ale můj vzácný školega a spoluvědlátor by si vás snad mohl vzít do parády, ten má v makovnici celej naučený slovník i se všema dodatkama.“

V té chvíli se rozletěly dveře a do jídelny vstoupil Metuzalém. Holanďan vyskočil, jak jen mu to obrovité břicho dovolilo, popadl ho za ruku a dychtivě se zeptal:

„Mijnheer, wat leert het woordenboek van mijn maag en van mijn zenuwen?“

Červenomodrý Metuzalém si ho přeměnil od hlavy až k patě, pokýval hlavou a vážně řekl:

„Co že praví můj slovník o vašem žaludku a vašich nervech? Na to, milý pane, nemusí být věru žádná kniha, na to stačí obyčejné oči.“

„Vidíte to, mijnheer, že sem vám to říkal — hotová chodící jen-cyklopejtyje. Ten zná šec-ko vod á do zet bez dlouhejch řečí a hlavně bez hovnoráře.“

„No nazdar, Gottfriede,“ pohrozil sluhovi Metuzalém, „cos to tady zase o mně napovídal?“

„Ale, abysem kápnul božskou, vlastně nic. Tudle mijnheer je přej hrozně těžkej marod — a to teda jo, těžkej je ažaž, a tak sem mu poradil, aby se jako vobrátil na vás, vy že máte voči jako vostřejž, že ho náramně moc brzo prokouknete. Abyste ráčil vědět — to je mij-nheer Willem van Aardappelenbosch vodněkad' z Jáhvy. Nesvěčilo mu tam povětrí, zhubnul, jak ho tady vidíte, tak vdešel sem, že se tu snad vo kapánek spraví.“

„Skutečně?“ obrátil se student na tlouštíka.

„Tak, tak, mijnheer, v posledním době jsem hrozně zhubenil. Mijn God, ik was een reus — býval jsem obr, ale teď je na mne smutně pohledít.“

A znovu začal Metuzalémovi vypočítávat své četné těžké cho-robny.

Student ho nechal vypovídat a obrátil se na sluhu:

„Představili jste se už mijnheerovi?“

„A hele, hrom do pinglu, ještě ani né — ale že sem velký lúmen, to už myslím poznal na vlastnoruční intelegenci sám vod sebe.“

„Pak nezbude než to napravit,“ prohlásil Červenomodrý Metu-zalém. „Vážený pane, především mi dovolte, abych vám představil našeho gymnasistu pana Richarda Steina. Vedle něho sedí náš přítel Tu-er-ning-š'-ti-ku čchuan-kuo ta-t'iang...“

„Tedy Číňan! Ale před chvílenčkou hovořoval po německy!“ přerušil ho překvapeně tlouštík.

„Inu, krojem Číňan, úřadem Američan, ale tělem a duší Němec, tak si račte vybrat. A dál prosím — můj spiritus familiaris, domácí duch, statečný a slavný Gottfried z Bouillonu; asi tak před osmi sty lety vedl výpravu svatého kříže proti nevěřícím pohanům, jenže ne-věřící mu to jaksi nevěřili, tak přišel od kříže ke křížku a od té doby je s ním kříž. A pokud jde o mou maličkost, jsem všeobecně známý Metuzalém, syn Enochův a otec Lámecha, jak praví bible. Ježto však neznám ani toho, ani onoho, musím se semtam spoléhat sám na sebe a v takových trudných okamžicích si pak

říkám Fritz Degenfeld a tvrdím, že jsem spatřil světlo světa v jednom poctivém německém pivovaře.“

Tloušťák na ně koukal jako u vyjevení a nejspíš nevěděl, co si o tom o všem pomyslet. Metuzalém ho však milosrdně vysvobodil z trapných rozpaků:

„Jestli nemůžete pochopit, koho to máte vlastně před sebou, já se vám nedivím, nic si z toho nedělejte, zanedlouho vám to bude jasné ažaž. Kde račte bydlet, smím-li se ptát?“

„Tady, mijnheer, v tomhle hoteli.“

„Nu výborně! Tak to si pojdte přisednout, my tu budem bydlet také. Náhodička, co?“ A pro jistotu mu přívětivě přistrčil hned tři široké židle.

„Jak to bydlet?“ podivil se Turnerstick. „To snad ne, musíme přece do Kantonu.“

„Jenže parník jezdí jenom dvakrát týdně,“ vysvětlil mu Metuza-lém, „dozvěděl jsem se to u konzula. A nejbližší vyplouvá až za tři dny. Ledaže byste dal přednost džunce.“

„Proč ne, zkusíme to džunkou, i když to asi bude trochu poma-lejší.“

„S dobrým větrem nebo po proudu to není tak zlé. Ale vy byste se vážně svěřil takovému pochybnému plavidlu?

Čítával jsem, že je třeba mít se na pozoru, bývají prý džunky, kterým není radno příliš důvěřovat. A hlavně špína, hmyz, to by nám mohlo být zatraceně nepříjemné. Myslíte-li však... na jednu jsem se už ptal. Zítřa dopo-ledne za přílivu hodlá vyrazit. Jmenuje se Šuej-chou — Královna vod.“

„Jméno nevypadá špatně. Královna, a vod k tomu — ta by měla být, když ne nic jiného, aspoň čistá. Viděl jste ji?“

„Viděl, zvenčí je to velmi slušná loď. Mluvil jsem i s majite-lem.“

„No a? Pláclí jste si?“

„Zatím ne, netušil jsem, že byste s tím souhlasil. A pak — ten člověk se mi nějak nezdál. Prapodivná tvář a tuze podezřelá zdvoři-lost...“

„Hlouposti! Leckterý lotras vypadá zrovna sympaticky. A zdvo-řilost? Zdvořilost, velevážený, ta musí být vždy a všude, nikomu bych neradil, aby ji k nám neměl. Víte co? Domluvte se s ním a zítra vyplujeme. Kolik by chtěl za osobu?“

„Po dolaru a pes zdarma. Parníkem by nás to stálo nejméně čty-řikrát víc. Mimochodem — o stravu a o lůžka se prý musí starat kaž-dý sám.“

„Žádný malér. Jídlo vezmem s sebou a vyspíme se tam, kde na-jdem místo. Tak tedy dobrá, domluveno! Nebo snad ne, pane Gottf-ried?“

„Ouplně a bez dyškurzí. Čím dřív budem na lodi, tím dřívěj se taky potopíme — a to je pro takový podivíny, jako sme my, taky určitej druh ušlechtilý zábavy.“

Souhlasil i Richard — a jak by ne: hořel přímo netrpělivostí, jen aby už byli u cíle.

„Dobrá,“ uzavřel Metuzalém, „za chvíliku vyrazíme. Cestou nakoupíme zásoby potravin, dojednáme plavbu a nalodíme se už dneska. Sem se přijdem jenom vyspat. Ale teď chci platit. Hej, číšní-ku!“

„Opovažte se!“ skočil mu do řeči Turnerstick. „To je moje sta-rost, už jsem řekl. Jste mí hosté a mám přece tři šňůry wenů.“

„Zakle-pal na stůl a křikl: „Tak holá, kde jste kdo! Budung platit! Co tung stojing třicet lahving pivang?“

Číšník sice přiběhl, ale za živý svět nepochopil, co to ten prapo-divný samuraj vlastně říká. Hluboce se uklonil a uctivě se zeptal:

„What can I do for you, sir — co si račte přát, pane? „Dejteng ming účetong!“

„I can't understand.“

„Coženg? Že ming nerozumiteng?“ zvolal kapitán. „To tedang nechápung! Copak seng nevyjadřujung dost jasněng? Účetong, slyší-teng? Platitung, platitung, platiteng, platitang!“

Ubohý číšník jen rozpačitě vrtěl hlavou a bylo vidět, že si doo-pravdy neví rady. Červenomodrý Metuzalém mu proto nenápadně pošeptal:

„He wants to pay — chce platit!“

Turnerstick zatím zuřivě cinkal šňůrkami měďáků a křičel: „Tak rozumiteng už? Platitung, aleng tímhleng!“ To však už číšník roztáhl šťastně ústa od ucha k uchu a horlivě přikývl:

„Oh yes, sir! Thank you, sir! Thirty bottles, sir? Ten thousand wen, please.“

„Cože? Deset tisíc wenů? U všech chaluh, to je neslýchané — skoro šedesát marek! Za jednu malou láhev, která u nás stojí patnáct pfeniků, celé dvě marky?“

„Jenomže nejsme doma, ale v Číně, kapitáne, jestli jste to pře-hlédl,“ rozesmál se Metuzalém. „Uvažte jen, že tohle pivo muselo dvakrát přes rovník! Copak jste ještě nikdy neochutnal naši chmelo-vinu tak daleko od domova?“

„To věru ne! Vy jste věděl, kolik to tu stojí? A přesto jste klidně objednal dva tucty lahví? Za ničemných pět minut prolít hrdlem ta-kovéhle jmění! U všech žraloků, jen tuhle váš pes propil nejmiň osm marek. Hrůza!“

Dobrák Turnerstick byl spořivý člověk, i když zdaleka ne skrb-lík a držgrešle. Ale deset tisíc wenů za pár loků piva, to byl pro něj přece jenom trochu silný tabák, proto tak vyletěl. Metuzalém to po-chopil a klidně, přátelsky mu řekl:

„Byl to můj přípitek na přivítanou a neměl jsem tušení, že ho chcete platit vy. Doufám, že jste si to záčas rozmyslel a přenecháte účet mně.“

Mijnheer van Aardappelenbosch sledoval celý ten výjev náram-ně pobaven a s velkou pozorností. Aby trochu popíchl nešťastného kapitána, který se před chvílí holedbal až běda a teď naráz tak ne-slavně splaskl, křikl na číšníka:

„Oppasser, ik zal mijn gelag betalen, maar in wen — číšníku, zaplatím, ale v drobných!“

„Tři tisíce pět set wenů, mijnheer,“ odpověděl číšník.

„Dat is vijf dollars, twintig mark en tachtig feningen — to je pět dolarů nebo dvacet marek a osmdesát pfeniků,“

přepočítal tloušťák, sáhl do kapsy, vytáhl pět stříbrňáků a ještě spropitné a s úsměvem vyrovnal účet. „Ik heb goed ontbeten en goed gedronken, ik heb mij goed vermaakt en wil dus ook gar-ne goed betalen — dobře jsem se najedl a

dobře napil, dobře jsem se pobavil, a tak taky rád dobře za-platím,“ dodal ještě.

Turnerstick náramně bystře vycítil narážku, vytáhl proto měšec a řekl ostře:

„Však já taky, i když jsem se, u všech vratiráhen, zdaleka ne-poměl jak vy a vypil jenom pár mizerných loků piva. — Tady je pat-náct dolarů, to je víc, než dělá účet. Zbytek si nechte. Čínský man-darin se nebude hrdlit o pár wenů.“

Vtom však číšníci přivlekli nových třicet lahví ležáku a pečlivě je rozestavili na stůl.

„Hrom do mydlin, todlenc sou mi překvapení!“ ožil Gottfried. „Takováde kumpanyje, to si nechám líbit. Kerejpa stolní maršrálek poslal tydlenc vojákové do válečnéj řavy?“

„Ik ben deze veldheer — já jsem ten vojevůdce,“ ozval se tloušť-tík, „dat is het slagveld en belegering, en wij zijn dappere krijgslieden — tohle je bitevní pole a obležení a my jsme stateční vojáci. Zničujme tedy naše nepřátele!“ Řekl to s takovou srdečností, že mu věru nebylo možno zazlívát přátelské gesto. „Velicně moc rád bych se chtěl stát vaším přítelem a pocestovat s vámi do Kantonu. Kde a kdy bych jinak vynášel tak goede gezelschap — tak dobrou společ-nost? Dovoláte mi to?“

„Ale jistě, milý příteli!“ usmál se Červenomodrý Metuzalém. „Nerad sice piju z cizí kapsy, ovšem takhle milé pozvání nemohu odmítnout. A že chcete jet s námi? Proč ne! Ze srdce rádi vás vez-mem třeba až na konec světa — takováhle výprava už něco dokáže.“ A potřásl Holanďanovi srdečně rukou.

Také Gottfried se nadšeně připojil:

„Tudle je i mejh pět prsteníků! Uctivě vás vítám do nasej slav-nej ekstraekšpedyce jako její špeciální vozdobu a postrach nepřáte-lu. Esli vás nevopusti vaše dobry srce a takovydlenc šlechetnický nápad, my zasej nikdá nevopustíme vás. Sklenice sem — a fofrem do toho, jak povídali ty roztomilý holoubkové, co přifřčeli na vejpo-moc Popelce přebírat hrách.“

„Ne, ne!“ ohradil se tloušťtík. „Žádné skleníky, já chci taky z ve-likého holby. Dokázám vám, že dovedu stejně jedit jako vypijovat.“

Pustili se směle do bitvy a mijnheer van Aardappelenbosch se brzo rozpovídal.

„Nejhlavně, jestli mě mijnheer Methusalem bude vyzdravovat,“ staral se po kolikátém doušku.

„Uvidíme,“ ozval se student. „Nejdříve vás musím dobře poznat a důkladně pozorovat, teprv potom najdu pravou příčinu i sídlo cho-rob. A pak se do ní pustím a poženu ji, že nebude vědět, kam se vrátit. Chcete se tady v Číně vážně usadit?“ „Docela váženě, hlav-ně kvůli vyzdravení. Sehnám si tu šikovnou plantáži, a když ne, tak si ji založám.“

„A mluvíte a rozumíte čínsky?“

„Ani slovníčko.“

„A víte už, kam se vydáte z Kantonu?“

„Vůbecně ne, ale konzul mi už vyradí.“

„U všech všudy, je to dost odvážené, pustit se nazdařbůh do cizí země ...“

„Jakýpak postrach, mijnheer Methusalem, vezmám si tlumouč-níka, peníze u sebe nenosám, na hřbeti mi visí dvě dobré pušky, manžilku a děcky taky nemám, jen dědečku, a ten bydlá u sestřičky až v Nederland...“

„A nechcete se vrátit domů, do vlasti?“

„Neen, neen! Tam mi nesvědčuje na zdraví. Mám svou zemi rád, ale je tam hrůzně zima. Nemůžím tam ani jedit, ani vypijovat, jsem v nemoci od hlavy k patě, co mi je naplat plno jídla, když zhubnuju, až budu jak tenká drátka a umřám a bude po mně amen? Neen, byl bych hloupák, kdybych se zvrátil nazpátku do vlasti. Mám pas a všude úvěr — pozůstanu tady a snad se uzdravím.“

„Nu, velevážené panstvo, je čas, měli bychom jít!“ uzavřel Me-tuzalém tuhle rozmluvu. „Gottfriede, nacpi mi dýmku a dej do baňky čerstvou vodu!“

Gottfried sice chvíli brumlal, že má odejít od nedopité bitvy, ale pak popadl jednu ze zbývajících lahví a zmizel s ní i s dýmkou v chodbě.

A za okamžik už vyšla naše výprava z hotelových vrat: vpředu mohutný pes, potom Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem vodní dýmky mezi zuby, tři kroky za ním Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, za nimi Ri-chard Stein a jako zadní voj kapitán Frick Turnerstick s vějířem a tlustý mijnheer Willem van Aardappelenbosch pod obrovským slu-nečníkem s puškami a tornou na zádech.

Důstojně a pomalu kráčeli zirájícím davem po nábřeží evropské čtvrti města, až konečně dorazili do přístavu čínských plavidel.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Krasavice Šuej-chou

Čínská plavidla právem budí pozornost každého Evropana, který zavítá do této zvláštní země.

Velké nákladní džunky bývají neohrabané, poměrně mohutné lodi s přídi a zádi o mnoho vyšší než střední paluba, což jim zpravi-dla dodává značně těžkopádného a vpravdě podivného vzezření: trčí-vají totiž z vody s legrační nemotorností dřímajícího hrocha.

Čela džunek jsou neobyčejně široká jako u starých holandských bitevních korábů a pestře pomalovaná, často i zlacená; palubu kryje masivní slaměná střecha a činí celé plavidlo ještě neotesanějším; na vrcholku mimořádně silných stěžňů z jednoho kusu a bez ráhen je zavěšena kladka s pořádným lanem, na němž se vytahuje těžká roho-žová plachta; před bývá červená a z každé strany je na ní nejkřiklavějšími barvami namalováno obrovské oko až pět šest stop v průmě-ru; podle těchto divokých očí zvláštního děsivého pohledu dostaly džunky i svůj název: lung-jen — dračí oči. Mají loď vyzbrojit hrozi-vým, odstrašujícím vzhledem a zahnat zlé duchy i ostatní nadpozem-ské obludy, které se v určitý čas. slétávají na zem a tajně se noří do vod moří a řek.

Největší džunky mívají tonáž i pět set tun a bývají trojstěžňové. Stavěny příliš nalahko, nesnesou pro přílišnou

vratkost ani otevřeně moře, ani palbu z hrubých palubních děl; přesto bývají vyzbrojeny na obranu proti říčním pirátům jedním dvěma menšími děly. Protože mají jen jednoduchou takeláž a primitivní plachtoví, nemohou manévrovat proti větru a musí využívat příznivých monzunů, které jim umožňují vykonat ročně jen jednu plavbu, například mezi Čínou a Jávou nebo Singapurem, a to buď tam, anebo nazpátek.

Majitel lodi či superkargo, jeho zástupce, má neohraničenou moc nad celým lodním nákladem: přikupuje k němu nebo z něho prodává zcela podle své libovůle a vládne i nad případnými cestujícími; ti jsou mu vydáni všanc na milost i nemilost. Nesmí však ani slovem zasahovat do velení lodi a do činnosti mužstva.

To má na starosti kapitán čili čchuan-čang; jedině jemu náleží řídit plavidlo dnem i nocí a sledovat orientační body na pobřeží, podle nichž udržuje patřičný kurs; je to nesmírně náročná a vyčerpávající činnost, a tak leckterý čchuang-čang dovede spávat i vstoje, zvláště při plavbách na delší vzdálenosti. Třebas je velitelem, poslouchají ho námořníci jen tehdy, jsou-li jim jeho rozkazy zrovna vhod; jinak ho tupí, otevřeně mu lají a pracují nebo lenoší, jak a kdy se jim zamane.

Nejbližším podřízeným kapitána je kormidelník, zvaný čuo-šou; vede kormidlo a poslouchá hned čchuan-čanga, hned zas námořníky — podle toho, co se mu zdá výhodnější.

Námořníci se dělí na dvě skupiny: lao-kungy neboli předáky a na tchung-kungy čili kamarády; je mezi nimi asi stejný rozdíl jako u nás mezi stálými a příležitostnými námořníky. Rozkazují si navzájem, ale poslouchat nechce žádný. Není-li právě do čeho píchnout, hemží se po palubě, mají-li dostat nějakou těžkou práci, zalezou až někam ke kýlu a beze stopy zmizí třeba na celý den.

Na každé nákladní džunce slouží dále písař, vedoucí účty, a hospodář, který se má starat o zásobování; zpravidla však někde něco žvýká nebo zapíjí, a koho nemá zrovna v lásce, umoří třeba i žízni a hladem. V jeho šlépějích neochvějně kráčí kuchař; při příchodu na loď bývá obvykle hubený jak lunt, ale za pár týdnů se vykrmí jak sele. Na lodi je i několik holičů, činovníků zcela nepostradatelných, neboť jedině v den císařovy smrti nesmí se dát pravověrný Číňan řádně oholit.

Hlavní osobou je však siang-kung — muž šířící libé vůně, lodní kněz. Jedinou jeho starostí je péče o modloslužby a jedinou povinnost nechat při nich shořet stanovený počet vonných tyčinek.

Všichni na lodi považují svou práci jen a jenom za vedlejší za-městnání a nutné zlo; hlavní věcí je pro ně obchod, kvůli kterému si vlastně vyvolili námořnické povolání. Každý si smí totiž přinést na palubu jisté množství zboží, a sotva někde spustí kotvy, rozběhnou se za obchodem nebo si přivedou kupce až na loď a pak nabízejí, handlují, smlouvají, kšeftují a vydělávají, div se nepřetrhnou. O nic jiného se v tu chvíli nestarají, a jestli jejich nebohá džunka dopluje na místo určené dříve nebo později, to je jim dočista fuk.

Už z toho je snad zřejmé, jak bývá na takovém plavidle postaráno o cestující a jejich pohodlí. Zhusta se stává, že námořníci přecpou kdejaký volný prostor svým soukromým towarem, a přijde-li náhodou pasažér, kterého se majitel laskavě uvolil nalodit na palubu, musí horemdolem podplácet posádku, aby mu uvolnila alespoň kousek místa, kde by hlavu složil.

Tak to tedy chodívá na pověstných lung-jenech!

Běda, třikrát běda však cestujícím, kteří padnou na nějakou po-dezřelou džunkou, jichž bývá v Číně nemálo! Jsou přesvědčeni, že mají co činit se statečnými, řádnými, i když jaksepatří tvrdými muži — a nic také nesvědčí proti této domněnce, sotva však vyplují, spadne maska, je konec přetvářce a nebožáci bývají oloupeni o poslední groš nebo i o život. A vody čínských moří a řek jsou věru přehluho-ké...

Takových pirátských džunek bývalo tehdy skutečně ještě dost a dost. Vláda je proti nim takřka bezmocná. Třeba i deset po zuby ozbrojených vojenských džunek se málokdy odváží zaútočit byť jen na poloviční počet t'iang-lungů — říčních draků, jak těmto loupeživým lodicím lidé říkají; vojáci totiž příliš dobře vědí, že každého z nich, padne-li pirátům do spárů, čeká nemilosrdná a krutá smrt. Proto se vojenské džunky plavívaly pouze při pobřeží, vyjuknou z bezpečného úkrytu, vybaflnou pár centů prachu, pořádně si zakřičí — a vezmou do zaječích; pak si oddychnou, vděčně obětují bohu moře čaj-lungovi pár šálků čaje a honem honem pošlou vrchnosti jaksepatří vyšperkovanou zprávu o slavném vítězství. Piráti vyvážnou a klidně řadí dál, dokud jejich zlořečenou džunkou neprovtá některý pyšný křížník nějaké ještě pyšnější evropské mocnosti. Ale místo jednoho říčního draka objeví se rázem deset nových — a nerušeně pokračují ve zlotřilém díle.

Když Červenomodrý Metuzalém a jeho přátelé došli do čínské-ho přístavu, spatřili na kalné hladině džunkou na džunce, jednu podivnější a bizarnější než druhou. Zatímco naši námořníci si považují za chloubu a čest mít své lodě vydrhnuté, vypulírované a v plném lesku, o což se vždycky starají už dávno před přistáním, vypadaly čínské džunky, jako by nad čarou ponoru nepoznaly nikdy ani kapku vody: ze špinavé paluby a z lanoví visely cáry špinavých hadrů, odevšad koukali špinaví chlapi se špinavými tvářemi, podepřenými o ještě špinavější ruce; mezi nabřežím a plavidly panoval čilý, leč stejně špinavý obchodní ruch, všude se hemžily špinavé lodice se špinavými cestujícími; na nabřeží stály špinavé krámky se špinavým zbožím a špinavými prodáváči, mezi nimi se proplétali ukřičení špinaví pouliční obchodníci a nabízelí své špinavé pouliční výrobky. Uvozhřený kramář s pečenou cibulí dřepěl na špinavé zemi před svou malou píčkou a pilně loupal své umolousané zboží, čpavý pach mu vnikal do ukoptěného nosu a do očí, prodáváč slzel a kýchal — a rovnou do rendlíku, ale špinavým zákazníkům chutnala i tahle lahůdka. A takových obrázků lze spatřit na každém kroku, co hrdlo ráčí. Všim tím a mnoha dalšími výjevy není ovšem možno charakterizovat všechny Číňany a celou Čínu — vždyť v přístavních městech na celém světě se usazuje sociální kal a špína, kterou přilne moře a spláchně vnitrozemí.

Jen na jedné z ozdobnějších, pevně stavěných džunek s poněkud nižší přídi i zádi nebylo vidět živé duše; vysoké holé stěžně trčely bezbranně k obloze, rohožové plachty ležely pečlivě svinuty na palubě a strašidelné dračí oči po obou stranách přidě shlížely na příchozí alespoň drobátko přívětivěji; na zádi stálo dokonce několik podlouhlých truhlíků s

květinami, nikde ani stopy po špinavém prádle. Bylo znát, že patron této lodice dbá na pořádek a čistotu víc než všichni kolem. Na čtvercové desce na zádi byly namalovány modré vlny, na nichž se vznášela ženská postava s pěti pávými pery ve vlasech, ve vlnách se skvěly dva stříbrné čínské znaky. Úzký bambusový můstek podobný žebří vedl z pevniny na palubu.

„Nuže, vážené panstvo, tak to je naše spanilá Královna vod,“ oznámil obřadně Červenomodrý Metuzalém. Turnerstick osedlal na okamžik cvikrem svůj ohnutý nos, zna-leckým okem zkoumavě prohlédl loď a spokojeně pravil: „Hm, docela se mi líbí. Rád zaplatím i o dolar víc, bude-li vevnitř stejně pěkná jako zvenčí. Co vy na to, mijnheer?“

„Het schip is fraai, ik ben tevreden — loď je hezká, já jsem spo-kojený.“

„To si myslím. U všech kambal, když řeknu ano, můžete se spo-lehnout! Nu, pojďme na palubu! Ale vy —“ obrátil se zhurta na stu-denta, „vy radši mlčte. S tou svou knižní čínštinou byste ještě všecko pokazil.“

„Jak si račte přát, kapitáne. Jednou jste generál Tu-er-ning-š'-ti-ku, využijte tedy svých vznešených mandarínských práv. Jen na jed-no vás chci upozornit: před Čiňany si mandarin radši neříkejte, radím vám dobře.“

„A proč ne? Myslíte, že mě prokouknou a že jim nebude můj vypůjčený titul dvakrát vhod? Pah, ti zajíce ve lví kůži nepoznají.“

„I to je možné, ale na to jsem teď zrovna nepomyslel. Čiňané totiž tohle slovo neznají, chápete? Říkají všem svým úředníkům kuan a mezi nimi rozlišují opět úředníky civilní a vojenské: prvé nazývají wen-kuan, literární úředníci, druhé wu-kuan, zbrojní úředníci. Neří-kejte si proto ani mandarin, ani jen tak všeobecně kuan — jste přece velký generál celé říše, patříte tedy do skupiny wu-kuanů. Budete si to pamatovat?“

„Wu-wu-wu-wu-kuan! Hm, to wu mi snad nějak v hlavě uvízne, jenom abych k tomu nezapomněl taky to nešťastné kuan. Bůhsámví, co je tohle za čínštinu, ani pořádnou koncovku to nemá! Jo, takhle wung-kuang — tomu bych rozuměl, ale takhle... Nemáte náhodou tužku?“

„Prosím, tady je...“ podal mu překvapený Metuzalém žádané písátko.

„Díky! Přece jenom si to radši poznamenám tuhle na vějř. Stej-ně ho nosím všude s sebou, a kdybych ten zatracený titul náhodou spolk, drobátko se ověju — a budu doma. Výborný nápad, co? Vlastně bych si takhle mohl poznamenat každé důležité slovo — a měl bych po starosti.“

„To byste si musel koupit jaksepatří velký vějř. Čínština má dobře sedmdesát tisíc znaků.“

„Děláte si blázný, co? Buďte bez starosti, do mé hlavy se vejde zrovna tolik jako do vaší!“

„Oh, to jistě, a nejspíš ještě o moc víc. Váš cop to aspoň dokazu-je nad slunce jasněji. Mimochodem — víte, jak se řekne čínsky: cop?“

„Asi copeng. Nebo copung.“

„Chyba! Pien-c'. A Čiňané jsou přesvědčeni, že ze zdravé hlavy musí růst i zdravý cop, to znamená řádně dlouhý. Takový parádní pien-c' je pak dokladem urozených a moudrých mužů. Proto se po-smívají našim ostříhaným hlavám a považují nás za hlupáky. Čím urozenější a vznešenější Čiňan — a samo sebou také moudřejší, tím delší a silnější musí mít cop: lhotejno, jestli pravý, nebo falešný. A jelikož vy se pyšíte tak krásným pien-c', kdežto já ubožák po něm nemám ani stopy, už proto musíte být mnohem vznešenější a moudřejší než já.“

„U všech kosatek, zřejmě to tak bude, cop mám doopravdy dlouhý dost. Ale počkat, musím si to taky napsat. Říkal jste: pien-s'?“

„Ale ne, s' je čínsky čtyři.“

„Tak: pien-cch'?“

„Zase chyba! Cch' je mřít, vysmívat se, satira.“

„Tedy: pien-se!“

„Chraň bůh! Se značí lásku, barvu, postavu či malbu. Musí tam být pěkně čisté c'.“

„No ovšem! Pien-ce.“

„Samá voda! Vůbec ne. Ce znamená: sebe, zvláštnost, vnitřní klid.“

Turnerstick držel vějř v levici, tužku v pravé ruce, ale nepsal; kysele se zatvářil a vybuchl:

„Víte co, vy jazykový akrobate, dejte mi s tím svatý pokoj! Už mi z vás jde hlava kolem.“

„Nedá se nic dělat, milý zlatý, souhlásky je třeba velmi přesně rozlišovat. V čínštině je přenáramně velký rozdíl mezi c', s', ech' a se a ce.“

„Jděte s tím do háje! Rozdíl! Prosím vás! Takováhle slova bez koncovek — to je leda nějaká dřeváčtina, a ne pořádná řeč synů Říše středu. Peng, pang, ping, pong, pung — slyšíte, to je to pravé. A zní to jako zvon!“

Rozmrzele sklapl vějř a vrátil studentovi tužku.

Tím také neúspěšně, leč zato definitivně skončil bláhový pokus o lekci čínštiny a všech pět poutníků odhodlaně vykročilo po bambu-sovém můstku na Královnu vod: první wu-kuan Turnerstick, za ním mijnheer van Aardappelenbosch, pak Richard Stein s Gottfriedem z Bouillonu a jako poslední Červenomodrý Metuzalém s Cupidem v patách.

Můstek byl úzký a rozměrný Holanďan jen stěží prošel; v polo-vině schůdků se zastavil, aby složil slunečník, který mu překážel při obtížném výstupu, nějak nešťastně se do něho zamotal, zakopl — a ozlomvaz se řítit dolů. Cestou smetl všechny, kdo šli za ním. V mži-ku se dole na nábřeží pod můstkem sešla celá valná hromada. Ze spletených údů, těl a hlav trčela vysoko k nebi jen Gottfriedova levi-ce, pevně svírající drahocennou baňku vodní dýmky. Kolem pobíhal Cupido a radostně štěkal nad tou nenadálou zábavou. Nedobrovolní účastníci se pomalu rozpletli a vstali, jenom tlouštík zůstal ležet jako bez života. Bezmocně roztáhl ruce a nohy a tenounce upěl:

„Mijn God, mijn hemel — bože na nebesích, ach má břicha, ach moji zádi! Goede nacht, gij boze wereld — dobrou noc, ty strašný světe!“

„Stávejte, mijnheer, nezvostanete tu přece nadosmrti!“ zatřásl s ním Gottfried.

„Ik ben dood, ik sterf in deze oogenblik — jsem mrtvý, vturánu umřu. Dávejte mi sbohem, rozloučáme se...“

„Drahej pane, dyž je po vás, tak jakýpak dlouhý loučení. Jenže podle mého, kdo padne taklenc naměkko, jak ste sebou ráčil bacit vy, ten přežije i svůj vlastní funus. Ale esli je vám libo, zaškoncertuju vám na poslední cestu, že budete maširovat rovnou do sedmého ne-be.“

Strčil mu fagot až skoro k uchu a vyloudil tak strašný a falešný tón, že se nebohý tlouštík rázem posadil. Vstát se mu však zřejmě pořád ještě nechtělo.

„Rekvivejskat in pláce, amen!“ požel na ho Gottfried. „Ať je vám mlaskavě zem lehčí než vy jí. My máme teďkon jinačí starost Z paluby to semňáko bohulibě zavonělo, jak to tak koštuju — voblo-ženej rámvztek s vopejkanejma bramburkama. Hrom do slepice, no jo, to už sou u druhého chodu! Vo ouvejtůru sme holt přišli, tak ať aspoň dohoníme finagle.“

„C-co jste to řekl? Een middageten in een chinezen schip — oběd na čínské lodi? Počkejte, já poběžám s vámi!“

A tak co se Gottfriedovi nezdařilo fagotem, to dokázal docela obyčejným rumsteakem: tlouštík vyskočil, jako když ho píchne, po-padl rodinný slunečník a vyběhl po můstku s takovou křepkostí, ja-kou by v něm nikdy nikdo nehledal. Na palubě bylo pusto, po hostině ani stopy, a tak si Holanďan ulehčeně oddychl:

„Ik ben geschrokken — to jsem se lekl. Už jsem myslel, že cho-díme pozdě.“

Avšak najednou to odněkud doopravdy lákavě zavonělo pečin-kou a Gottfriedův vtip se, jako když kouzelným proutkem mávne, změnil v skutečnost. Rohožový závěs v zadní nástavbě se rozhrnul a vyšli čtyři Číňané s plným stolem porcelánových mís různé velikosti s pečení, s koláčem, s pálenkou a s voňavými květy.

„Sláva bohu, přichodili jsme včas!“ zvolal blaženě tlouštík a tvář mu zazářila jako rozsvícený lampión. „Zrovna přinášou obě-du!“

„U všech parohatejch, nejspíše je ste na to káp! Takovydle přivítání, to sem teda namoutěkuši nečekal.“

„Jen klid!“ mřnil se Metuzalém. „Tahleto hostina určitě není pro nás.“

Žel se ukázalo, že měl pravdu; Číňané postavili stůl mezi střední a zadní stěžeň, a když spatřili neznámé cizince, vturánu vzali nohy na ramena a pádili zpátky. Za okamžik se na palubě objevili další dva muži a pomalu a důstojně se blížili k našim cestovatelům. Byli velcí, hubení, v prostém čínském kroji beze všech odznaků hodnosti či úřa-du, na oholených hlavách široké lýkové klobouky, jen z temene jim visel dlouhý černý cop.

První z nich se hluboko uklonil a slušnou angličtinou, oslazenou přezdvorným úsměvem, uctivě řekl:

„Urození pánové poctili svou skvělou přítomností mou nehod-nou loď. Jaké šťastné okolnosti mohu děkovat já, nejnehodnější z vašich sluhů, za takové světlo milosti?“

Čínská zdvořilost totiž velí hovořit i mezi rovnými o sobě jen s pohrdáním, kdežto o druhých zas s tou největší chválou. Červeno-modrý Metuzalém se také uklonil a užuž otevíral ústa, když tu náhle před něj skočil Turnerstick a jako na divadle zvolal:

„Čching, čching, čching! Přišling jsmeng sem jakong cestují-cing a chcemeng s váming do Kantonung. Doufámeng, ženg tadyng najdem pohodlneng ubytováníng a vlídneng zacházeníng. Dobřeng vám za tong zaplatímeng. Jeng nás celkem pětung osobeng a jedeng pesang. Kolik račteňg žádát?“

Zkoprnělý Číňan se na něho zaraženě podíval a nechápavě zavr-těl hlavou.

„Nuženg?“ pokračoval netrpělivě Turnerstick. „Nerozumíteng snad čínskyng? Přikazujung vám, abyste ming okamžitěng odpověděl! Jsem...“

Naneštěstí právě v tomhle okamžiku dočista zapomněl, co vlast-ně je, otevřel proto rychle svůj spásonosný vějíř, přečetl kýžené slo-vo a dokončil:

„...wu-kuan a jmenujeng seng Tu-er-ning-š'-ti-ku, námořning kapitang, čínský mandaring a...“

Tu ho Číňan rozhodným gestem zarazil a opět anglicky se obrá-til na studenta:

„Kdo je ten vznešený pán? Mé neposlušné uši nedovedou poro-zumět jeho podivuhodné a přelíbezné řeči.“

Červenomodrý Metuzalém mu odpověděl také anglicky:

„Je to urozený wu-kuan, ta-t'iang své vlasti. Mluví nejvyšším nářečím úřednictva Pávích per, kterému zřejmě ostatní jen těžko ro-zumějí.“

„Patně je tomu tak, neboť vskutku neznám jeho řeč. Račte proto hovořiti jazykem Jing-kuo-ženů — Angličanů, v němž snad učeným pánům dobře porozumím. Jsem nehodný čchuan-čang této lodice a můj druh je čuo-šou. Naši čchuan-kungové — námořníci nám řekli, že na nehostinnou palubu vkročilo velectihodnou nohou několik osvícených pánů, proto jsme přispěchali nabídnout své nejponiženěj-ší služby.“

„Neznámil vám majitel lodi, že ho navštívil jeden Te-kuo-žen — Němec a zajímal se pro sebe a pro své čtyři přátele o cestu do Kantonu?“

„Ó zajisté! A jste-li vy ti nebem seslaní páni, bude pro nás ctí, již nejsme hodni, přijmouti vás na naší chudobné lodi a dopravit vás v bezpečí až do Kuang-čou-fu, jak říkáme v naší řeči městu Kantonu. Pán lodi je právě u siang-kunga, modlí se spolu za zdar naší plavby. Hned po modlitbě uspořádáme na palubě kung-pi, abychom si byli zcela jisti před jakýmkoli nebezpečností.“

„Výborně! Dovolíte nám zúčastnit se toho obřadu?“

„Pokud s námi poplujete, zajisté. V tom případě se vás však osměluji zeptat na vaše znamenitá jména a skvělé hodnosti, abychom vám mohli vyhledat místa hodná vašich vznešených zásluh.“

„S největší radostí! Nuže: tento bájný hrdina je slavný wu-kuan, jeho titul vidíte zde na vějíři. Já jsem Ma-tu-ca-le-me čchiang-wang, z čehož doufám dozajista seznáte, koho máte před sebou.“

Třída čchiang-wang je totiž nejprvnější z pěti nejvyšších tříd osobní šlechty, kam náleží jen členové a potomci císařské rodiny. Sotva Číňané uslyšeli tyto dvě slabiky, uklonili se tak hluboko, až jim copy přelétly přes hlavu; čchuan-čang se pak zeptal tónem nej-hlubší oddanosti:

„Jste tedy zajisté potomek vznešených předků?“

„Nejvznešenějších, jak je jen možno. První z nich se jmenoval A-dam a klaněli se před ním všichni tvorové země. Je praoctcem všech vladařů, císařů a králů. Mé pouhé jméno snad stačí, abych ne-musel jmenovat ostatní ctihodné pány, kteří mne provázejí. Každý z nich je nanejvýš urozený tao-kuang — jas rozumu své země, a po-plujeme-li s vámi, záhy poznáte všech deset tisíc jejich znamenitostí. Zde jsou peníze.“

Za sebe, za Gottfrieda a za Richarda zaplatil čtyři dolary, Tur-nerstick s tloušťkou dali po dvou dolarech, takže tři dolary spropitného lodní důstojníky jaksepatří potěšily.

„Ó nebesa! Vaše milost je nad očekávání velká. Za chvíli budou moci být vznešení páni vzácnými svědky kung-pi, rádi je uvítáme ve svém středu,“ uklonil se znovu čchuan-čang.

Zatím přišli ke stolu další dva Číňané, oblečení však mnohem vznešeněji. V jednom z nich poznal Červenomodrý Metuzalém maji-tele džunky, druhý, v jakémsi mnišském rouchu, byl zřejmě siang-kung — lodní kněz.

Čchuan-čang odevzdal majiteli peníze za cestovné, samozřejmě že bez spropitného, a všichni čtyři poodešli k zadní nástavbě; chvilku spolu polohlasem hovořili a pronikavě přitom zkoumali své nové cestující. Majitel lodi, jak Metuzalém správně poznamenal, opravdu nebudil velkou důvěru, kněz vyhlížel ještě hrozivěji. Podobali se kupcům, pečlivě oceňujícím právě došlé zboží.

„Ti chlapi se mi věru nezdají,“ šeptl Metuzalém. „Proč se tak ta-jemně domlouvají?“

„Jaképak copak,“ odvětil stejně potichu Turnerstick, „kapitán přece musí vědět, koho bere na palubu. A že jsme mu kapánek zamo-tali hlavu, to je nasnadě. Jen je nechtě, ať se vymluví. Mně se docela líbí, i když nemají ani zdání o dokonalé čínštině. A Šuej-chou je pěkná loď, opravdu výtečná. A čistá jako klícka. Nejradši bych tu hned zůstal. A taky že to udělám, nebudou-li mít nic proti tomu. Proč mám chodit na jednu noc do hotelu a platit za to bůhvíjaké nekřes-tánské peníze?“

Ti čtyři jako by slyšeli, co kapitán říká. Vrátili se zase k nim a čchuan-čang pravil:

„Oznámil jsem ctihodnému siang-kungovi, že by veleosvícené panstvo rádo hostovalo při kung-pi. Ochotně by k tomu svolil, nemů-že však. Hodláte přec ještě dneska opustit naši loď a vrátit se sem až zítra ráno?“

„Ano,“ potvrdil Metuzalém. „Je to snad na překážku?“

„Po kung-pi už totiž nesmí nikdo na břeh.“

„A co to vlastně je, to jejich věčné skung-ping?“ vyptával se Turnerstick německy. „Vy to víte?“

„Něco jsem o tom kdysi četl,“ přikývl student. „Je to vlastně ja-kési vyvolávání duchů, cosi na způsob našich spiritistických nesmys-lů se stolky a s dopisováním se záhrobím.“

Toť se ví — po tomhleto vysvětlení všichni okamžitě souhla-sili, že tu zůstanou a že se milerádi stanou svědky toho tajemného divadla.

„Pročpa by né?“ přikývl i Gottfried z Bouillonu. „Tendlenc špi-rityzmus mi byl sice dycky podezřelej, já uznávám akorát špiritus z flašky, ale vidět jednou na vlastnoruční vočadla žlutého ducha s co-pem, to se vobyčejnmu smrtelníkovi hned tak nevypoštěsti, tak ja-kýpak copak.“

„Nu dobrá,“ pokrčil rameny Červenomodrý Metuzalém, „co nám brání, abychom tu zůstali? Těch pár maličkostí, které máme ještě na pevnině zařídit, to snad nebude tak velký problém. Jsme tedy domluveni.“

Oznámil čchuan-čangovi společné rozhodnutí a ten hned poslal několik mužů, aby ve městě nakoupili, co jim vznešený cestující při-káže. Pak si už mohli naši zvědaví přátelé prohlédnout konečně i nit-ro lodi.

Džunka dělala svému staviteli čest i zvnitřku, stejně jako všem, kdo na ní vládli. Nesla sice jen dvě malá děla, ale čchuan-čang je ujistil, že z pirátů nemusí mít strach: Královna vod je prý nejrychlejší plachetnice čínských moří.

Do Kantonu měla plout jen se zátěží, náklad naloží teprve tam. Ve skladišti stálo všeho všudy pár velkých těžkých beden. Byly v nich součásti lihovaru, které si prý jeden kantonský průmyslník ob-jednal až kdovíodkud z Evropy; Královna vod je naložila v Singapu-ru. Cesta tedy bude pohodlná, bez zbytečného zdržování a dlouhých zastávek.

KAPITOLA PÁTÁ

Rozhovor s duchy

Místnost, kam čchuan-čang uvedl naše cestující, se podobala spíše obvyklé kajutě než stísněné kóji. Byla sice prázdná a vystlaná jen slaměnou rohoží, zato však vysoká, že se tam dalo pohodlně stát, a prostorná, že v ní všichni měli místa dost. Až námořníci přinesou z pevniny objednané příkrývky, nastelou z nich pro každého pohodlná měkká lůžka.

Pětici cestovatelů přišlo velmi vhod, že jim pozorný a starostlivý čchuan-čang přidělil jednoho z mužů, který jim měl po celou plavbu sloužit a být jim ve všem všudy nápomocen. Neměl tak výrazně mongolskou tvář jako ostatní, i když byl malý a drobné postavy jako všichni v této části světa; prozradil jim, že je Malajec, a tu trochu angličtiny že se naučil až kdesi ve Východní Indii. V horlivé úsluž-nosti jim snesl kdedo a sám od sebe a bez vyzvání se pidil po vše-možných drobnůstkách, jen aby jejich kajuta byla co nejtulnější.

Když se jakžtakž zařídili, sesedli se nahoře na palubě, bezsta-rostně hovořili o všem možném a čekali na námořníky z pevniny. Zatím se setmělo, Malajec zavěsil poblíž na lano veliký papírový lampión a ohleduplně se posadil kousek stranou, aby nepřekážel, leč přesto byl stále po ruce a mohl okamžitě splnit sebemenší rozkaz nebo přání svých nových pánů. Věděli sice, že patrně slyší, co si po-vídají, pramálo jim to však vadilo: mluvili přece německy — a o této řeči se dalo věru těžko předpokládat, že ji v téhle končině světa, a k tomu na bezvýznamné džunce, někdo zná.

Konečně se námořníci vrátili a přinesli nákupy: potraviny složili do kuchyně, ostatní věci si šli cestující uložit do kajuty. Malajec vyu-žil volné chvilky a zaklepal u čchuan-canga; kapitán džunky se právě o něčem domlouval se ctihodným siang-kungem.

„Tak co?“ zeptal se anglicky Malajce. „Mluv! Dozvěděl ses ně-co?“

„Ne-li! Spoustu věcí! Už je znám jako svý boty.“ Úslužný a ne-nápadný Malajec mluvil teď zčistajasna plynou

americkou angličtinou. „Čtyři Němci a jeden Holanďan, ten tlust'och. Prachy mají u sebe — a zřejmě dost.“

„A co jsou zač? Ten s tím strakatým nosem toho o sobě napovídal až hrůza.“

„Nevím, ale má voblek, jaké po Evropě nosívali studenti. A ty jeho komplicové jakbysmet.“

„Podvodníci! A ti dva zbývající?“

„Ten pupkáč je šang-žen — kupec. Prej si tady chce splašit vob-chod, plantáž nebo co. Zřejmě má v kapse fůru peněz. A ten v tý ja-ponský parádě, to bude určitě čchuan-čang jako ty. Nejspíš blázen.“

„A co hledají v Číně?“

„Strejdu toho nejmladšího. Jistýho prachatýho fabrikanta. A ješ-tě nějakou ženskou a její děti.“

„To že jsi slyšel? Mluvili anglicky?“

„Co tě vede! Německy, jako dyž bičem mrská.“

„A ty jim rozumíš?“

„Aby ne! Viš přece, že jsem rodilej Yankee a že jsem pláchnul svému ctihodnému kapitánovi, dyž jsem vrazil jednomu kámošovi vyblejskanou kudlu do zad. Než jsem se zdejchnul sem k vám, sloužil jsem s německejma námořníkama a docela vobstojně jsem vod nich pochytil to jejich pitomý derdýdas.“

„Výborně! Čmuchej dál, ale ne aby ses prozradil! Dostaneš zvláštní odměnu. Peníze tedy mají u sebe, říkáš?“

„Určitě. A i kdyby měli náhky šeky nebo cenný papíry — mužem je prodat šéfovi ve Wa-fu.“

„Správně, do Kantonu stejně nepoplujem. Až budou spát, odra-zíme.“

„Máme zrovna příliv, to bude těžko, zmizet potichu.“

„Nespěcháme, počkáme na odliv.“

„Poznají to.“

„Žádné strachy! Dáme jim něco na spaní, ti se hned tak nepro-budí. A odliv a vítr z pevniny nám zatím pěkně zticha pomohou na moře. Tam je naházíme žralokům a bude po všem. Listiny máme v pořádku, můžeme vyplout, kdy se nám zlíbí.“

„Damned! Ty je chceš utopit?“

„Samo sebou! Snad ti jich nebude líto! Myslíš, že je nechám na-živu, aby potom někde vytroubili, že naše Šuej-chou je vlastně pra-chobyčejný t'iang-lung?“

„Jasně že ne. Ale musíme je dostat živý až do Wa-fu. Chápej: bez nich ty papíry neprodáme a šeky, ty nám bez jejich podpisu taky nevymění.“

„Jenže...“

„Neboj se, všechno podepíšou. Dyž jim řekneš, že jinak se můžou klid'anko loučit se životem? Ještě nás budou na kolenou prosit, aby mohli načmárat ty svoje klikyháky.“

„A pak je stejně pobijeme, co? Jsi mazaný a chytrý, dobře se ti u mne povede. Teď ale rychle zpátky a koukej ještě něco vyzvěďet! I když mají zbraně, přemůžem je natotata — budou spát jako zabití. Jen ten jejich pes mi dělá starost, je to pořádný kus, a zřejmě chla-pák.“

„Dáš mu otrávený maso.“

„To je pravda, dobře radiš, uděláme to tak. Ale teď už běž! Za chvíli začne kung-pi a pak je pozvem na večeři. Aspoň bude příleži-tost poslat je nenápadně do říše snů.“

„A ještě něco! Jestli je náhodou napadne a budou se chtít taky zeptat ducha na nějakou pitomost — se mi zdá, že z toho, co jsem ti tu na ně prásknul, můžeš už klidně napsat vodpověď, jakou budou chtít,“ mrkl falešný Malajec na kněze a nenápadně se vytratil.

Zamířil rovnou do kajuty, kde se naši důvěřiví a pranic netušící cestující stále ještě zařizovali na nastávající cestu, ne však na úklady, jež se proti nim tak tajně kuly. Horlivě jim pomáhal a ještě horlivěji hlta každé jejich slovo. Hovořil už ovšem zase svou lámanou angličtinou.

Zanedlouho vstoupil čchuan-čang a uctivě pozval panstvo na kung-pi.

V Číně se, jak známo, píše tuší a jemným štětcem. A tak ani čín-skému duchovi nezbyvá než při záhrobní korespondenci sestoupit do zvláštního psacího náčiní, vyrobeného samozřejmě pouze a výhradně k věšteckým účelům, aby mohl písemně zodpovědět zvědavé otázky smrtelníků; nezjeví se samo sebou v hmotné podobě, ale vždy jen prostřednictvím vyvolené osoby, jakéhosi média našich spiritistických seancí.

Již předem musí být za přísně a přesně stanovených obřadů uříznuta z pečlivě vybraného meruňkového stromu tenká větvička; přitom se kněz stromu pokorně omluví za bolestivé zranění: do kůry mu vyryje složité znaky, jež mu sdělí, že jeho větvičky bylo použito na posvátný štětec duchů, což zřejmě štěstím přeplněnou meruňku sdostatek uklidni.

Čerstvou haluzku zastrčí potom do kousku bambu-su, na coul silného a asi stopu zdělí, takže vznikne jakési T.

Vývole-ný uchopí bambusovou hůlku do obou rukou dlaněmi vzhůru tak, aby meruňkový štěteček, to dřevěné písátko z tenoučké stromové snítky, mířilo kolmo dolů na stůl posypaný jemným pískem — a potom už může duch bez průtahů sestoupit do rukou média, vést štětec a klidně odpovídat i na ty nejpitomější otázky. Nepřirozená poloha rukou přivodí pochopitelně lehké chvění, takže i nepřilíši vycvičenému a jen trochu gramotnému médiu není zatěžko čmárat do písku čitelné zna-ky. Toť se ví, že při choulostivějších otázkách bývají odpovědi ši-kovně dvojsmyslné a tazatelé se pak vždycky alespoň jedno vysvětle-ní zdá být pravdivé.

Kung-pi je tedy vlastně náramně šikovně vymyšlený nábožen-ský podvod, musí se proto při něm dodržovat řada neporušitelných pořádků. Také pro ducha to platí: je povinen se pokaždé řádně před-stavit, prozradit své jméno, stav a dynastií, pod nimiž kdysi žil v lid-ské podobě na této zemi, a čím starší dynastií uvede — přičemž se na nějaké století nebo tisíciletí příliš nehledí — tím uctivěji se s ním pak také zachází.

Když se konečně všichni i s posádkou, která teď naráz zaplnila skoro celou palubu, sešli ke kung-pi, byla už tmavá noc; mezi hlav-ním a zadním stěžněm visely rozsvícené lampióny a vedle známého už stolu s obětinami pro očekávaného

ducha stál další, posypaný ten-kou vrstvou bílého písku. Mužstvo utvořilo velký kruh, do něhož čchuan-čang uvedl vzácné hosty. Z beden jim narychlo připravili pohodlná sedadla.

Pak předstoupil kněz, slavnostně zdvihl ruce a spustil, samo-zřejmě že čínsky:

„Hodláme se nyní pokorně přeptati některého z všemohoucích duchů na průběh naší plavby. Přístupme k tomuto zámyslu s jeho-pravdivější a nejposvátnější myslí a obraťme se se svými poníženými prosbami na vznešeného boha moře čaj-lunga. Nechť je nám milostiv.“

Pokynul a námořníci donesli dvě bambusová křesla a obraz mořského božstva. Postavil sedadla těsně vedle sebe ke stolu s oběti-nami a vyzval boha, aby usedl na čestné místo po levici; druhé křeslo bylo zřejmě přichystáno pro vzácného hosta ze záhrobí. Pak vytáhl žlutý list papíru a chraplavým hlasem začal číst:

„Přinesli jsme v tento večer feng-t'iou a ostatní dary a poníženě prosíme našeho mocného ochránce, aby k nám laskavě povolal moc-ného a vševedoucího ducha, jemuž bychom mohli v zavrženíhodné opovázlivosti položit několik otázek. Jsme připraveni přijmouti ho u lodního můstku.“

Zapálil žlutý papír a popel rozhodil do vzduchu; bůžka zakryl rouškou a tím naznačil, že čaj-lung opustil loď a hledá teď kdesi v prostorách času vhodného ducha ke kung-pi.

Po chvíli roušku odstranil — a bůžek stál opět na svém místě: vrátil se tedy a přivedl zřejmě i ducha, který už čeká na stanoveném místě. Čchuan-čang a čuo-šou odešli pomalu k můstku a zdvořilými slovy vyzvali vzácného, leč neviditelného hosta, aby se obtěžoval vystoupit na palubu a přisedl do jejich nehodné společnosti. Duch patrně pozvání milostivě přijal, neboť ho opatrně vzali mezi sebe a v hlubokém úklonu ho vedli k prostřenému stolu; také kněz se uklonil až k zemi a co nejponíženěji ho požádal, aby ráčil zaujmout místo po boku ctihodného božstva. To vše se dalo s tak důstojnou a opravdo-vou vážností a všechny ty přeučtivé úklony a úlisné řeči působily tak naivně a komicky, že se naši cestující při té pantomimě stěží zdrželi smíchu.

Každá otázka, kterou hodlali duchovi položit, musela být napsána na žlutý papír a spálena v prach, aby i namalované znaky získaly duchovní substancí a nehmotný duch je dokázal číst. Čchuan-čang psal otázky a proměňoval papír v lehounký popel a dým, kněz držel štětec, ruce se mu křečovitě chvěly, duch jasnoživě odpovídal a te-noučká meruňková větévka čtala do písku čitelná poselství: sdělil jim, že se za svého pozemského života jmenoval Tia-cung a že za císaře Wu-tiho byl wangem Východu. Jelikož tento znamenitý císař vládl před více než čtyřmi tisíciletími a wang je nejvyšší vládce pro-vincie, byl neviditelný vladař rozhodně duchem, na kterého mohli být právem hrdi.

Kněz to pochopitelně náležitě ocenil. Cítil se zavázán k nejvyšší zdvořilosti, odložil proto štětec duchů, uklonil se opět až k zemi a požádal vznešeného návštěvníka, aby jim nehodným prokázal vzác-nou milost a okusil pálenky z kvašené rýže, zvané feng-t'iou. Duch je samo sebou příliš hrdý, než aby jedl či pil v přítomnosti živých smrtelníků; zakryli proto lampióny rohožemi a vůkol se rázem rozhostila černá tma.

Jediný Metuzalém rozuměl všemu, co se hovořilo; využil proto každé přestávky a okamžitě šepem tlumočil svým přátelům, o čem byla řeč.

Těsně u stolku s pískem stál stůl s obětní hostinou. V čele trůnil bůh moře s neviditelným wangem, po stranách seděli naši cestující, mijnheer van Aardappelenbosch po pravici vznešeného ducha. Sotva se na palubě rozhostila tma, naklonil se Červenomodrý Metuzalém k Holanďanovi a šeptl:

„Dávejte pozor, jestli bude pít! Třeba to uslyšíte.“

Za okamžik tloušťka stejně pošeptu oznamoval:

„Hij drinkt — pije! Slyším ho lokovat!“

Vtom už zas na siang-kungův rozkaz odkryli lampióny — a všichni se mohli na vlastní oči přesvědčit, že se duch skutečně napil: pálenky v poháru znatelně ubylo.

Pak napsali a spálili další otázku: Budou-li mít příznivé počasí, šťastnou cestu a dobré obchody. Odpovědi dopadly opět výborně, a kněz proto duchovi nabídl za odměnu sousto koláče; byl už rozkrájen na menší dílky a vypadal vskutku velice vábně.

Znovu zatemnili svítilny, tentokrát na drahnou chvíli, neboť i duch potřebuje na kus koláče přece jenom trochu více času než na pouhý doušek feng-t'iou.

A když zase lampióny ozářily obětní stůl — všichni strnuli: duch se nespokojil jen s jedním dílkem, ale snědl koláč do poslední-ho drobtu. Sestoupil zřejmě na palubu džunky z velice vzdálených sfér, když cestou tak notně vyhladoval. Nejprekvapenější byl sám kněz. Vyděšeně zíral na prázdnou misku, div mu dlouhatánský cop na oholené hlavě nevstal hrůzou.

Dávno přece věděl, že celý ten obřad je pouhopouhá komedie — ale teď? Že by snad duchové skutečně existovali? Že by kung-pi pře-ci jenom nebyl prachobyčejná šalba a klam? Sedí snad na zdánlivě prázdné židli skutečný duch a snědl opravdu v té krátké chvíli všech-ny zbývající porce koláče? Neboť jednu, chráněn tmou, si přirozeně vzal on sám. Od té chvíle trochu znejistěl. Nejdůležitější otázky byly už zod-povězeny a nyní se směli na vznešeného ducha obracet se svými do-tazy i prostí námořníci. V hluboce zakořeněné a naivní pověrčivosti toho bohatě využili — a jejich nadřizeným to přišlo náramně vhod: mohli totiž obratnými odpověďmi jak náleží posílit svůj vliv nad těmito jinak přetěžko ovladatelnými, drsnými lidmi.

Duch odpovídal i teď nadmíru znamenitě a siang-kung ho znovu požádal, aby jim osvědčil svou milost ještě jedním douškem — feng-t'iou totiž knězi dneska docela zachutnala. Sotva zastínili světlo, při-kradl se ten podvodný zaklínač duchů ke stolu a kvapně sáhl po po-háru. Jaké však bylo jeho zděšení, když ruka hmátla do prázdna! Div že nevykřikl. Ted' už nemohl ani v nejmenším pochybovat, že duch, který ji koláče a pije pálenku, skutečně a nezvratně existuje. Jaký triumf, kdyby to mohl dokázat všem tady na palubě! Jaký pohled, spatřit plný pohár vznášející se ve vzduchu, sledovat, jak z něho ubývá, a nevidět při tom tajemného pijáka! Okamžitě dal odhalit lampióny, a když opět zazářily naplno — pohár stál na svém místě: a vypitý do dna. Ctihodný duch měl zřejmě stejně velkou žízeň jako hlad. Na

siang-kungově pobledlé tváři se objevil nepopsatelný výraz. Ale i Richard Stein, který seděl hned vedle Holand'ana, zaraženě zašeptal:

„Proboha, mijnheer, co tomu říkáte? Já ho vážně slyšel pít! Do-čista jako když někdo hltavě loká a srká.“

„Vážně?“ divil se tloušťk. „Tomu nevěřám. Ledaže by měl moc velkou žízň.“

Co tak dokonale vyděsilo kněze a lodní důstojníky, kteří velice dobře znali celé to směšné divadélko s kung-pi, vyvolalo naopak u námořníků obrovský jásot a nepopsatelné nadšení: byli přesvědčeni, že duch je skutečně mezi nimi, a zřejmě jaksepatří vznešený, když se nespokojil jenom s jedním nepatrným douškem feng-t'iou a malým kouskem koláče. Kněz se však naštěstí rychle vzpamatoval a zeptal se vzácných hostí, nemají-li i oni nějakou otázku na ctihodného wan-ga Východu. Červenomodrý Metuzalém ochotně souhlasil. Zeptal se, dosáhnou-li zdárně účelu a cíle cesty. Když potom duch napsal do písku svou odpověď, přistoupil student ke stolu a s nesmírným úža-sem četl: „Ano, naleznete zámožného strýce i ženu s dětmi, kterou hledá-te. Bohatý muž velkého břicha učiní dobrou koupí. Nebesa ochrání každý váš krok.“

Metuzalém přeložil odpověď přátelům a ani oni se nemohli zdr-žet údivu: bylo zřejmé, že duch věděl o všech jejich nejtajnějších záměrech a plánech! Úžas bílých cizinců rázem zahnal všechny si-ang-kungovy pochyby a zmatky; ulehčeně si oddechl a zdvořile na-bídl duchovi kousek pečeně.

Maso už pochopitelně dávno vychladlo, přesto však těch sedm osm velkých kusů na bělostné míse vypadalo lákavě a vzbuzovalo laskominy jako každá dobře vypečená telecí pečínka s chřupavou kůrčičkou. Zahalili lampióny a kněz bleskurychle přiskočil, aby tajně ubral z mlsy. Protože se od samého rána postil — věděl přece, že se v zastoupení nadpozemského ducha řádně a dosyta nají — chňapl raději hned po dvou porcích, aby náhodou nepřišel zkrátka. Spolykal je, okamžitě dal odhalit lampióny, objevila se mísa — ale prázdná jako holá dlaň.

Siang-kunga se zmocnila úzkost a strach, zvlášť když si všiml zpytavých pohledů svých druhů, stejně dobře zasvěcených do celé té komedie jako on. Zbytky obětí, jež duchové nechávali na mísách, patřivaly totiž jim, a teď byli samozřejmě přesvědčeni, že je kněz ošidil, že s nimi hrál nepoctivou hru, že si zbývající kousky koláče i pečeně schoval, aby je pak někde v skrytu zhltl sám.

„Hrome!“ řekl student polohlasem. „Ten ubohý místokráľův duch musel zřejmě hladovět a žíznit o pěkných pár stovek roků déle než ty čtyři tisícovky let. Jí a pije jak čeledín při mlácení.“

„Chudák starej,“ poznamenal Gottfried z Bouillonu, „s tako-vymdle apetýtem mu ten jsho bachor pukne jako žalud a bude mít se zdravíčkem utrum navěky.“

Kněz, aby vybědl z rozpaků, hleděl se teď co nejdřív rozloučit s neblahým duchem. Napsal uctivé poděkování, nechal je shořet, duch sestoupil do štetce a stejně uctivě odpověděl: Ctění pánové, bylo mi potěšením poznati vás a vaše vzácné hosty. Upřímně vám děkuji za přebohaté dary, jichž se mi dostalo a které mne vpravdě obšťastnily a náležitě posilnily na další pout'. Nyní vás však musím bez meškání opustit, neboť ještě mnozí očekávají dnes moji věštbu. Žádám vás, abyste mne laskavě doprovodili zpět k lodnímu můstku.

Všichni zapálili žluté papíry a v čestném průvodu vyprovázeli ducha z lodi. Jen naši cestující se nezúčastnili tohoto loučení: nemoh-li přece dopustit, aby si Číňané pomysleli, že té celé komedii přiklá-dají byt' jen sebemenší víru. Něco však přesto zůstalo, co nemohli pochopit, ať se namáhali sebevíc.

„Hrom do bukvic, ale že mu šmakovalo, co?“ divil se upřímně Gottfried z Bouillonu.

„Nesmysl!“ prohlásil Turnerstick. „Všecko snědl a vypil ten kněz.“

„Ten vycháplej zkozyduch? To mi teda náko neštymuje, jak povídal ten mazavka, dyž po třicátým pivu viděl místo dvou škum-pánu čtyry. To pitivo náhodou smrdělo až sem, hotovej špirit. A po takový veledávce by to s nim jářku jinač zamávalo, na to dám krk.“

„Ale já to slyšel na vlastní uši, že ten duch jedl a pil,“ přidal se i Richard. „Mlaskal a srkal dočista vedle mne, jako kdybyste to byl vy,“ obrátil se na tlustého Holand'ana.

„Však taky že byl! Jestli dovoláte, všecko jsem to vyzunčil a snědl já.“

„Cože? Vy sám? Po takovém obědě?“ vydechl udiveně Čer-venomodrý Metuzalém.

„Ik heb den koek zeer gaarne... en het vlees ook — když já mám koláč rád... a maso taky.“

„Vám dyby dali šváby louskat, tak si, myslím, taky pošmákne-te,“ poznamenal Gottfried.

„Šváby?“ podíval se na něj tloušťk. „Kdyby byli hezce vy-pekaní, proč ne!“

Rekl to tak upřímně a vážně, že se všichni ze srdce rozesmáli.

Vtom se však Číňané vraceli ze slavnostního loučení. Námořníci zmizeli v podpalubí, zato jejich představení vzali kněze mezi sebe a rozčileně ho začali vyslýchat o té podezřelé chuti k jídlu, jakou dnes projevil vzácný duch. Marně dokazoval, že je nevinen, nevěřili mu, dokud neobrátil kapsy naruby. Jaké však bylo jejich překvapení, když zjistili, že jsou prázdné! Nespustili přece siang-kunga z očí, jinať tedy zbytky schovat nemohl. A tak koneckonců váhavě a neo-choťně připustili, že je dneska výjimečně navštívil přece jenom sku-tečný host ze záhrobi.

Červenomodrý Metuzalém je celou dobu z dálky pozoroval a ze vzrušených posunků uhodl, oč se přou. A když ho potom vzali stra-nou a zeptali se, jakým dojmem na něho a na ostatní jeho druhy za-působilo kung-pi, z duše rád by jim byl upřímně a otevřeně řekl, co si o celém tom divadylku myslí. Tím by ovšem okamžitě ztratil jejich důvěru. A tak, ježto čínské mravy přikazují vždy a všude zdvořilost a nepřipouštějí ani tu sebemenší výjimku, s těžkým srdcem potlačil své pravé mínění a odpověděl neurčitě, mlhavě a s předstíranou lhostej-ností. Čchuan-čang byl kupodivu spokojen a uctivě pozval všechny cestující, aby s nimi oslavili příznivou věštbu šťastné cesty společnou večeří na palubě.

„Vřelé díky,“ odpověděl stejně uctivě Metuzalém. „Výsoce oce-ňujeme, co nám ve své zdvořilosti nabízíte, a prosíme vás proto, abyste povečeřeli sami.“

„Špatně jste mě pochopil, nejvzácnější ze všech vzácných. Mí-níme naše nicotné pozvání docela vážně.“

„I já myslím naprosto vážně to, že s díky odmítáme. Jste natolik zdvořilí, že jste nás laskavě pozvali — jak bychom tedy

mohli být my tou měrou nezdvořili a obtěžovat vás tím, že bychom vaše po-zvání přijali?“

Červenomodrý Metuzalém měl z čínského hlediska úplnou pravdu: pouze takovému pozvání lze vyhovět, které je podle všech pravidel a zvyklostí odevzdáno na velkém, barevném a jen k tomu účelu určeném papíře.

„Zveme vás opravdu upřímně,“ naléhal však čchuan-čang. „Ne-mám ke své lítosti na naší chudícké palubě tištěné pozvánky, ale pro-tože mluvím anglicky, berte, prosím, i mé pozvání po anglicku, a ne čínsky.“

„Je-li tomu tak, osmělíme se tedy vaše milé pozvání přijmout. Kdy začne večeře?“

„Za půl hodiny. Dovolíte-li, přijdu pro Vaše Vznešenosti, až bu-de čas. Pečení už vám želbohu nabídnout nemůžeme, náš ctihodný host nám prokázal obzvláštní laskavost, a jak jste ráčil vidět, milosti-vě přijal celou oběť.“

„Po pravdě řečeno, dodneška jsem netušil, že i duchové jídají maso. Měl možná ve zvláštní oblibě právě tento druh pečeně. Byl byste tak laskav a prozradil mi, jakého byla původu?“

„Milerád, potomku slavných předků. Byl to čchuan, nejlepší po-krm, jaký znám. Patrně proto přijal duch vše, co jsme mu připravili.“

Červenomodrý Metuzalém se vrátil ke svým přátelům a v duchu se musel smát. Sdělil jim, že jsou pozváni na slavnostní večeři, a zvesela se zeptal:

„Ovšem doopravdy nevím, mijnheer, budete-li se chtít zúčastnit i vy.“

„Proč ne?“ podivil se tlouštík. „Já už bych zas milerádně něco pojedel.“

„Je to vůbec možné? Jaký vy musíte mít žaludek!“

„Ja, mijn maag is goed, maar mijn buik niet — což o to, žaludek mám dobrý, ale břicho ne, s tím už to vypaduje horšěji, ztrácá sa mi před okama.“ Smutně si pohladil svůj obrovitý teřich a vyděšeně se zeptal: „Mijnheer Methusalem, co povědí váš naučený slovník o mém břichovi?“

„O takovém se tam vůbec nehovoří, vždyť by se tam ani ne-vešlo. Možná že vás bude víc zajímat, když vám řeknu, jaké maso jste to před chvíličkou splívl tomu duchovi.“

„Gebraden kalfvlees — pečené telecí, ne?“

„Kdepak telecí, to byl čchuan!“

„Čchuan? To jsem v životě neslyšoval.“

„Opravdu nevíte, co to je? Hádejte!“

„Dobrá. Je to zvěře?“

„Správně.“

„Kan't vliegen?“

„Ne, létat neumí.“

„Ták plavá?“

„To ano.“

„Kan't ook lopen?“

„Běhat? A jak!“

„Ulověl ho lovec?“

„Co vás napadá, to by v životě neudělal! Vždyť si ho naopak be-re na pomoc.“

Tlouštíková tvář se začala podezřele protahovat.

„O mijn hemelse Vader — pane na nebesích!“ zvolal vyděšeně. „Is het een hond?“

„Uhodl jste, pes to byl! Čchuan znamená pes a pochutnal jste si na opravdovské psí pečince. To jste neslyšel, že tady vykrmují někte-ré druhy psů, co rychle tloustnou? Samozřejmě že na pekáč.“

Holand'an vyskočil a ozlomvaz se rozběhl ke spásonosnému zá-bradlí; pak si to ale nejspíš rozmyslel, klidně se obrátil a energicky řekl:

„Ne, a natřikrát ne a tisícikrát ne! Wat in de maag is, dat moet ook in de maag blijven — co je jednou v žaludku, to tam má taky zůstat!“

„I když je to pes?“ smál se Metuzalém.

„Ano, i pejska třeba. A nahořejšek si dám ještě jednu porcu pe-čenky a bašta!“

Všichni se dali do smíchu. Mijnheer van Aardappelenbosch se však zase pohodlně usadil a na tváři se mu místo ošklivosti rozhostila opět ničím nezkalená spokojenost.

„Tak, psa jsme tedy šťastně pochovali,“ pokračoval tiše Čer-venomodrý Metuzalém, „a teď zas pro změnu o něčem jiném. Nezdá-la se vám trochu divná ta odpověď našeho milého ducha na mou otázku?“

„To tedy zdála — a jak!“ vybafl kapitán Turnerstick rozhorleně.

„Také si myslím. Jsme tady dozajista všichni zajedno, že o něja-kém duchovi nemůže být řeč, ten zpropadený kněz odpovídal prostě podle toho, co o kom věděl. To tedy ale znamená, že ví, proč a kvůli čemu jsme sem přišli. Zřejmě to někde nějak vyčteníchal — jenže kdy a kde a od koho?“

„Vodě mne to teda bejt nemohlo,“ ujišťoval horlivě Gottfrled z Bouillonu, „englicky umím jako čínsky a čínsky jako hluchoněmej.“

„A já mlčel jako hroba,“ připojil se tlouštík.

„Rád věřím. Ovšem potom je jen jedno vysvětlení: že nás někdo vyslechl — a to už tady, na džunce. Vzpomeňte si: kdy a kde jsme po příchodu hovořili o svých záměrech? Jestli se nemýlím, když jsme za soumraku před kung-pi seděli pospolu tamhle na palubě. A kdo tady byl z mužstva? No přece ten Malajec, co nás tak starostlivě obsluhu-je. Jedině on mohl knězi prozradit, co slyšel.“

„To je naprosto vyloučila! Hovořovali jsme přece vaší ma-teřinou.“

„Ano, ale co když se ten slídil naučil někde trochu německy? A je vůbec tím, za koho se vydává? Chodí sice vždycky oholený, ale vousy má husté — a to u Malajců věru nebývá. A plet' nemá také příliš hnědou, spíš jen opálenou, o

výrazných lícních kostech ani nemluví. A nevšiml jste si zvláštního amerického přízvuku v té jeho primitivní angličtině? Mluví sice prachbídne, avšak tu a tam jsou v jeho řeči obraty a vazby, kterých používá jenom ten, kdo zvládl tenhle jazyk důvěrně a do všech fines — nebo pro koho je rodnou řečí. Nepřikládal jsem tomu dosud valnou váhu, ale teď je mi to všechno zatraceně podezřelé. Skoro bych řekl, že je to Američan — a pak by nebylo nic divného, kdyby rozuměl i trochu německy.“

„Jenže Yankee — a mezi čínskými námořníky?“ zapochyboval kapitán Turnerstick. „U všech vorvaňů, copak by se normální člověk takhle zapomněl?“

„Pročpak by ne? Třeba něco provedl a zběhl ze své lodi?“

„To je pravda, také se to někdy stává. A těmhle copatým určitě přijde každý zkušený námořník náramně vhod. Jestli máte pravdu, pak je ten chlap zběhl a bude dobře mít se před ním na pozoru.“

„Přesně totéž si myslím i já. Proč nás špehuje? Proč vlastně za-pírá svou pravou národnost? Proč tak ochotně donáší, co tajně vyslechl? Proč se otevřeně nepřizná, že nám rozumí? A hlavně — proč nám dali k ruce právě jeho? Určitě se spíkl s čchuan-čangem proti nám. Dozajista něco připravují — a vsadím se, že nic dobrého to asi nebude.“

„Doufejme, že trochu přeháníte. Jestli je to doopravdy zběhl, pak má jistě náramně dobrý důvod, aby se před námi nějak neprozradil.“

„Snad. Ale přesto pozor — v jeho přítomnosti už ani slovo o na-ších záměrech a plánech! A já mu potom sáhnou na zoubek, že natota-ta kápne božskou. Nejradši bych odtud zmizel. Ti chlapi kolem se mi vážně nelíbí.“

„Pah! Kdo by hnedka myslel na nejhorší!“ mávl bezstarostně rukou kapitán Turnerstick. „Namouduši jsem vás neměl za takového strašpytla.“

„Nebojím se, věřte mi, ale — opatrnost matka moudrosti. Kdyby bylo po mém, sbalil bych své sakypaky — a alou pryč! Těch pár do-larů za cestu bych věru klidně oželel. Jste-li však jiného názoru — prosím.“

„Zůstaneme tady,“ přimlouval se vehementně Holanďan, „při-chodili bychom o večeru.“

A protože vyjádřil i názor ostatních, Červenomodrý Metuzalém se, ač nerad, podřídil.

KAPITOLA ŠESTÁ

Ve spárech pirátů

Slavnostní večeře se měla konat na střední palubě u hlavního stěžně, právě tam, kde před chvílí hovořili s duchy. Když je čchuan-čang zavedl ke stolům, bylo už prostřeno: porcelánový příbor se skládal z jednoho talíře, malé hluboké misky, jakési krátké a silné lžice, tak neforemné, že se dala stěží vměstnat do úst, a konečně z páru tenkých tyčinek ze slonové kosti, kterým Číňané říkají kchua-j-c'.

V Číně se při jídle nepoužívá ani lžice, ani vidličky a nože, všechny pokrmy jsou předem rozkrájeny na sousta a malé kousky. Zručný Číňan opře jednu tyčinku mezi palec a prsteník, druhou mezi ukazováček a prostředník a pohyblivý úhel obou hůlek utvoří jakýsi druh kleští, kterými se dá jíst kdekdo, dokonce i drobná rýže.

Stoly stály za zástěnou z obrovských map zavěšených na šňůrách a měřících alespoň čtyřicet čtverečních stop. Náznorně zobra-zovaly prapodivné čínské představy o zemích našeho světa. Říše středu v něm zaujímal dobře devětatřicet stop, zatímco ostatní země a všechna moře se klidně vešly na tu čtyřicátou. Rusko bylo velké jako vlašský ořech, k němu byl přilípnut lískový oříšek Francie, řeka jménem Tsin-c', patrně Tenže, je oddělovala od Německa a od Ang-lie impozantní velikostí hrachu, Španělsko bylo namalováno vedle Ameriky a Nizozemí vedle Jávy, ne větší než špendlíková hlavička. Zato řeka Jang-c'-ťiang měla šířku na dvě mužské dlaně a sám Peking byl třikrát větší nežli všechny cizí země dohromady. Takhle tedy rozdělila božstva všechnu pevninu a souši různým národům — a proč se potom divit nesmírné hrdosti Číňanů i tomu, že se považují za vyvolené a nejznamenitější z národů světa?

K pětici hostů přisedl ještě čchuan-čang, čuo-sou, siang-kung a majitel džunky. Hned poté začali nosit na stůl.

Jako první chod přišla vařená vejce, rozsekaná s kopřivami a za-litá octem.

„Jaké to jsou vejci?“ zeptal se nedůvěřivě tlouštík.

„Pravý krokodýl,“ vysvětlil mu s vážnou tváří Gottfried.

„Fuj! En deze eieren zullen wij eten — a takováhle vejce máme jíst? No pěkně děkuju!“

A třeba se už chystal, že si nabere, a třebas jídlo vypadalo váb-ně, znechuceně odložil lžici a s těžkým srdcem oželel první pochoutku. Zato Gottfried si naložil notnou porci, s chutí se pustil do jídla a oháněl se tyčinkami jako čistokrevný domorodec. Metuzalém, Ri-chard i on ovládli totiž toto umění už doma, když je občas pozval na večeři Jie Ťin-li; teď jim přišlo docela vhod.

Pak přinesli voňavou omáčku, ve které plavaly malé kousky ma-sa. Sotva tlouštík viděl, jak si ostatní statečně nabírají, opatrně vy-zvídál:

„Není to zas pejsík?“

„Co vás nemá!“ ujistil ho Gottfried.

„Tak to si dám!“ usmál se šťastně mijnheer, vzal si plný talíř, do jedné ruky popadl tu obrovskou a neforemnou lžici, do druhé kchua-j-c' a píchál, nabíral a mlaskal, dokud nedojedl poslední kousek masa a nevytřel poslední kapku lahodné krmě. Spokojeně si otřel ústa, přátelsky mrkl na Gottfrieda a pln blaženosti řekl:

„Neen, dit is geen hond — kdepak, tohle není pes.“

„Čokl né, ale kocour jak hrom, esli vám to vadí miň,“ utrousil škodolibě Gottfried.

„Co to povědáte? O mijn hemel!“ chytil se tlouštík zoufale za břicho a tvářil se jako na mučení. „A co moje žaludka a moji střevy? Mijnheer Methusalem, co povědí váš naučený slovník o mojich střevích?“

„Že jsou sedm metrů dlouhá, jiného nic!“ zasmál se student. „Něco se vám s nimi stalo?“

„Mám v nich záskrtku — vlastně zápalku jsem chtěl říkat. Zrov-na teď jsem snědl kočku, představujte si to!“

„Hloupost! To vám zase Gottfried něco napovídal. Vždyť sám neví, co to bylo.“

Ještěže přinesli další chod: průsvitnou rosolovitou polévku s ja-kýmisi jemně pokrájenými kořinky. Lákavá vůně tloušťka rázem uklidnila.

„Soup of salanganes!“ zvolal čchuan-čang, aby připravil své hosty na obzvláštní lahůdku. A vskutku: byla to pověstná polévka z vlaštovčích hnízd.

Salangy, nevelcí tmavohnědí ptáci se světlejší hrudí, žijí v ob-rovských hejnech v Přední i Zadní Indii a na Sundských ostrovech. Stavějí si hnízda na nepřístupných skalních útesech, čnějících do nebetyčné výšky přímo z pěny příboje. V době hnízdění vylučují slinné žlázy salang zvláštní hustý lep, podobný tekutému kaučuku. Ptáci přilétají k vyhlédnutému místu, zobákem přitlačí vždy kousek lepu na skálu, až vznikne pevná rosolovitá miska, a na tu si pak te-prve vybudují vlastní hnízdo z trávy, peří, mechu a mořských řas, které rovněž zpevní svými lepkavými slinami. Ne však hnízda, jak se mylně soudávalo, ale jen ty miskovité podložky se sbírají a připravují jako vzácná lahůdku. Sbíráání hnízd je riskantní a nebezpečná práce. Domorodci se spouštějí s vrcholků útesů po laně nad bouřící vlnobití a s nasazením života odtrhávají „vlaštovčí hnízda“, pevně přilepená k holým skaliskům. Na některých nalezištích zpřístupnili natrvalo celá pásma pobřeží lany a provazovými žebříky. Očištěná hnízda váží jen pár gramů, a tak polévka z nich přijde jaksepatří draho; mohou si ji dopřát opravdu jen boháči. Přitom hnízdo samo není žádnou lahůdkou: neupravené se nedá jíst vůbec a vařené má velmi řádnou chuť. Průsvitná nažloutlá hmota, prýstíci z kůry třešní, chutná takřka stejně. Pochoutku udělá tedy z „vlaštovčích hnízd“ teprve správná úprava: Číňané je vaří v masovém vývaru, přidávají různé kořinky a zvláštní koření, masa, rybí jikry, nakrájené ovoce a další přísady, které dodávají této lahůdce onu prazvláštní a jedinečnou chuť.

Mijnheer van Aardappelenbosch znal toto jídlo patrně už z Jáv; ozbrojil se proto onou obrovitou lopatou a se slastným soustředěním starého gurmána se pustil do báje ambrózie. Turnerstick si nebyl ochoten roztrhnout ústa tou obří naběračkou — a tak se neohlížel ani na pravidla čínského stolování, ani na evropský bonton a na pohoršené pohledy Číňanů, kterými stíhali jej i tloušťka, popadl porcelánovou misku do mohutných tlap a několika dlouhými doušky polévku vyzunkl. Ostatním třem se nějak podařilo dojíst tu rosolovitou tekutinu do poslední kapky vzpurnými tyčinkami.

„Výtečná! A nadobýčeť velejemná,“ poznamenal čchuan-čang a labužnický mlaskl.

„Vynikavá!“ přisvědčil znalecky tloušťka. „Bylo to opravdu tak mimořádně skvělé?“ zeptal se Metuzalém tichou němčinou.

„Gewis, op mijn eer — nepochybně, na mou čest!“

„A víte, co jste vlastně jedl?“

„Přirozeně!“ vmísil se kapitán. „Vlaštovčí hnízda přece!“

„Nesmysl! Myslíte si, že by nás ti chlapi pohostili takovou vzácností? Ani ve snu je to nenapadlo.“

„Tak ale co to potom bylo?“

„Hovězí kůže, jemně nakrájená a rozvařená na řídhou huspe-ninu. To je totiž téměř dokonalá náhražka za vlaštovčí hnízda. Nevěříte?“

„U všech chobotnic a krabů! Co se tady všechno nesní!“ ulevil si kapitán.

„O mijn God, o mijn Schepper — můj ty bože, můj ty stvořite-li!“ zabědoval tloušťka a znovu se chytil za břicho. „Ik ben ziek, ik ben ziek!“

„Že jste nemocný? A copak vám chybí?“

„Určitě mám vředu na žaludce a nádoru v játre. Co povědí váš naučený slovník o mém játre, mijnheer Methusalem?“

„Abych pravdu řekl, o takových játrech, jaká máte vy, se v medicíně ani nehovoří. Ale podívejme, nesou další jídlo! Nejspíš raky, jak se zdá.“

Tloušťka se okamžitě rozzářil, vzal si toho největšího humra z celé mísy a na vředy a na nádory rázem zapomněl; cpal se, div se neudusil.

Jako poslední chod jídelníčku přišly ryby. Jídla tedy příliš nebylo, o to víc však pití. Mezi každým chodem naplnili hostitelé dvakrát misky pálenkou, a ježto sami pili jako o závod, hostům nezbylo než s nimi držet krok.

Námořnickým jínem kapitána Fricka Turnersticka protekla už notná feka rumu; také mijnheerovo hrdlo bylo jaksepatří vycvičeno mnohou lahví ginu — nemohla je proto trocha feng-tiou nijak vážně ohrozit; a pro Červenomodrého Metuzaléma a pro Gottfrieda z Bouillonu bylo tohle laškovné popíjení už dočista jen nevinoučkový špás. Zato Richard sotva smočil jazyk — a víc se pití nedotkl. Praníc nedal na Turnerstickovo pobízení a vytrvale opakoval:

„Nemohu, opravdu ne. Nepiju kořalku vůbec, a tahle je na mne obzvlášť hořká.“

„Snad silná chcete říct.“

„To nevím. Ale má nějakou zvláštní trpkou příchut, nemohu to snést.“

„Hm, pak se nedá nic dělat, musíme se činit za vás,“ přihýbal si Turnerstick.

Domníval se, stejně jako ostatní, že feng-tiou má tuhle příchut všudecky. A právě tak málo jako druzí si všiml toho, že se nedolévá přímo na stole, ale za zástěnou z map — a navíc ze dvou džbánů: do misek hostitelů obyčejná pálenka, do misek hostů feng-tiou s opiem.

Cupido seděl po celou tu dobu mezi svým pánem a Richardem, ani na krok se od nich nehnul a nepřátelským pohledem sledoval každý sebemenší pohyb Číňanů. Kdykoli se k němu některý z nich přiblížil, vycenil mohutné zuby a vztekle zavrčel. A když mu dal čchuan-čang donést kus masa, chňapl zuřivě nikoli po nabízené lahůdce, ale po kuchařově ruce; nevzal si dokonce ani od Metuzaléma. Nedůvěra chytrého psa byla naštěstí stejně velká jako lehkověrnost jeho pána; bláhové naděje Číňanů, že se jim podaří bernardýna bez obtíží odstranit, byly nadobro tytam.

O to víc — a o to úspěšněji — se snažili přimět hosty k pití, mýlili se pouze v tom, že to půjde jedna dvě a že je v cuku letu opijí, jak zákon káže; naši přátelé pili sice jako duha, ale drželi se lip než legendární bohatýři. Zato Číňany začala už feng-tiou jaksepatří zmáhat. Čchuan-čang s obavou pozoroval, že mu pálenka z rýže nežádoucí měrou stoupá do

hlavy, a ani jeho druhové nedokázali již kale zakrýt neblahé následky rychlého pití; musel proto jednat, dokud byl čas: s opilými pomocníky by pak sotva mohl provést svůj poťouchlý plán. Nechal tedy sobě a svým lidem nalévat jen slabý čaj, zabarvený stejně jako feng-t'iou.

Jenže tahle průhledná a primitivní lest netrvala naštěstí moc dlouho. Když byli v nejlepším, pronesl podnapilý Metuzalém krát-kou, leč o to květnatější řeč a na důkaz vděčnosti za bohaté pohoštění a milé přijetí vyzval čchuan-čanga, aby si s ním připil na bratrství. Zaklesli se po známém způsobu navzájem lokty — a vtom se Či-na-nova miska dostala tak blízko k studentovu nosu, že vturánu zazna-menal mdlou a nevýraznou vůni čaje. Sáhl po misce, okusil, vyprskl a znechuceně zvolal:

„Cože, čaj? Brrr! A to vám není hanba? Už dlouho pozoruji, že nás chcete opít — prosím, jak je libo. Ovšem poctivě! S tím, kdo nebojuje stejnou zbraní, nemáme v úmyslu ztrácet čas. Přijměte náš dík — my půjdeme. Poroučíme se vám!“ Čiňané se trochu zarazili, ale nenamítali nic: byli přesvědčeni, že cestující vypili už dost a další že vykoná opium; ve spánku je po-tom budou moci pohodlně spoutat a po libosti oloupit.

Naši přátelé se zvedli. Zašli za zástěnu a tlouštík spatřil velký džbán s notným zbytkem feng-t'iou. Sáhl po něm, a třebaže se Me-tuzalém nad takovou netaktností netvářil moc vlídně, rozjařeně vlekl kořist do kajuty.

Ležela na pravém boku přídě: úzkého prostoru v nástavbě přímo u celnice používala posádka za skladiště lodního náradí, širší část nástavby před skladištěm byla rozdělena na dvě části se samostatný-mi vchody a pravá polovina teď patřila cestujícím. Osvětlovala ji dvě nezasklená okénka v lodním boku, která se dala při špatném počasí pevně uzavřít hrubou dřevěnou okenicí.

Kapitán Turnerstick přinesl z paluby dva lampióny, Gottfried zavřel dveře na závoru a všichni se vturánu vrhli na kutě. Ani se ne-svlékli a spíš popaměti se zabalili do přikrývek. Cítili silnou únavu, a přesto ne a ne spát. Zmocňovalo se jich prapodivné vnitřní vzrušení, krev jim proudila rychleji než jindy a tepala s takovou silou, že to těžko mohli připsat pouze na vrub pálenky. Samo sebou, že si toho všimli, a vrtalo jim hlavou, co to s nimi je.

„Zatracená břečka!“ zaklel Gottfried. „Tváří se to jako mílujus, a pak to jedním taklenc mává.“

„Prosím tě! Snad nejsi opilý?“ podivil se student. „Ani zdání! Ale náko podobný to tomu je, to teda musím bez mučení přiznat.“

„Onehda jsem někde něco četl o kuřácích opia,“ přidal se Tur-nerstick, „popisovaly se tam účinky tohohle jedu — a začínalo to navlas tak, jak se v téhle chvíli cítím já. Ale u všech tresek, copak bylo v té kořalce opium?“

„Také jsem tak nějak divně rozrušený — a přitom malátný až běda,“ přiznal se Červenomodrý Metuzalém. „Proč by ale k čertu pančovali poctivou feng-t'iou nějakým svinstvem? A co ty, Richar-de?“

„Mně je dobře,“ odpověděl mladík.

„Protože jsi nepil. Ta prokletá pálenka zřejmě takhle účinkuje. Počkáme a uvidíme.“

Uběhla půlhodina. Čtyři zmožení pijáci se neklidně převalovali z boku na bok, pak se ale zdálo, že jeden po druhém přece jenom usínají.

Jen Richard ještě nespal. Slyšel venku na palubě spoustu kroků, slyšel zvuky, jako by se v kladkách protáčela lana, drahnou chvíli řinčel řetěz, několikrát se ozval úder zvenčí na dveře, jako by tam někdo něco posunoval z místa na místo. Cupido zavrčel, ale pak si zase lehl.

Přešla další půlhodina a ještě jedna, Richard dosud stále bděl. Vtom si všiml, že se podlaha kajuty mírně naklonila. Otevřenými okénky proudil do místnosti čerstvý a chladný proud vzduchu, který předtím necítil.

Vstal a podíval se ven. Světla přístavu zmizela — snad už zha-sínala v tenhle pozdní čas. Na každé lodi však musí svítit aspoň jedna lucerna — nesvítla ale žádná, třebaž u Šuej-chou stálo večer džunek dost a dost. Nebe bylo jasné, čisté, hvězdy zářily. Kolkolem se teď do nedohledna prostírala širá, vlnící se a ničím nerušená vodní hlad', v níž se zrcadlily statisíce hvězd; bylo to — moře.

Chlapce zachvátila divná úzkost. Horečně uvažoval: urvala se snad džunka z kotvy a odnesl ji odliv z přístavu na volný oceán?

Třebas nebyl námořník, věděl ze školy, že od přílivu k přílivu uplyne vždy dvanáct a půl hodiny. Nazítří dopoledne měla Královna vod s přílivem odplout do Kantonu, teď mohla být nejvýš jedna s půlnoci — moře tedy stálo teprv na začátku odlivu; že by uvolněnou a bezmocnou loď skutečně odnesl proud z přístavu a opilá posádka, chrápající jako zařezaná, si toho vůbec nevšimla?

Richard se rozhodl, že vzbudí strýčka Metuzaléma. Ten však spal, jako když ho do vody hodí: neslyšel jeho volání, necítil, že s ním vši silou třese. Chlapcův strach rostl. Chtěl na palubu a spustit poplach, odstrčil závoru — ven se však nedostal; dveře byly zřejmě zvenčí pevně zabarikádované a nešly za živý svět otevřít.

Až teď v něm vyklíčilo podezření, mnohem děsivější nežli jeho první obavy: ti Čiňané nebyli čestní lidé a Královna vod je možná džunkou pirátů! Nasypali Evropanům do pálenky opium, aby je uspali a oloupili a kdoví — pak třeba zabili.

Při této myšlence se v chlapci probudila všechna rozhodnost a energie. Znovu zkoušel vzbudit Metuzaléma, cloumal ostatními — zase marně. Spí jako zabítí, řekl si nakonec, a probudí se až někdy po svítání. Jen já a Cupido jsme jakžtakž čili — budeme tedy kajutu bránit my. Však těm lotrům ukážeme, zač je toho loket. No řekni, nemám pravdu, statečný kamaráde?

Pohládl psa po krásné dlouhé srsti, ten se na něho oddaně podí-val, zavrčel radostně ohonem po podlaze, otočil hlavu ke dveřím a tiše zavrčel, jako by chtěl říci: Já vím, já vím, neměj strach, jsem tady s tebou!

Potom Richard přitáhl z kouta pušky svých přátel a pečlivě si je prohlédl. Nevyznal se v nich, pořádně ani nevěděl, jestli jsou zadov-ky vůbec nabitě, a i kdyby ne, stejně neměl zdání, jak to udělat; zato systém obou mijnheerových prababiček byl natolik jednoduchý, že jich mohl lehko použít. Natáhl kohoutky a podle roznětek poznal, že jsou připraveny k střelbě. Navíc tu byly ještě revolvery — as těmi uměl zacházet docela obstojně. Rychle je vytahal bezmocným spá-čům z kapes a měl teď pohromadě slušný arzenál.

Vtom se Cupido nastražil, skočil ke dveřím, zaškrabal na ně a začal zlostně vrčet: venku musel někdo stát. Richard slyšel, že tam cosi odtahují, pak někdo zkoušel potichu otevřít; našťastí to nešlo, dveře byly na zámku. Zavolal psa k noze a posunkem mu přikázal, aby byl zticha a nehnul se z místa.

Za dveřmi teď kdosi zašeptal. Uběhlo pár minut, než se ozval nový zvuk: jako by někdo navrtával dveře nebo zezem. Richard se po špičkách přikradl blíž — a vtom se vskutku objevila špice vrtáku. Zvenčí chtěli zřejmě nahlédnout otvorem do kajuty. Chlapec včas uskočil, zvědavcův pohled padl pouze na čtyři spáče a psa; o Richardovi si asi slídlil pomyslel, že spí někde stranou v koutě. Cupido seděl vprostřed kajuty a upřeně hleděl na maličký otvor: nejspíš tušil, co to znamená, a že se musí vrhnout na prvního vetřelce, který by se opo-vážil vkročit do místnosti. Při obrovské síle mohutného bernardýna byl by s ním v mžiku konec; proto si Richard závčas uvědomil, že budou chtít ze všeho nejdřív zneškodnit psa.

Ale jak? Jedině výstřelem. Že by se i o to pokusili? Pak ovšem bylo nutno navrtat ještě druhý, větší otvor: pro hlaveň střelné zbraně.

Nemýlil se. Zvuk nebozezu se ozval poznovu. Richard správně usoudil, že kulka z jeho revolveru pronikne sice dřevěnými dveřmi, sotva že však ublíží těm, kdo stojí za nimi; vzal proto obě Holandá-novy pušky, natáhl kohoutky a postavil se tak, aby ho zvenku nevidě-li. S jednou puškou vedle sebe a s hlavní druhé namířenou na dveře bez hnutí očekával, co bude dál.

Nebozez pronikl prkny a Richard spatřil mnohem hrozivější otvor, než byl první. Stalo se, co tušil: z otvoru se pomalu vysunula ocelová hlaveň. Cupido stále ještě upíral svůj chytrý pohled na dveře — ale sotva zahlédl zbraň, uskočil rychle ke stěně. V téže chvíli Richard stiskl spoušť. Odhadl vzdálenost od vetřelcova oka a namířil asi o patnáct coulů níž, kde tušil jeho hrud'. Výstřel zaburácel, zvenku se ozval výkřik, chlapec sáhl po druhé pušce a vypálil znovu, ten-tokrát stranou: správně předpokládal, že útočník za dveřmi jistě není sám. Uslyšel další výkřik — a potom už jen změt' mnoha vzteklych hlasů, které přehlušoval zuřivý štěkot bernardýna.

Bleskurychle vytáhl z kapsy zápisník, vytrhl několik listů, na-vlhlčil je a zalepil jimi prozíravě obě díry po výstřelech i oba navrtané otvory: znemožnil tak nepozorovaný pohled do kajuty. Bude-li se teď chtít někdo znovu přiblížit a podívat se dovnitř, musí jeden z těch papírů odstranit a Richard bezpečně pozná, kam zacílit. Jak se však zdálo, Čiňanům se už do nebezpečné blízkosti dveří příliš nechtělo. Také chlapec se přestal na chvíli starat o útočníky a věnoval se svým čtyřem spícím přátelům.

Třebas byli silně omámeni, rachot výstřelů jim zřejmě do vědo-mí přece nějak pronikl. Zmožený mijnheer van Aardappelenbosch se nepatrně pohnul, ale ani oči neotevřel a jen zamumlal: „Mhm. Někdo vystřelal, co? To bude najsť zas kocourova pečenka.“ A znovu se pohroužil do slastného opojení.

Kapitán Frick Turnerstick se pomaloučku obrátil na druhý bok a odhodlaně křikl: „Do toho, chlapci, do toho! A dobře mŕte! Pal!“ Nejspíš se mu zdálo, že jeho loď statečně bojuje s jinou a že je na něm, aby v rozhodné chvíli povzbudil své chrabré mužstvo.

Gottfried z Bouillonu jen zdvihl hlavu, chvilku poslouchal a po-tom spustil: „Palice skopová! Chytnul tě rapl či co, že mi tady páliš z mého památečního fagotu? Copa dyby byl nabitej?“ Pak se mu hlava zase bezmocně zaklímala a spal dál jako jezule.

Na Červenomodrého Metuzaléma působily výstřely mnohem pronikavěji než na ostatní. Namáhavě se posadil, ztěžka otevřel oči a s vyřeštěným pohledem se zeptal: „Kdo to střílí? Kde... proč... co... co...“ Dál se nedostal, znovu zavřel oči a klesl zpátky.

Richard k němu přiskočil, chytil ho za ramena a divoce s ním zatřásl:

„Strýčku, probud'te se! Strýčku Metuzaléme! Slyšíte mě? Za-střelil jsem dva Čiňany! Chtějí nás pobít!“

„Přestaň... nech mě... co to...“ mumlal student a chystal se spát.

Chlapec ho však vši silou držel a úpěnlivě prosil:

„Probud'te se! No tak, strýčku! Jde o život! Jsme v nebezpečí! Vstávejte!“

„Ne-bez-pe-čí?“ blábolil Červenomodrý Metuzalém těžkým ja-zykem.

„Ano! Ano! Proboha vás prosím, aspoň oči otevřte! Chystají se na nás!“

Bylo vidět, že se Metuzalém snaží zdvihnout víčka, ale nadarmo — měl je těžká jako z olova. Tu Richarda napadl zvláštní způsob, jak ho vzpamatovat. Vztekla zařval:

„Tak co je, neslyšíš, ty chlapce sprostá? Hni už sebou, hňu-pe!“

Urážka zapůsobila téměř okamžitě. Metuzalém otevřel oči a za-řval stejně navztekaně:

„Mizero drzá! Dostaneš jednu, že poletíš k čertu! Gottfriede, ke mně! Šavle sem!“ Chlapce nepoznal, třebas na něj zíral očima doko-řán.

„Ty třikrát vyloučený osle! Hlupáku nedoštudovaný! Věčný štu-dente!“ pokračoval Richard ve svém chvalo-zpěvu.

Ukázalo se, že narážka na Metuzalémovo neslavné studium byla přece jen účinnější nežli opiové omámení. Odstrčil chlapce, klekl si a zahromoval:

„Cože? Jakže? Vy-lou... vylouč... Já?“

„Samo sebou že ty! A s pěknou ostudou!“

To už byl Metuzalém na nohou, rozpřáhl se a zařval, až mu pře-skakoval hlas:

„Tak takhle ty! A mně? Ničemo! Zpřerážím ti kosti! Co se to... Jak si to...“

Chtěl se na gymnastu vrhnout, ale opřel se jen bezmocně o stěnu a znova zavřel oči. Chytil se za hlavu a určitě by byl upadl, kdyby Richarda nenapadl nový povzbuzující prostředek. Zatrřásl rychle studentem a volal:

„Strýčku Metuzaléme, probud'te se přece! Pamatujte na své čestné slovo! Chcete se tu nechat podříznout a nedodržet, co jste slí-bil? Slyšíte — čchi-š'! Vaše čchi-š'!“

„Čestné slovo? Čchi-š'... to... to dodržím, i kdyby... Co... to jsi ty, Richarde?“ Napřimil se jako voják, otevřel oči a

teprve teď poznal, s kým tu rozpráví.

„Proboha vás prosím,“ zapřísahal ho chlapec, „myslete na čchi-š! Pomyslete na mou matku a na Jie Ťin-liho, kterému jste dal slav-nostní slib! Jestli se konečně nevzpamatujete, bude s čchi-š‘ amen!“

„Co to říkáš? Proč?“

„Protože nás chtějí povraždit! Neslyšel jste výstřely? Zastřelil jsem dva z těch pirátů!“

„Tisíc kulí! Sním nebo bdím? Och má hlava! A proč tu tihleti tři leží jako mrtví?“

„Dali vám do kořalky opium, omámili vás. Ti lotři navrtali tamhle do dveří dvě díry, nejdřív chtěli vyřídít Cupida. Poslal jsem jim dvě kulky — a zřejmě do černého!“

„Ty... ty... ty jsi střílel? Chlapík! — Ach má hlava, má hlava!“

Sevřel si zoufale spánky a ze všech sil se snažil stát pevně a zpřímá.

„Vzchopte se, strýčku! Jde nám o život!“

„Pravda, chlapče. Tak opium, říkáš? Hlavu mám na prasknutí... Pomoz mi nějak, kamaráde. Víš co...“ opřel se rukou o stěnu, „vraž mi jednu pořádnou! A hezky od srdce, rozumíš!“

„Ale strýčku!“

„Nemluv a dělej! Jinak to nejde, chlapče. Práskneš přece opium, ne mne. Tak do toho, šup!“

„Opravdu vám to pomůže?“

„Určitě! Říkám to jasně, ne? Jen už k čertu dělej, bude to? Nebo si zas lehnu!“

„Prosím, když jinak nedáte,“ přikývl konečně Richard, pořádně se rozpřáhl a vytřel mu políček, o jaký si řekl: tak poctivý a od srdce, že se Metuzalém zapotácel, chytil se za tvář a vykřikl:

„Hrom aby tě! Takhle jsem to tedy věru nemyslel! No nešť! Dobrého neuškodí. Brrr! Už je mi lip. Tak povídej, co se tady vlastně stalo?“

Richard mu všechno rychle vypověděl, Metuzalém šel k oknu, podíval se ven, potom pečlivě prohlédl otvory ve dveřích a spokojeně řekl:

„Chlapík, chlapík, Richarde! Tady je moje ruka. Zachránils nám život. Jen ještě chvílku vydrž, než se vzpamatuju úplně. Kdyby bylo třeba, vrazíš mi další. To je to jediné, co mě teď dokáže udržet na nohou. A nespouštěj oči ze dveří, já zatím nabiju. Tady máš zadovku, a kdyby se některý papírek seabemíh pohnul, bez řečí pal!“

Vsunul do komory náboj a podal pušku chlapci. Vtom však zno-vu zavrčel pes — tentokrát směrem k oknu. Metuzalém vytrhl Ri-chardovi zbraň a zalícil.

V jednom okénku se nejdřív objevily něčí nohy, potom trup — zřejmě kohosi spouštěli na laně z horní paluby.

„Tak vida, zkoušejí to pro změnu oknem! — Jen račte, pánové, ale zatraceně vám to nevyjde, za to vám ručím!“ zašeptal Metuzalém. Teď, když šlo do tuhého, stál už docela pevně. Opium nad ním ztrati-lo svou moc.

„Snad ho nechcete zastřelit, strýčku?“ polekal se Richard, když viděl namířenou zbraň.

„Těžko myslet na slitování mezi piráty, chlapče. Věř mi, oni by nás také nešetřili. Oko za oko, zub za zub. Ten chlap sem chce určitě hodit smrdutý hrnec. A jestli se mu to podaří, je s námi amen.“

Zatím se už v okně objevila čísi šikmooká tvář. Metuzalém vy-střelil, tvář sebou trhla a zmizela. Z paluby se ozval vztekly křik.

Červenomodrý Metuzalém vyhlédl z okna a se zjevnou úlevou poznamenal:

„Tak přece! Vidiš to, vedle lana visí na provaze siang jie kuo — nádoba vonných bylin, jak ti lotři říkají těm zatraceným kamenino-vým hrncům. Běda, kde se takový hrnec rozprskne! Činští piráti há-zívají tyhle zlořečené zbraně na palubu lodí, které chtějí dobýt, při-šerný puch omámí celou posádku — a je po boji. Tak pozor na ok-na!“

„Nezavřete je?“

„Stejně by to nepomohlo, závory na okenicích se dají otevřít i zvenčí. A pak — teď už se tam nikdo neodváží. Ale pro jistotu zase nabijeme.“

Přitom padl jeho zrak na tři spáče, které znovu vyrušil hromový výstřel. Gottfried z Bouillonu se opět posadil, opřel se o stěnu, ale hned zas usnul; Turnerstick se opíral o loket a zíral na ně jako bez ducha; mijnheer se obrátil, ale naštěstí místo na bok na břicho, a tak ne a ne usnout a sténal: „Zase tady někdo vystřeloval! Pomoc! Už je po mně.“

Jinak byl z těch tří nejčilejší, třebas nepil o nic méně. Metuza-lém ho obrátil na záda, s vypětím všech sil ho nadzdvihl, opřel o stě-nu a řekl:

„Ale co vás vede! Jste živ, mijnheer, a v pořádku. Podívejte se na mne!“

„Neen,“ tvrdil tlouštík v polospánku, „ik ben gestorven — umřel jsem. Musám si zaspát.“

„Probudte se, k čertu! Nesmíte spát! Otevřte oči!“

Tlouštík dělal, co mohl, ale víčka mu vždycky zas bezmocně klesla. A zíval na celé kolo. A tak Richard znovu použil osvědčeného prostředku a stejně jako strýčka Metuzaléma, zasáhl

l Holand'ana na nejcitlivějším místě:

„Mijnheer, slyšíte mě? Nemáte hlad? Nechcete jíst?“

„Eten? Was hebt gij — jíst? A co máte?“ ozval se tlouštík o mnoho živěji.

„Co máte nejradši?“

„Gebraden gans met ikoosalade.“

„Pečenou husu se zelím? Tady je!“

Lest se podařila. Holand'an otevřel oči a dychtivě natáhl ruku po vytoužené krmí. A třebaže situace nebyla nejružovější, musel se to-mu Metuzalém od srdce smát.

„Ještě moment, mijnheer, nejdřív koukejte pořádně vstát a tro-chu se projít.“

Tlouštík se opíral oběma rukama ztěžka o stěnu a pomaloučku vstával. Nakonec se přece jen vzpamatoval, ale hned se zas chytil za hlavu a zabědoval:

„Mijn hoofd — má hlava! Co mi to je?“

„Hlavně nám řekněte, kde máte náboje.“

Ukázal na svou černou tornu, Metuzalém ji spěšně otevřel — a spatřil spoustu různobarevných kornoutů. Vytáhl jeden a zeptal se udiveně:

„Probůh, co to je?“

„Hooizaad.“

„Hm, travní semínko. A tady?“

„Maceškový čaj.“

„A v tomhle?“

„Mátový čaj.“

„A tadyhle?“

„Lindeboombloesemtee!“

„Lipový čaj? A dál?“

„Seringtee.“

„Bezinkový čaj? Proboha, mijnheer, vždyť vy tady máte těch zázračných kornoutů nejmíň dva tucty! To sebou vážně taháte celou apatyku? Na co tolik čajů?“

„Na zdraví... Kdybyste měl tolik nemoců co já!“

Červenomodrý Metuzalém vytahoval kornout za kornoutem, až kdesi na dně našel náboje. Nabil obě pušky — a teprve teď se tloušť probral úplně. Vyptával se, proč mu nabíjejí jeho zbraně, a když se dozvěděl, do jakého nebezpečí se dostali, vturánu ožil. Pečlivě poskládal drahocenné kornouty zpátky do torny, pevně ji zavřel, obezřetně se stáhl do kouta, zaštitil se slunečníkem a s puškami v rukou sliboval provrtat skrz naskrz jako řešeto každého darebáka, který by se na něj opovážil třeba jen zamračit.

Červenomodrý Metuzalém s Richardem se teď snažili probudit kapitána Turnersticka a Gottfrieda z Bouillonu. Podařilo se, i když to nebylo nikterak snadné. Oba spáči se nechápavě rozhlíželi, ale sotva pochopili, že jde o život, spadlo z nich omámení, jako když prout-kem mávne. Ovšem na jak dlouho, to se dalo jen těžko odhadnout: kdoví, opium třeba ještě ani neprojevalo naplno svůj zhoubný účinek, možná že teprve začne působit — a tomu se muselo za každou cenu zabránit. Ale jak? A čím? Kdepak by tady na džunce, zavření v kajutě a obležení hordou pirátů, vzali protijed!

Lékař zpravidla nejdříve vyvolá dávení nebo vypumpuje žalu-dek, aby pacientovi odstranil jed ze zažívacího traktu; proto jim Me-tuzalém radil, aby se snažili zvracet. To ovšem zdaleka nestačí, droga už je přece i v krvi. Používané léky, třeba kofein nebo quaranový odvar, pochopitelně neměli, a roztok tanínu — vtom se však Metuza-lém ťukl do čela.

„Heuréka! Slyšíte, mijnheer, jestlipak víte, že jedině vaše torna nás může zachránit?“

„Neříkujte!“ podivil se tloušť. „Snad ji nechcete uživit jako medicínu?“

„Ach ne, nemyslím tornu, ale její obsah. Ty vaše všelijaké čaje obsahují přece kyselinu tříselnou, není-liž pravda? Když si uvaříme odvar, a pěkně silný, přemění se nám v těle alkaloidy opia v neroz-pustné tanáty — a bude vyhráno. Vida, k čemu je někdy dobrá něja-ká ta troška vědomostí. Opravdu štěstí, že jste těm lumpům štípl pá-lenku, můžeme jí teď použít jako paliva. Kotlík s pitnou vodou při-nesl náš vypráskaný Malajec už hnedka odpoledne — máme tedy všechno. Tak — s chutí do díla!“

Za chvíli byl čaj hotov, a kromě Richarda dostal každý řádnou dávku odporného nápoje. Navíc bylo třeba bránit se opiu i ustavič-ným pohybem a hlubokým dýcháním čerstvého vzduchu. A tak se na Metuzalémův návrh pustili do cvičení. Student předcvičoval a ze všech nejpoctivěji se činil tloušť; cítil, že mu omámení prchá z hla-vy jako zázrakem, a poskakoval, ohýbal se, ukláněl a kroužil pažemi, až se z něho lilo.

V přestávkách mezi cviky popíjeli čaj, dokud jim z opojení ne-zůstala jen lehká bolest v spáncích. Richard a Cupido stáli zatím věr-ně na stráži a střídavě hleděli na dveře a na okénka, hotovi při sebe-menším podezřelém pohybu tvrdě zasáhnout.

KAPITOLA SEDMÁ

Perná noc

Červenomodrý Metuzalém přerušil na chvíli nedobrovolný zdravotní tělocvik a obležení zajatci přestali poskakovat; v kajutě se rozhostilo neobvyklé ticho. Vtom zaslechli slabé zaklepání na dveře.

„Co je?“ zpozorněl student.

A tu místo čínské odpovědi na čínskou otázku slyšeli tiché a pomalé:

„Dob-rý ve-čer!“

Každá slabika byla vyslovena zřetelně a se zvláštní pečlivostí, aby jednotlivým slovům bylo co nejlíp rozumět.

„Jakže?“ zašeptal Metuzalém udiveně. „Vždyť... vždyť to je německy!“

„Muj ty svatej Pivoline!“ vykulil oči Gottfried. „Ouplně čisto-pokrevnej pozdrav nasej drahej pani Vlasti! To mi teda vysjetlete, jak se dostal až na tudlenctu prašivou bžunku!“

„Prachspřostá léčka! Někdo tady čirou náhodou zná tahle dvě slova. Uvidíme, co bude dál.“

A hlasitěji, přímo ke dveřím, odpověděl:

„Nápodobně. Kdo je tam?“

„Pří-tel!“ ozvalo se stejně tiše.

„Dobrá, ale kdo jste?“

„Nešťastník, zajatý právě tak jako vy.“ I tato tichá slova vyslo-voval tajemný neznámý pomalu a po slabikách jako člověk, který nezná běžně cizí řeč a úporně se snaží hovořit co nejsrozumitelněji.

„Nevěřím!“ řekl rozhodně Červenomodrý Metuzalém. „Co od nás chcete?“

„Pust'te mne dovnitř!“

„Ale? Jen zůstaňte pěkně venku. Určitě nejste nikdo jiný nežli ten lump, co si hraje na Malajce.“

„Váš sluha? Ó nikoli, jsem Čňan.“

„A přece mluvíte německy!“

„Tuto řeč mne naučil můj vznešený pán Š' Taj-nej z Chu-nanu.“

„Podvod!“ poznamenal Metuzalém tiše ke svým přátelům. „Ta-kové slovo v čínštině neexistuje, ani jako jméno.“

„Samo sebou že ne!“ přikývl sebevědomě Turnerstick. „Vždyť nemá jedinou pořádnou koncovku.“

„Správně,“ usmál se student. „Pokoušejí se nás zřejmě zviklat, abychom byli důvěřivější. Vsadím se, že je to ten proslulý Yankee. Otevřem, vrazí jich sem celá horda a nezbude nám kousek místa na obranu.“

Znovu se obrátil ke dveřím a řekl, tentokrát hodně rychle, ne-dbale a nesrozumitelně:

„Jaxtesevlastnědostalkpirátumadozajeti?“

Okamžik bylo ticho. Teprve po notné chvíli se ozvalo stejně pečlivou a čistou němčinou, jakou mluvívali pilní a svědomití žáci se svým učitelem jazyků:

„V přístavu šanghajském Byl jsem pověřen vydati se v obchod-ní záležitosti do Kantonu a... a hodlal jsem podniknouti tu cestu na Šuej-chou, o níž mi sděl... o níž mi bylo řečeno, že tam má odplouti. Teprve cestou jsem se žel dozvěděl, mezi jaké to zlosyny jsem se... jsem upadl. Ponechali mi pochybnou volbu mezi smrtí a tím, že vstoupím mezi ně a přidružím se do... k jejich zločinným rejdům.“

Tu a tam se zarazil, asi jak hledal správný výraz nebo tvar, jinak mluvil výtečně, byť i se zřetelně cizím přízvukem, a kupodivu dobře vyslovoval i ty nejobtížnější hlásky.

„Hm!“ Červenomodrý Metuzalém chvíli zamyšleně mlčel; pak ale zvedl hlavu a ironicky poznamenal: „A tak jste se stal radši pirá-tem, co?“

„Pouze zdán... pouze naoko.“

„A to vás nechají běhat jen tak volně po palubě?“

„Výhradně na... na širém moři. V Hongkongu jsem byl přísně držen v podpalubí. Teprve poté, co vytáhli... když zdvihli kotvy, směl jsem opět ven.“

„Tak. A kdo je tam venku s vámi?“

„Zde? Jsem tu sám.“

„Ale někdo vás přece vidí, že s námi hovoříte.“

„Ani nikdo... ani živá duše. Lucerny jsou zhasnuty, žádná loď nás nesmí spatřit, plujeme taj... plujeme nyní zcela potají.“

„A kde je čchuan-čang?“

„Spí. A ostatní z jeho společnosti též. Jen čuo-šou stojí u... za kormidlem.“

„A námořníci?“

„Nahore na palubě jest toliko kormidelník a trojice nočních strážců... stráží. Většina mužstva šla dávno spát, zítra je čeká velmi mnoho práce.“

„A strážní vás neviděli?“

„Ó nikoli. Jedna hlídka stojí na přidi, druhá má své místo na zá-di, odtamtud mne viděti nedo... nemohou. A třetí strážník... třetí strážný spí kdesi u hlavního stěžně. Ti dva usnuli patrně též.“

„Zvláštní! To se před námi cítí tak bezpečně, že nepostavili stráž ani k naší kajutě?“

„Nikdo sem nechtěl jít, vždyť jste střeleli. Zadě... zatarasili však dveře tak, že nemůžete nikterak otevřít a vyrazit proti nim.“

„A přitom na nás chcete, abychom vás pustili sem k nám. Odpo-rujete si, nezdá se vám?“

„Naprosto ne! Jelikož... jelikož mohu odstraniti bambusové ho... bambusové tyče, jimiž pevně zapřeli vchod. Můžete mi zcela důvěřovati.“

„Víte, co s námi vlastně zamýšlejí — nebo spíš: co proti nám mají?“

„Chťejí na vás zaútočiti záhy po... po svítání. Chystají se probo-řiti... prolomit strop vaší kajuty a vhoditi dovnitř smrduté hrnce.“

„U všech hromů! A do té doby nepodniknou nic?“ „Zdá se, že nikoli. Jsou toho názoru, že ve dne se budou moci lépe ubrániti.“

„Vida! Tak oni z nás mají strach?“

„Ba dokonce veliký, dá se říci, vždyť jste jich již několik zabili.“

„Hm. A co vlastně chcete vy?“

„Chci vás požá... chci vás poprositi o pomoc, neboť sám jsem příliš slab, abych si... abych se dostal na svobodu.“

„Ale vždyť tu jsme zajati stejně jako vy.“

„Ano, jest to pravda, avšak po všem tom, co jste již do této chví-le podnikli, nadmíru dobře vím, že máte dosti odvaž... dosti odvahy, odhodlání i zbraní, abyste se osvobodili a posléze i zachránili z rukou pirátů. Proto vás co nejpokorněji žádám o pomoc a ochranu.“

„To je všecko hezké, ale jak vám máme důvěřovat?“

„Můžete. Na mou čest! Věřte mi, prosím.“

Tu položil Gottfried studentovi ruku na rameno — ó ty německá měkkosrdcatosti, žel zpravidla vždy na falešném místě, a jen když běží o nicotnost! — a dojatě zašeptal:

„Snad abysme to prubli, né? Náko mi ho přišlo líto. Pustě ho sem do tej boudy, šak se uvidí.“

„Vyloučeno! To je příliš nebezpečné.“

„Jakýpak nebezpečný! Jeden proti šesti, dyž počítám tudlenc psa?“

„A víš spolehlivě, že je sám?“

„Inu, to zrovna né, ale holt mi to německy povídání rafla za vosrdečnici. A esli už jinač nedáte, dyk se mrkněte tím jedním pa-pejrkem, co je to tam venku za jindyvýdujum.“

„Tak dobrá, já se tedy mrknu.“

Šel po špičkách ke dveřím, opatrně sloupł jeden papírek a přiložil oko k otvoru po střele. Hvězdná noc byla natolik jasná, že se mohl poměrně dobře orientovat — neviděl však nikoho. Až když se podíval tou nejdolejší dírkou, spatřil temnou postavu ležící přede dveřmi a přitisknutou k palubě. Pečlivě zase přelepil oba otvory a zašeptal:

„Zkusíme to s vámi. Uvolněte vchod.“

Hned nato se zvenku ozval tlumený hřmot, Metuzalém zvedl závoru a pootevřel dveře na kožených závěsech. Do kajuty vběhl muž, student zase rychle zavřel a teprve pak si jaksepatří prohlédl podivného nočního návštěvníka. Byl to mladík asi pětadvacetiletý, oblečený do mnohem lepších šatů než všichni námořníci a jejich představení, s prázdnými rukama beze zbraně. Uklonil se Metuzalémovi až k zemi a šťastně, s úlevou vydechl:

„Vřelé díky, vznešený dobrodince! Nyní již mohu vskutku dou-fati, že opět... že se opět dostanu na svobodu.“

„Hm, hm,“ vrtěl hlavou Metuzalém. „Číňan mluvící německy, a Ještě za takovýchhle okolností — to jsou mi věci! Jste přece Číňan?“

„Zajisté, ctihodný! Rodilý Číňan a nejnepatrnější z vašich po-korných sluhů.“

„Tak proč jste na nás spustil německy? Jak jste mohl vědět, že vám budem rozumět?“

„Má bezvýznamná nepatrnost si dovolila zaslechnouti, co ni-černý Američan říkal čchuan-čangovi — poznal totiž, že jste Něm-ci.“

„Jaké máte vlastně povolání? Čím vůbec jste?“

„Osměluji se býti nicotným... nicotným obchodníkem, Vzneše-nosti.“

„Hm. Máte upřímnou a čestnou tvář, rád bych vám důvěřoval, jen ten záhadný pan Š Taj-nej mi je nějak podezřelý. To přece není čínské jméno?“

„Skutečně ne. Mluvíte čínsky, pane?“

„Pokouším se.“

„Pak tedy ve své moudrosti dozajista víte, že vyslovujeme cizí jména po na... po svém způsobu. Činí nám těžkosti pronáseti jisté skupiny souhlásek. Říkáme například Ťi-li-su-tu-su místo Kristus nebo Su-pi-li-tu-su místo Spiritus.“

„To vím. Ale vy sám vyslovujete obě jména naprosto a zcela správně, čím to je?“

„Jen proto, že jsem se to mno... že jsem se to dlouhá léta učil, velevznešený. Jméno Š Taj-nej je rovněž německé, avšak vyslovo-váno čínsky. Zní správně...“

„Počkat!“ přerušil ho kvapně Červenomodrý Metuzalém. „Ale to přec není možná! Nebo... že by přece? Hovořil jste o panu Š Taj-nejovi z provincie Chu-nan? Volil jste zřejmě takové slabiky, které se co nejvíc podobají původnímu znění jména. V čínštině není samo-statné n, a tak jste užil slabiky nej... Pak se tedy váš pán jmenuje — Stein!“

„Ó ano, perlo mudrců. Pan Stein je vznešený lao-pan — šéf mé bezvýznamné nehodnosti.“

„A křestním jménem?“

„Ta-nie-le, vlastně Daniel.“

To už Richard vykřikl, radostně přiskočil k mladému Číňanovi, chytil ho za ruku a volal:

„Daniel Stein! A z provincie Chu-nan! Vy tedy znáte mého strýčka! Takové překvapení! Taková náhoda! — Jaké štěstí, že jsme vás pustili sem dovnitř, k nám!“

Číňan se s netajeným úžasem zadíval na chlapce a nechápavě se zeptal:

„Jakže? Vy račte znáti mého pána?“

„Nu ovšem! Vždyť je to můj strýc!“

„Ó nebesa, to tedy znamená, že jste do... že jste obdrželi jeho dopis?“

„Samozřejmě! Vy — vy o tom psaní víte?“

„Jak by ne. Sám jsem ho přece dodal... sám jsem ho doručil do Kantonu našemu zástupci. Před několika dny jsem byl svým vzneše-ným pánem pověřen, abych ho znovu vyna... vyhledal a zjistil, zda nepřišla odpověď. A právě při tomto poslání jsem nešťastně padl do rukou pirátů.“

„Jestli nepřišla odpověď? Já sám jsem tou odpovědí! Místo do-pisu jsme se okamžitě vydali na cestu, strýček Metuzalém nedal ji-nak. I my jedeme k strýčkovu zástupci do Kantonu. Chtěli jsme se ho pozeptat, kudy a jak dál.“

„Metuzalém? Jest to rovněž váš vznešený strýc?“ podivil se Čí-ňan. „Takové jméno jsem dosud neslyšel.“

„Však je také jaksepatří vzácné!“ vpadl se smíchem Červeno-modrý Metuzalém. „Od stvoření světa se tak jmenoval jen jeden je-diný — a i ten je už konečně našťestí dávno v pánu. Nu což — všich-ni vás tedy co nejsrdečněji vítáme v našem útulném budoáru. Nejsme sice v nijak růžové situaci, spíš právě naopak, ale myslím, že už na-jdeme cestu i prostředky, jak se odtud co nejdřív vysekat. A pak vzhůru do Chu-nanu — vlastně do Chuo-ťing-š'. Jmenuje se tak to místo, což?“

„Ó ano, pane. Nynější své jméno nese od chvíle, kdy se tam usídlil pan Stein.“

„Myslel jsem si to, protože š' znamená malé město, tržiště a chuo-ťing ohnivou studnu.“

„Jaké podivuhodné setkání! A všichni patříte do... k sobě? Všichni jste příbuzní? A všichni společně cestujete do Chuo-ťing-š'?“

„Ano, všichni — kromě tohoto pána, ten nás asi sotva doprovodí tak daleko,“ přitakal Červenomodrý Metuzalém a ukázal na kulatého Holanďana, který stejně jako kapitán Turnerstick a Gottfried z Bouillonu sledoval celou tu prapodivnou scénu s nýmým úžasem; dokonce zapomněli v té chvíli i na nebezpečí, do kterého je vrtkavý osud uvrhl, a na neblahou situaci, z níž bude těžko vybědnout. Kapi-tán nad tím vším nakonec jen rezignovaně zavrtěl hlavou a jako ve snách řekl:

„U všech brigantin a škunerů, nejedná loď mi už nečekaně zkřížila cestu, ale takovéhle setkání — to jsem tedy, panstvo, věru ještě nezažil!“

„Hrom do špuntu,“ přidal se i Gottfried, „eště že sem uposlechl-nul tajného volání svého vosrdi, jinač byste byl zvonil venku jak kul v plotě a my v režji.“ A mlaskl Číňanovi na každou tvář po zvukném pocelu.

To zas došlo tlouštíka, že rozpráhl své krátké paže a nadšeně zvolal:

„Ik ben ook uw vriend, gij alle zijt mijne vrienden — i já jsem váš přítel, všichni jste moji přátelé! Pojezdím s vámi třeba do peklu, i k vašemu strýčekovi, kam budete přát! Tak ať se vám nepoztrácím.“

Podával všem svou baculatou ručku a zářil radostí jak měsíc v úplňku. Jeden přes druhého ho začali horlivě ujišťovat, že budou jen rádi, když je neopustí, když s nimi pojedou až k cíli cesty, a co se týče obav, že by se jim mohl někde zakutálet, o to ať proboha nemá strach, to že by se při jeho oblém tvaru mohlo sice lehko stát, ale vzhledem k jeho objemnosti že je zhola nemožné, aby ho zas oka-mžité nenašli a nepřikutáleli zpátky. A tak mijnheer van Aardappe-lenbosch zářil ještě víc a byl hotov provázet je třebas až na konec světa.

Červenomodrý Metuzalém však usoudil, že radosti už bylo dost, teď že je čas myslet opět na obranu a na to, co dál. Chvilí poslouchal u dveří, opatrně otevřel a odvážně vyšel na palubu. Když se za oka-mžik vrátil a pečlivě za sebou spustil závoru, překvapeně oznamoval:

„Doopravdy nikde nikdo! Copak si vážně myslí, že nás mají tak bezpečně v hrsti?“

„Přesně, jak jste řekl, květe odvahy,“ přisvědčil mladý Číňan. „Jsme v... jsme na širém moři a jen přetěžko jim můžeme uniknouti.“

„Jenže ani oni nám! Kolik mužů má posádka?“

„Něco přes šedesát.“

„Hrome! Tolik jsem jich neviděl — nu což! Jak jsou vyzbroje-ni?“

„Dle vašich měřítek, vznešený cizince, zajisté velice bídě, avšak na naše... na naše poměry znamenitě. O smrdutých hrcích již víte, avšak mají i děla.“

„Co říkáte? Děla? Pokud se nemýlím, viděli jsme jen ta dvě ma-lá na palubě.“

„Ostatní jsou dosud skryty... skryta v podpalubí, v bednách ve skladišti. Za svítání je rozestaví a Královna vod se převlékne do všedního pirátského šatu. Arciť dělům evropských obrněných lodí se rovnati nemohou.“

„A ruční zbraně?“

„Meče, kopí, sekery, nože a dýky, luky a staré... staré bambitky. A pušky nejruznějších typů: muškety, trojhlavňové, předovky, rov-něž brokovnice, a spatřil jsem i feng-čchiangy — obávané vzdu-chovky...“

„Vida, vida, celá zbrojnice!“ zasmál se Metuzalém. „Skoro by se člověk bál. Kde spí námořníci?“

„V podpalubí, pane. Ve skladišti u děl.“

„A čchuan-čang?“

„Zpravidla zde vedle, v sousední kajutě,“ ukázal Číňan na ten-kou přepážku. „Avšak dnes se tam nedo... neodvážil, bát se zřejmě vašich pušek. Spí s majitelem lodi a s knězem v kajutě vza... v kaju-tě na zádi.“

„Výborně! Ale povězte nám, jak se vlastně jmenujete? Dosud jste se nám ani nepředstavil.“

„Stotisíckrát prosím za odpuštění, nejvznešenější, zbabělý strach a obavy přemohly moji zdvořilost. Mé nehodné jméno je Liang S', což znamená Dobré obchody — nechť mi je laskavý osud dopřeje! Mohu si troufnouti a poníženě vás požádati i o vaše vzácné jméno?“

„Mně můžete říkat všelijak,“ odpověděl student. „Většinou sly-ším na jméno Metuzalém, ale jestli vám to bude příjemnější, říkejte mi třeba čínsky: Chung-čching.“

„Chung-čching?“ zeptal se překvapeně Číňan. „To přece zna-mená: Červenomodrý!“

„Nu ano, cožpak nevidíte můj nos? Abyste rozuměl, to je pouze má süe chao.“

„Studentská přezdívka? Ó pane a vládce myšlenek, co jste ráčil studovati?“

„To, čemu tady u vás říkáte: ču.“

„Ó, tedy všechno?“

„Už je to tak. Míval jsem odjakživa pramálo chuti, ale spoustu času; a tak jsem se učil všechno — a neumím vlastně nic. Dovolte mi však, abych vám představil i své přátele.“ Seznámil stručně mladíka s celou výpravou a nakonec řekl: „A teď bych se rád zeptal našeho znamenitého kapitána: kolik námořnických rukou potřebuje zdatný a zkušený čchuan-čang, abý mohl provést s džunkou manévr?“

„Záleží na tom, jaký.“

„Nu, třeba obrátit.“

„Obrátit? To přijde na vítr a...“

„Dejme tomu při stejném, jaký je teď.“

„Hm, tedy z pevniny. Taková džunka, rozumíte, to je prokletě neposlušná věc. Křížovat se s ní nedá... je vratká v kýlu... A proč se vlastně ptáte?“

„Poplujeme totiž zpátky do Hongkongu.“

„Do Hongkongu?“ opakoval nechápavě kapitán Turnerstick. „U všech kladivounů, zbláznil jste se či co? Piráti se budou mít ztrac-ně na pozoru, aby obrátili.“

„To rád věřím. Ale nebudeme se jich ptát.“

„U čerta, už rozumím. Mister Methuselah, to by byl ale kousek! Něco takového tady ještě nebylo.“

„Tím líp! Dělat věci, které ještě nikdo nedokázal, to přece není tak špatná zábava. Tak co: kolik rukou potřebujete, abyste mohl pře-vzít velení nad Královnou vod?“

„Podívám se na to.“

Otevřel potichu dveře, vyšel na palubu a pozorně se rozhlédl; bystré námořnické oko, vyzbrojené zkušeností a navíc

zlatým cvikrem, zahlédlo spící hlídku, uvážlivě zkoumalo loď, odhadovalo moře i vítr; když se vrátil do kajuty, zamyšleně pravil:

„Vítr z pevniny... odliv... takováhle takeláž a těch pár mizer-ných a těžkých rohoží místo plachet — s tím se namouduší nedá nic moc dělat.“

„Opravdu nic?“

„Ne. Povídám, že ne. Spustit plachty? Nesmysl! Pak nás stejně požene dál na moře odliv.“

„Nedokázal byste aspoň zpomalit?“

„Což o to, postavit se po větru — ale to moc nepomůže. Leda zkusit stočit plachty hranou na vítr... Kdybych šel sám ke kormidlu, snad bych tu zatracenou bečku nějak zastavil. Počkat potom na vítr od moře a na příliv — třeba by nás to šťastně dostrkalo zpátky do Hongkongu.“

„Dobře, uděláme to tak. Za zkoušku to stojí. Kolik lidí k tomu potřebujete?“

„Kolik? U všech kosatek, to můžete sypat námořníky jen tak z rukávu?“

„Samo sebou! Náš přítel Liang S' půjde teď pěkně potichu dolů do podpalubí a pošle nám sem pod nějakou šikovnou záminkou tolik námořníků, kolik si budete přát. Musí je pochopitelně budit jednotli-vě, jeden o druhém nesmí vědět, ostatní ať pěkně spinkají dál. Nu a nahoře každého bez velkých štrapáci přemůžeme — a pak budou tancovat, jak budem pískat. A zbytek jednoduše dole zavřeme, aby se nám tady zbytečně nepletli pod nohama.“

„Znamenitě! U všech kladivounů, vy jste ale vážně skvělý chla-pík!“

„Opravdovně“, přisvědčil i tlouštík, „ukradit jim celou loď rovně před nosem.“

„Šak právě“, vpadl zvesela Gottfried. „Hrom do pupku, to bu-dou doma U poštmajstra z Nynive valit vokukadla, až jim budem leferovat, jak sme v pěti čmajzli celou bžunku a vodnesli ji i se ctě-ným vosazenstvem v levej kapce vod vesty.“

„Tak tedy domluveno. Náš milý Liang S' rychle něco vydumá a my zatím seženeme provaz. Je tu někde poblíž nějaké pořádné lano?“

„Provazy jsou v truhle na přídi.“

„K čertu, tam ale stojí hlídka. I co, promluví si s tím chlapí-kem pár slov, uvidíme, co on na to. Gottfried půjde se mnou — a nezapomeň kapesník, kdyby se náhodou radostí rozplakal.“

Oba se vyplížili ven. Na palubě vlály ještě ve větru šňůry, na nichž visely zvečera lampióny. Metuzalém kus odřízl a opatrně, po špičkách šli dál. U hlavního stěžně spatřili spícího muže. Student zadržel:

„Tak je to jasné: já ho teď kapánek polechtám pod krčkem, a až otevře své rozkošné rtíky, aby nám řekl pár něžných slov — vraž mu do klapačky kapesník, jak nejloub může.“

„S největším potěšením, mám náhodou čistej, sváteční s mouno-gramem.“

Neslyšně se dostali až těsně k hlídce. Červenomodrý Metuzalém chytil námořníka zezadu za krk, chlap zalapal po dechu, Gottfried mu zacpal ústa, student mu zkroutil ruce za záda, sluha mu je v nži-ku svázal, pak ho popadli za nohy, spoutali mu i ty — a za chvíli ležel první pirát bezmocně na palubě.

„Tak to bychom měli. A teď dál!“

Potichu vyběhli po schůdkách na přední palubu. U předního stěžně spal druhý strážný; v několika vteřinách dopadl stejně jako jeho vypečený kamarád.

Vítězoslavně se vrátili do kajuty a oznámili napjatě čekajícím přátelům, že všechno klapě jako na drátkách a přesně podle plánu.

„Teď ještě ty dva — hlídku na zádi a pana kormidelníka“, pro-hlásil Turnerstick. „Ale při tom chci být, už kvůli kormidlu, musím ho řádně uvázat.“

Liang S'a poslali pro provazy, statečného Richarda a Holand'ana k průvlaku do podpalubí hlídat s puškou v ruce východ z noclehárny mužstva, ostatní se plížili na záď. Na schůdkách na zvýšenou zadní palubu seděl třetí strážný — a spal stejně tvrdě jako oba předešlí; jedna dvě se vypořádali i s ním. Hůř to půjde s kormidelníkem: ten dozajista bdí, a kromě toho budou muset provést celou akci naprosto potichu — vždyť v kajutě pod kormidlem spí čchuan-čang, majitel lodi a kněz.

„Co s ním?“ zeptal se Turnerstick. „Snad ho... Ale hrome, vždyť jsem vlastně Číňan! Vsadím se, že mě bude považovat za jed-noho z těch svých kumpánů! Dávejte pozor, až ho budu mít, a pak přiklusejte rychle s provazem.“

„Ale zmáčknete ho jaksepatří, aby ho náhodou nenapadlo spustit křik.“

„Žádný strach! Co padne do těchhle ručiček, to už moc rámusu nenadělá.“

Neslyšně vyběhl po schůdkách a namířil si to rovnou ke kor-midelníkovi. Ten se ho mrzutě zeptal, co chce; v šeru ho skutečně považoval za jednoho z pirátů.

„Tak ty seng budeš ještě ptát? Chci se ting jeng drobátkong kouknout na krček! Tak drž, ty lumpeng zlodějskang!“ Při tomto neslychaném skvostu čínské zdvořilosti ho chytil za hrdlo a stiskl takovou silou, že se čuo-šou bez hlesu zhroutil na zem. To už příběh-li ostatní, ucpali mu ústa a pevně ho spoutali.

„Vše se daří vskutku znamenitě“, usmál se šťastně Liang S'. „Tak... tak snadno jsem si to nepo... tou měrou snadně jsem si to ani nepředstavoval.“

„To teda prrr, tak velesnadny to zasejc nejni. Ale esli ráčíte bejt vopačneho mínění, voprubujte si to s čmucham-čangem, tejkon je na řadě von.“

„Ó díky, díky! Naprosto nikoho nehodlám urdou... zardousiti.“

„Šak my taky ne. My ty malý námořnický akorát jen kapáneček pošimráme, ale jinač ať maj radost ze života. Někereho zamordovat, jen aby mi bylo dovolíno pohoupat se na voprátce — tydlencty choutky sem v životě neměl. Přej takový houpaniko nejni ani zdra-vy.“

Kapitán Turnerstick rychle uvázal kormidlo a Liang S' je zavedl ke kajutě, kde se na přechodnou dobu usídlila lodní honorace. Skuli-nami pronikalo světlo, Červenomodrý Metuzalém opatrně nahlédl škvírou mezi prkny: z nízkého stropu

visel lampión a mírumilovně osvětloval tři bezstarostné spáče na slaměných rohožích.

„Namouduši, lehkomyšlnost a hloupost těch tří lumpů je doo-pravdy větší než ta jejich ničemnost. Oni si snad vážně myslí, že nás mají v hrsti!“ nechápavě vrtěl hlavou Metuzalém. „Mužstvo spí tady pod nimi?“

„Ne, vznešený vzore odvahy, více vpředu, v prostředním skla-dišti.“

„Takže si můžeme dovolit trochu víc rámusu, co? Jinak to asi těžko půjde, dveře jsou zevnitř na zámoru. Sežeňte zatím pořádné kladivo a velké hřebíky!“

Liang S' odešel, student zjistil, na které straně je zámora, opřel se mohutným ramenem do dveří a vyvrátil je, jako by byly z papíru. Spáči se vturánu probudili a vytřeštili oči — do hlavní revolverů.

„Ani hnout, nebo střelím!“ vykřikl na ně Metuzalém anglicky. „A kdo mukne, ať se loučí se životem! Chcete-li nás přivítat, tak hezky potichu.“

Žádný malíř by byl nezobrazil výraz těch tří tváří: zíraly na při-chozí jako na trojici trestajících bohů.

„Vy... vy... co chcete?“ vykřikl konečně čchuan-čang.

„Poděkovat vám co nejsrdečněji za opium, kterým jste nás tak laskavě pohostili.“

„Opium? Jak ... jak to myslíte?“

„Však vy víte! Namíchali jste nám to svinstvo do feng-t'iou, abyste nás omámili.“

„Dovolte, pane! Proč bychom to dělali?“

„Protože jste nás chtěli zamordovat a okrást.“

„Tchien-na — nebesa! Copak jsme vrazi?“

„Přesně tak! Myslíte si, že jsme nepoznali, že ta vaše slavná Šuej-chou je prachšprosta pirátská džunka?“

„Pane, co to povídáte! Okamžitě nechám přivést všechny svoje lidi — potvrdí vám, že jsme čestní námořníci.“

Chtěl vstát, ale Metuzalém výmluvně zahrozil revolverem a okřikl ho:

Sedte! Jinak bude zle! To rád věřím, že byste chtěl svolat ty své roztomilé hrdlořezy.“

Nebesa a země jsou mi svědky, že jsme poctiví lidé. To vy jste se nám krutě odvděčili za naše přátelství — zabili jste nám tři muže a jednoho poranili.“

„Ale vida! Čtyři na tři kulky! Mluvte: Proč jste navrtali díry do dveří?“

Abychom se přesvědčili, zda už spíte.

„Co taková zvědavost? A proč jste pak poslali dalšího po laně k oknu?“

„Protože jste nám nechtěli dovolit podívat se dveřmi.“

„Výmluvy a lži! Měl nám vhodit do kajuty siang jie kuo. Proč jste nezůstali v Hongkongu až do dnešního dopoledne, jak bylo do-mluveno?“

„Cožpak tam nejsme?“

Zatvářil se přitom tak nestydatě drze, že se Metuzalém neudržel a vztekle zařval:

„Nepřetvařujte se! Takový mizera, jako jste vy, nás jen tak ne-oblafne! Od samého začátku jste se nás chtěli zmocnit! Proč jste nás nechali špehovat tím vypráskaným Američanem?“

„Američanem? Koho máte na mysli, pane?“

„Toho chlapa, co si tu hrál na Malajce.“

„Ale vždyť to je Malajec, pane.“

„To nám bude muset ještě dokázat! Když vám donesl, co jsme před ním hovořili, mohl ten váš veleslavný duch věru lehce zodpově-dět moji otázku.“

„To může vždy, pane, duch je vševědoucí.“

„Neříkejte! A proč nám tedy předpověděl, že se všichni dosta-neme šťastně do Kantonu? V tom se nějak zmýlil, nemyslíte — ne-boť my tam sice dorazíme, ale vy ho neuvídíte už nikdy v životě.“

„Jak to? Proč?“

„Protože vás v Hongkongu tak trochu přiběsí, jak se to obvykle s piráty dělává.“

Čchuan-čang se ohlédl na své dva společníky, jako by u nich hledal podporu, ti se však vyhnuli jeho pohledu a neodvážili se ani promluvit. Ted', když byli bezmocní, projevila se jen jejich zbabě-lost. Čchuan-čang poznal, že je na obhajobu sám, začal proto ujišť-o-vat o to horlivěji:

„Ach pane, všechno, z čeho nás viníte, je nedorozumění, velký omyl, okamžitě se vše vysvětlí, jen mi dovolte přivolat mé lidi.“ „Stačí mi jeden — a ten je tu. Pořád ještě chcete zapírat?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a ukázal na Liang S'a, který právě opatr-ně vstoupil. Sotva ho čchuan-čang spatřil, jako by oněměl; šlehl po něm jen zuřivým pohledem.

„Tak — a teď mluvte!“ pokračoval student. „K čemu máte ta dě-la dole ve skladišti?“

„Ó pane, tam je všeho všudy jen pár beden, vezeme je pro liho-var do Kantonu. Že by v nich byla děla? To je nesmysl! Odvedte nás dolů a dokážu vám, že je to lež.“

„Věříte, že k tomu nemám pražádnou chuť? Moc dobře vím, že tam spí ta vaše nevinátka. Však oni vás v Hongkongu už nějak donu-tí, abyste kápl božskou.“

„Pusťte mne tedy aspoň ven. Loď se zřejmě utrhl a odliv ji za-hnal na moře. Dovedu ji zpátky do přístavu a pak budete moci před-nést svoji stížnost u sing-kuana.“

„Račte poslouchat: s vaším mandarinem trestů se o vás bavit ne-budu a do Hongkongu se dostáném i bez vašeho laskavého přičinění. Jakmile přistaneme, podáme žalobu přímo konzulovi. A tomu také vydám tuhle vaši povedenou loď.“

Číňané zbledli.

„To nesmíte, pane!“ vykřikl čchuan-čang.

„A pročpak by ne? Protože vám půjde rychleji a bezpečněji o krk, co? Moc dobře známe to vaše slavné soudnictví!“

Ujist'uji vás: nemáme nejmenší chuť čekat na velemoudrá rozhodnutí vašich šesti soudů nižších instancí, abychom se potom jen tak mimochodem do-věděli, že vás nejjetihodnější tu-čcha-jüan — nejvyšší cenzor nebo ta-li-s' — nejvyšší kasační soud nechali nakonec ve vši počestnosti plavat. Jste piráti, a to vám holenu snadno dokážeme! Měli jste v úmyslu zavraždit cizince, proto patří celá záležitost před zástupce země, jejímiž jsme příslušníky. A to mi věřte: konzul se už postará, aby vám co nejrychleji uvázali elegantní nákrčníčky, nemějte strach. — Gottfriede, kapitáne! Svažte je!“

dodal ještě německy.
Čchuan-čang a jeho vyjevení komplicové se už neopovážili ani muknout: Metuzalémovy revolvery je nadobro a jednou provždy pře-svědčily.

Teď bylo třeba zajistit dostatek mužstva, aby se kapitán mohl pustit do složitého manévru. Turnerstick nežádal víc než deset mužů; a protože mezi sedmi zajatci byla už pětice námořníků, stačilo jen dalších pět. Ty měl Liang S' poslat jednotlivě na palubu pod prostou záminkou, že s nimi chce tajně mluvit čchuan-čang a majitel džunky. Odvážně sešel do podpalubí — a vše ostatní teď záviselo jen a jen na jeho ostrovtipu. Naši přátelé, zásobeni dostatečnou dávkou provazů, se skryli za koše a bedny kolem průvlaku.

V otvoru se za okamžik objevila šikmooká tvář — první námoř-ník se drápal na palubu. Než se vzpamatoval, byl už přivázaný u předního stěžně. O nic lip to nedopadlo ani s ostatními čtyřmi. Liang S' se vskutku vyznamenal.

„A teď rychle kladivo a hřeby!“ přikázal Červenomodrý Me-tuzalém. „Na poklop pak ještě nataháme bedny a pár plných košů — ať to potom někdo zkusí, chtít si vyjít na špacír a překážet nám na palubě!“

Mocné údery kladiva zřejmě spáče v podpalubí probudily. Podě-šeně vyběhli po schodech k východu, poznali, že poklop nejde ote-vřít, a vturánu spustili divoký řev. Když jim shora pohrozili ostrou stělbou, zastrašeně umkli a dozajista bez velkého nadšení se ode-vzdali neblahému osudu. Přesto však tu Metuzalém nechal gymnasis-tu s puškou na stráži.

Teď se chopil vlády Turnerstick. Nasadil si aspoň na okamžik skřípec, postavil se hrdě ke kormidlu a dal se do práce: tři námořníky nechal odvést k přednímu, tři k zadnímu a čtyři k hlavnímu stěžni, měli tahat lana, upevněná k horním ráhnům, a tím stáčet plachty, aby je nastavili do větru buď plnou plochou, anebo jen úzkou hranou, takže vítr mohl proudit podél nich. Naposledy pronikavým zrakem zkontroloval rozmístění mužstva, naposled se pokusil osedlat cvikrem svůj slavný pršinos, pak přiložil ruce k ústům a bujaře zave-lel:

„Hojnou, chlaping! Pozoring, pozorung, pozorang! Ruceng na závětrná lanang, hej-ruping, rupang, rupong!“

Podání námořníci zůstali stát jak solné sloupy a nevěděli, co se děje.

„K čertung!“ řval kapitán. „Neumíteng poslouchat? Nerozumí-teng snad čínskyng? Návětrná pustitong, závětrná tahatong, tahatung, tahateng!“

Nezbývalo, než aby Metuzalém a Liang S' polohlasem tlumočili každý rozkaz velikého sinologa. Pověly teď létaly ostošest, student, Gottfried, Holand'an a Liang S' se zbraněmi v rukou střežili každý pohyb a krok námořníků a uvolňovali jim pouta podle toho, co měli vykonat, a Čňané, zastrašení, ohromení nečekanou změnou situace a třesoucí se o život, plnili rozkazy bez odporu a jako stroje.

Kapitán Frick Turnerstick byl ve svém živlu. Nezdržel se, aby nezavolal:

„Tak co, mister Methuselah, co vy na to? Chlapík, starý Tur-nerstick, není-liž pravda? Komanduje ve všech čínských dialekttech, jen to frčí.“

„Na mou věru — podivuhodně!“ řekl vážně Metuzalém a měl co dělat, aby se nedal do smíchu.

„Vidíte to, a pořád jste mi nechtěl věřit. Konečně jsem našel lidi, kteří dokonale ovládají svoji rodnou řeč. To je potom jiná práce! Jen se račte přesvědčit.“

A hromovým hlasem velel dál:

„Stoping! Dost už, stačing! Uvázatong! Slyšíteng mě? A pev-něng, pevňang, pevňong! Takhle je to v pořádku.

Koukněme se na ni, už si lehá na pravobok, zatrachtílá džunka stará! Jeng tak dáling, chlaping, chlapcong, chlapcung, jen tak dál!“

Džunka se konečně zastavila a ležela teď na hladině klidně jako beránek. Turnerstick znova uvázal kormidelní kolo a pomalu slezl dolů na palubu. Námořníky připoutali opět ke stěžňům, kapitán se ještě jednou přesvědčil, že uzly na lanech jsou jaksepatří pevné, plachty správně nastavené hranou na vítr a že teď stačí počkat na příliv a ranní vítr k pevnině, který je vrátí zpátky do přístavu, spoko-jeně si zamnul ruce, poklepal Metuzalémovi přátelsky na rameno a zvesela řekl:

„Vidíte to, drahý pane, co dokážou koncovky! Kéž byste se s nimi chtěl tak trochu skamarádit...“

KAPITOLA OSMÁ

Konec Mořského draka

Červenomodrý Metuzalém se spokojeně procházel po palubě sem a tam. Vtom došel k Liang S'ovi, zastavil se, pohodlně se opřel o zábradlí a řekl:

„Když jste k nám přišel do kajuty, víte sám, že nebylo mnoho času na podrobné vyptávání. Ale teď bych se vás velice rád zeptal: jak jste se vlastně seznámil s naším krajanem Steinem? A jak dlouho u něho už pracujete?“

„Podle vašeho kalendáře poskytuji vznešenému pánovi své ne-patrné služby přesně čtyři roky.“

„Pocházíte přímo z provincie Chu-nan?“

„Nikoli, pane. Narodil jsem se v sousední provincii Kuej-čou.“

„Vida, to je zajímavé. Míříme totiž právě tam.“

„Do Kuej-čou? Ó nejdůležitější z hrdinů, víte, jak to jest nebez-pečné?“

„Snad. Ale nic jiného mi nezbyvá. Zavázal jsem se k tomu čest-ným slovem. Znáte to tam?“

„Nyní již příliš ne. Musel jsem totiž před dlouhými osmi lety od... opustiti vlast. Ale ráčil jste mýslím hovořiti o svém čestném slově.“

„Ano, o čchi-š‘.“

„Dokonce! Kde k tomu došlo? Zde v Číně? Podle všeho se tak zdá.“

„Ne, ještě u nás doma, v Německu.“

„Ó pane, jest to možné? Snad při tom nebyly páleny i posvátné cchan siangy?“

„Samozřejmě. Všechno se dělo přesně a přísně podle starých předpisů.“

„Pak to ale musil být oprav... rodilý Číňan, který od vás přijal vaše čchi-š‘!“

„Také že byl. Obchodník v našem městě. Zřídil si tam svého ča-su krám s čajem a s různým čínským zbožím. Před lety musel prchnout ze své staré vlasti.“

„Měl rodinu?“

„Zajisté, a nezbylo mu než ji bez dlouhého rozmýšlení opustit a zanechat ji zde.“

„Pak ovšem běda jí! Neboť za něho musela dozajista krutě pyka-ti. Potkala mne... potkalo mne totiž podobné neštěstí, i můj otec byl nucen odtud kvapně uprchnouti.“

„Zvláštní věc. Kdy se to stalo? A povězte mi: čím se provinil?“ „Před osmi lety, vznešený dobrodince. Měl jsem... bylo mi tehdy teprv šestnáct let. A nedopustil se ničeho, byl zcela nevinný. Snad Vaše moudrá Ctihodnost ráčí vědět, že tchaj-pchingo-vé pojali druh-dy úmysl založit nové náboženství a sraziti... a svrhnouti vládnoucí dynastii. Téměř by se jim to bylo podařilo, trvalo dlouhá léta a stálo mnoho krve, než byli posléze přemoženi. Rozprchlí se poté v jednotlivé... do jednotlivých band, loupili a táhli zemí až do jižních pro-vincii. Jedna z těch band se vrhla i na Kuej-čou. Kterýsi z jejích pod-náčelníků byl kdysi dávno přítelem mého otce, vyhledal nás a bydlil v našem domě, aniž jsme měli tušení, že patří k tchaj-pchingům. Na-šli ho u nás, byl zav... byl zatčen a s ním i můj nebohý otec, jakkoli ujišťoval svou nevinou a byť i ze svědectví jeho přítele bylo zřejmo, že zholá o ničem nevěděl. Oba dopravili do Ťien-ju — do vězení a zavřeli do klecí jako divoká... jako divou zvěř. Jeden z úředníků, jenž byl otcí zavázán, chtěl mu pomoci. V noci otevřel mříže a ne-chal ho uprchnouti. Otec se přišel s námi tajně rozloučiti — a od té chvíle jsme o něm neslyšeli...“

Červenomodrý Metuzalém poslouchal mladíkovo vyprávění s neobyčejným zájmem. „Zvláštní, opravdu zvláštní,“ řekl nakonec. „A kde se to všechno stalo?“

„V Seng-che.“

„Hm. A jak zní vlastně vaše rodové jméno?“

„Jie.“

„Jie, v Seng-che — velice zajímavé! Dovolíte mi, abych se vás zeptal na vaše mléčné jméno — třeba je to ode mne troufalá ne-zdvořilost?“

„Ó ano, vznešený dobrodince! Vděčím vám přece za svou svo-bodu, jak bych se na vás mohl hněvati za... pro takovou otázku? Zní: Fu-ku, což značí Příčina štěstí. Rodiče byli dlouho bezdětní, proto mi jako prvorozenému dali toto dětské jméno na důkaz své velké rados-ti.“

„To je neuvěřitelné! Pak se ovšem jmenujete plným a pravým jménem Jie Jin-tung — Laskavost východu a vaše matka se jmenuje Chao-kchou — Líbezná ústa, že?“

„A... ano. Odkud to víte?“

„A máte ještě bratra a dvě sestry. Bratr má jméno Jie Jin-tchien — Laskavost nebe, sestry se jmenují Mej-pao — Krásná postava a Sin-ming — Světlo srdce.“

Mladík couvl a nanejvýš překvapeně zvolal: „Ó pane, co slyší mé nehodné uši? Znáte jméno mé i mých nejbližších!“

„To není všechno. Váš otec je Jie Tin-li.“

„Ó ano, ano! Odkud to všechno víte? Kdo vám to prozradil?“ Tu položil Červenomodrý Metuzalém mladíkovi ruku na rameno a váž-ně řekl: „Váš otec, příteli.“

„Můj... můj otec! Jest to možné?“

„Už je to tak. Právě jemu jsem dal své čchi-š‘, že učiním vše, abych mu přivedl jeho rodinu nebo alespoň přinesl poněkud přesnější zprávy o jejím osudu.“

„Znamená to, že žije?“

„Je živ a zdrav a daří se mu dobře.“

„Ó nebesa! Jaká zpráva! Jaká to zvěst! Kterak tomu uvěřiti! Pl-ných osm let jsem nadarmo... jsem marně čekal na sebemenší zprá-vu, poklá... považoval jsem ho již za mrtvého — a najednou, neče-kaně a mimo vše nadání, slyším, že žije u vás v Německu! Jest mi, jako bych snil.“

„I já jsem dojat, příteli, a šťasten, že jsem vás našel, věřte mi. Ušetříme tím aspoň mnoho zbytečného a možná i marného hledání.“

„Ó pane a vznešený zvěstovateli dobrých zpráv, hledání nebu-deme ušetřeni ani teď. Nejedná... nejde jen o mne, musíme najít ještě i matku, bratra a sestry.“

„Pochopitelně. Ale to snad už nebude tak zlé. Doufám, že víte, kde žijí a kde je hledat.“

„Ach běda, právě že nikoli. Neviděl jsem je rovněž celých těch osm let, jediné slovo jsem... jsem o nich neslyšel. Nemám tušení, kde mohou být.“

„Jak je to možné?“

„Jistěže víte, že u nás často musí... pykati za viníka i jeho při-buzní. Když otec uprchl, zmocnili se nás. I my jsme byli uvězněni, leč každý sá... leč každý zvlášť, abychom se nemohli stýkati a dorozuměti se, o čem by bylo bývalo třeba. Týž přítel, který osvobodil mého otce, pomohl i mně. Věnoval mi něco peněz, dopravil mne přes hranice Kuej-čou a... a stanovil místo, kde jsem měl čekati na při-chod ostatních. Ti však již nepřišli. Proto jsem... proto se obávám, že matku ani sourozence se mu již osvoboditi nezdařilo.“

„Proč vlastně otevřel ten otcův přítel žalář jen vám, a ne i jim?“

„Nemohl, vznešený dobrodince, byl jsem uvězněn příliš daleko od své rodiny.“

„A to jste pak po nich nepátral?“

„Hned ne. Nemohl jsem se žádnému... nikomu svěřiti a sám jsem se tak brzo do Kuej-čou neodvážil. Když jsem se později do-mníval, že mne již nikdo nepozná, a přijel jsem tajně a pod přezdívkou Liang S', abych ani jménem nepřipomínal svůj pravý původ, do Seng-che, byl již ten dobrý otcův přítel dávno zemřel... byl již dávno mrtev a o rodině nikdo nevěděl. Rozprchlí se patrně kdovíkam.“

„To je smutné — a pro nás proklatě nepříjemné. Ale co naplat, své slovo dodržet musím, nezbyvá nám než se do Seng-che vydat i tak a pátrat na vlastní pěst. Kromě toho mě váš otec pověřil ještě dalším úkolem, neméně důležitým a odpovědným, pro který je třeba pokračovat v cestě.“

„Oh pane, povězte mi vše!“

„Jie Tin-li mi... Ne, zatím bych o tom nerad hovořil; až přijde vhodný čas, sdělím vám, co bude třeba. Chtěl byste odjet za otcem do Německa?“

„Třeba v té chvíli! Tím spíše, že snad již, přes své chatrné nadání, dosti dobře u... že snad již poměrně slušně ovládám vaši řeč.“

„Naučil jste se německy u pana Steina?“

„Byl jsem tak smělý. Můj vznešený lao-pan rád kolem sebe slýchá mluvu své staré vlasti a já se od mládí toužil vyu... učit cizímu jazyku. Vydobyl jsem si patrně jeho vzácné důvěry, zvolil si proto mezi všemi moji nicotností a začal... a naučil mě řeči svých předků.“

„Je opravdu tak bohatý, jak se všude říká?“

„Ó zajisté, perlo mudrců. Jest nejbohatším mužem v celé pro-vincii.“

„A hodlá zde zůstat?“

„Nic jiného mu zatím nezbyvá, nechce-li přijíti o všechnen velký majetek. Velice touží po svém... po své domovině, ale nenašel dosud nikoho, kdo by byl ochoten odkoupiti prameny a vše, co k nim náleží. Najde-li vhodného kupce, zajisté se okamžitě a rád vrátí domů.“

Gottfried z Bouillonu už dlouho pozoroval, že se ti dva o něčem přenášejí živě dohadují; ne že by byl zvědavý, bůh chraň, ale obcházel kolem jako okolo horké kaše, hned zpovzdálí a hned zas zblízka, pokukoval po nich, tu docela nenápadně, tu zas div mu oči nevypadly z důlků, natahoval uši, jen aby pochytil alespoň slůvko, nakonec mu to už nedalo, přišoural se, jako by šel čirou náhodou kolem, a s nevinným pohledem se zeptal: „Járku, velevážený, že sem tak směle, neměl bysem zase jednou vypucovat fajfku? Náko se nám zacpal troubleles. A vůbecně, copa je to tady za konfekredenci? Esli pa se taky mužů hlásit do dyskluze?“

„Proč ne, starý brachu,“ usmál se Metuzalém nad tou křišťálo-vou lstí, „čistota půl zdraví. Běž a čisti, nezdržuj se!“ A když se dost pokochal Gottfriedovým zklamaným obličejem, protaženým dobře o půldruhé stopy nad normál, jen tak mimochodem dodal: „Jestlipak víš, že se z tuhletoho mládenečka vyklubal nejstarší syn našeho Jie Tin-liho?“

„Hrom do slepice! Snad ně starého čajmajstra vod nás z domu? Helejte se, nebude to náka mejlka? Ukázal vám aspoň vočkovaci vysvěčení?“

„Nebylo třeba. Zjištění totožnosti dopadlo znamenitě. Je to on a nikdo jiný.“

„Teda todlencto je náhodíčka! Vy ste vážně malej Jie Tin-li? Eš-tě řekněte, že máte dole v kufru ctěnou pani matku se všechnějma dětičkama — a vturánu sebou fláknou do bezpovědomí. To mě teda podržte!“

Hulákal radostí jako na lesy, a tak se kolem za chvíličku shro-máždila celá společnost. Kapitán Turnerstick si nějak zbytečně dlouho a pečlivě čistil skřípec, kterým stejně nekoukal, Richard jen stál a dojatě mžikal a mjinheer van Aardappelenbosch podal Liang S'ovi obě baculaté ručky, šťastně se smál, pokoušel se ho krátkými pažemi obejmout a srdečně přitisknout k obrovitému břichu, leč marně; a tak ho nakonec k sobě aspoň symbolicky přivinul, jako by to on sám šťastně našel svého dávno ztraceného syna, vytáhl obrovitý kapesník a hlasitě se vysmrkal. Svítalo; vítr od pevniny pomalu slábl, až ustal docela. Zanedlouho zadul znova, tentokrát však z opačného směru. Pro kapitána Turnersticka nadešel čas nových činů: znovu zahnal námořníky ke stěžňům a lanům, hbitě natočili plachty do větru, džunka zaskřípěla, poskočila a bystře vyrazila směrem na Hong-kong.

Rozednilo se, slunce ozářilo moře až k obzoru — a tu si všimli, že už nejsou na hladině sami; několik mil od nich se objevila další loď, z mohutných komínů se valila oblaka kouře.

„U všech žraloků, vždyť je to křižník!“ zvolal Turnerstick. „Ja-ko na zavolanou! Do přístavu je to ještě dobrých pár hodin, kdovíco by se tady za tu dobu mohlo semlít. Co říkáte, dáme se radši pod jeho ochranu, ne? Tak se mi zdá, že si nás už všimli. No ovšem, zahýbá k nám — a plnou parou! Hulí jako vy z té vaší fajfky. Zřejmě nám moc nevěří. Nechce, aby nás tu někde na mělčinách ztratil z dohledu. Ne-bojte se, za chvíli nás má.“

„Vidíte vlajku?“

„Zatím ne. Ale však on se pochlubí, jen co nám popřeje dobrý-tro. Dávejte pozor!“

Křižník se rychle blížil. Neuběhlo ještě ani pět minut a z paluby vylétl obláček dýmu; pak zazněl výstřel.

„Musíme odpovědět. Ať hrome vědí, že mají co dělat se slušnými lidmi. Vezměte kormidlo,“ přikázal Metuzalémovi, „a držte ho přesně v kursu! Ani hnout! — No vida, Angličan!“ ukázal na křižník, kde právě vytáhli na vlajkovou žerď modročerveného Union Jacka Velké Británie. Pádil k zadnímu stěžni, kvapně stáhl červenožlutou obchodní čínskou vlajku, svázal ji po délce a znovu vytáhl — mezi-národní signál v nouzi.

Potom popadl nůž a přesekl obě lana zadní plachty; totéž udělal i s hlavní a přední plachtou. Těžké rohože zplihly, vlály ve větru, bily do stěžňů, džunka sténala, ale zůstala stát.

Když se vrátil zpátky ke kormidlu, zastrčil nůž a poznamenal:

„Je to riskantní věc, vím, ale při tomhle větříku si to snad člověk může troufnout. Nechtěl jsem zas dávat odvazovat námořníky. Jen se na ně podívejte! Vidíte ten strach? Setsakramentsky dobře vědí, že to mají spočítané.“

Vtom se už přihnál křižník, prudce proplul kolem nich, dal zpět-ný chod a zastavil se těsně vedle džunky. Celá palubní

směna se se-běhla u zábradlí a zvědavě se dívala dolů, velitel stál na můstku a zostra si měřil oškubané plavidlo; první důstojník vzal hláskou trou-bu a ochraptěle křikl:

„Čchuan ahoj! Na tao Šuej-chou?“

„Tisíc sardelí a jedna treska!“ vyděsil se Turnerstick. „Tohle má být čínsky, co? Ať se jde vycpat, umělec, vždyť to nemá jedinou koncovku!“

„Nedá se nic dělat,“ poznamenal Metuzalém. „Říká: Loď ahoj! Je to doopravdy Královna vod?“ Potom se obrátil ke křižníku a anglicky odpověděl: „Pirátská džunka Šuej-chou, zajatá pěti Evropany! Šedesát mužů v podpalubí, průvlak zatlučen! Prosíme o rychlou po-moc!“

Důstojník se obrátil k veliteli na můstku, vyměnil si s ním pár slov a znovu se zeptal:

„Kdo jste?“

„Tři němečtí studenti, holandský plantážník a Frick Turnerstick, kapitán amerického obchodního loďstva!“

„Turnerstick, Turnerstick... All devils! Kde je ten starý potkan?“ zeptal se náhle velitel.

„Tady, tady jsem!“ odpověděl kapitán, jednu ruku na kormidel-ním kole, ve druhé slaměný klobouk. „U čerta, je to vůbec možné? Kapitán Beadle — no tohle!“

„Hallo, Turnersticku, namouduši jste to vy! Který čert vám na-kukal vzít na sebe takovou maškarádu? Hm, určitě zas nějaký váš kousek, co! Hned jak jsem viděl tu vaši džunku, nechtělo se mi to líbit. Jako bych ji už odněkud znal. Ani tomu vašemu — hm, vím já, co je zač! — jsem nevěřil. Ale když teď vidím u kormidla vás, hm, věřím už všemu. Počkejte chvíli, musím k vám!“

„Račte, kapitáne! Ale vemte s sebou celou předpolední směnu!“

„Damn it! Půl posádky?“

„Jak myslíte. Ale máme dole v podpalubí tak asi kopu zavší-vených mládenečků, co se dali na pirátství.“

„Well! Hm, to jsem zvědav, co jste si zas vymyslel! Další Turnerstickův majstkousek, že je to tak?“

Zazněl povel: „Rise out!“ — a za okamžik už vyběhali statní modrokabátníci na palubu křižníku. Spustili člun a můstek, Turners-tick požádal, aby Gottfried s Richardem sklopili i můstek džunky, kapitán Beadle předal velení důstojníkovi a odjel na návštěvu.

Starší přátelé se srdečně objali, bouřlivě si potřásali rukou, a když velitel spatřil svého starého druha zblízka, teprve se jaksepatří roze-smál. Zato Turnerstick si zachoval svou důstojnost a vážnost:

„Co je tady k smíchu, sire? Jsem teď čínský generál, jak račte vidět, a že se ve své funkci vyznám, toho budiž důkazem, že vám slavnostně odevzdávám přes půl stovky živých a zdravých pirátů i s touhle jejich zlořečenou džunkou.“

„Dobrá, dobrá, vždyť vás znám, hm. Ale skutečně je vás jen pět? Řekněte mi, jak je tohle možné!“

„Pět Evropanů a jeden Číňan, sire. Přidal se k nám. Všechno vám to vypovíme, slávu si však nezasloužím já, ale tuhle pan Červe-nomodrý Metuzalém.“

„Červenomodrý? Metuzalém? Hm!“ řekl Beadle a prohlížel si studenta od hlavy k patě. Bylo vidět, že mu není k smíchu už jen Turnerstick, přemohl se však a dělal jakoby nic.

Turnerstick mu pak stručně vypověděl celé dobrodružství a veli-tel najednou zvážněl.

„Damned,“ prohlásil nakonec, „to je věru čin, za který vám patří všechna čest! Ve studentské uniformě si přijít do Číny, to je — hm! Nu, vyznamenali jste se, dovolte mi, ať vám pořádně stisknu pravice. Tak, mé blahopřání! Ale něco se mi stejně pořád nezdá,“ pokračoval a zkoumavě se rozhlížel. „Jako kdybych už tuhleto zatracenou džun-ku doopravdy odněkud znal. Vsadil bych se, že mám pod nohama tuze dobrou známou, která mi už několikrát uklouzla tady v

mělči-nách. Hm! To je marné, námořník pozná loď, ať si třeba stokrát změní jméno. Nu co, hned se na to podíváme!“ Zavolal dva ze svých lidí, kteří stáli seřazeni v plné zbroji na pa-lubě. Odběhli a zanedlouho byli zpátky. Vlekli desku s obrazem a jménem Královny vod. Obrátili ji — a na šestici našich přátel cenil zuby ohavný drak s rudou rozšklebenou tlamou a s drápy zaťatými do dvou čínských znaků.

„Chaj-lung — Mořský drak!“ přečetl student.

„Stačí,“ utrousil kapitán Beadle spokojeně, „věděl jsem to, dal-ších důkazů už ani není třeba. Hm. Mořský drak je v těchto vodách znám ažaž. S jeho mužstvem uděláme krátký proces. Nu, dáme se do toho! Ale jak to provést? Nechci posílat své chlapce na smrt — ti darebové dole mají dozajista zbraní víc než dost. I prachárna tam nejspíš bude... Hm!“

„Jestli dovolíte, sire,“ ozval se Červenomodrý Metuzalém, „vě-děl bych, jak na ně: zaútočit jejich vlastní zbraní! Mám na mysli po-věstné siang jie kuo.“

„Damned! Co to je?“

„Smrduť hrnce. Je jich tady, jak mi tuhle Liang S' prozradil, ve skladišti v přidi celá zásoba.“

„All devils! No to by bylo skvělé! Souhlasím. Hm. Mister Me-thuselah, zaveďte nás tam. A hned!“

Zavolal si několik svých mužů a sestoupil s nimi do podpalubí; Turnerstick a Metuzalém za ním. Dostali se do nevelké prázdné pro-story — sloužila patrně za skladiště uloupeného zboží. Další, mno-hem užší schůdky vedly ještě hlouběji až do vlhkého prostoru v kýlu lodi. Beadle zažehl voskovou zápalku a v jejím mihotavém světle objevili v písku, který tvořil zátěž, několik řad uzavřených hliněných hrců.

„No vida, to nám bude stačit třeba na tři takovéhle džunky!“ řekl spokojeně Turnerstick.

Zápalka zhasla. Šmátrali tedy mlčky v písku. Vtom zaslechli slabé zasténání.

„Je tu někdo?“ zeptal se Beadle.

„Tiou min!“ ozvalo se znovu.

„Dash it! To je čínsky! Hm! Rozumíte někdo?“

„Znamená to: Pomoc!“ vysvětloval Metuzalém. „Že by někdo z pirátů? Třeba z trestu.“

„Nebo zajatec,“ odvětil kapitán Beadle obezřetně. „Hm. Zjistí-me to.“

Přikázal svým námořníkům, aby opatrně vynesli hrnce, a znovu posvítíl. V místě, odkud slyšeli hlas, spatřili nízkou

dřevěnou bednu. Beadle na ni zaklepal a křikl:

„Hm, je někdo vevnitř?“

„Šuej čung t'ien?“ přeložil Metuzalém.

„Wo-men liang ke!“ ozvalo se tiše.

„My dva. — Ni-men š' šuej — a kdo jste?“

„Wo š' tchung-č', tcha che-po.“

„Já jsem tchung-č' a ten druhý je che-po,“ tlumočil svědomitě student.

„Hrome!“ podivil se Turnerstick. „Bylo by to možné? Che-po-so — tak se přece říká poříčnímu inspektorátu. Jeho úředníci mají dozor nad lodníky kantonského přístavu. Ze by jeden z nich padl do rukou pirátů? Kdo je ten druhý, nemám zdání. Nevíte to vy?“ zeptal se anglického velitele.

„All devils! No ovšem! Tchung-č' je přece podprefekt, vysoká magistrátní funkce. Častokrát jsem s nimi měl co dělat. Do jejich kompetence patří velice mnoho povinností. Zákon jim ukládá vybírat daně v penězích i v naturáliích, dozírat na vojsko, řídit policii, kont-rolovat poštovní stanice, pečovat o zušlechťování plemen koní, starat se o státní velkostatky, udržovat v pořádku hráze a kanály, sledovat chování dosud ne zcela podmaněných horských kmenů, ale, hm, přede-vším si všimnat cizinců na hranicích i v nitru říše a dohlížet na vy-dávání pasů.“

„Probůh! To aby se takový chudák roztrhl!“

„Ba věru, úřad tchung-č' a je velmi obtížný a důležitý. — Hm, má ta zatracená bedna nějaký zámek?“

Vtom však zápalka zhasla a kolem se opět rozhostila nepronik-nutelná tma.

„Damn it! Nu co, pojďme nahoru, musíme teď především zkrotit mužstvo. Tihle dva tu snad ještě chvílku vydrží, ať už jsou kdokoli, hned potom se sem vrátíme,“ rozhodl kapitán Beadle.

Na palubě už stálo připraveno deset dvanáct smrdutých hrnců. Námořníci odtáhli z poklopu koše a bedny, dole vládlo ticho a klid. Těžko uvěřit, že pár loktů pod nimi je tolik lidí. Vyrazili příklop prů-vlaku — ani teď se neukázala živá duše. Přesto se nikdo neodvážil blízko k otvoru: kulka do hlavy by byla věru nepříšla nikomu vhod.

Jeden z námořníků vhodil do hlubiny první hrnec. Slyšeli, jak se roztříštil na kusy — a v tom se už také ozval zoufalý křik:

„Cao jie, cao jie, siang jie kuo — běda nám, nádoba vonných bylin!“

Za prvním pozdravem poslali dolů ještě dva. Účinek byl neuvěřitelný, cítili ho i nahoře na palubě.

„Damned! Tak rychle, pospěšte si!“ přikázal kapitán Beadle. „Jinak budeme muset prchnout i my.“

Námořníci naházeli do podpalubí zbývající hrnce, s největším spěchem zase příklop pevně zatloukli a navalili na něj, co bylo zrov-na po ruce.

Zdola zaslechli pekelný rámus a řev. Piráti bušili do poklopu, padali se schodů, pobíhali po skladišti jako smyslů zbavení sem a tam; pak se ozvaly rány — nešťastníci zřejmě rozbíjeli okénka v bo-ku lodi.

Utišující prostředek pro divoké piráty byl vskutku nadobýčej drastický; účinkoval nejen na pacienty dole v podpalubí, ale dokonce i na lékaře nahoře na čerstvém vzduchu: příšerný, nepopsatelný puch stoupal malými okénky až vzhůru na palubu a zahnal Beadlea, Turnersticka, Holandána, studenta i gymnasistu na samou zád' džunky.

„Hrom do škopku a zasej ven! Teda kdo todlencto vykoumal a vypruboval, ten musel mít obrfřňák — to teda jo!“

odplivl si Gottf-ried, když se sešel na zádi, kde foukal svěží mořský vítr, s celou vzácnou společností.

Opravdu jedině Čňan mohl přijít na takový vynález. Všude jin-de na světě nosí lupiči na trh vlastní kůži — v Číně stačí k vítězství jen pouhý smrad.

Teprve po hodné chvíli mohli opět sejít na palubu. Beadle dal otevřít poklop — ale hned zas prchal pryč: průvlak jako kdyby chrtil smrdutý dech pekel. Ještě dobrých deset minut uplynulo, nežli mohli znova blíž.

Několik dobrovolníků se přihlásilo, že se spustí dolů a že zjistí, co je s piráty a jak jim prospělo těch tucet pilulek.

Vypotáčeli se, než by do deseti napočítal. Protírali si oči, kašlali a popadali dech.

„Nu?“ zeptal se krátce Beadle.

„Leží tam bez hnutí a jako mrtví,“ hlásil jeden z námořníků, sotva se trochu vzpamatoval. „Pod skladištěm v kýlu je komora se zátěží. Odzbrojíme je a mužem je tam zavřít.“

„Well,“ schválil kapitán Beadle ten plán. „Hm, ale pospěšte si, než se zase vzchopí.“

Námořníci se pustili do práce a zakrátko si už omámení piráti hověli na vlhkém písku, poskládání vedle sebe jako špalky dřeva. Zavřeli průvlak, zatloukli poklop a jen malá okénka na bocích džun-ky nechali otevřená; tamtudy jim vězni neprolezou. Čňany, kteří nedávno tak skvěle osvědčili znalost rodné řeči při manévrech lodi, ponechali připoutané na palubě kapitánu Turner-stickovi k dalším rozkazům.

„No tak vida, a je po flákách,“ zašklebil se Gottfried z Bouil-lonu. „Tejkon nebudeme vědět roupama, co dělat.“

Kapitán Beadle ponechal na džunce dvacet svých námořníků pod velením kadeta a začal se loučit.

„Lod' je v dobrých rukou, hm,“ plácl Fricka Turnersticka po ra-meni, „a já popluju napřed oznámit váš příjezd. Královna vod kouzla zbavená musí být přece přivítána se vši slávou. Všichni poctiví lidé budou mít dozajista radost, že už dokralovala. A co teprv, hm, až se dovědí, že ji zneškodnilo všeho všudy šest lidí. Vsadím se, že vám postaví i slavobránu.“

„Jakýchpak šest? Pomohl jste nám i vy.“

„Dash it! To nestojí ani za řeč. My jsme přišli, když už bylo dávno po všem. Odměna patří samozřejmě vám.“

„Nepotřebuju nic,“ ohradil se Turnerstick.

„Vy třeba ne, ale vaši přátelé snad budou rozumnější.“

„I já se všeho s díky vzdávám,“ přidal se Červenomodrý Me-tuzalém.

„Ik ook — já taky,“ přikývl i tlouštík.

„A já teprv,“ zasmál se Richard.

„Mordyje, tak to já teda ne!“ prohlásil nečekaně Gottfried z Bouillonu, aby jaksepatří pokazil ten svorný projev skromnosti: „Dy-cinky se říká: za zásluhy čest a sláva — ber, dokad' ten druhej dává, tak co. Já sem přišel vo sváteční kapesník, dyž sme přemlouvali jed-noho z těch prvních ftáčku, že je moc nezdravý křičet proti větru, já chci taky vodměnu. Člověk musí pamatovat i na zadní kolečka. Nosit fajfku věčně nebudu.“

„No — a je to!“ zasmál se Metuzalém. „Dobrá, svůj podíl ti tedy přenechávám.“

„A já taky, ať vám slouhá,“ přidal se mijnheer.

„Tak ať si to schramstne všecko, krysa suchozemská!“ rozesmál se Turnerstick.

„Doura do pytlíku, to bude prašulí! Esli mi ta zasnrděná bžunka vynese vic, než si myslím, namoutěkuši že si taky koupím vodní dejmovnici a schrastím si nějakého Gotfrýda druhého, aby mi s ní šlapal za patama.“

„Nu, pánové, vidím, že to tady zvládnete už sami. Na shleda-nou!“ ukončil tu scénu kapitán Beadle. „Hm, a až se zase někdy uvi-díme, Turnersticku, musíte mi povědět, jak jste se tak rychle vyšvihl až na čínského generála. Jinak vám všem znovu blahopřeji. Hm! All devils, byl to věru kousek, o kterém se bude ještě dlouho mluvit — a nejen tady. Nezapomeňte na ty dva ubožáky dole. Good bye! Hm!“

Podal všem ruku, seběhl se schůdků a za chvíli ho už člus vysa-zoval u šedého boku křižníku. Sotva se objevil na kapitánském můst-ku, obrněnec přidal páru a vyrazil; brzo po něm zůstala jen černá čára dýmu.

Turnerstick se na ni ještě chvilku zadumaně díval, pak si vtiskl na nos neposedný cvikr, zakoulel očima a s mnoha vybranými klet-bami v té nejčistší čínštině nechal odvázat svých deset mužů. Pod dozorem Beadleových námořníků jim dal navazovat přeseknutá lana. Jakmile byly plachty znova plné větru, postavil kadeta ke kormidlu, určil stráž, chvíli spokojeně hleděl na pěnivou brázdu za džunkou, a teprv potom pomalu a vážně sešel na palubu.

„Tak, hotovo, a teď se konečně můžeme jít mrknout na ty dva ouřady v bedně, máte-li chuť,“ vyzval studenta.

Rozsvítili lampióny a s Gottfriedem, Richardem a s Liang S'em slezli do podpalubí.

Při pořádném světle se mohli teprv jaksepatří porozhlédnout. Nízký, úzký prostor se směrem od příďe jen trochu rozšiřoval; vlhké-ho, zatuchlého pisku byla zřejmě silná vrstva, člověk se mohl stěží napřímít. Vlevo od schodů stály smrduté hrnce, bylo jich tam pořád dobře přes kopu; ležely patrně ještě donedávna zahrabány v písku a jen díky tomu unikly pátravým zrakům přístavních úředníků. Bytelná dřevěná příčka oddělovala přední skladiště od středního podpalubí. U ní ležela i zmíněná již bedna z tvrdého dřeva, asi půldruhého metru dlouhá, právě tak široká, ale mnohem nižší; odklápací víko bylo opatřeno malými větráky a silnou železnou závorou. Pokud byli uvnitř skutečně dva lidé, zakusili bezpochyby hrozná muka: nezbý-valo jim než klečet nebo sedět, nemohli se takřka vůbec hnout.

„Promluvím si s nimi,“ prohlásil důležitě a s nejvážnější tváří Turnerstick. „Jestli je odsoudili k takhle krutáckému trestu, pak to asi budou hromsky nebezpeční mizerové. Musíme se mít před nimi na pozoru. Ještě že znám dokonale čínsky, však já už z nich vytáhnou, co jsou zač. Na ty jejich řečičky o vysokých úřednících jim tak lehkou nenaletím.“ Důstojně přistoupil k truhle, opatrně zaklepal na víko a zařval: „Hallong, halling, tiallung! Kdo jeng tadyng v té bedněng?“

Ozvaly se jen dva vzdechy a bezmocné zaškrabání.

„Neumíteng odpovědět? Kdo jeng v tom prašivém kurníkung?“

„Tiou-min! Čching ni-men!“

„No vida, konečně! Co říkají?“

„Prosím, pomozte nám!“ vysvětloval Metuzalém. Odstrčil nená-padně Turnersticka, zvedl závoru a otevřel víko. Ze všeho nejdřív spatřili dvě vyholené lebky; tmavá štetka vlasů na temeni nade vše jasně prozrazovala, kde býval cop: a ustříhnout Čňanovi tuhle pará-du, to je potupa nad všechny potupy světa. Pak se oba nešťastníci podívali vzhůru — pod vrstvou špíny však nebylo možno rozeznat jejich pravou tvář. Chtěli se zvednout a vstát, ale vyčerpaně klesli zpátky: strašné vězení jim ochromilo údy.

Červenomodrý Metuzalém je opatrně zdvihl a uložil na písek. Byli nazí, jeden z nich plný špíny, druhý si ještě alespoň trochu uchoval lidské vzezření, oba však šířili tak strašný zápach, že se to nedalo snést.

„Ni-men pu š' chaj-tchao — vy nejste piráti, což?“ zeptal se student.

„Pu, pu — ne, ne!“ ujišťovali hned horlivě oba dva. „Ca-men pu š' chaj-tchao — nepatříme k těm lumpům.“

„Ni-men š' kuan ma — jste úředníci?“

„Š', š', ta kuan — ano, ano, vysocí úředníci. Wo š' Jang che-po, tcha š' Čou tchung-č' caj Kuang-čou-fu — já jsem poříční inspektor Jang a tohle je podpreíekt Čou z Kantonu.“

Zanedlouho se Metuzalém dozvěděl, jak se věci zběhly. Zmíně-ný tchung-č' Čou plul na vojenské džunce do Kche-sia-t'ínu, malého přístavu v zátoce Siang-chaj; džunka byla přepadena piráty, kteří zlomili odpor posádky smrdutými hrnci; i tchung-č' byl při tom omámen. Probudil se až v této bedně. Jak dlouho v ní ležel, nemůže přesně říci; ve tmě odhadoval čas jen podle rachotu ohňostroje, který vypalují na všech lodích vždycky při západu slunce.

Domnívá se, že tady byl uvězněn už celý týden, proto také je tak strašně vysílený a tak špinavý. Aby bylo jasno: jako podprefekt měl dohled nad veške-rými vojenskými posádkami provincie Kuang-tung, počítaje v to i námořnictvo, které vždycky vedl k přísným akcím proti rušitelům plavby; z toho důvodu byl solí v očích všem pirátům ve vůkolí. Hned po zajetí jim nabídl vysoké výkupné, čchuan-čang se mu však vy-smál: nikdy už prý neuvidí slunce a v této bedně pomalu, ale jistě zahyne. Dostával jen jednou denně doušek teplé vody a půl hrsti shnilých plodů, na znamení potupy ho oloupili o šatstvo i cop.

Che-po Jang se dostal do zajetí teprv předevčírem. Byl to zřejmě velmi svědomitý muž, neboť se prý vydal na inspekci Královny vod docela sám, a dokonce až za soumraku, zatímco jiní úředníci konáva-jí tyto povinnosti ve dne, se vši pompou a pochopitelně za všeobecné pozornosti zvědavého publika. Nikdo kromě něho nevěděl, že šel na kontrolu právě této džunky; když se o tom před čchuan-čangem ne-prozřetelně zmínil, byl prý bez milosti jat a uvězněn. Úřad poříčního inspektora mu ukládá postupovat s přísností zákona proti všem neka-lým rejdům v přístavech i na řekách, vysloužil si proto u pirátů je-nom nenávisť. Bez dlouhého rozmyšlení nebožáka přemohli, oloupili o drahocenný oděv i

cop a hodili k prvnímu vězni, jehož osud měl teď sdílet také on.

Poříční inspektor Jang byl ještě schopen vládnout údy, mohl se jakžtakž vybelhat na palubu, podprefekta Čoua museli však vynést. Umyli je, narychlo jim opatřili jednoduchý šat, posadili do pohodlných křesel na vysokou záď, aby se nadýchali čerstvého mořského vzduchu, a kvapně pro ně sháněli něco výživného k snědku.

Gottfried s tloušťkou slídili v zásobárně i v kuchyni a soucitný mijnheer, obzvlášť dojatý, když si představil tak dlouhý půst, bez ustání vykřikoval:

„Já jim něco uvažuji, ať se zase jednou najedou, chudáčky malí! Takovou dobu bez soustky v ústě!“

„Panenko šmaťhavá! Vy a kuchtit!“ smál se Gottfried. „To vaše zvlastnoruční pošušňáčko bysem chtěl vidět svejma vočima. Děte mi mlaskavě vod valu, jo, to je moje starost. Vypotil byste mi do kastrolu zbytečně moc sádla, ešte by to mohla bejt vaše smrt.“

A tak se kulatoučký Holand'an aspoň v jednom kuse motal ko-lem a sypal z rukávu tisíc nejružnějších kulinářských rad a pokynů, které ale Gottfried, k jeho lítosti i zlosti, nebral ani za mák na vědomí.

Zatím Metuzalém s Turnerstickem rozmlouvali s oběma vznešenými mandaríny; zachránění hodnostáři doslova překypovali vděčností a díky, želbohu však nemohli svou radost prožívat plnými doušky a bez trpké kapky hořkosti: k úplnému štěstí a dokonalé spokojenosti jim totiž chyběl přiměřený šat a hlavně — řádný cop. Jak se teď budou moci objevit v ulicích Hongkongu bez nejdůležitějších odznaků svých úřadů a funkcí? Po dlouhém dohadování konečně studenta přemluvili, že se okamžitě po přistání postará o jejich pošramocenou důstojnost: v nejbližším obchodě jim nakoupí skvostná roucha a každému dlouhý falešný pien-c'. O peníze ať nemá strach, přebohaté mu je vrátí v Kantonu, kde je dozajista s celým doprovodem oblaží svou velezácnou návštěvou.

Takovéhle pozvání Metuzalém samo sebou ochotně a velice rád přijal: jejich záměrem a plánům nebude jistě na škodu. Při nejlepší vůli nemohl však mandarínům prozradit skutečný cíl cesty; vysvětlil jim proto, že byli vysláni do hlavního města provincie Chu-nan, aby pokorně navštívili jistého věhlasného učence, o jehož znamenité moudrosti se doslechli i ve vzdálené vlasti; pro ně, pro studenty, bu-de toto setkání nepochybně štědrým darem nebes a vskutku rajským požítkem.

Příjemně polichocen ve své národní hrdosti, che-po Jang slav-nostně prohlásil:

„Vaše slova mne velice potěšila, vzácný zachránce. Vidím, že pocházíte ze vzdělaného národa, který je hoden učít se osvícené moudrosti od nekonečné Říše středu. Učiním vše, abych podpořil cestu za tak ušlechtilým cílem.“

„I mně se líbí poslání, jímž jste byli pověřeni,“ přisvědčil tchung-č' Čou. „A přestože patří k mým nejpřednějším povinnostem dozírat na to, aby se cizinci zbytečně nepotloukali po našich městech a krajích a aby zlovolně nezavdávali nekalé příklady našemu lidu podivným šatem a cizími mravy, chci u vás učinit výjimku. Vaše skromnost mne sdostatek přesvědčuje, že nehodláte svádět naše věrné občany k cizáckým zvykům. Ani proti vašim oděvům nic nenamítám, třeba dokazují, že jsou šatem země, kterou žel dosud neobšťastnil osvícený příklad Syna nebes, našeho nejvznešenějšího císaře a pána. Vystavím vám písemné povolení pobývat v naší zemi v nezvyklých krojích, jimiž jste přišli přioděni. Opatřím vám i ta-kuan-kuan — pas nejvyšší vrchnosti; kdekoli ho předložíte, učiní z vás muže hodné vší úcty: nemusíte nocovat v krčmách, stačí přijít do státního paláce v kterémkoli městě a prokázat se tímto dokumentem — nejvyšší úředník města, který tam sídlí, přijme vás vždy jako víta-ného hosta; bezplatně vás ubytuje a hojně nasytí a k nejbližšímu cíli odbrzdíte pohodlná nosidla či spolehlivé koně, jak se vám zlíbí; úředníci budou zavázáni vyplnit každý váš rozkaz, nebude-li v rozporu se zákony říše, a bezvýhradně ručit za bezpečnost vaši i vašich průvodců.“

Nic lepšího si Červenomodrý Metuzalém nemohl přát, cesta k cíli snad přec jen nebude tou měrou dobrodružná a riskantní, jak se obával. Vděčně se proto uklonil až hluboko k zemi. Podprefekt Čou se chouлил v křesle čím dál skleslejší a bledší, dlouhá řeč ho zřejmě unavila; po chvíli se přesto jakžtakž vzchopil a naléhavým hlasem pokračoval:

„Dovolte však, abych i já měl malou prosbu: pomlčte o tom, že jste nás zde našli. Živá duše se nesmí dovědět o našem zajetí a o této potupě. Nejvyšší vrchnost by nás dozajista zbavila své přízně i všech úřadů. Můžete mi slíbit, že to ani vy, ani vaši lidé nikomu neprozradí?“

„Velice rád. Tady je má ruka!“

„Děkuji vám. O všem ostatním se domluvíme později, nyní jsem příliš unaven. Jakmile připlujeme do Hongkongu, skryjeme se v ka-jutě; džunku opustíme až večer a v oděvech, které nám opatříte a jež vám dopodrobna popíši. Avšak pozor! Především nesmíte poplést knoflíky: já jsem podprefekt, úředník páté třídy skupiny A, a mám tedy právo nosit na klobouku modrý kámen; poříční inspektor Jang musí mít kámen bledě modrý.“

„Jen jestli je seženu.“

„Nepochybně, i když třeba nikoli právě; na krátkou cestu do Kuang-čou-fu nám však doufám postačí i barevné sklo. A ještě něco: je snad samozřejmé, že ani anglické úřady nesmějí zvědět, co nás postihlo. Pokud jde o piráty — ti nás už neprozradí: životem nevy-vázne ani jediný.“

Vtom přinesl Gottfried rýži s masem a dva páry tyčinek. Hodnostáři se s chutí najedli a odešli do kajuty, která až dosud patřila našim cestujícím.

K poledni přistála konečně džunka v hongkongském přístavu Victoria. Rozlehlé přístaviště bylo do poslední čtvereční stopy zaplněno tisícihlavým zástupem, lidé obsadili každé místo, nahrnuli se dokonce i na lodi, jež kotvily kolem. Pirátské lodici vyplul vstříc malý policejní člun, plný ozbrojených úředníků s kapitánem Beadlem v čele. Přirazili k boku džunky, vystoupili na palubu, Beadle spěchal k Turnerstickovi a radostně hlaholil:

„All devils! Tak vidíte to: sotva jsem stačil oznámit váš skvělý kousek — a celé město je už na nohou. Lidé jsou nadšení tím smě-lým činem a raduj! se, že Mořského draka konečně stihl zasloužený trest. Místo k přistání už máte — tamhle u mola, levobokem v té vel-ké mezeře. Pozor! Hm. Paráda začíná.“

Z nejbližší lodi zazněl dělový výstřel, po něm se rozbouchala i děla na ostatních korábech. Všude spouštěli a zase vytahovali vlajky na pozdrav přemožitelům Chaj-lunga, z tisíců hrdel se ozývalo nad-šené volání, stovky klobouků a

čapek vzlétly do výše. Džunka zatím pomaloučku doplouvala k molu. Pak zarachotila kotva a na břeh pleskla poutací lana.

Na palubu okamžitě nastoupili angličtí vojáci, dostavil se i gu-vernér Jejího Veličenstva britské královny: osobně hodlal řídit před-běžné vyšetřování. Požádal našich pět cestovatelů i Liang S'a, aby do ukončení výsledků neodjížděli z města a ubytovali se laskavě na stát-ní útraty v hotelu Hongkong; měli být k dispozici pro podrobná šet-ření. Oba mandaríny představil Metuzalém jen jako dva další náhod-né cestující, jež piráti oloupili a kteří opustí loď až večer, jakmile se trochu převléknou; guvernér neměl námitek, o čínské svědky, po pravdě řečeno, nijak zvlášť nestál.

Uplynuly dobře dvě hodiny, ale lidé na nábřeží se dosud neroze-šli. Když stráž vyvlekly zajatce z podpalubí a spoutané je odváděly do vězení, přivítal zástup piráty zuřivým křikem a hrozbami; policii se jen stěží podařilo uchránit ničemy před zjitřeným hněvem davu. Hned poté se rozloučil guvernér, kapitán Beadle i policejní úředníci a na džunce zavládl nezvyklý klid. Teď konečně přišla řada i na naše hrdiny; pranic už jim nebránilo opustit loď, jež se jim stala málem osudnou.

„Gottfriede, dýmku!“ zavelel Metuzalém.

Nato se seřadili a kráčeli k můstku: nejdříve mohutný bernar-dýn, potom Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náust-kem vodní dýmky v zubech, v uctivé vzdálenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, za ním Ri-chard Stein, tentokrát nikoli sám, ale s Liang S'em po boku, průvod uzavíral kapitán Turnerstick s obrovským vějířem a kulatý mijnheer Willem van Aardappelenbosch s mohutným slunečníkem. Sotva je zástup uviděl, propukl v jásot, utvořil špalír a provázel důstojný prů-vod až k vratům hotelu.

Tam se zastavili, Turnerstick využil chvíle zmatku, z něčeho nic se otočil, nasadil si neposedný skřípec na trpasličí nos, uklonil se, přičemž mu cvikr samozřejmě opět slétl, a než mu v tom někdo mohl zabránit, mohutným hlasem oslovil překvapený a pranic netušící dav:

„Velectění pánoveng a spanilomyslné dámyng! Podařilong se ming přemocing pirátyng a zmocniting seng i jejich loding. Přijaling jste měng se všeming poctaming a v triumfung přivedling až sem. Dovolte ming vyjádřiting vám své uctiveng díky a po-právting vám všechnong nejlepší. Doufejmeng, že o nás brzong uslyšíteng ještěng víc. Prozatím vám přejemeng stáleng zdraving a Good morning!“

Znovu se důstojně uklonil, milostivě pokynul zirájícím zástu-pům a teprve pak zmizel v hotelu.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Kdo jinému jámu kopá...

Čína je zvláštní, podivuhodná země. Její kultura se vyvíjela do-cela jiným směrem a přijala naprosto jiné formy než u druhých náro-dů; je to kultura stará, prastará, ale i stařecká: její cévy již dávno zkornatěly, nervy otupěly, tělo vyschlo a duše vyhasla. Už před mnoha sty lety dosáhla stupně, který je, zdá se, pozvolna překonáván teprve teď, po tak dlouhé době — a ještě násilím, zbraněmi evrop-ských mocností.

Tak jako stařec na sklonku života odmítá loučit se se svými ná-zory, se stejnou tvrdošíjností odmítá Čína čerstvý vzduch nových myšlenek. Novoty posledních desetiletí byly Číně buď vnuceny, ne-bo se jim hamižní Číňané přizpůsobili z touhy po zisku. To však platí jen pro některé přímořské kraje a přístavy; obrovské vnitrozemí se jako vztekly ježek úporně brání všem cizím dotekům.

Ve velkých přístavech, kde panuje nejživější cizinecký ruch, ne-chová se Číňan k cizinci a k jeho kultuře tak odmítavě jako v jiných, odlehlejších částech této nekonečné země; poznal, že styk s ním při-náší mnohé výhody, chtěl by jich využít, vidí však, že zkostrnatělé mravy a zákony říše vytvořily kolem něho neproniknutelnou hradbu předsudků, kterou nelze překonat — nanejvýš si může někdo zvenčí tajně troufnout pomoci mu prolomit v ní aspoň malou skulinku. A takovou skulinkou bylo i to, že tchung-č' Čou, zavázán Evropanům za spásu života i úřadu, slíbil Červenomodrému Metuzalémovi a jeho přátelům pohostinství a zvláštní pas.

Ještě víc než týden museli však naši cestovatelé zůstat v Hon-gkongu, dokud řízení proti pirátům nepokročilo natolik, že dalších svědectví už nebylo třeba; teprve pak se vypravili znovu do Kantonu.

Přístavní město Kanton neboli Kuang-čou-fu leží asi sto padesát kilometrů severně od pobřeží na Perlové řece a tvoří obrovský ne-pravidelný čtyřúhelník, obehnaný devítikilometrovou cihlovou zdí. Je postavena na pískovcovém základě, osm metrů vysoká a šest met-rů silná, a proražena patnácti bránami. Příčná hradba se čtyřmi opev-něnými průchody odděluje Staré, takzvané Tatarské Město od Nové-ho, Čínského Města, k jejichž zdem se tisknou rozlehlá a hustě oby-dlená předměstí, která však nicméně zdaleka nepostačují početnému a stále bouřlivě rostoucímu obyvatelstvu; proto více než tři sta tisíc lidí žije na prámech, člunech a vysloužilých lodích, upevněných sice na březích řeky, ale neustále měnících místo a hledajících vhodnější sousedství, takže pro vlastní vodní dopravu zbývá jen úzký pruh žlu-té a kalné říční hladiny.

Počet těchto obytných člunů zvaných sampany se odhaduje na více než sedmdesát tisíc; jejich obyvatelům se říká čchuan-t'ia — lodní rodina. Na sampanech panuje tak mnohotvárný a pestrý život, že ho cizinec může pozorovat celé dlouhé týdny, a neustále vidí něco nového jako v obrovském barevném kaleidoskopu. Avšak vstoupit na takový člun, to bývá pokaždé proklatě nebezpečné, zejména v noci nebo bez vhodného doprovodu, neboť pověstná čchuan-t'ia je proná-rod, před nímž je třeba mít se na pozoru. Patří k nejchudší třídě, k spodině obyvatel, musí těžko bojovat o holé živobytí, a má proto všechny důvody považovat mandaríny, a nejenom je, za pijavice schopné bezohledně uloupit poslední misku suché rýže, která má ukojit věčný, trvalý hlad. Není potom divu, že bída a nouze je mnoh-dy silnější než poctivost a čest a že čchuan-t'ia vede zhusta život, jemuž nezbyvá než unikat den ze dne neodbytným očím zákona. Častokrát přiláká takový psanec nejrůznějšími triky cizince na svou loď — a šťasten každý, komu se podaří uplatit jen s trochu oškubaným peřím; tisíce oloupených už zmizelo navždy a dočista beze stopy.

Podél řeky se rozkládají cizí faktorie s velkými pěstěnými za-hradami a obrovskými skladišti. Ša-mien, evropská čtvrť,

leží na malebném ostrově, původně výběžku do proudu Perlové řeky, oddělené pak od pevniny úzkým kanálem. Nyní je to svět sám pro sebe. Tři bytelné mosty, které mohou být kdykoli uzavřeny pevnými mřížovými vraty, spojují Ša-mien s Kantonem a elegantní kamenné do-my stojí uprostřed zelených trávníků, voňavých pěstěných zahrad a stinných alejí.

Zde také, v evropském přístavu, přistál parník China Navigation Company, na kterém připlulo našich pět cestovatelů, provázených Liang S'em. Ačkoli se parník vlekl na posledním úseku pouze poloviční rychlostí, přece bylo jen těžko pochopit, že pod ostrým kýlem nepohřbil tucty sampanů, prohánějících se sem a tam a bez ustání mu křížujících dráhu. A což teprve na molu! Na cestující se tam jako supi vrhají sta a sta lidí, aby si vydělali aspoň pár měďáků. A všechno to křičí a řve a ječí a všeští, že už je zřehla nemožné rozeznat jednotlivé volání anebo hlas. Tady se vnučuje kuli s nosítky, tam zase holič, lodník, průvodce, prodáváč, tlumočník — a všichni se navzájem překřikují a odstraňují a perou a rvou, jen aby se dostali dopředu a blíž k bezmocným a vylekaným obětem, neschopným odporu.

Červenomodrý Metuzalém prozíravě počkal, až všichni ti po-třeštění křiklouni usoudili, že loď je již prázdná, a až si vyhlédli no-vou kořist ke všem svým tyátrům; teprve potom vyzval přátele, aby se vylodili.

V Ša-mien je jenom jeden jediný hotel, i vydala se naše výpra-va tam — pochopitelně že ve známém již pořadí Cupidem počínaje a mijnheerem van Aardappelenboschem konče. Podivný průvod jako dosud všude přilákal nespočetné hordy zvědavců. Ze všech stran by-lo slyšet výkřiky: „Jang kuej — cizí ďáblí!“, odevšad se sbíhali další a další lovci senzací, nikdo se však neodvážil cizince obtěžovat: jed-nak pro jejich důstojný vzhled, a snad i proto, že v Turnerstickovi viděli přece jen jakéhosi vznešeného a cizokrajného mandarína.

Hostinec, kam konečně šťastně dorazili, bylo však přetěžko na-zvat hotelem. Evropané, po celý den zaměstnaní svými obchody, scházejí se po večerech v uzavřených krajanských klubech, a tak mohl portugalský hostinský počítat jen s pramalou návštěvou náhod-ných cizinců; o to vášnivěji se vrhl na nenadálé hosty. Okamžitě při-běhl, uctivě se klaněl, servilně si mnul ruce a hned jim nabídl ty nej-lepší — a arciť nejdražší pokoje; Metuzalém ho však krutě zklamal: ubytování rázně odmítl a ze sáhodlouhého jídelníčku si vybral právě to, co zrovna neměli — pořádnou porci vychlazeného piva pro kaž-dého z nich.

„Teda, esli mně neklame tudlencta moje pamětnice, tak ste se, mám takovej dojem, zařek, že bude s pivem utrum, jelikož tady leze vo moc vic do športmonky nežlivá do hlavy,“ poznamenal Gottfried — ale teprv když se už na stole objevila úhledná řádka feš-ných lahví bergedorfského ležáku, pro nějž musel rozčarovaný don Salazar poslat podomka do nejbližšího klubu.

„Máš pravdu,“ zasmál se student, „ale dneska si to snad mužem dovolit. Celý týden jsme si v Hongkongu žili na cizí účet, old merry England — stará veselá Anglie vzala láskyplně své vzácné svědky na stravu i byt, a tak si trochu popřejeme. Škoda že náš rozmilý Liang S' nemůže táhnout s námi.“

„Proč ne, pane?“

„Protože musíte ze všeho nejdřív zajít k vašemu zástupci, kam jste měl původně namířeno, a hned potom za váženým pod-prefektem Čouem; vyřídíte jim, že jsme šťastně dorazili a že tu po-čkáme, dokud se neohlásí. Uvidíme, jestli tchung-č' dodrží slovo a pozve nás, jak slíbil.“

Liang S' odešel, přátelé dopili a čekali, s jakými zprávami se mladý Čiňan vrátí. Metuzaléma brzo omrzely zvědavé pohledy ostat-ních hostů, zvedl se proto a šel se projít do zahrady za domem.

Ze tří stran ji obklopovala nevysoká zídka, čtvrtou přiléhala k domovní zdi; nerostlo tam nic než zelenina, pouze u ohrady, přímo proti zadní stěně hostinského stavení, nádherně kvetl jakýsi velký exotický keř. Červenomodrý Metuzalém k němu zamířil, aby si pro-hlédl nevidané květy zblízka — a tu zvenku zaslechl dlouhé tiché hvízdnutí. Mimoděk, spíš z pouhé zvědavosti, opatrně nakoukl přes zeď, kdo to je.

Na druhé straně, kousek od něho, stál bohatě oblečený Čiňan, patřící zřejmě k lepší společnosti; ale spatřil i toho, komu byl nená-padný hvízd určen: tento syn Říše středu pocházel naopak nepochyb-ně z té nejnížší chátry. Bos, v kalhotách po kolena, měl na sobě místo kabátu nebo blůzy jen jakýsi přehoz z dlouhých stébel trávy, uvázaný jako límec kolem krku a splývající až k pasu; nepokrytou hlavu zdo-bil ubohý copánek.

Podél zdi, o hodně níž než zahrada, vedla rovná úzká pěšina; po ní spěchal ten člověk a už z dálky zdravil:

„Čching, čching, lao-pan!“

Lao-pan se v Číně říká všem majetníkům, boháčům, obchodní-kům nebo kupcům.

„Neřvi tak!“ okřikl ho druhý. „Nikdo o nás nemusí vědět. Proč jdeš tak pozdě?“

„Čekal jsem na starého milostpána o kus dál.“

Chce-li být Čiňan opravdu uctivý, mluví o sobě jako o mladíko-vi, kdežto druhého, jemuž chce vzdát úctu, tituluje jako věkovitého starce; tím starým milostpánem mnil tedy otrhaný chud-ás bohatého společníka, ve skutečnosti jen o něco staršího, než byl on sám.

„Tak co, rozmyslel ses?“ zeptal se lao-pan.

„Rozmyslel. Neudělám to.“

„Co povídáš, hlupáku? A proč?“

„Moc velké riziko za málo peněz.“

„Zbláznil ses?“ vyjel vztekle boháč. „Copak jsi zapomněl kolik jsem ti slíbil?“

„Vůbec ne: dvě šňůry měďáků.“

„A to se ti zdá málo? Za to, že ukradneš z chrámu jednoho bo-ha?“

„Jenže já ho mám nejenom ukrást, ale donést ho až sem, a ke všemu ještě zakopat v zahradě vašeho souseda — a to je, jak ráčí starý milostpán jistě uznat, trojnásobná práce. A tak za ni chci taky trojnásobnou odměnu.“

„Šest šňůr? Ty mizero! Dvě — a ani o měďák víc.“

„Ať starý milostpán ráčí laskavě uvážít, že to není jen tak. Bož-stvo je z kovu, skorém tak veliké jako já a pořádně těžké.“

Do města ho nedopravím jinak než v nosítkách — a k jednomu nosítkám přece patří dva, ne? Jak říkám: čtyři šňůry nejmiň! Ulice teď zavírají hodi-nu po setmění, pronesem ho teda hnedka za soumraku a budeme mít ještě řůru času zakopat ho tam, kde si můj starý milostpán přeje.“

„Nějak moc si věříš!“ varoval ho nahněvaně lao-pan. „Nejlíp, kdybys ho dneska ukradl a k mému milovanému sousedovi ho do-pravil až zítra.“

„Nemám ho kam schovat. Můj starý milostpán ať si laskavě představí, jaký to bude poprask, až z chrámu z ničeho nic zmizí jeden bůh — celé město bude na nohou. Musím ho zakopat, hned jak ho ukradnu. Přinesem ho ještě za sů š‘ a do konce chaj š‘ to budeme mít doufám všecko šťastně z krku. Člověk musí koukat, aby vyváznul se zdravou kůží.“

V Číně neznají čtyřicet hodin jako my. V noci počítají čas na hlídky zvané keng: první začíná v sedm večer a trvá do devíti, poslední pátá od tří hodin do pěti ráno, a jinak na dvanáct „velkých hodin“ zvaných š‘; první z nich, c‘ š‘ je od jedenácti do jedné v noci, pak následují další dvojhodiny: čchou š‘, jin š‘, mao š‘, čchen š‘, s‘ š‘, wu š‘, wej š‘, šen š‘, jou š‘, jedenáctá sii š‘ a dvanáctá chaj š‘; zna-menalo to tedy, že zloděj hodlal přinést svůj lup po sedmé večer, za první hlídky, a za druhé hlídky, ještě před jedenáctou, ho ve vši taj-nosti zakopat.

„Můj starý milostpán určitá uzná, že za mizerné dvě šňůry to dě-lat nemůžu, to dá rozum,“ dodal ještě. „Jestli mě chytanou, bez dlou-hých příprav a řečí mě napíchnou na kůl, na takovéhle věci jsou ty nejpršnější tresty, to moudrý lao-pan jistě náramně dobře ví.“

„Dobrá, dobrá, tak tedy domluveno: dostaneš čtyři šňůry — ovšem s podmínkou, že to všechno klapne a že na mne nepadne ani nejmenší stín podezření.“

„Milostpán ať se spolehne. Všecka vina bude na jeho sousedovi. Kdy dostanu peníze?“

„Hned jak to skončíš. Ale pamatuj si, musí to být ještě dnes ve-čer!“

„Platí. Čím dřív, tím líp. Ale může mi starý milostpán prokázat tu milost a laskavě mi povědět, proč chce způsobit Chu Ťinovi tako-vou věc?“

„Urazil mne, lotr. Pěkný soused! Umí k sobě přilákat tolik zá-kazníků, že já pak sedím v krámě celé dny od rána do večera a neutřím ani wen. Rozzlobilo mě to a hezky na rovinu jsem mu přede všemi pověděl, že má za ženu dceru čchi-wanga — krále žebráků. A víš co on? Veřejně mě potupil! Prohlásil, že na mém místě by radši držel jazyk za zuby, ledaskdo z mých předků že prý zemřel rukou katovou — a navíc prý může kdykoli hravě dokázat, že nejsem po-ctivý zlatník, že pracuji s horším kovem a ještě prý si pomáhám fa-lešnými vážkami. Darebák! A tak mě opustilo i těch pár zákazníků, co mi ještě zbyli.“

„Za takovou urážku je smrt věru málo — takhle vám pohanět předky! Proč ho ale starý milostpán Wang Kang nepošle radši před soud?“

„Neznáš naše podařené soudce, co? Ti jsou stejně nenasytní jako hluboký písek: déšť v něm zmizí, ani nevíš jak, zrovna jako v nich moje peníze. Odsoudili by ho sice, to je pravda, ale mne by to určitě stálo dobře půl jmění, ne-li celé. A to bych nerad.“

„Jenže když ho neodsoudí, všichni si pak řeknou, že měl nejspíš pravdu on.“

„Právě proto ho musí chytit jako zloděje. A dokonce svato-krádežníka! To bude konec — a nejenom jeho života, i cti. Pak už mi snad každý uvěří, že jen bohapustě lhal. Nu, počkám na tebe večer u zdi své zahrady, teď radši zmiz. Jsme tady sice stranou, ale člověk nikdy neví. Tak jak jsem řekl! A ne aby ses zase opozdil!“

Metuzalém uslyšel, že jeden z nich odchází — jistě ten vznešený lao-pan: klapat mohly jenom střevíce, a trhan byl přece bos. Za chvíli se ozval jiný, hlasitější šramot. Student se sotva stačil ukrýt za hustý keř — a vtom už nad zdí vykukla hlava podařeného zlodějíčka: opa-trně se rozhlédl, jestli je někdo neposlouchal, a když se přesvědčil, že v zahradě není živé duše, seskočil a bezstarostně spěchal pryč.

To, co Červenomodrý Metuzalém slyšel, byla zřejmě vážná věc. Z chrámu měla být ukradena kovová socha nějakého božstva — a za takový zločin čeká pachatele skutečně smrt v těch nejstrašnějších mukách. To ovšem studenta tolik netrápilo. Mnohem závažnější by-lo, že tu měl být ze zločinu osočen a z pouhé zlobné msty zničen docela nevinný člověk. Tomu bylo třeba zabránit stůj co stůj. Ale jak? Je nabíledni, že si okamžitě vzpomněl na podprefekta Čoua: povi mu, co právě vyslechl, o další ať se už potom postará on sám.

Rychle se vrátil do hostince a šepem sdělil svým společníkům, čeho se právě stal nechtěným svědkem.

„To mi teda podržte, vopravdu vohromná země! Ani pámbu aby si tu nebyl jistě před svejma bohabojnejma vovečkama. No co, jakej pán, takovej krám — co to může bejt za pámbička, dyž se nechá bez mrknutí voka zahrabat mezi cibuli a kalfijór! Ale zajímavý to teda je, jak povídal ten hluchej, dyž mu zahráli na funglnágl novy zatraporte-pyjáno. Čilou náhodou se tady vobjevime a mírnýx dyrnýx padnem na takovoudlenc dědekdivku. Co tejkon s tím, hrom do žbáňku?“ kroutil nad tím hlavou Gottfried z Bouillonu.

„Co bys radil?“

„Že sou prostě cesty bóži nevyzpytatelny, hlavně v noci v nosítkách, a že ať si ten všemohoucej pámbu pomůže z tej kryndy-bryndy sám. Jenže esli do toho má bejt takovymdlenc figlem namo-čenej nákej ouplně nevinnej ubožák, tak že abysme to snad holt ně-kde fofrem vohlásili.“

Vtom se vrátil Liang S‘ a vyřizoval, že zástupce nezastihl, je prý někde na cestách a vrátí se až zítra, a ctihodný tchung-č‘ Čou že také nebyl doma, ale přijde co nevidět; majordomus mu však sdělil, že pokoje jsou pro vzácné panstvo již dávno připraveny a že se sám osobně dostaví, aby vznešené hosty dopravil do domu svého pána.

A skutečně: jen Liang S‘ domluvil, objevil se ve dveřích hostin-ského sálu správce podprefektova domu; blahobytný, skvostně oble-čený Číňan se hluboce uklonil a vybranými slovy pozval vzácné pá-ny, aby laskavě nastoupili do nosítek, která čekají před vchodem do hostince.

Stálo tam opravdu sedm nádherně zdobených nosidel s bohatý-mi záclonami, které nosiči okamžitě pečlivě zatáhli, aby vznešení cizinci nebudili svým neobvyklým oblečením pozornost zvědavců a nebyli zbytečně obtěžováni dotěrným

davem. Do posledních nosítek nastoupil majordomus sám a nosiči se rychle rozběhli. Před průvodem klusali čtyři běžci ozbrojení holemi a se vši rozhodností klestili cestu přeplněnými ulicemi, vzadu nesli dva sluhové zavazadla a zbraně hostů, které se pro svou délku nevešly do nízkých nosítek. Cupido obíhal zvesela kolem a hlasitě štěkal.

V uzoučkých uličkách panoval nevidaný zmatek, ruch a shon. Domy měly povětšinou jen přízemí nebo jedno nízké patro a ve všech se tísnily dílničky, obchůdky a krámky otevřené dokořán do ulice, že bylo vidět zboží, řemeslníky i prodavače jako na trhu. Z bláznivě ozdobených střech nejroztodivnějších tvarů visely dlouhé a úzké pruhy látky nebo papíru — vývěsní štíty, z obou stran hustě popsané barevnými čínskými klikyháky, krasomluvně vyvolávajícími nabízené zboží i vznešená jména neméně vznešených majitelů těch bizarních krámků.

Nosítka zabírala téměř polovinu šířky ulice, a přesto se kolem mačkalo a tísnilo a tlačilo a proudilo nepopsatelné množství lidí. Jen slabou představu může strážlivému Evropanu poskytnout konec divadelního představení, když se masa obecnstva vyhrne těsnými východy; tady však stejně, ba mnohem větší zástupy proudily oběma směry a srážely se, promíchávaly a slévaly v jeden jediný neklidný a hlučící tok.

Tu projížděli na vyšňořených koních mandarini, sledováni hou-fem sloužících, sedření kuliové jako mravenci vlekli na zádech obrovské náklady, mezi chodci se prodírali vrchovatě naložení oslové a muly, tam zas pobíhali ochraptělí vyvolávači, uspěchaní řemeslníci, podnikaví obchodníčkové a kramáři, pouliční prodavači, zubožení žebráci, pyšní vojáci a spousta, spousta dětí s maličkými čůpky na vyholených hlavičkách. A všichni se strkali, tlačili a vyhýbali, všichni křičeli, vřeštěli, řvali, výskali a směli se — a do všeho toho zmatku se navíc ozývalo bušení kováře, drmolení prodavačů, cinkot nádobí pouličních kuchařů, sekání a klepot řezníků a nepřeborné množství jiných, stejně dotěrných a neodbytných zvuků, rámusů a hluků, splývajících v mohutný a temný hukot a šum. Všechny vrstvy a stavy obyvatel tu byly zastoupeny v dojemné jednotě; dokonce i ženy se tu a tam objevily, třeba jen zřídka; patřily vesměs k chudině a neměly nohy nenapravitelně znetvořené čínskou módou. Objevila-li se přesto nějaká ženská bytost, opírající se ztěžka o hůl nebo o berlí a namáha-vě hopkající na svých zmračených nohách podobných kopytům, pak to byla dozajista zchudlá, a teď dvojnásob nuzná a ubohá osoba, do-nucená na stará kolena bídou a nouzí k chůzi po vlastních nohou, zatímco dřív se nechávala i jen pár kroků nosit v nosítkách a její maličká nožka, od útlého dětství záměrně deformovaná, bývala vrchollem krásy a neklamným znamením vznešeného původu.

Po obou stranách uliček se na kolenjdoucí šklebily dílny, krámky a boudy prodavačů hedvábí, obuvníků, obchodníků s látkami, kloboučníků a čepičářů, výrobců lakovaného zboží, handlířů s porcelánem, holičů a lazebníků, penězoměnců, pekařů, kovotepců, řezníků, prodavačů ovoce a zeleniny a jiného zboží všeho druhu. Většinou byly obchůdky se stejným towarem soustředěny do jedné ulice, která pak končila ozdobnou klenutou bránou, na noc pečlivě zavíranou, aby byl starostlivým vrchnostem města usnadněn dozor a zajištěna bezpečnost. A přitom panovalo všude příznačné pološero, neboť uličky byly úzké a často i navíc zakryté rohožemi na ochranu před prudkým deštěm a výhni slunečních paprsků.

Odporný pohled skýtalo neuvěřitelné množství žebráků; postávali všude kolem, opírali se o kdekoukoli zeď, klečeli, seděli, potáceli se, kulhali, vrávorali a plazili se na každém kroku chodcům pod nohama; byli postiženi všemi možnými i nemožnými vadami a neduhy, tváře si úmyslně pomazávali krví a špinou, aby ještě více podtrhli krutost přírody. Opravdu bední tvorové — a přesto je policie mlčky trpí. Žebráctvo tvoří totiž v Číně početné a mocné cechy, společenskou sílu, o jejímž významu a vlivu nemá Evropan ani tušení.

Konečně se nosiči zastavili v jakési poněkud širší ulici před velkým výstavním domem. Netísnily se v něm ani krámky, nevisely zde žádné vývěsní štíty; takové budovy slouží zřejmě buď úředním účelům, anebo patří zazobaným soukromníkům z místní smetánky. Byli na místě.

Sousední domy, už zase o mnoho menší a užší, prozrazovaly svými strakatě pomalovanými a popsanými vývěskami zlaté či stříbrné barvy, že tady již opět sídlí zdatní koryfejevé řemesla a obchodu. Když Červenomodrý Metuzalém vystoupil z nosítek, upoutala ho na sousedním domě široká tabule se znaky: Chu Ťin. Studentovi okamžitě bleskl hlavou rozhovor za zahradní zdí — vždyť to je přece jméno onoho nebožáka, v jehož zahradě měla být tajně zakopána kovová socha uloupeného božstva! „Kdo bydlí tady vedle?“ zeptal se překvapený student. „Vedle zlatníka Chu Ťina? Wang Kang, rovněž klenotník. Jsme v ulici Drahokamů, vznešený veliteli.“

Nebylo tedy pochyb; podprefektův dům nemohl stát v příhodnějším sousedství. Ze široké brány vyběhli sluhové a s mnoha poklonami doprovodili neobyčejné příchozí do velké přízemní místnosti se skvostným čínským zařízením z bambusu, s obrovským svícem a s vysokým zrcadlem od podlahy až ke stropu. Správce domu se znovu hluboce uklonil a jménem nepřítomného pána přivítal vznešené hosty pod jeho skromnou střešou. Pak dal pokyn, aby byl podán čaj. Při-nesli ho na těžkých zlatých podnosech v titěrných porcelánových šáléčcích; byl znamenitý, nesmírně aromatické chuti, jaké neznalý Evropan u tohoto ušlechtilého nápoje nikdy nedosáhne.

Poté je zavedli do jídelny, kde už čekala hostina z ryb, drůbeže, masa, zeleniny, všudypřítomné rýže a konečně z misky jakési husté kaše, lahodnosti velice podobné mandlovému mléku: byla to pochoutka z tlučených meruňkových jader. Každý z hostů dostal zvláštní pokoj. Vše nasvědčovalo, že pod-prefekt Čou označil majordomovi Červenomodrého Metuzaléma za muže hodného nejvyšší pozornosti a úcty; jistě i proto obdržel nej-větší a nejskvostnější zařízenou komnatu.

Tedy si konečně mohli naši přátelé jaksepatří odpočinout a dělat, co se jim zlíbí. Pouze o jedno je správce domu pokorně požádal: bu-dou-li se chtít vydat do města, nechť laskavě použijí nosítek, jinak by dozajista vzbudili zbytečnou pozornost davu, jenž by je mohl obtěžovat nebo i potupit.

„Ale vedle k zlatníkovi si do-fám mohl odskočit jen tak?“ ze-ptal se Metuzalém.

„Zajisté, ale vznešený milostpán nechť zajde k Chu Ťinovi. Chu Ťin je znamenitý klenotník a naprosto čestný muž, což se o tom druhém říci nemůže. Wang Kang je podvodník, třeba má na štítě chlubivě napsán pravý opak.“

„Dobrá, zajdu tedy k Chu Ťinovi. Gottfriede, dýmku! Jde se!“

Leč i těch několik kroků stačilo, aby se provoz na ulici takřka zastavil; tolik zvědavosti budil u kolemjdoucích podivný zjev pestře oblečeného hromotluka, spojeného gumovou hadicí se stejně straka-tým nohsledem ve vysoké bílé čepici. Červenomodrý Metuzalém zašel až ke krámku Wang Kanga, ověšenému množstvím nejrozmanitějších nápisů, z nichž hlavní hlá-sal: ZDE SE OBSLUHUJE POCTIVÉ — tedy sdělení, že muselo okamžitě vzbudit nedůvěru všech přichozích. „Poctivý“ majitel se-děl u otevřených vrat svého „poctivého“ obchůdku a student v něm okamžitě poznal onoho „poctivce“, kterého nedávno tajně vyslechl. Nenápadně si ho prohlédl, potom se obrátil a vstoupil k Chu Ťinovi.

Klenotník byl člověk v nejlepších letech, urostlý a pečlivě oble-čený, s dlouhými kníry, které mu sahaly skoro až na prsa. Jakmile spatřil oba návštěvníky, jako ve snách se zdvihl ze své stoličky a zíral na ně s výrazem nekonečného úžasu: tak cizokrajné zákazníky v životě neviděl.

„Čching!“ pozdravil stručně Metuzalém a vypustil z úst obrov ský oblak dýmu.

„Čching!“ pozdravil i Gottfried tónem, jako kdyby do obchodu vstoupil sám Syn nebes a císař Říše středu.

„Ni ěiao Chu Ťin — jmenujete se Chu Ťin?“ zeptal se pro jistotu student.

Klenotník se jen mlčky uklonil, teď už nadobro ohromený, že oba záhadní návštěvníci hovoří dokonce čínsky. Přesto se však vzpamatoval a s mnoha poklonami je pozval dál.

„Nepřicházím nic koupit,“ pokračoval Metuzalém tlumeným hlasem. „Chtěl bych si s vámi pouze pohovořit.“

„Vy... se mnou?“ zeptal se nechápavě zlatník. „Je... je to něco důležitého?“

„Domnívám se, že ano. Ne pro mne, ale pro vás rozhodně. Jde o váš život.“

„O... o můj život? Tchien-na — nebesa! Je to možné?“ vyděsil se Chu Ťin.

„Ano, přišel jsem, abych vás zachránil před jistou smrtí. Máte být popraven.“

„Ó pane, nejsem zločinec!“

„To vím. Avšak stává se přece i to, že je obžalovaný odsouzen zcela nevině.“

„Obžalovaný? Proč? A z čeho mne chtějí obvinít? Co jsem pro-vedl?“

„Hodlají vás obžalovat, že jste uloupil posvátnou sochu bož-stva.“

Chu Ťin zbledl a začal se třást:

„Nebesa! Vždyť to je zločin, za který je ten nejstrašnější trest!“

„Nepochybně. A právě před takovou smrtí vás chci zachránit.“

„Ó pane, přece mne nemohou odsoudit pro nic za nic, nespáchal jsem ten čin! Ctím svaté zákony a nikdy v životě jsem si nebyl vě-dom sebemenší viny.“

„Jenomže uloupenou sochu najdou právě tady, u vás, tím si buď-te jist.“

„U mne? A... a kde?“

„V zahradě.“

„Ach — jen ať si hledají! Bezpečně vím, že pranic nenajdou.“ „A já vím stejně bezpečně, že ji tu vykopou hned při první prohlíd-ce.“

„Pak ji tam ovšem musel někdo zahrabat.“

„Váš nepřítel má v úmyslu dát ukrást posvátnou sochu a tajně ji zakopat u vás v zahradě. Hned potom podá oznámení, označí vás jako zloděje, sochu najdou na vašem pozemku a bez milosti vás od-soudí jako svatokrádežníka.“

„Ach, jaké neštěstí! Jsem ztracen!“ zabědoval klenotník, když si uvědomil hrůzný dosah tak ničemného a podlého záměru.

„Klid!“ pravil Metuzalém. „Je třeba se poradit a rozmyslet, co dál. Právě proto jsem přišel. Pojdme někam, kde si budeme moci v tichosti promluvit.“

Chu Ťin zavolal pár slov do chodby za krámem, vzápětí vešel jakýsi mladík a vystřídal zlatníka na nízké stoličce u dveří. Z chod-bičky vedly úzké schody do prvního patra; tam byla zlatníkova dílna a tam také zavedl své podivné hosty. V rohu nevelké místnosti stála malá zlatá soška Buddhy, před ní ustrašeně blikala olejová lampička.

Rozčilený Chu Ťin jim nabídl dvě židle, sám si nesedl, nebyl s to ani na okamžik postát nebo posedět, ta strašná zvěst ho příliš vzru-šila.

„Říkáte, že to vše ml chystá nepřítel,“ navázal klenotník na pře-rušený rozhovor. „Pokud vím, mám jen jediného — svého souseda Wang Kanga.“

„Ano, a ten to právě je. Zcela náhodou jsem tajně vyslechl, jak se domlouvá s člověkem, který má vše za odměnu vykonat. Nejme-noval ho, nevím tedy, co je zač. Ostatně — nejsem zdejší, jsem Ev-ropan a přijel jsem do Kantonu teprve dnes. Wang Kang se vám chce pomstít za vaši urážku.“

„On první mne potupil!“

„Vím, prohlásil o vás, že máte za ženu dceru čchi-wanga — krá-le žebráků.“

„Och, vy znáte vše! Pak tedy jistě chápete, jak těžce mne poha-něl. Žádný čestný člověk nehovoří o ženě druhého.“

Uviděl jsem kdy-si to děvče a rázem jsem se zamiloval. Neměl jsem tušení o jejím původu, teprve mnohem později jsem se dozvěděl, že její otec je čchi-wang. Přesto jsem si ji vzal, vždyť byla velice krásná, dobrá a měl jsem ji rád. Má někdo právo mi to vyčítat? Ano, byl jsem chudý a přiznávám, že teprve čchi-wang ze mne udělal zámožného člověka, neboť je bohatý, nesmírně bohatý. Nemám být proto vděčen jemu i jeho dceři? A mám snad dovolit, aby je kdejaký nepoctivec mrzce urážel?“

„Jistěže ne. V mé vlasti není hanbou, když si někdo vezme dceru žebráka.“

„Vidíte, a já jsem dokonce zeť krále žebráků!“

„U nás nejsou takoví králové.“

„Že ne? Pak tedy běda vám i vaší zemi! Lidé tam nemají mož-nost, kterak se zbavit dotěrnosti žebrácké lůzy.“

„Mýlíte se. Máme mnohem lepší a účinnější prostředek: naši přísnou policii.“

„Ach pane, co zmůže policie! Říkám vám: nic, naprosto nic. Ať je sebestřísnější. Když si žebrák přijde pro almužnu a já mu ji odepřu, vynutí si ji. Pomaže si tvář výkaly, namočí si své špinavé hadry v hnojůvce a posadí se mi ke dveřím, že nemohu vydržet ten hrozný puch a také zákazníci se mi vyhnou na hony. Nebo vezme gong a tak dlouho do něho buší, až mám toho děsivého zvuku dost a dám mu, oč přišel požádat. Anebo přivede celý houf sobě podobných, jako zvíře se s nimi válí v blátě před vraty, perou se, bodají se noži, vřiskají a sprostě řvou, až mi lidé pohrozí, že u mne v životě nekoupí ani ma-ličkost. Věřte mi, žebrák dokáže přivést obchodníka třeba na mizi-nu.“

„A tohle všechno že vaše policie dovolí?“

„Nikdo, ani policie si netroufne vztáhnout na žebráka ruku. Je-diná pomoc nám zbývá: pokorně se obrátit na čchi-wanga. Za vý-kupné dostane od něho člověk potvrzení, malou cedulku, kterou si přibije na vrata — a žebráci si potom jeho domu ani nevšimnou. Čchi-wang má nad nimi obrovskou moc, rozděluje mezi ně peníze z výkupného, a jsou-li hotovi s jedním krajem, v mohutných zástupech táhnou do sousedního, kde všechno začne nanovo. Zhusta musí s králem žebráků uzavřít smlouvu i vláda a úřady: když třeba po dlouhých deštích zaplaví řeka rozsáhlé oblasti země a statisíce lidí přijdou o živobytí a střechu nad hlavou, tisíce nových žebráků vytvoří cech, zvolí si krále a vydají se na pochod do šťastnějších provincií, kde si milodary, jež si vynutí, opatří alespoň nejnútější obživu; čchi-wang jim vládne, má v rukou jejich život i smrt, musí ho poslouchat; nebýt čchi-wanga, zaplavili by bezuzdně celou říši a způsobili by nevýslovnou pohromu: pálili by, loupili a vraždili, ostatní by se vzbouřili a nikdo z poctivých lidí by si nebyl jist životem ani tím, co nashromáždil pilnou práci. Proto úřady i vláda krále žebráků rády a ochotně uznávají a jednají s nimi jako s vážnými spojenci.“

„Ale to pak má takový čchi-wang větší moc než mnohý místo-král celé provincie!“ namítl Červenomodrý Metuzalém.

„Zajisté, pane. Pražádný úředník, ať by stál sebevšy a měl sebe-větší vliv a moc, neodváží se urazit krále žebráků.

Čchi-wang by se mu mohl krutě mstít. Svolal by svůj obrovský cech a zaplavil by jím provincii hůře než povodeň. V Pekingu by se nakonec jistě dozvěděl-li, kdo to vše způsobil, a místokráľ by byl okamžitě sesazen: přivedl svěřené území do neštěstí, prokázal neschopnost, nemá tedy právo vládnout dál! Ach ano, král žebráků je mimořádně mocný muž. Je tedy rozumné urážet mne, že jsem jeho zeť? Mohl bych se Wang Kangovi nemilosrdně pomstít — a on to ví: proto mne chce předejít a zničit mne i s rodinou. U nás totiž trestají i ženu a děti zločinců, možná že jste se o tom již někde doslechl.“

„Ano, slyšel jsem, že tomu tak je. Abyste rozuměl: nechápal jsem do této chvíle, že je někdo schopen pro nepatrnou urážku do-pustit se tak těžkých zločinů jen kvůli pomstě — teď je mi to však jasné. Wang Kang se vás bojí, a ještě víc pomsty vašeho tchána, pro-to by vás chtěl zneškodnit.“

„A se mnou i čchi-wanga, neboť i jeho by stihl přísný a neú-prosný trest za můj čin: stal by se přece tchánem zločince. A ani sám král žebráků nebo kdokoli z jeho rodiny se nesmí dopustit zločinu, byť má tu největší moc. Učini-li tak, propadne zákonu jako každý, kdo se proviní, a nemůže od nikoho očekávat ani pomoc, ani milost, ba ani odpuštění; jeho poddaní by se ho zřekli, nechtěli by s ním už nic mít. S ním tedy počítá můj soused, je-li vše tak, jak jste mi řekl.“ Zlatník pochopil, v jak nebezpečné situaci se ocitl, zoufale běhal po dílně jako šílený, bezradně si tahal cop a bez ustání opakoval:

„Co teď? Co teď? Mám běžet k sing-kuanovi a všechno mu oznámit?“

„Těžko,“ uvažoval Metuzalém, „čin dosud nikdo nespáchal, svému sousedu byste pranic nedokázal, mandarin trestů by vám ne-věřil.“

„Ale čekat, až zakope sochu do mé zahrady, je také nemožné. A příliš nebezpečné. Neznáte naše zákony, trestají každého, na jehož pozemku nebo i v blízkosti byl spáchán zločin, a neznají žádného slitování. Přijde-li někdo o život u mého prahu, jsem podle zákona vinen já a mne také stihne trest. Ukryje-li můj soused sochu toho božstva u mne v zahradě, mohu tisíckrát dokazovat, že ho ukradl a zakopal on — byla nalezena na mém majetku a opět podle zákona musím já a nikdo jiný vytrpět odplatu.“

„Hm, tak to je tedy zlé. Horší, než jsem tušil. Když zabráníte či-nu, který vám hrozí, nemůžete nikomu nic dokázat a váš soused si určitě vymyslí jinou mstu, proti níž budete zhola bezmocný, a jestli dopustíte, aby svůj zločin provedl, padnete do záhuby sám.“

„Ach ano, tak to je! Opravdu nevím, jak se zachránit. Dovedl byste popsát zloděje, kterého Wang Kang najal?“

„Pochybuji, zahlédl jsem ho jen letmo — a vypadal jako kdekterý čchuan-t'ia ze sampanů.“

„Stejně by nám to nepomohlo. Než by ho vypátrali, byl by už zločin dávno dokonán. A pozvat policii, aby hlídala v zahradě a lapi-la zloděje přímo při činu? Určitě by prohlásil, že jedná z mého příka-zu, když přece nese lup na mou zahradu. Ach běda, jsme ztraceni!“ „Tak co tedy aspoň upozornit kněze? Známe přece hodinu, kdy se ta loupež chystá.“

„Máte tušení, kam se chce zloděj vypravit?“

„Bohužel ne.“

„Nepomůže nám tedy už vůbec nic. Víte, kolik je v Kuang-čou-íu chrámů?“

„Ano, sto dvacet.“

„Ó pane! To jsou ty největší, jenom ty hlavní. Jinak jich tu je mnohem, mnohem víc. Nic už nás nezachrání, je s námi konec!“ A znova začal zoufale běhat po malé dílně.

Leč ani Červenomodrý Metuzalém nevěděl v té chvíli, kudy kam. Mlčel, zuřivě bafal z dýmky a zamyšleně si mnul čelo; nakonec rozhodil rukama a prohlásil:

„Takhle zamotanou a propletenou jsem si tu celou záležitost vě-ru nepředstavoval. Neměl jsem ani zdání, že ten, na jehož pozemku se stane zločin, je také spoluvinen. Divné, prapodivné zákony! Jak to tak vypadá, nesmíme dopustit, aby byl zločin spáchán, ale nemůžeme mu zřejmě ani zabránit, protože by vás potrestali tak jako tak.“

„Ach běda, řekl jste pravdu. Ó pane, poradte mi, pomozte mi! Budu vám do smrti vděčný a celá má rodina též.“

„Hm! Tady je každá rada drahá. Promiňte na okamžik, poradím se tuhle s přítelem.“

„To není váš sluha?“

„Jak kdy. Většinou však sluha i přítel dohromady.“

„Vždyť ale slyšel vše, tak proč nic neříká?“

„Nerozumí ještě do té míry řeči této země. Ale je to chytrý chla-pík, vyzná se. Spravedlnost a právo nám zřejmě nepomohou, snad tedy pomůže mazanost.“

„Ó pane, tak se ho zeptejte, ptejte se!“ úpěnlivě naléhal zoufalý Chu Ťin. Červenomodrý Metuzalém vysvětlil Gottfriedovi, jak se věci mají, a že teď prostě nevědí, co dál. Gottfried z Bouillonu po-zorně poslouchal, dělal, jako že myslí, až se mu zpod čepice kouří, potom se zašklebil a řekl:

„No jo, dyž je rozum v koncích, pak holt musej pomoci hlupáci. Ste v tom po krk, že jo, a ani za sto rejskejch nevíte, jak z tej šla-mastyky ven. A tak abysem tejkon ždimal šecken fištrón z makovice, kerak vás z toho zaseje vozlohnátu vyšupačit. Muj ty svatej Pivolí-ne! Pučte mi ten mundštuk, ať si bafnu.“ A sáhl po náustku dýmky. „Vono takovejch pár čoudu prorajbuje chlebečni dutinu ouplně jak koště sopouch. Rozoumek je potom jako vykoupanej. Je to sice proti supervordinaci, ale v takovejdech pádech se to tak moc nepočítá, né?“

„Tu máš, nemluv a kuř!“

Gottfried si dopřál několik mohutných tahů, něco si mumlal pod fousy, stáhl čelo do hlubokých vrásek, zase zabafal, rozkašlal se, bafł znova, div mu dýmka nevybuchla, vyfoukl pár mocných mraků dý-mu, vrátil studentovi náustek a řekl:

„Vo to nic, nebylo to špatný, jak povídal ten umrlej, dyž bylo po něm“

„A dál?“

„A pomohlo to, jak povídal ten vodsouzenej, dyž se utrhl vod ši-benice.“

„Vymyslel jsi něco?“

„Že se ptáte! Jó holenku, už je to tudlenc vyklubaný, jak poví-da-la šťastná kvočna, když přišel tchoř na vajíčka. Ouplně jednoduchý, jako facka při muzice.“ A zaťukal si významně na čelo.

„Tak k čertu, ven s tím!“

„Trpělivost přináší růže, jak povídal ten kasař, dyž ho po pěta-dvacíti letech poctivéj zlodějskej fušky šoupli za katr. Teda já říkám tak: Jak ty mně, tak já tobě.“

„Jak to?“

„Kdo jinému d'ouru kope, sám do ni hupsne.“

„Hlupáku! Jak se v tom má člověk vyznat! Mluv pořádně a podle gramatiky!“

„Jářku, dyž někdo tahá za jiného horky erteplata z vohně, tak se musí gramotyka řídit podle něj, a né von podle gramotyky. Myslím to tak: dyž ho chce zahrabat v nasej zahradě, proč né, my ho zaseje zahrabeme u něj, teda toho železného pánajána.“

„U všech čertů, Gottfriede, tys na to káp!“ zvolal překvapeně Metuzalém. „To je něco!“

„Abypa né! Starej Gotfrýd má tudle pod čepicej. Timle pádem nepřide aspoň tudlencten copálista k žádnému maléru, anejbrž navo-pak. Poctivej pan sousněd všecko práskne, policajtí sem při-mašírujou jako vo bůžím těle, budou kopat jak hostinskej do zadnice, najdou starou belu, a až zvonanou stát jako svatý za dědinou s ta-klenc dlouhým čenicháčem, prásknem to zaseje my.“

„Skvělé! Jediná správná, jediná možná cesta, jak z toho ven!“ mluvil si student spokojeně ruce.

Přetlumočil zdrcenému Čiňanovi Gottfriedův plán a rychle se zeptal:

„Doufám, že má váš soused zahradu?“

„Ó ano, zrovna jako já. Dělí nás jen zídka.“

„Pak máte vyhráno! Počkáte, až u vás sochu zakopou, honem ji zas vyhrabete a šup s ní k sousedovi.“

„Ale co když mne při tom chytanou?“

„Inu, to by ovšem bylo zlé. Musíte být opatrný. A pak, Wang Kang nemá přece ani zdání, že vy o všem víte. Jakkpak by ho mohlo napadnout, že mu přenecháte dárek, který vám hodlal tak velkoryse věnovat.“

„Jenže na to nebudu mít sám dost sil.“

„Samozřejmě že vám pomůžeme. Ochotně a rádi.“

„Ó pane, jsem vám neskonale vděčen. Ale v tom případě vám nezbude než u mne zůstat, později se sem už těžko dostanete.“

„Žádný strach — kdykoli budeme chtít. Ať si zavírají ulice a brány, jak jim je libo. Bydlíme totiž s našimi přáteli hned vedle, u podprefekta Čoua.“

Chu Ťin v té chvíli zůstal jako opařený. Ze samého překvapení a strachu je ani jaksepatří nepřivítal, vůbec s nimi nezacházal s přede-psanou uctivostí — a oni jsou to hosté jeho nejvznešenějšího souse-da!

„U všemocného tchung-č'a Coua?“ vydechl a pln obav se uklo-nil až k zemi. „Ó šlechtný zachránce, učiňte s mou nepatrnou nicot-ností za mou nezdvořilost a nedostatek úcty, co si zasloužím. Nejsem hoden ani zlomku té nesmírné cti, kterou mi prokazujete. Vznesení cizinci, jež hostí sám náš velký tchung-č', zajisté zaujímají ve slavné vlasti svých ctihodných předků ty nejvyšší úřady — a já se choval jako nezdvořák a hlupec! Jsem příliš nepatrný a příliš těžce jsem se provinil, než abych směl pohlédnout do vašich jasných tváří. A vy ještě přicházíte, abyste mě velkomyslně zpravili o nebezpečí, které mě ohrožuje! Vezměte si mé peníze, můj život a vše, co mi náleží!“

„Jsem rád, že máte tak vděčné srdce,“ pravil student, opatrně vzal chvějícího se klenotníka za ramena a zdvihl ho z poníženého úklonu. „Byl jsem přesvědčen, že jste čestný člověk, a proto jsem vás také přišel zachránit. Máte nějaká nářadí? A ukažte mi odněkud naše večerní působiště, chtěl bych se předemřádně rozhlédnout.“

„Ó milerád! Obtěžujte se sem vedle, uvidíte vše.“

Zavedl je do sousední místnosti s dvěma okny; místo skel byla potažena jemnou průhlednou gázou. Cervenomodrý Metuzalém spatřil nevelkou zahradu, dokonale upravenou po čínském způsobu: trpasličí stromky, kvetoucí keře, tisové a zimostrázové živé ploty, nad nimiž vyčnívaly koruny stro-mů, sestřihané do podoby zvířat. Po pravé straně ležela zahrada po-dařeného souseda, stejně uspořádaná a pěstěná; oddělovala ji jen ní-z-ká zeď. Vlevo byla zahrada podprefekta Čoua, právě tak dlouhá, ale mnohem širší. Ani ta nebyla obehnána o moc vyšší zdí. Za zahradami vedla zřejmě pěšina, tamtudy patrně přinese zloděj večer svůj lup.

„Výborně!“ pochvaloval si student. „Půjde to znamenitě. Přele-zeme přes zeď k vám, a dál už uvidíme.“

„Mohu tedy počítat s vaší nejmilostivější pomocí?“

„Ale ovšem, spolehněte se. Počátkem sū š', hned jak se setmí, nás máte v zahradě. A bude-li potřeba, zavoláme další. Teď se však musíme vrátit. Jistě už na nás čekají.“

„Je velký chung-č' doma?“

„Teď ne, ale k večeru, než zavřou brány a ulice, se určitě vrátí.“

„Ó vznešený dobrodince, podle toho se on řídit nemusí. Může si v noci odejít a přijít, jak ho napadne. Pro něho jsou všechny pchaj-lou dokořán.“

Pchaj-lou se říká zdejšími bohatě zdobeným klenutým bránám, které uzavírají ulice. Kromě tomuto bohublému účelu slouží však i jako památníky významných mužů, k jejichž počtě byly zřízeny. Za-slouží-li se nějaký úředník nebo občan o zemi, o provincii nebo o město, postaví mu vděční potomci takovou pchaj-lou; nese pak jeho jméno a jsou na ní již z dálky viditelnými znaky vypsány i všechny jeho nehynoucí zásluhy. Leč nejen zesnulý, i živý se může honosit touto ctí; jen si musí pěkně do posledního měďáku zaplatit veškeré stavební náklady — což ovšem nikterak nezmenšuje úctu, které pak používá.

Červenomodrý Metuzalém a Gottfried z Bouillonu se konečně rozloučili a Chu Ťin je s neustálými poklonami vyprovodil až ke dveřím krámků.

„Jdi teď za ostatními,“ přikázal student, když přišli domů, „a řekni jim, že zůstanu ve svém pokoji, že si chci třeba srovnat zápisky a listky s poznámkami, něco si prostě vymysli, ty už to dokážeš. Ne-rad bych, aby se dověděli předem, co máme za lubem. A pak hned zase přijď, za chvíli bude tma, nikde se nezdržuj.“

Gottfried odešel a vzápětí se objevil šikmooký sluha, aby rozsví-til lampu a přeptal se, nemá-li vznešený milostpán nějaké rozkazy.

„Ne, ne, děkuji,“ odpověděl Metuzalém. „Jen bych rád věděl, zda je dovoleno projít se v zahradě.“

„Po ránu ne, v té době se tam prochází květ domu — paní mého všemocného pána. Teď je však zahrada prázdná. Starý milost-pán si tam přeje odejít?“

„Za okamžik, je-li to možné. Jsem totiž básník a zachtělo se mi chvíli v tichu nerušeně rozjímat.“

„Doprovodím milostí obdařeného tvůrce veršů až k brance a po-čkám tam na jeho návrat. Bude si třeba během své procházky něco přát.“

„Ne, to není nutné. Můj sluha mě bude doprovázet a oznámí ti, kdybych tě potřeboval. Rád bych, aby mě nikdo nevyrušoval.“ Sluha se uklonil a odešel. Vtom se už vrátil Gottfried — a právě v té chvíli se z ulice ozval gong a volání hlídky: „Sū š'! Sū š'!“

Podle našeho času bylo sedm, podle čínského udeřila jedenáctá velká hodina.

„Tak, a jde se na to!“ zvedl se odhodlaně student. „Máš nůž a revolver?“

„V rychtyku. Sem vobzbrojněnej jako muj nebožtík praprapře-dek, dej mu pámbu ječnou vláhu, dyž táhnul na Setsakracény do pře-svatej země.“

Venku je čekal sluha, dovedl je až k brance do zahrady a neslyš-ně se vrátil domů. Rychle se stmívalo, na pár kroků teď bylo stěží rozeznat člověka, za chvíli bude úplná tma.

„Tejkon už nejspíš někde vychuzujou kostelíček,“ prohodil Gottfried.

„Doufám. Držím jim palce, aby se jim to povedlo.“

„Pěkně děkuju za takový přání! Nechtěl byste náhodou, aby to čmajzli rovnou i s voltářem?“

„Rozuměj, když jim to nevyjde dnes, nezbuďte než se sem vydat zítra — a to půjde podstatně hůř. Podprefekt už bude doma, a kdoví-jak všechno dopadne. Tak do toho!“

Pozorně naslouchali, všude byl ještě klid.

„A teď přelézt! Ale potichu!“ šeptl student.

Výhoupili se na zeď a opatrně, takřka neslyšně se spustili na dru-hou stranu. Sotva se dotkli země, vynořila se vedle nich tmavá posta-va.

„Chu Ťin?“ zeptal se Metuzalém šepem.

„Ano, já nejubožejší.“

„Obešel jste už zahradu?“

„Dosud ne, urozený dobrodince. Myslel jsem si, že by Wang Kang mohl stát někde za zdí a poslouchat. Nesmí přece vědět, že tu jsem.“

„Správně. A nářadí?“

„Leží tady vedle. Co nyní, vznešený veliteli?“

„Skryjte se oba za tenhle tis. Wang Kang se určitě přijde pře-svědčit, jestli vám tady někdo nešlape fialky. Půjdu na zvědy, za chvíli jsem zpátky.“

Vyzul se a tichounce jako kočka se odplížil. Pomalu, krok za krokem se snažil pátrat v husté, neproniknutelné tmě. Pečlivě obešel už dvě strany zahrady — ale nikde živé duše. Třetí tvořila zeď, oddě-lující pozemky obou zlatníků. Udělal ještě krok — a noha narazila na cosi tvrdého. Obezřetně se shýbl a nahmatal motyku, lopatu a rýč. Bylo to zřejmě nářadí Wang Kanga, jinak to nemohlo být. Kdo-ví, jestli není ještě někde nablízku.

Cervenomodrý Metuzalém se skrčil a poslouchal. Napínal zrak i sluch, ale neviděl, neslyšel zhora nic. Skloněn udělal pár kroků — a tu spatřil postavu přitisknutou ke stromu sotva tři čtyři metry před sebou. Nebýt přikrčen, byl by ho dozajista ten muž zahlédl.

Rychle uhnul, přidřepnul za zimostráz a čekal, co se bude dít. Hlavně aby Gottfried s Chu Ťinem zůstali na místě, aby je nenapadlo opustit předčasně úkryt.

Naštěstí netrvalo dlouho a zaslechl za zdi uchvátané kroky něko-lika lidí; zřejmě běželi, zřetelně bylo slyšet hlasitý, prudký dech.

Temná postava se odlepila od stromu a přeběhla ke zdi na konci zahrady. Metuzalém za ní, zlehka, potichu, bez nejmenšího šramotu.

„Pst!“ ozvalo se zvenku.

„Pst!“ odpověděla postava uvnitř.

„Je starý milostpán na místě?“

„Neměj strach! Máš ho?“

„Dokonce dva!“

„Dva? Stačil mi jeden.“

„Šlo to jako nic, tak jsme vzali hned párek.“

„To musela být tíha!“

„Ani ne. Jsou jenom ze dřeva.“

„Z kterého chrámu?“

„Z Tchien-te-s‘ — chrámu Nebeské ctnosti. Není to daleko a moc tam nehlídají.“

„Nikdo vás neviděl?“

„Zatím ne, ale při nejbližší obchůzce, až udeří čaj š‘ na to urči-tě přijdou. Do té doby to musíme mít z krku. Vysadíme je na zeď a vy je sundejte.“

Metuzalém slyšel vše. Viděl, jak se na zdi objevily dva velké předměty a jak je zlatník zpola zachytil a zpola nechal padnout dolů do trávy.

„Hned jsme zpátky,“ ozvalo se znova za zdi, „dojdeme jen scho-vat nosítka, někdo by je tady moh lehko objevit.“

Chvilí bylo ticho, nic se nehýbalo, za okamžik přeskočili přes zeď dva muži.

„Všecko v pořádku?“ zeptal se jeden.

„Jsme sami, nebojte se. Dvakrát jsem obešel zahradu kolem do-kola.“

„Tak teda začnem. Kde to má být?“

„Kousek odtud. Náradí tam už je. Vybral jsem místo, kde je měkká hlína. Jdeme, vezměte bohy.“

Oba zloději se dali do práce. Rychle vykopali nehlubokou jámu, položili do ní obě sochy, kvapně je zase zaházeli — šlo přece o to, aby je úřady zanedlouho snadno našly. Neuplynula ani půlhodina a byli hotovi.

„Co udělá teď náš starý milostpán?“ zeptal se jeden ze zlodějů, bezpochyby ten, s kterým zlatník vyjednával za zahradní zdi portu-galského hostince.

„Počkám, až začnou vyvolávat loupež, a pak dojdou vedle k tchung-č'ovi.“

„Ale to přece není soudní úředník!“

„Nevadí, ale úředník to je. Lepší nějaký než žádný. Ulice už bu-de zavřená, a tady poblíž stejně žádný sing-kuan nebydlí. Ohlá-sím mu, že jsem se procházel po zahradě a že jsem si všiml, jak Chu Ťin u sebe něco zakopává.“

„Jak starý milostpán ráčí. My jsme hotovi a prosíme o peníze.“

„Tady jsou čtyři šňůry, na každé šest set wenů, připravil jsem je už večer.“

„Doufám, že je to přesně. Když jsem posledně dělal starému mi-lostpánovi ochotnou službu, ráčil se přepočítat o celých šedesát měďáků.“

„Vyloučeno! Přepočítal ses nejspíš ty.“

„Nechtěl by můj starý milostpán radši počkat, než to spočítá-me?“

„Zbláznil ses? Kde? Tady v té tmě? Jestli chcete, počítejte, já čekat nemohu. Musím zajít ke známému a povědět mu, co jsem tady viděl. Až uslyší, že vyvolávají loupež těch dvou bohů, určitě mi sám poradí, abych šel podat oznámení — a půjde za svědka. Také náradí musím pořádně schovat.“

Přehodil lopatu, motyku a rýč přes zeď, potom přešel do své zahrady i on a za chvíli se už ozvalo vrznutí vrat a kovové cvaknutí závory.

Oba zloději zatím dopočítávali peníze.

„Zase nás ošidil! Mizera! Aby mu ruka zčernala!“ zaklel jeden z nich.

„Já to věděl, že nás veme na hůl, zloděj zlodějská,“ ozval se druhý. „Ale nešť, stejně je to spousta peněz. Nu co, musíme jít, než nám zavou brány.“

Zamířili ke zdi na konci zahrady. Když šli kolem Metuzaléma, student bleskurychle vyskočil, vrhl se na ně — a už je oba držel za hrdla a tiskl, až mu v kloubech praštělo.

Tlumený výkřik, marné vzepření, zbytečný pohyb rukou — a svalili se na zem jako podťatí. Student však nepouštěl a tiskl dál. Oba jen neslyšně chroptěli. Několikrát sebou sice ještě chabě, křečovitě škubli, ale za okamžik už leželi bez hnutí v trávě: ztratili vědomí.

Metuzalém vytáhl nůž, odřízl jim z nuzného oděvu pár cárů, svázal ničemý zády k sobě a odvalil je kousek stranou. Do úst nacpal každému z nich pořádný kus hadru. Pak se rychle vrátil ke svým přátelům.

Slyšeli všechno a hořeli už nedočkavostí, jak to dopadlo. Struč-ně, jen pár slovy jim pověděl co a jak a poslal Chu Ťina pro provazy, aby spoutali oba ptáčky trochu pečlivěji. Potom je přehodili k Wang Kangovi, vykopali božstva, jámu pečlivě zasyпали a přelezli i s nára-dím a oběma sochami přes zeď; po čtvrt hodině nehučné práce se všichni tři vrátili

stejnou cestou do Chu Ťinovy zahrady.

„Tak, tohle bychom měli z krku, teď už to snad nějak dopadne,“ oddechl si spokojeně Červenomodrý Metuzalém.

„Ctihodný pan Wang Kang může běžet podat oznámení — a spadne do jámy, kterou kopal vám.“

„O vznešený dobrodince a šlechetný zachránce! Čím se vám od-vděčím?“ usmíval se šťastně Chu Ťin. „Prokážete svému nejubožejšímu sluhovi tu velkou milost, aby mohl zítra znovu uzřít vaši laska-vou tvář?“

„Velice rád. Ráno se u vás zastavím. Teď se však musíme umýt a upravit. A pak rychle domů, náš vzácný hostitel se nesmí dozvědět, kde jsme se toulali.“

Klenotník je zavedl do malého altánu, přinesl lampión, vodu a kartáče, Metuzalém s Gottfriedem se dali jakžtakž do pořádku, roz-loučili se a přelezli zpátky do podprefektovy zahrady. Gottfried si stoupl jako poslušný sluha k brance, student se jako pravý básník začal zadumaně procházet sem a tam.

Netrvalo dlouho a u domu se objevily lampióny, ozvaly se hlasy a do zahrady vstoupil průvod sluhů s podprefektem Čouem v čele. Vrátil se totiž před chvílí domů, a když se dozvěděl, že se oče-kávání hosté konečně dostavili, spěchal do zahrady, aby Metuzaléma přivítal.

„A nyní,“ pravil po složitých obřadných pozdravech, „vás mu-sím co nejuctivěji požádat, abyste splnili jedno mé opovážlivé přání. Nikdo se nedozvěděl, co se mi přihodilo na oné neblahé džunce a že právě vy jste mými zachránci. Pověděl jsem o tom všem jenom své choti. Přeje si vás spatřit a vyjádřit vám uctivý dík. Smím vás k ní dovést?“

Červenomodrý Metuzalém dobře věděl, jaké je to vyznamenání a pocta, a proto zdvořile poděkoval:

„Považujeme toto přání za rozkaz líbezného květu domu a bude nám nesmírným potěšením uposlechnout milého pozvání. Rádi slo-žíme svůj pokorný hold k nohám nejvznešenější spanilomyslnosti a vděkuplné ozdobě tohoto pohostinného domu.“

Tchung-č' Čou se usmál, uklonil se a pravil:

„Pak tedy pojďme. Již dávno vás očekává.“

KAPITOLA DESÁTÁ

... sám do ní padá

Tchung-č' zavedl Červenomodrého Metuzaléma s Gottfriedem z Bouillonu zpátky do domu, do jakési předsině, kde už čekali ostatní: kapitán Turnerstick, mijnheer van Aardappelenbosch, Richard Stein i Liang S', a zmizel v nejbližších dveřích. Student využil příležitosti, rychle vypověděl svůj i Gottfriedův zážitek a zapřisahal všechny své přátele, aby se ani slovem nepodřekli a neprozradili, co právě slyšeli.

Za pár minut se podprefekt vrátil a požádal váženou společnost, aby ho následovala. Přišli do nevelkého, leč vybraně a s opravdovou elegancí zařízeného salónu; tady zřejmě paní domu přijímala své urozené přítelkyně. Všechno nasvědčovalo, že se tu stýkají skutečné dámy velkého světa, nepřilíš chytré, o to však vznešenější: na stole ležely jemné výšivky a jiné přepychové dámské práce, na skvostných římsách se típyl vzácný porcelán, po stěnách byly rozvěšeny draho-cenné hudební nástroje.

Sotva se hosté posadili, objevila se dáma, podpíraná služebnou. A věru že potřebovala tuto oporu, sama by se byla mohla sotva po-hybovat, bránil jí v tom znak nejvyšší čínské krásy: liliové květy — malé, znetvořené koňské nožky. Dcerám urozených rodičů ohnou hned po narození prsty na no-hou k chodidlům a pevně je přiváží složitými obvazy. Jen palec si smí zachovat svou přirozenou polohu, ale ani ten se nevyvíjí zcela normálně, neboť celá noha i s ním nesmírně trpí tímto krutým zákro-kem. Prsty a nehty zarůstají do chodidla a způsobují zdoluhavé hni-sání a nevyslovitelná muka.

Takové nebohé dítě se nikdy nenaučí chodit, do nejdelší smrti se jen belhá, avšak všechno to snáší ve šťastné naději, že se bude hono-sit nejmenší a nejkrásnější nožkou, jaká jen může být. Tento výlupek krásy sestává přirozeně nakonec jen z pouhé paty a palce, ovšem titěrný pantoflíček, kterým je palec přioděn, není skutečně větší než střevíček dětské panenky. Ostatní hrůzu, o to ošklivější, milosrdně zakryje dlouhý šat.

Za další znak dokonalého půvabu platí u některých Číňanů těl-natost: kdo není pěkně dokulata vykrmený, nemůže být ani krásný; hubený, vyzábly člověk je pro takové znalce prachobyčejný šereda a ošklivec.

I v tomto ohledu byla tedy paní domu krasavice k pohledání. Čeho nedosahovala na výšku, vynahrazovala si mnohonásobně šíř-kou a úspěšně se blížila nejdokonalejšímu geometrickému tělesu — kouli. Není divu, že se mijnheer van Aardappelenbosch neudržel, aby nezvolal:

„Rechtvaardige hemel — spravedlivé nebe, tady asi najdím pře-ce jen to pravé místo pro mne, když se tu uměje takhle znamenitě ztloustit!“

Černé vlasy měla pomoci mnoha jehlic, ve kterých mihotavě zá-řily brilanty, učešány do tvaru lesklého motýla, tělo se halilo do dra-hocenného hedvábí, ruce se ukrývaly v širokých, až ke kolenům splývajících rukávech; kolem krku jí visel těžký zlatý řetěz se spous-tou amuletů.

Drobný obličejík byl podle mravu vznešených Číňanek silně na-líčen bělobou a jasnou rumělkou; dodávalo mu to zvláštní nehybnosti strnulé masky, v níž malá, šikmo posazená černá očka tvořila velmi pohyblivou výjimku.

„Čching, čching, sien-šeng-men — vítám vás, pánové!“ pozdra-vila tenkým, pronikavým, ale velmi přátelským dětským hláskem a zdvořile se uklonila.

Kapitána Fricka Turnersticka zaplavil v té chvíli jakýsi zvláštní, dosud nepoznaný galantní cit. On, který nejlépe hovoří čínsky, musí se teď přece chopit slova a říci té milé bytosti něco něžného! Vykro-čil proto rázně o dva kroky vpřed, až dáma leknutím ucouvla, nasadil si pečlivě cvikr, neobyčejně hluboce se uklonil, obratně zachytil skřípec v plavném letu s nosu dolů, šoupl nožkou, jednou dvakrát si odkašlal a s vyřeštěným úsměvem, který považoval zřejmě za vrchol líbeznosti, medově spustil:

„Milostivang paning Číňankong! Mé srdceng je dojatong vašing roztomilosting. Třebaženg jsem staryng mládenec,

dovedung ocenit štěstí, spatřít na vlastním očím takovou rozkošnou man-želku zde přítomného panang mandarinang. Dovolteng mung složit vám svou poklonu, popřát vám všeho nejlepšího a odevzdávat se do vašeho blahobytu. Čching, čching a do třetí-ceng čching!“ Nerozuměla sice z jeho řeči kromě posledních tří čching ani slovo, ale pochopila, že jí složil hold a něco milého jí řekl. Vděčně se proto usmála a několika šibalskými poklonami mu dala najevo, že není nespokojena s jeho projevem. Zařadil se tedy zase mezi své přátele a pošeptal se zadostiučiněním tloušťkovi:

„U všech chobotnic a krabů — nóbí dáma, namouduši! Mluví zřejmě plynule čínsky. Rozuměla mi snad každé slovo, všechna čest!“ Potom se okouzující paní domu obrátila na Červenomodrého Me-tuzaléma:

„On, vy jste tedy ten šlechetný zachránce mého milovaného chotě! Nebýt vás, perlo odvahy a ctnosti, nebyl by již mezi živými a já bych uvadla žalem. Děkuji vám. Deset tisíc let necht' na vás svítí slunce radosti.“

S ručkama zasunutými do rukávů a přitisknutými na prsa se několikrát drobně uklonila a pokaždé se potají, leč přesto obdivně po-dívala na vousatého studenta, na jeho ducaté tváře a nádherně zbarvený nos.

Poté se stejně zdvořile, jen bez těch obdivuplných pokuků, uklonila i ostatním a ti, třeba se vypadalo všelijak, se co do galantnosti nedali nikterak zahanbit: klaněli se jako o závod, až se jim děla-ly mžitky před očima.

Když potom chung-č' vyprovázel svoji choť do jejich pokojů, tloušťka si povzdechla:

„Goede God, was dat eene vrouw — dobrotivý bože, že to ale byla ženská! S tou by se mi to jedlovalo, to bych se určitě nahnal uzdravět!“

Vtom zvenku zaslechli jakýsi podivný hluk; blížil se a sílil, za-zněly hmotné údery několika gongů, ozvalo se mužské volání a křik.

Podprefekt Čou se zatím vrátil, chvíli naslouchal a potom řekl:

„Slyšíte? Muselo se stát nějaké velké neštěstí. Anebo zločin. Hlídky to oznamují.“ Otevřel okno, hlasy teď vykřikovaly přímo před domem. Gongy ohlušovaly svým vibrujícím zvukem, jeden ochraptělý hlas naráz překřičel všechny ten hluk a napůl zpěvavě, napůl nařikavě oznamoval cosi, čemu ani Metuzalém nebyl s to rozumět.

„Jaký to čin!“ zvolal najednou podprefekt, uvyklý zřejmě na podobný způsob vyvolávání. „Něco takového se v Kuang-čou-fu ještě nestalo!“

„Oč jde?“ zajímal se student.

„V Tchien-te-s' ukradli dvě sochy bohů.“

„Dnes?“

„Zřejmě před chvílí. Na počátku první hlídky tam ještě byly, teď jsou tytam. Dva muži, kteří nechali stát před chrámem nosítka a pak s nimi zmizeli, jsou podezřelí jako pachatelé. Právě rozhlašují jejich popis.“

Naši přátelé mistrovsky předstírali překvapení a chung-č' po-kračoval:

„Doufám, že drzé hanobitele chrámu brzy najdou — a pak běda jim! Všechny ulice a náměstí budou okamžitě obsazeny policií, ne-proklouzne ani myš. Pokud pachatelé neopustili včas město, jsou ztraceni.“

„Ale proč, z jakého důvodu vztáhli ti lidé ruku na posvátná božstva?“

„Patrně aby jim přinesla štěstí a užitek, aby jim lehce dopo-mohla k bohatství. Tomu, kdo si takového boha přinese domů, musí potom božstvo sloužit. Ale bohové přece nejsou pro jednoho, pro dva chtivé sobce, jsou pro všechny lid. Proto je stavíme do veřejných chrámů, aby jim kdokoli mohl přednést své tužby a přání. Kdo však... Co se děje?“ zeptal se sluhy, který právě vstoupil.

„Tisíckrát prosím za odpuštění, že ruším, nejjasnější starý mi-lostpane, ale nehodný zlatník Wang Kang prosí v nejhlubší pokoře, zda by mohl učinit důležité oznámení.“

„Ten? Ať raději skryje svou krysí tvář před mými zraky, nechci ho vidět!“

„Říká, že je to velice naléhavé a že to našemu vznešenému pá-novi přinese největší užitek.“

Stačí jen slíbit prospěch a zisk — a Číňan je okamžitě ochoten natáhnout po něm ruku. A ctihodný podprefekt Čou nebyl zřejmě ani v nejmenším tou čestnou výjimkou.

„Vpusťte ho!“ rozkázal spěšně. „Ale předem mu řekni, že mu nechám rozmačkat prsty na rukou i nohou, jestli mě obtěžuje bez vážných důvodů!“

Wang Kang vstoupil, sklonil hlavu skoro až k zemi a zůstal stát hned u dveří.

„Co chceš tak pozdě? S čím se mě opovažuješ rušit v mém sou-kromí?“ osopil se na něj chung-č'.

„Všemocný milostpane,“ odvětil zlatník s otrockou bojácností, „musel jsem přispěchat k paprskům Vašeho slunce, jelikož v ulici nebydlí žádný sing-kuan.“

„Sing-kuan? Jde tedy o záležitost soudu?“

„Ó ano, nejvznešenější.“

„O takové věci se nestarám! Vidím, že tě přece jenom budu mu-set nechat zavřít.“

„Vaše zářící Milost mi zajisté ponechá svobodu, až se dozví, že jde — o uloupené bohy.“

Tchung-č' seděl v křesle; nesrovnávalo se s jeho důstojností, aby stál při rozmluvě s tímto člověkem. Teď však vyskočil jako uštknutý a zvolal:

„O uloupená božstva? Pojď blíž a mluv! Co víš o tom neuvěřitelném zločinu?“

„Domnívám se, že znám člověka, u kterého by se uloupení bo-hové snadno našli.“

„Cože? Ty? Mluv, kdo to je?“

„Chu Ťin, můj soused, nejvznešenější pane.“ Podprefektovo obočí se hrozivě stáhlo:

„Ten? Tvůj nepřítel, což? Slyš, co ti řeknu: Chu Ťin je čestný muž — a žádný zloděj! Od toho by ses mohl do konce života učit poctivostí i ostatním ctnostem, ten nekrade — tím spíš ne posvátné bohy z chrámů! Uvědomuješ si, co činiš, obviňuješ-li ho z takového zločinu?“

„Ó ano, vznešený blahodárce, vím to až příliš dobře. Já ho však neobviňuji, vyslovuji pouze, jak jsem již řekl, svou

nesmělou do-mněnku.“

„A z jakého důvodu se tedy domníváš, že on je pachatelem? Ale střež se říci o jediné slovo víc, než můžeš dokázat! Nejsi z těch, ke kterým bych byl shovívavý!“

Zlatník přijal podprefektova tvrdá slova se vši pokorou a s oči-ma sklopenýma odvětil:

„Nemám v úmyslu nikoho bezdůvodně ani křivě obvinít; považuji však za svou povinnost oznámit Vaší Osvícenosti, co jsem na vlastní oči uviděl. Pracoval jsem dnes dlouho do večera, chtěl jsem se proto po soumraku nadýchat v zahradě čerstvého vzduchu. Byla už notná tma, přesto jsem však postřehl, jak přicházejí dva muži s nosítky. Zastavili se u zahrady mého souseda, dali znamení, on jim odpověděl, zřejmě na ně už čekal, potom vytáhli z nosítek dva těžké předměty a podali mu je přes zeď, pak přelezli i oni a s Chu Ťinem vykopali velkou jámu. Přikradl jsem se blíž, počínání těch lidí se mi zdálo podezřelé. Když jsem se podíval přes zeď, spatřil jsem, že ty dva předměty byly jakési sochy. Položili je do jámy a opět zaházeli. Oba neznámí muži přelezli zase zpátky, ale Chu Ťin na zahradě ještě zůstal. To je vše, co viděly mé nehodné oči, vznešený dobrodinče.“

„Nebesa! Je tohle možné?“ zvolal podprefekt a dočista zapo-mněl na svou nedůvěru i nezbytnou důstojnost.

„Nosítka... dva muži... dvě sochy — a právě v té době? Vždyť se to všechno napros-to přesně shoduje! Ale... ale cožpak může být Chu Ťin zločinec?“

„Na tuto otázku neumím odpovědět, vznešená ozdobo spravedl-nosti. Vyprávěl jsem pouze to, co jsem považoval za potřebné pově-dět.“

„Co bylo dál?“

„Rozmýšlel jsem se: Chu Ťin musel zřejmě provádět něco neka-lého, když to dělal tak tajně — ale mám to oznámit a přivést toho poctivce do neštěstí? Nevěděl jsem si rady, zašel jsem proto ke své-mu příteli a všechno jsem mu pověděl. Tu jsme slyšeli oznamovat loupež bohů — a hned mi bylo jasné, jaké sochy to Chu Ťin zakopal. Poznal jsem, že nesmím mlčet. I přítel mi radil, abych spěchal k Vaší Znaménitosti.“

Podprefekt Čou se rozčileně procházel po místnosti a vzrušeně opakoval:

„Chu Ťin! Chu Ťin! Proč zrovna on? Že bych se v něm byl tak velice mýlil? — Doufám, že mluvíš pravdu?“

„Nechť mě dá Vaše Jasnost k smrti ubíčovav, jestli jsem si vy-myslel jediné slovo.“

„Věř, že bych to udělal, na to můžeš vzít jed. Pamatuješ si mís-to, kde vykopali jámu?“

„Naprostu přesně.“

„Půjdu tedy k Chu Ťinovi. Ty se mnou. Ale běda ti, jestli tě při-stihnu při nějaké lži!“ Wang Kang se hluboce poklonil a co nejpo-korněji odvětil:

„Mé svědomí je čisté a moje srdce spravedlivé. Duše se mi vzpí-rá, že právě já bych měl odhalit pokrytce, plním však příkázání naše-ho vznešeného náboženství.“

„Počkej tu, hned se vrátím!“ přikázal tchung-č' Čou. Chtěl ode-jít, ale ve dveřích se obrátil, přistoupil k Metuzalémovi a zeptal se:

„Jste velký učenec své země. Studoval jste i zákony spravedl-nosti?“

„Ovšem.“

„Pak se budete moci přesvědčit, co u nás znamená dopadnout zločince a vydat ho trestu. Chcete se účastnit?“

Nic nemohlo přijít Červenomodrému Metuzalémovi více vhod než tato nenadálá otázka. Když tedy ochotně přisvědčil, tchung-č' rozhodl: „Dobrá, půjdete se mnou a vaši přátelé též. Pošlu pro poli-cisty a pro vojáky.“

Dal sluhovi rozkaz a zanedlouho se objevili strážníci v kuže-lovitých čepicích a vojáci se štítky na hrudi i na zádech se znakem: ping — voják.

Vznešený mandarín, jakým byl kantonský podprefekt Čou, mu-sel samozřejmě i těch pár kroků k Chu Ťinovi vykonat s důstojností přiměřenou jeho stavu: v čele kráčeli čtyři běžci, pak následoval ve skvostných úředních nosítkách on, za ním hosté, rovněž v nosidlech, poté žalobce obklopený strážníky a průvod uzavírali vojáci, pocho-dující, jak se jim zlíbilo, a nesoucí rozmanité zbraně naprostu podle vlastního gusta.

Ulice byla neosvětlená, přesto však nešli úplnou tmou. Kolem se shromáždilo dostatek lidí se zažehnutými lampióny.

Pouze vyvolení se smějí v Číně procházet v noci volně městem; obyvatelé jedné ulice mohou se však za jistých podmínek stýkat a navštěvovat, jak je jim libo, i po uzavření ulic a bran — jen musí mít lampión nebo jinou svítilnu.

Dozor nad obyvatelstvem je tady vůbec s obdivuhodnou dů-kladností promyšlen: zvláštní úředníci jsou odpovědní za vše, co se děje v určité části města; jim jsou podřízeni činovníci, dozírající na jednotlivé ulice, v jejichž budovách opět vládnou hlavy domů; a na-konec hlavy rodin zodpovídají za každé hnutí své rodiny. Je-li spáchán nějaký zločin, pak ovšem nepyká jen zločinec a jeho rodina, ale i příslušná hlava domu, patřičná hlava ulice, ba dokonce podle okolností třeba i náležitá hlava určité části města. Jak důmyslný vy-nález! Dozajista leckterá vláda v Evropě ráda by si vzala z tak doko-nalého systému poučení a vzor — a kdoví, jestli to vbrzku neudělá.

Zpráva o neobyčejné loupeži vylákala na ulici spousty lidí. Po-stávali v tichých skupinkách a šepem posuzovali tu strašnou novinu. Hlavy domů starostlivě střehly, aby nevznikl zbytečný hluk nebo nepořádek.

Chu Ťin dostal od Metuzaléma podrobné pokyny, co dělat a jak postupovat. Věděl, že tchung-č' patrně přijde, a už ho netrpělivě oče-kával za zavřenými dveřmi. Sotva se ozvalo zabouchání, okamžitě otevřel. Zatvářil se překvapeně, uklonil se před vznešeným úřední-kem až k zemi a co nejponiženěji se zeptal, čemu vděčí za tak vzác-nou pozdní návštěvu.

„Hned se to dozvíš,“ odpověděl odměřeně podprefekt, „nejdřív však přived' svou ničemnou a zapáchající rodinu!“

Dva strážníci popadli klenotníka za cop a vytáhli ho ven. Pod-prefekt se svým doprovodem se zatím za svitu lampiónů odebral do-za-du na zahradu.

Za okamžik přivlekli policisté Chu Ťina s jeho ženou, s vyděše-nými dětmi a s celým služebnictvem. Klenotník zůstal mlčky stát v hluboké úkloně, ostatní se vrhli na kolena a odevzdaně leželi před mocným návštěvníkem. Ten se obrátil

na Chu Ťina a přísně, zhurta se zeptal: „Viš, proč jsme přišli?“

„Má bídná a nepatrná ubohost nemá nejmenšího tušení, z jakého důvodu ráčila Vaše Velejasnost ozářit můj tmavý dům,“ odvětil tiše klenotník.

„Lžeš! Nestál jsi snad za dveřmi, už když jsme přicházeli?“ „Slyšel jsem volání a hlasy venku na ulici, chtěl jsem se podívat, co se děje. Pak milostivě vstoupila Vaše nejvyšší Spravedlnost...“

„Tak, moje nejvyšší spravedlnost?“ přerušil ho podprefekt. „Správně jsi to řekl. A této spravedlnosti nyní propadneš. Viš, proč je na ulici tolik lidí?“

„Kvůli dvěma bohům, byli prý uloupeni.“

„Odkud víš o tom zločinu?“

„Slyšeli jsme hlídky, které to oznamovaly.“

„Nová lež! Věděl jsi o loupeži dřív než všichni ostatní — proto-že jsi ji spáchal ty sám!“

Chu Tin předstíral úlek, nutno říci, že opravdu znamenitě, a se strachem v hlase vykřikl:

„Jaká to slova! Co to říká Vaše Vznešenost! Já že jsem ukradl bohy? Já, nejpravověrnější a nejhorlivější žák velkého a svatého uče-ní? Jaké obvinění! Mohu dokázat, že jsem od rána až do této chvíle neopustil ani krám, ani své obydlí!“

„To možná můžeš. Ale pověřil jsi tím ohavným činem dva mu-že, kteří ti uloupená božstva přinesli až sem.“

„O nejctihodnější ze všech ctihodných, nevím o tom zhola nic.“

„Nelži! Dal jsi obě posvátná božstva zakopat ve své zahradě.“

„Kdo to řekl? Kdo se to opovážil vyslovit takovou zloajnou pomluvu?“

„Wang Kang, tvůj soused, který vše viděl a který teď tady před tebou stojí jako žalobce.“

„Ten? Můj pokorný obdiv k vašemu ctihodnému úřadu mi pro-půjčuje odvahu říci vám přímo, že tento člověk je můj nepřítel. Kaž-dý to o něm ví. Vymyslel si tu báchoru v zaslepené zlobě, aby mne přivedl do neštěstí.“

„Žádná báchora, ale holá skutečnost. Ví přesně, kam jsi ukryl posvátná božstva, a já je dám nyní vykopat.“

„Vaše Vznešenost nechť tak učiní: prokáže se tím alespoň moje nevina.“

Řekl to s takovou přesvědčivostí, že tchung-č' Čou, který ho znal vždy jen jako čestného člověka, stále ještě nemohl uvěřit v pravdivost všech těch obvinění. Pohlédl mu proto zkoumavě do očí a prohlásil:

„Tvá pověst byla až dosud čistá a neposkvřená, rád bych tudíž ještě naposledy poskytl víru tvému tvrzení. Však třikrát běda ti, jestli u tebe ta vzácná božstva najdeme! Kupředu! Wang Kangu, ukaž nám to místo!“

Zlatník vykročil, vzal strážníkovi z ruky lampión, posvítíl na zem a řekl:

„Tady to je. Vaše Vznešenost zajisté pozná, že půda je tu čerstvě rozkopaná.“

„Začněte!“ přikázal podprefekt strážníkům. „Teď se rozhodne, kdo z vás bude potrestán: zda on jako svatokrádezník, anebo ty jako nactiurhač a obelhávač vrchnosti.“

Wang Kang si byl naprosto jist, zračilo se to i v jeho tváři; brzy však výraz sebevědomí začal ustupovat a mizel tím víc, čím hlouběji strážníci kopali. Obě sochy byly přece zahrabány jenom nehluboko, teď už ta jáma měřila dobře půldruhého metru — a pořád nic.

Červenomodrý Metuzalém přikročil blíž, podíval se dolů a po-znamenal:

„Tady to sotva bude. Vrchní vrstva byla doopravdy kyprá, ale teď už je hlína tvrdá jako kost. Takhle přece nevypadá čerstvě rozko-paná zem.“

„Pravda,“ přisvědčil podpreiekt a obrátil se na Wang Kanga: „Viš jistě, že to bylo zde?“

Ze zlatníkova obličej se už vytratila poslední stopa barvy; mlč-ky a s výrazem hrůzy zíral do prázdné jámy.

„Ano, bylo to tu,“ zašeptal konečně.

„Vidíš však, že tady bohové nejsou!“

„Snad... snad je zas někdo odklidil.“

„Nesmysl! Když někdo zakope lup, nebude ho za chvíli zase vyhrabávat. Nemýlíš se? Nebylo to někde jinde?“

„Vím určitě, že to bylo tady.“

„Pak je nad slunce jasnější, že jsi lhal, abys zničil poctivého souseda!“

„Ne, ne! Mluvil jsem čistou pravdu! Na vlastní oči jsem viděl, že sem zakopávali obě ty sochy.“

„Lžeš! A zase lžeš! Znáš tě, jsi podvodník, kdežto o Chu Ťi-novi ví každé malé dítě, jaký je poctivec.“

„Osměluji se souhlasit, nejvznešenější dobrodince,“ pronesl znenadání Chu Ťin a pokročil vpřed. „Do této chvíle jsem mlčel, pořád jsem nemohl uvěřit, že člověk může být tak špatný a zlý. Teď však promluví. Nechť Vaše Milost ráčí popřát svého sluchu mým nicotným slovům.“

„Mluv!“ přikázal tchung-č'. „Co nám chceš povědět?“

„Pracoval jsem dnes dlouho do večera, chtěl jsem se proto po soumraku nadýchat v zahradě čerstvého vzduchu. A když jsem stál...“

„Začínáš stejně jako on,“ přerušil ho podprefekt a ukázal na Wang Kanga. „Přesně to jsem slyšel od něho. Mluv ale dál!“

„A když jsem stál tiše u zdi a užíval klidu večera, viděl jsem v šeru, jak přicházejí dva muži s nosítky...“

„Přesně jako Wang Kang. Pokračuj!“

„Zastavili se u zahrady mého souseda, vytáhli z nosítek dva těž-ké předměty a přehodili je přes zeď.“

„To není pravda! Lže!“ vykřikl Wang Kang. „To, o čem hovoří, se stalo u jeho zdi a v jeho zahradě!“

„Mlč!“ zahřměl tchung-č'. „Tvoje lži jsem vyslechl, teď chci slyšet, co říká Chu Ťin. — Pokračuj, Chu Ťině!“

„Oba muži odnesli nosítka o kus dál, ještě teď je tam nejspíš na-jdete, vrátili se a přešli do sousedovy zahrady. Wang Kang je už zřejmě očekával, slyšel jsem, jak s nimi hovoří. Ozvalo se cinkání lopaty a rýče, kopali jámu, patrně chtěli něco zahrabat. Pak klaply dveře a závora, Wang Kang se asi vracel do domu.“

Byl jsem přesvědčen, že nyní odejdou i ti dva, zaslechl jsem do-konce, jak se potichu plíží ke zdi. Tu se však přihodilo

něco, co mne naplnilo posvátnou hrůzou. Uslyšel jsem dva mohutné tajemné hlasy. Nemohl jsem rozpoznat, jestli přicházely z povětří nebo ze země, ale rozuměl jsem docela zřetelně: Stůjte! Už ani krok! Znesvětili jste nás! Zůstanete zde, dokud nepřikvácí pomsta a nechopí se vás na místě drzého zločinu! Nato se ozval zvuk, jako když někoho násilím odvlékají a táhnou po zemi; pak ještě krátké, úzkostné zasténání — a bylo ticho, nikde už ani hlásku.“

Tchung-č' Čou sklopil rychle zrak a zamyslel se. Věděl samo-zřejmě příliš dobře, že dřevěné sochy nemohou hovořit lidskými hla-sy, nesměl to ale prozradit, musel se tvářit, že věří takovým zázra-kům a že je ctí. S největší pravděpodobností v něm vzkřičilo proti Chu Ťinovi nové podezření, přesto však pln zanícení prohlásil:

„Bohové mají všechnu moc, co proti nim může lidská nicot-nost! Cos slyšel dál?“

„V sousedově zahradě už nic. Zůstal jsem stát jako zkamenělý. A pak již zazněly gongy a volání hlídky. Nerozuměl jsem a vrátil jsem se do domu, abych se zeptal, co se přihodilo. Dověděl jsem se, že byly z chrámu Nebeské ctnosti uloupeny dvě sochy bohů — a zachvátil mne děs.“

„Proč jsi to neoznámil?“ zeptal se podprefekt.

„Nevěděl jsem přesně, co se u Wang Kanga dělo. Nevěděl jsem ani, co vlastně nesli ti dva, co hodili přes zeď a potom zakopali. A pak — kdekdo ví, že mě Wang Kang veřejně urazil, moje oznámení by se bylo dozajista vykládalo jako nekalá msta. Poradil jsem se pro-to s rodinou a rozhodli jsme, že půjdu ven, abych se na ulici doslechl něco víc. Právě jsem se chystal odejít, když přišla Vaše vznešená Znamenitost a obvinila mě z té strašné svatokrádeže. Wang Kang udal mne, ale teď je mi nad slunce jasné, že zlodějem byl on.“

Všichni mlčeli; teprve za notnou chvíli přerušil Wang Kang to hrozivé ticho:

„Nebesa! Jaká podlost! Jaká odporná, hnusná lež! On si troufá svalovat vinu na moji nebohou hlavu! Určitě bohy vykopál a ukryl na jiném místě. Nechť Vaše Vele důstojnost přikáže pátrat pečlivěji.“

„Učiním, co já budu chtít a co uznám za vhodné, a ne, co bys chtěl ty!“ okřikl ho podprefekt. „Hned se ukáže, komu uvěřit. Řekl jsi, tuším, že oba nosiči s nosítky už dávno odešli. A Chu Ťin tvrdí, že tu ještě někde jsou. Jděte a hledejte tady poblíž!“ Několik strážní-ků přelezlo zeď a vydalo se pátrat po nosítkách. Vzápětí se vrátili — as nosidly.

„Vida! Chu Tin měl tedy pravdu,“ prohlásil vítězoslavně tchung-č'. „Nosítka jsou na světě, zřejmě ani nosiči nebudou daleko. Vezměte Wang Kanga, aby nám neuprchl, půjdeme do jeho zahrady a budeme hledat tam.“

Zlatník se ani nebránil. Třeba si za živý svět nedovedl vysvětlit zmizení obou božstev, vůbec mu nepřišlo na mysl, že by mohla být u něho. Pln zmatku kráčel mezi dvěma policisty. Průvod došel na jeho pozemek, strážníci osvětlili temnou zahradu — a tu se přichozím naskytla naprosto nečekaná podívaná:

Mezi dvěma trpasličími stromky spatřili rozkopanou a zase uhrabanou půdu, tvořící malý rov; a na něm seděli dva kuliové, spou-tání na rukou i na nohou a zády uvázaní ke dvěma silným kúlům, zaraženým do země; ústa měli zacpaná cáry z vlastních šatů, že ne-mohli vydat ani hlásku.

Wang Kang div nepadl leknutím na kolena. Byl bledý jako stěna a třásl se na celém těle. Tchung-č' Cou si oba chlapíky pozorně pro-hlédl a najednou zvolal:

„Ale to jsou přece ti dva zloději! Podle popisu jsou to určitě oni. — Tak, a teď rozvaž svůj jedovatý zmijí jazyk a pověz nám,“ obrátil se hrozivě na Wang Kanga, „jak se dostali sem, do tvé zahrady!“

„To ... to nevím, milostivý pane,“ koktal zlatník a zbledl ještě víc.

„Ze nevíš? Lháři! Zato já to vím! Teď už je všechno jasné. Ty sám jsi spáchal ten hnusný a podlý čin a vinu jsi se pokusil mrzce svalit na poctivého člověka. Odvažte ty dva ničemy a kopejte tady na tomto místě!“

Sotva odházeli slabou vrstvou země — objevily se obě so-chy. S posvátnou hrůzou v očích je pečlivě očistili a opatrně postavili na trávník.

Naši přátelé se div nerozesmáli, když konečně spatřili ta ztrac-e-ná a znovunalezená božstva v celé jejich vznešenosti a kráse; byly to dvě velké, tlusté, dřevěné a bronzovou barvou natřené loutky dvou dřepících tlouštíků, podle výrazu tváře v té nejveselejší náladě: chechtali se totiž od ucha k uchu, že se jim malá mongolská očka takřka ztrácela v ducatých lících.

„Todlenc je mi legrandace,“ poznamenal Gottfried z Bouillonu. „Esli bejvaj šecky pámbičkove v celom Číncku takovydle starý dob-rotiska, tak to si to tady nechám líbit. Nejspíš se maj jak prasata v žitě, že sou v jednom kuse taklenc naloženy. Co vy na to, mijnheer?“

„Wat ik zeg — co že říkám? Ze tady bývají nejen milostpa-ničky, ale i pánibohy úplně nádherně vyzdravení, dívujte se na ty břichy!“

„Co praví ti dva páni?“ zeptal se podprefekt studenta.

„Podivují se, jak mohl někdo přijít na tak hroznou myšlenku a vytrhnout božstva z jejich klidu a blaženosti,“ odpověděl pohotově student.

„Je to největší zločin, jakého se může člověk dopustit,“ přikývl tchung-č'. „Svažte toho svatokrádežníka! Dostane se mu trestu, jaký zaslouží.“

Tu se před ním Wang Kang vrhl na kolena a pln strachu zaúpěl:

„Milost, milost, můj nejvznešenější pane! Jsem nevinný! Přisa-hám, že nemám nejmenší tušení, jak se tihle dva a obě božstva dosta-li do mé zahrady!“

„Propadl bys hrdlem, i kdybys to vskutku nevěděl. Nikdo ti však neuvěří: bohové byli nalezeni na tvém pozemku, vidíš to sám jako my všichni. Dals je uloupit!“

„Ó ne, ne! To všechno ten ničema, aby mě zničil, aby se po-mstil!“

Teď považoval Metuzalém za nutné zasáhnout. Nevinný Chu Ťin by se ještě mohl zaplést a zle by to skončilo. Zeptal se proto zdr-ceného zlatníka:

„Opravdu neznáš ty dva lotry tady?“

„Ne, pane.“

„Nikdy jsi s nimi nehovořil?“

„V životě nikdy!“

„Opustil jsi dneska svůj dům?“

„Ani na krok.“

„Pak tedy lžeš! Zase a znovu lžeš! Víš dobře, žeš byl dneska v Ša-mien, za hostincem Fernaa Salazara.“

„Mýlíte se, vznešený pane.“

„Ujišťuji tě, že nikoli. Stál jsem za zdí pár kroků od tebe, když ses domlouval se starším z těch dvou. Z tvého pověření a za tvé pe-níze ukradli bohy. Šňůry měďáků mají jistě někde u sebe. Nechť je dá šlechtitý a mocný tchung-č' Čou prohledat a přesvědčí se, že mluvím pravdu.“

Tu vzal podprefekt Metuzaléma za rameno, odvedl ho stranou a tiše se zeptal:

„Skutečně jste vyslechl ten rozhovor?“

„Na vlastní uši.“

„A oba je poznáváte?“

„Naprostě přesně.“

„Pak tedy patrně víte, proč dal Wang Kang ukrást posvátná božstva. Jen aby zničil souseda?“

„Ovšem, proč jinak.“

„Zakopal je tedy v zahradě u Chu Ťina a někdo je pak bez jeho vědomí přenesl a zahrabal u něho. V pořádku, zachránil tak nevinné-ho. Avšak ti, kteří to provedli — všichni, rozumíte, i ti, co jenom pomáhali nebo o tom pouze věděli, jsou ztraceni, vyjde-li to vše na-jevo. A nemýlím-li se, vy jste při tom byl nejspíš také. Říkám vám přímo: já osobně jsem svobodomyšlný člověk i úředník a o těchhle dvou dřevěných figurínách si myslím své, jiní však nebudou uvažovat tak jako já — a zákony jsou tu krvavě přísné, věřte mi. Jste mým hostem, vaši přátelé též, a neušel bych zkáze ani já sám, kdyby vyšetřování vyneslo na světlo celou tu loupež přesně tak, jak se udala. Proto vás zapřísahám: mlčte, mlčte, jinak už nikdy nespasíte svou vlast, byť tu mám jakkoli vysoký úřad a sebevětší vliv a moc. Zmizíte-beze stopy — a nenajde se nikdo, koho by bylo možno volat k odpovědnosti. Zachránil jste mi život a jsem upřímně rád, že se vám mohu odvděčit, musíte však mlčet, mlčet jako hrob, rozumíte, jinak budeme všichni do jednoho ztraceni!“

Po tomto varování se podprefekt s vážnou tváří obrátil zase na strážníky a přikázal, aby pečlivě prohledali oba nosiče; peníze našli okamžitě. Nechal jim vyndat roubíky z úst a hrozivým hlasem se zeptal:

„Mám vám dát rozdrtit prsty na rukou i nohou, nebo chcete vy-povídat dobrovolně? Uvědomte si, vy nicotní červi, že jsme vás do-padli při činu a že nemá smysl zapírat. A budete-li lhát, stihne vás desetkrát těžší trest.“

Inu, po pravdě řečeno, výběr nebyl velký — a těžký také ne. Oba vyjevení kuliové bez dlouhého rozmyšlení nahlédli, že bude rozhodně lepší přiznat se hned a po dobrém než jít na mučení a přiznat se nakonec tak jako tak. Starší proto sklonil hlavu a pokorně odvětil:

„Velkomocný milostpán nechť se ptá a my nehodní rádi odpo-víme.“

„Dobrá! Ale nic než pravdu, rozumíte! To vy jste uloupili a přinesli posvátné bohy z chrámu?“

„Ano, milostpane.“

„A tuhle zlatník Wang Kang vás k tomu navedl a zaplatil vám za to?“

„Ano, milostpane. Jinač bychom to nikdy neudělali, takovou věc, jsme čestní a poctiví lidé.“

„Řekl vám k čemu potřebuje ta všemohoucí božstva? Dobře to uvažte, vy páchnoucí krysy: váš trest bude mnohonásobně vyšší, jest-li se dokáže, že jste mu chtěli napomáhat zničit jiné zbožné věřící!“

Oba kuliové byli natolik mazaní, aby pochopili, že má pravdu, a jakou odpověď si od nich přeje slyšet. Starší se toho ochotně chopil:

„Nejspíš je chtěl mít doma po ruce a modlit se k nim sám, tak jsme mu je přinesli, když jinač nedal. Ale namouduši, že jsme je ces-tou prosili tisíckrát za odpuštění a dali jsme jim slovo, že je zas co nejdříve vrátíme.“

„Byli byste to učinili?“

„Hned zejtra, velkomožný milostpane.“

„Vaše štěstí, že jste s nimi zacházeli bohabojně a se vši úctou, neboť to zajisté zmírní váš trest. Přelezli jste tedy zeď, abyste mu je donesli až domů?“

„Zrovinka tak, praotce všech nejctihodnějších.“

„Jak se tedy stalo, vy prašiví psi, že jsme je našli zakopané na zahradě a vás spoutané u kůlů?“

„Namouduši, že si to nedokážeme vysvětlit, nejvznešenější z vznešených. Jen jsme vlezli do zahrady, popadli nás bohové za krk — a od té chvíle jsme o sobě nevěděli. A když jsme se pak jakžtakž probrali, byli jsme už tak, jak nás ráčil starý milostpán najít.“

„Sama pohaněná božstva vás přemohla, ničemo-vé, abyste neu-nikli trestu. Alespoň jste poznali jejich sílu a moc. Jelikož jste se však doznali s takovou upřímností, postarám se, aby vás stihl co nejmírnější trest.“

Wang Kang se pokoušel přerušit ten krátký výslech a popřít vý-pověď obou svých spoluviníků, tchung-č' mu však nedovolil promlu-vit. A tak si nakonec uvědomil i on, že by ho potrestali o mnoho přísněji, kdyby přiznal pravé pohnutky svého zločinu, vrhl se podpre-fektovi k nohám a přiznal se ke všemu, co si ctihodný tchung-č' Čou přál.

„Dobrá,“ prohlásil vznešený úředník milostivě, „zapomenu, co jsi mi říkal před chvílí v mém domě, setrváš-li ve své upřímnosti a budeš vypovídat stejně jako teď i v sing-pchu — úřadě trestů. Ostat-ně, není bez důležitosti, k jakému učení se hlásíte. Nejste náhodou přívrženci velkého Lao-c'a?“

„Ano, ano!“ vykřikli všichni tři takřka najednou. Lhali samo-zřejmě zas, ale správně pochopili, že jim vychytralý tchung-č' hodil tuhle otázku jako spásonosné lano do nebezpečného proudu.

„Neuctíváte tedy Buddhu? Pak ovšem nemůžete ve své tupé sle-potě ani pochopit, jak mrzkého činu jste se dopustili. Snad i k tomu bude milostivě přihlédnuto a vyváznete s pouhým vyhnanstvím. Řeknete-li před soudcem se stejnou

kajícím přesně to, co jste tu řekli mně, pokusím se doporučit vás jeho laskavé shovívavosti.“

Aby nevzbudili v ulici zbytečný vzruch, přikázal podprefekt Cou odvést zatčené zadní cestou podél zahrad. Obě sochy usadili do nosítek, všechny tři darebáky obklopili policisté a vojáci a za chvíli už průvod zmizel v noční temnotě.

Potom se podprefekt obrátil k Chu Ťinovi:

„Nuže, tvá počestnost byla potvrzena. Jsi nyní spokojen? Radím ti, abys neříkal víc, než přiznal Wang Kang a oba nosiči. Nevím, jak se bohové dostali do tvé zahrady a pak do jeho, a ani to nechci znát. Vím jen, že jsi byl ve velkém nebezpečí a že pouze tento cizí hodnostář zachránil život tobě i tvé rodině. Pokloň se před jeho dobrotou a mysl na něho s vděčností, již jsi mu navždy povinen.“

Poté se obrátil a mlčky zamířil k domu, ostatní v uctivé vzdálenosti za ním. Chu Ťin uchopil Metuzaléma za ruku a naléhavě se zeptal:

„Dodrží můj vážený a přelaskavý dobrodinec své slovo a navštíví mě zítra, jak slíbil?“

„Ovšem, určitě přijdu,“ ujistil ho Červenomodrý Metuzalém, „zastavím se u vás hned po ránu, chceme si pak prohlédnout město.“

„Nevím, proč jste ráčili přijít do Kuang-čou-fu, ale přesto vám možná budu moci být užitečnější, než by se mohlo zdát. Velmocný chung-č' Čou má pravdu, zachránil jste nás všechny před jistou záhubou. Rád bych vám odevzdal dárek, který vám snad bude k prospěchu.“

Když se konečně vrátili domů, pozval podprefekt Metuzaléma do své pracovny; posadil ho do nádherného křesla, sám si sedl proti němu, na tvář nasadil důstojný, slavnostní výraz a vážně pravil:

„Než se odebereme k wang-fanu — večerní rýži, jak u nás na-zýváme večeři, chtěl bych vám ještě něco říci. Zavázal jste si mne vděčností, ale zároveň jste mne málem připravil o úřad, o všechnen majetek i o holý život. Radím vám: již nikdy nebudte tak neopatrný jako dnes!“

„Odpusťte,“ řekl student, „a já si přitom myslel, že jedním na-nejvýš opatrně.“

„Naopak! Měl jste mi všechno raději nejdřív oznámit. Nu což, co se stalo, stalo se. Doufejme, že ti tři nezmění svoji výpověď. Po-tom se ani vám, ani mně nemůže nic stát. Kdyby je však napadlo povědět pravdu, budete do této záležitosti šeredně zapleteni a i mně bude hrozit záhuba a smrt: jste můj host a zodpovídám za vás dokon-ce i svým životem. Pak by nezbývalo než uprchnout. Dám vám pro-to, jak jsem slíbil, ta-kuan-kuan — průvodní pas, podepsaný nejvyšší vrchností a vydávaný podle zákona pouze vysokým úředníkům a mimořádně vznešeným cizincům. Pevně doufám, že vás bude scho-pen zachránit z každého nebezpečí, jako jste zachránil vy mne.“

Otevřel skříň, zamčenou na mnoho zámků, a vyňal velký list papíru, potištěný čínskými znaky a opatřený spoustou pečeti. Do volných sloupců vepsal jméno Metuzaléma a jeho společníků, jak mu je student složitě diktoval, a potom mu dokument slavnostně přečetl:

„Jménem a z nařízení

KUANG-SUA, všemocného vládce Říše středu, světla moudrosti, studnice spravedlnosti, pramene milosti a slitování, dává se tímto všem Naším zemím, všemu úřednictvu a všemu Našemu lidu na vě-domí, že

Ma-tu-ca-le-me Te-ke-na-fej-le-te,

velký, slavný a mocný vyslanec říše Te-kuo, obdržel od Nás po-volení cestovati po všech Naších provinciích, kterak a jak dlouho se mu zlíbí.

Jeho vznešenými průvodci jsou

Tu-er-ning-š'-ti-ku,

Kuo-to-fo-li-ti,

A-la-ta-pe-le-ne-po-šo,

Š' Taj-nej a

Líang Š',

všichni s vysokými úředními hodnostmi učenců, kteří se ctí ob-stáli ve všech zkouškách.

Jest Naši vůlí, aby ve své zemi s hrdostí a zadostiučiněním mohli podati zprávy o vzdělanosti a přednostech Našeho lidu, pročez vydá-váme všem vrchnostem a úředníkům nejvyšší rozkaz jako Našich mi-mořádných vyslanců si jich vážiti, jejich rozkazů bez váhání dbáti a ve všech jejich záležitostech jim nápomocnu býti.

Obzvláště tomu, kdo by nejprvněji jmenovanému jakožto Naše-mu mimořádnému vyslanci povinnou úctu odepřiti se opovážil, hrozí Náš okamžitý trest.

Aby Nám mohl neprodleně a bez překážek podávati všechna svá oznámení, obdarujeme ho tímto právem kamkoli jíti a vstoupiti, kde-koli dlíti a v kterýkoli denní i noční čas i nejvyššími úředníky říše přijat, pohoštěn a vším potřebným zaopatřen býti, aniž ho nutíme odložit šat své země a odznaky dosavadních hodností.“

Tento znamenitý průvodní list podepsal sám ta-šüe-š' — velký sekretář úřadu Nej-kche v Peking, který jako kancléř a první ministr vystavuje panovníkovy výnosy a rozhodnutí; lepší legitimaci si tedy Metuzalém nemohl přát.

„Myslíte, že mi ten kuan bude doopravdy platný stejně jako ně-jakému zdejšímu úředníkovi nebo šlechtici?“ zeptal se nedůvěřivě podprefekta.

„Beze vší pochyby. Od nynějška vám podléhají i nejvyšší úřed-níci a to, že jste cizinec, nemění pranic na účtě, jež musí být tomuto kuanu i jeho pánovi prokazována. Každý váš rozkaz bude okamžitě vyplněn a všichni hodnostáři se před vámi budou klanět až k zemi.“

„A budu-li přece jen žádat něco, co je proti zákonům této ze-mě?“

„I pak vás uposlechnou — pokud budete v nebezpečí a nemohli by vás zachránit podle zákona, ale jen proti němu.

Právě proto jsem vás musel vyzbrojit mocí, jež stojí nad zákony naší země.“

„Nebudete však jednou volán k zodpovědnosti za to, že jste mi vydal tenhle pas?“

Podprefekt Čou hleděl chvíli mlčky před sebe a potom trpce řekl:

„Rozumějte mi, žijeme v jiné zemi. Tady každý baží jenom po bohatství — a nejsnáze je může získat od svých podřízených. Na-shromáždil jsem si jakýs takýs majetek, ale věřte, že nevím dne ani hodiny, kdy mne některý můj nadřízený obviní z nějakého zločinu, ať už jsem se ho dopustil či ne, dá mne popravit a shrábne nakonec celé moje jmění. Pro podobný případ je pak nadmíru užitečné mít u sebe takový kuan. Jen s jeho pomocí se může člověk v nouzi zachránit rychlým útekem.“

„A tyto kuany dostáváte přímo z Pekingů?“

„Zajisté. Ovšem... neoficiálně. Jste jistě natolik chápavý, abyste mi jaksí... rozuměl.“

Metuzalém mu rozuměl výtečně: blanket kuanu byl tedy odcí-zen, ukraden, A slavný pan podprefekt jich měl bezesporu víc, jed-noho jediného by se byl jistě nezřekl jen proto, aby pomohl nezná-mému cizinci, jakkoli mu byl zavázán.

„Vidíte tedy,“ pokračoval tchung-č‘, „že případné odpovědnosti se není třeba příliš obávat. Jistě nikomu neprozradíte, že jsem vám kuan vystavil já, jedině velký sekretář v Nej-kche má totiž právo vy-dávat tyto pasy, kterých je každý povinen dbát. A i kdyby třeba ně-kde nějaká vrchnost zapochybovala o jeho pravosti, musí se dotázat v Pekingů — a já vás ujist’uji, že nežli by přišla odpověď, byl byste dávno tentam.“

„Ovšem u nás, v naší zemi, není dovoleno užívat falešných do-kumentů.“

„Však u nás také ne. Tenhle pas ale není falešný. Tiskopis je pravý, pečete také, jsou v něm vaše pravá jména, dostal jste ho od skutečného vysokého úředníka — a zda a jak ho použijete, to už je pouze vaše věc. Opakuji však znovu: poskytnu vám všemožné výho-dy a otevře vám dnem i nocí všechny dveře i brány — kromě vrat vězení.“

„K tomu je zapotřebí jiného dokumentu?“

„Ano, tohohle.“ A ukázal na stěnu, kde viselo několik velkých zlatých mincí s obrazem draka a drobnými čínskými znaky. „Kdo se prokáže tímhle nejvyšším znakem, má kdykoli přístup i k nejtěžším zločincům. Pomoci téhle mince dopomohu snad i našim třem dneš-ním vězňům z t’ien-ju do vyhnanství.“

Podprefekt se zdvihl a rozloučil se:

„Nuže, teď máte kuan, a necht’ se přihodí cokoli, nemusím mít o vás žádný strach. A nyní rače ke stolu, jistě už na vás čekají. Mne doufám laskavě omluvíte, že vás nedoprovodím a nepovečeřím s vámi, mám ještě neodkladnou práci.“

Po večeři zůstali naši přátelé pospolu; seděli v jídelně v pohodl-ných lenoškách, pokušovali vonný čínský tabák, probírali události dnešního dne a Liang S‘, který přišel k tabuli o něco později, vyprá-věl teď, co před chvílí spatřil v zahradě jejich vzácného hostitele:

„Dozajista jest vám známo, že u nás majetek odsoudi... odsou-zeného propadá státu. Zdá se však, že tchung-č‘ pracuje rychleji než soud i stát: Wang Kangův dům je nyní prázdný, a tak svědomitě a se vši horlivostí vykrá... vyklízí jeho krám.“

„Cože? On sám?“

„Ó ne, to by přece jen bylo pod jeho... pod jeho důstojnost. Avšak sluhové odnášejí kdekakou cennější věc. Až přijde ráno do zlatníkova domu soudní úředník, nalezne nepochybně již jen pár drobných nicotností.“

„Tak vida, to je ta jeho neodkladná práce! Ale cožpak tam není Wang Kangovo služebnictvo? A také zlatník přece může kdykoli říci, co všechno měl a co tam teď chybí!“

„Ach pane! Služebnictvo dal tchung-č‘ zavřítí jistě hned po je-jich pánovi — a toho se také nebude nikdo ptát. A i kdyby něco po-věděl, stejně by to drželi... stejně by to považovali za lež a výmysl. A pak: zítra již bude sotva mezi živými — aby snad náhodou nevyšlo najevo, že náš šlechtný tchung-č‘ již večer o něco zbohatl.“

„Ale vždyť ho chce přece nechat uprchnout!“

„To že řekl? I tomu věřím. Neboť vězeň může prchnouti jedině tehdy, přene... ponechá-li celý svůj majetek osudu. A jakmile bude jednou pryč, nikdo už tchung-č‘ovi nedokáže, že dnes v noci vylou... vyraboval dobře půl zlatnického krámu. Ach ti úředníci! Všichni kradou jako... jako straky!“

„Hrom do puklice, todlenc je mi vypráskaná hystóryje!“ vrtěl nad tím Gottfried hlavou. „Náramný štěstí, že v mej milovanej vlasti sou takový poctivcové. Kradu u nás sice každéj druhej, ale že by kradli taky mandarýni, to teda ne, vo žádnom sem se to eště nedo-slechnul, nejspíš, že u nás žádný nejsou a že to zastanou naši páni ouřadove sami.“

Bylo už dlouho po půlnoci, když se naše šestice po perném dni rozházela do svých pokojů.

Červenomodrý Metuzalém ležel pod lehkými kmentovými ne-besy v nízké lakované posteli pomalované pestrými květy, na hed-vábném prostěradle, pod hlavou válcovitou podušku naplněnou vo-ňavými bylinami, přikryt hedvábnou vyšivanou příkrývkou s vložkou z jemné koží srsti, a ospale hleděl do plamene svíce za průsvitným stínidlem s obrazem noční krajiny; pak se mu obraz pomalu rozplý-val, zakolébal se — a zmizel docela. Metuzalém tvrdě spal.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Návrat bohů

Hosté spali dobře a jaksepatří dlouho; když se konečně pozdě po ránu probudili a s výborným apetitem posnídali venku ve stinném zahradním loubí, majordomus jim s velkými omluvami oznámil, že jeho pán musel dnes záhy odejít za úředními záležitostmi a že ho pověřil, aby ho u vznešených pánů zastupoval a byl jim ve všem ná-pomocen. Protože bylo víc než jisté, že se tchung-č‘ hned tak nevrátí, rozhodli se naši přátelé porozhlédnout se trochu po městě. Požádali hofmistra, aby jim dal připravit nosítka, a Červenomodrý Metuzalém s Gottfriedem z Bouillonu se zatím vydali na slíbenou návštěvu.

Klenotník Chu T’in, pln upřímné radosti, že přece jen poctili jeho dům, je srdečně přivítal a uvedl do rodinné jizby v přízemí. Byla to nízká, leč prostorná a světlá místnost, jež se dala libovolně rozdělo-vat pohyblivými příčkami na menší zákoutí. V jednom seděly u ma-lého stolku Chu T’inovy děti: děvčátko a dva chlapci, starší asi dva-náctiletý, a četly si v

obrázkové knížce; sotva zahlédly oba podivné cizince, vyskočily jako čertíci ze škatulky, srdnatě k nim přistoupily a vysekly poklonu, až chlapcům švihly malé tenké čůpky do čela; všechny tři se přitom tvářily tak nesmírně slavnostně a vážně, že se Metuzalém nezdržel úsměvu. Za jinou přičkou se objevila paní do-mu, kterou viděli zpovzdálí už včera večer na zahradě při mdlém světle lampionů; měla příjemné, mladistvé a velice něžné rysy, pů-vabně se uklonila a roztomile pozvala hosty na šálek čaje.

Stůl, k němuž se posadili, byl daleko nižší, než mívají ve zvyku obyčejné stoly u nás, a také stoličky se zřejmě dobrovolně přizpůsobily neobvyklé výšce tohoto podivinského kusu nábytku; vyžadovalo beze vší pochyby dlouhého cviku a zvyku, aby se na nich člověk cítil iakžtakž pohodlně a neumíral neodbytnou touhou vstát a co nejrychleji se poroučet. Rozhovor se pochopitelně točil kolem událostí včerejšího večera; Červenomodrý Metuzalém nestačil odmítnout díky a jen znova a znova zapřísahal šťastného klenotníka, aby nikde ani slův-kem nedal k lepšímu, jak se všechno doopravdy zběhlo.

Chu Ťin horlivě přikyvoval, že se nepodřekne, a pořád ještě ne-věděl, jak nejlíp vyjádřit svou vděčnost za záchranu před jistou záhu-bou; nakonec přinesl z krámku okovanou skříňku s rozmanitým kle-notnickým zbožím a upřímně poprosil vážené hosty, aby si vybrali jakoukoli drahocennost na památku tohoto šťastného dne. Metuzalém se zdráhal, Gottfried to alespoň se zdarem předstíral, ale když viděli, jak velkou lítost by tím těm hodným a upřímným lidem způsobili, dali si říct a souhlasili.

A tak student dostal jednu z těch pověstných drobnorezeb ze slonové kosti, jaké dokáže zhotovit jen nekonečná čínská trpělivost: maličký domek, na palec vysoký, stejně široký a asi z poloviny tak hluboký, přesto však naprosto věrný se vším všudy až do poslední nepatrné věžičky bohatě zdobené střechy; v přízemí byla čtyři okna: za prvním seděl droboučký Čínan u jídla, ve druhém pokojíku četla trpasličí Číanka v takřka neviditelné knížce, ve třetím bylo vidět blahobytného mandarína s nepatrným štětcem v ruce, kterak vyřizuje jakési úřední písemnosti, a za čtvrtým okénkem si hověl v lenošce vypasený statkář a blaženě pokuřoval; v podkroví byly jen dvě jizby: v první seděli muž a žena při domácí práci, ve druhé spaly čtyři děti v maličkých postýlkách; a všechny ty postavíčky i předměty byly přes svou filigránskou titěrnost propracovány tak jemně, přesně a s takovým uměním, že neznámý řezbář musel být nepochybně mistr svého řemesla a dozajista potřeboval celá nekonečná léta, aby zdárně dokončil to dokonalé umělecké arcidílo.

Gottfrieda zlatník obdaroval umně provrtanou dýmkou, ze které bylo možno maličkými dírkami vyfukovat při kouření dým v podobě roztodivných ornamentů.

Dostali však ještě jeden dar, mnohem cennější než oba předešlé, byť se zdál napohled zhola obyčejný. Klenotník podal překvapenému studentovi pouzdro z hedvábného brokátu, pouhé tři coule na šíř i na výšku, s jedním jediným listem uvnitř, popsaným po obou stranách zvláštními znaky a s velkou červenou pečeti, které v Číně platí více než sebevětší množství nejvlastnoručnějších podpisů. Ať to však Metuzalém obracel a zkoumal jakkoli, ne a ne rozluštit, co by to asi mohlo být. Nechápatě zavrtěl hlavou a tázavě pohlédl na Chu Ťina.

„Držíte v ruce neobyčejně vzácnou věc,“ ukončil Chu Tin jeho rozpaky, „je to čchi-wang-kuan.“

„Cože? Pas krále žebráků?“

„Ano, vznešený dobrodince a příteli, pas mého tchána, ať je de-set tisíc let živ a zdrav. Nemyslíte, že by vám mohl být cestou k užít-ku?“

„Nechápu, jak by mi mohl prospět, nejsem přece — aspoň zatím ne — čchi-wangův poddaný,“ usmál se student a znovu zvědavě ote-vřel ten neobyčejný dokument.

„Však také není pro jeho lid, je určen těm, kteří nepatří do cechu žebráků. Máte už nějaké doporučující listiny na další cestu, není-liž pravda?“

„Ano, ctihodný podprefekt Čou mi dal jakýsi obzvláště výhodný pas.“

„Necht' je tedy náš vznešený přítel a zachránce rád, protože mocný chung-č' má za úkol dozírat na cizince, a koho vezme pod svou laskavou ochranu, tomu se nemůže nikde nic zlého stát. Ovšem — co to je proti kuanu mého tchána!“

„Skutečně? Jak tomu mám rozumět?“

„Protože... Už včera jsem si vám dovolil vysvětlit, kdo to je vlastně král žebráků a jaký má vliv. Má skutečně větší moc než ten nejvyšší úředník země: každého, doslova každého opřádá svou nevi-ditelnou silou a může člověka zasáhnout jako smrtící blesk z čistého nebe, kdy a kde to nejmeně tuší. Pochopte: rozkaz úředníka vzbuzuje úctu, avšak rozkaz čchi-wanga skutečnou hrůzu a strach. — Patrně nezůstanete jen tady v Kuang-čou-fu, hodláte, nemýlím-li se, cestovat ještě dál a hlouběji do vnitrozemí?“

„Máme to v úmyslu.“

„Nuže, pak dozajista narazíte na mnohé, kteří se příkazům vrch-nosti drze vysmívají, zato rozkazu krále žebráků dbají tak, jako kdy-by byl vydán samotným Synem nebes, naším nejmilostivějším císa-řem a pánem.“

„Rozumím-li dobře: tenhle kuan,“ zeptal se Červenomodrý Me-tuzalém a pečlivě si prohlížel dokument ze všech stran, „to je ta divo-tvorná cedulka, o níž jste hovořil, a kterou může člověk za patřičné výkupné získat a přibít na ochranu před žebračími obe-jdy?“

„Ó nikoli, šlechtitý ochránce. To, co máte na mysli, je pouhé znamení, aby se žebraři vyhnuli domu, který se vykoupil. Čchi-wang-kuan je však průvodní list k ochraně jeho majitele. Bývá vy-stavován jen velmi zřídka, a především osobám, jimž je král žebráků mimořádně zavázán. Kdo by se tomuto pasu a jeho pánovi opovážil jakkoli protivit, vystavuje se nedozírnému nebezpečí. Čchi-wang se třeba dozví, že vám některý místokrál odepřel pomoc a ochranu, přestože jste mu předložil svůj čchi-wang-kuan; pošle mu tedy na krk celou hordu svých nejdotěrnějších poddaných a ti ho budou trápit a soužit tak dlouho, dokud se neomluví a nepoklekne před vámi s prosbou o milost. Tenhle pas jsem od tchána dostal já sám, ale při-jměte ho, prosím, na důkaz mé vděčnosti a díky. Budu velice rád, jestli se dozvím, že vám byl k prospěchu.“

„A smíte ho vůbec dát?“

„Jen tomu, kdo mi prokázal nějakou velkou službu a komu jsem za ni zavázán — a tím vy přece jste, vznešený dobrodince. Jsem však povinen okamžitě to tchánovi po rychlém poslu oznámit; čchi-wang musí totiž kdykoli přesně vědět, v čích rukou je každý jeho pas. Jistě mu pak obratem pošle jiný. Doufám, že neodmítnete mou prosbu, budu to moci považovat alespoň za nepatrnou splátku svého nezměrného dluhu vůči vám.“

Červenomodrý Metuzalém přijal ten dar s upřímnou vděčností; opravdu — kdoví, nepřijde-li jim někdy vhod vedle nejvyššího císařova pasu i tehle podivný pas králův. Rozloučili se a Chu Tinova rodina se rozplývala zdvořilostí až k poslednímu pozdravu. Když vyšli na ulici, spatřili před Wang Kangovým domem houfec strážníků a dlouhou řadu kuliů, naložených balíky, až se prohýbali: to se už zřejmě projevila starostlivá péče slavných úřadů o klenotníkův maje-tek, ovšem bez těch nejuťnějších soust, o která se včas — a hlavně potají! — ochotně postaral už včera večer přičinlivý pan podprefekt.

Správce mandarínova domu připravil zatím nosítka a naši přáte-lé, vpředu dva běžci, vzadu dva sluhové, vyrazili v plné parádě na prohlídku města; jen bernardýn, fagot a vodní dýmka zůstali tento-krát doma.

Zvědaví cestovatelé vystoupili nejdříve před chrámem Pěti set Lo-chanů. Sotva prošli krytou bránou, střeženou dvěma kamennými obludami, vyšel jim vstříc usměvavý mnich; chrámoví kněží v Číně neholdovali zřejmě nadměrné askezi těla: byl dobře živý, ku-laťoučký, plných tváří a už z dálky hlaholil přátelské: „Čching! Čching!“ Nabídl se jim za průvodce a zavedl je rovnou do svatyně.

Při stěnách dlouhé síně stálo pět set pozlacených soch nejpřed-nějších Buddhových učedníků a žáků. Na první pohled působilo to množství strnulých postav takřka sklíčovícím dojmem, ale po bedlivější prohlídce se mohl člověk s tou němou společností docela dobře spřátelit: ani jedna ze všech těch soch nevypadala totiž jako zuřivé božstvo, sveřepě dychtící po obětech a krvi.

Byla to spíš zajímavá galérie těch nejrůznějších lidských typů: od vychrtlých asketů, podobných hubenému Gottfriedovi z Bouillo-nu, až po vypasené tloušťky, dosahující proporcí, jež se víceméně úspěšně blížily rozměrům mijnheera van Aardappelenbosche, ba tu a tam ho i hravě předstihly; tváře všech bez výjimky měly nadmíru dobrácké rysy, většina se dokonce smála, někteří od ucha k uchu, až se jim šikmá očka ztrácela buď ve vráskách, nebo v ducatých lících a člověk měl dojem, že se celá ta obrovská veselá sešlost co nevidět nezřízeně rozchechtá.

Naši cestovatelé se nejdřív důstojně rozhlíželi, jak se na řádné turisty sluší a patří, ale když se podívali na to rozesmáté okolí blíž a pozorněji, mizela i z jejich tváře čím dál více vážná uctivost: v očích Gottfrieda z Bouillonu to jen hrálo, mijnheer se hryzal do rtů, kapitán Turnerstick povážlivě dlouho skrýval svůj maličký nos do obrovské-ho kapesníku, ani Červenomodrý Metuzalém s Richardem už nebyli s to zdržet smích; mnich si toho samozřejmě všiml a nakazil se i on, přimhouřil očka, roztáhl ústa a ukázal na jednoho z Lo-chanů, který se smál nejvíc ze všech, sice nehlasně, ale tak, jako by mu až slzy tekly. To už byl vrchol. Všichni vyprskli a smích se vyhnul jak při-val z otevřených stavidel: řetali se, smáli a chechtali, sotva popadali dech. A když se podívali po mnichovi, jak se asi tváří při takovém znesvěcení božské svatyně, viděli a slyšeli, že upřímně a z celé duše hřeší s nimi i on.

Chrám Pěti set smíšků obklopovala obydlí chrámových kněží. Průvodce zavedl své cizí hosty do několika cel, patrně aby poznali, jak se tu žije pokorným strážcům božských bytostí, ale hlavně asi proto, že byl přes své svaté poslání především a v první řadě Číňan — a tudíž každým coulem obchodník. Boží služebníci se totiž na překvapeně návštěvníky vrhli jako hejno supů a svatost nesvatost jim cpali do rukou vonné zápalné tyčinky, pestré lístky s modlitbami, amulety a spoustu nejroztodivnějších suvenýrů. Zdálo se, že obchodu sloužili ti kněží horlivěji než všem pěti stům světců dohromady. Me-tuzalém je podělil hrstí měďáků, dal tučné spropitné i podnikavému průvodci a vysloužil si pro sebe i pro své druhy steré poklony a mno-hohlasé: „Čching!“ Odtud se labyrintem spletitých uliček dostali do jakési šeré budovy podobné zatuchlému tunelu, po křivolakých scho-dištích na mohutnou městskou hradbu a kolem starých zrezivělých kanónů k vysoké červené pagodě, mohutné čtverhranné a těžkopádné stavbě o pěti poschodích s přečnívajícími, bohatě zdobenými římsa-mi, z níž byl překrásný pohled na celé město i daleké okolí. Na jihu se rozprostíralo nekonečné moře domů, na každém džbány s vodou na ochranu proti ohni, nad tím vším se vypínaly pa-gody a střechy nespočetných chrámů a vysoké dřevěné věže stráž-ních a požárních hlídek; na východě čněly vrchy Jín-tchaj-šanu a na jihozápadě výšiny Ta-jen-Šanu, k severu se táhla širá, bohatě zavod-něná a osídlená rovina, která přecházela poblíž města do zvlněné pláně, kde už celá tisíciletí pohřbívá Kanton své drahé zesnulé. Další cesta zavedla naši výpravu do sing-kuan-fu — kanton-ského soudního dvora. Vystoupili před otevřenou bránou, střeženou hlídkou kopiníků, prošli těsným nádvořím a dostali se do rozlehlé soudní síně se střechou na dřevěném sloupoví. Množství lidí okamži-tě upřelo pozornost na prapodivné příchozí, ti však, nevšímajíc si zvědavých pohledů, snažili se prodrat zástupem co možná dopředu. U stolu tam seděl staříčkový mandarín s obrovskými brejlemi na malič-kém nose a s copem až skoro na zem, zřejmě tedy mudrc nad mudr-ce. Nějaké spisy, zákoníky nebo aspoň psací náčiní považoval nejspíš za zbytečné a zholá nepotřebné haraburdí — vyřizoval totiž i ty nej-složitější soudní případy a pře takřkajíc z místa a doslova na počká-ní.

Právě před ním stálo šest Číňanů: dva jako žalobci, čtyři jako obžalovaní. Bleskový výslech přinesl zjištění, že ti první byli majiteli obuvnické dílny, ostatní odhalil jako liknavé zákazníci téhož závo-du. Dlužníci ochotně přiznali, že sice zůstali skutečně dlužní, že jsou však příliš chudí, než aby kdy mohli zaplatit. Po stejné bleskovém zamyšlení uznal velemoudrý soudce vinnými všech šest: dlužníky je třeba ztrestat za nesplacený dluh, žalobce za lehkomyšlnost v obcho-dě, kterou způsobili sobě ztrátu a úřadům zbytečnou agendu. Zašep-tal několika statným soudním sluhům výši trestu, jedni se bleskově chopili bambusových holí, druzí odsouzenců a hned na místě učinili zadost bleskově fungující spravedlnosti. Každý delikvent dostal po patnácti ranách, ale ani nemukli, byli zřejmě na takovou spravedlnost zvyklí, potom vstali, poklonili se mandarínovi až po pás a ozlomvaz pádili pryč, aby náhodou nedostali přidáno.

Ještě ani nezmizeli, a už bylo zahájeno řízení ve věci úmyslného ublížení na těle či spíše na hlavě, neboť jeden z mužů,

kteří před-stoupili před soudnou stolicí, honosil se okem ozdobeným modřinou všech barev duhy. Druhý, zřejmě pachatel, jelikož byl v tváři bez poskvrnky, jakkoli měl nejspíš duši černou hřichem, tvrdošíjně zapí-ral a mocí mermo sváděl vinu na prvního, že prý ho k činu vyprovo-koval nectnou urážkou ctihodných předků. V mžiku bylo jasné, že se měli oba lépe poučit z předchozího sporu: stihl je stejný osud v po-době bambusové hole, ovšem trest byl úměrně tvrdší, aby pochopili, že zapírat před tváří soudu se nikdy nevyplácí, že se pak totiž vyplácí o to víc. Dostali čtyřicet ran přesně napolovic, uklonili se stejně vdě-kupně a odkvačili, chválíce osvícenou rovnost před zákonem.

„Snad abysme radši zmizli, né?“ poznamenal Gottfried z Bouill-onu. „Tendlencten hůlmistr to mastí ňák moc šupem, sice furt na jedno brdo, ale zvostra. Nákympádem se mu připleteme pod to jeho pádný ramínko spravedlnosti, a já si, dyž sem ušlej, docela rád sednu na zadek. Nejní nad zábavu, ale šeho moc škodí, jak povídal ten št’asnej pantatinek při třináctej ceři.“

Odešli poněkud rychleji, než připouštěla jejich důstojnost, a dali se donést do Sing-miao — chrámu Hrůzy trestů, nejnavštěvovanější svatyně města a ochránkyně Kantonu. Prošli nákladně zdobenou brá-nou na prostorný dvůr — a okamžitě byli i s nosítky obklopeni stov-kami vyjících, nařikajících a bědujících žebráků; kvilející nebožáci se na ně vrhli jako supi na chutnou zdechlinku, že nemohli ani jakse-patří vystoupit.

Tu Metuzaléma napadlo vyzkoušet sílu a moc nového kuanu. Vytáhl miniaturní knížečku, doširoka ji rozevřel a beze slova ji nastr-čil nejbližším špinavým otrhancům před ukoptěný nos. Výsledek byl vskutku nečekaný. „Čchi-wang-kuan t’ün-pán pasu krále žebráků!“ vykřikl jednoruký podsaditý chlap.

„Čchi-wang-kuan t’ün!“ křičeli po něm i ostatní. Nádvoří se okamžitě uvolnilo a žebráci se ponížene stáhli až ke zdi. Po všem tom halasu a křiku bylo najednou hrobové ticho, špendlík by bylo slyšet upadnout.

Červenomodrý Metuzalém se dokonale přesvědčil, jak zázračně působí jeho nový kuan, i když nikterak nezamýšlel odehnat pro-seb níky, aby se vyhnul almužně. Zavolal si proto jednoho z nich a zeptal se ho, mají-li mezi sebou nějakého náčelníka nebo vůdce. Žeb-rák se hluboce uklonil a přivola práve onoho jednorukého pořízka. Metuzalém mu podal stříbrný dolar a požádal ho, aby ho někde rozměnil a rozdělil mezi své druhy. Jednoruký poděkoval s takovou uctivostí, jako by měl před sebou samotného krále, a odcouval na znamení bezmezné pokory pozpátku až do nejhustší tlupy žebráků.

Kromě tohoto pronároda obsadili však nádvoří i jiní výtečníci: mastičkáři, kejklíři, kouzelníci, věštcí, prodavači koláčů, pouliční kuchaři a spousta všelijakých kramářů, u nichž se dalo těžko rozhod-nout, co bylo pochybnější: zda jejich tovar a plytké výkony, či jejich prostá existence.

Vlastní svatyně však dostala své jméno od galérie všech děsů a hrůz, které očekávají hříšníci až po smrti, a ne, jak by se snad zdálo, už tady na nádvoří chrámu. Bohabojný návštěvník tu mohl najít kaž-dý trest, jaký si dovede vymyslet rozpoutaná a ničím nekontrolovaná lidská fantazie.

Byl tu hříšník, zavěšený místo srdce zvonu a odsouzený k smrti uzvoněním; tělo jiného nebožáka bylo zkrouceno do živé vývrtky; třetí ležel mezi dvěma prkny, rozmačkan na kaši; někteří nešťastníci se smažili ve vřelém oleji nebo byli pečlivě rozřezáváni na úhledné kousky, jiné trhalo vejpuř spřežení buvolů; další byli zazděni v maltě až po krk, naraženi na kůl, opékání na obrovských rožních, pověšeni hlavou dolů nad šlehajícími plameny nebo lámání kolem. Pohled na to vše vzbuzoval takovou ošklivost, že Metuzalém vnutil průvodci spopitné a kvapně opustili to místo posmrtných hrůz. Poslední zastávkou na jejich dopolední cestě městem byl chrám Nebeské ctnosti, odkud byly včera večer ukradeny ony dvě sochy posvátných božstev; pak se chtěli pohodlně naobědvat někde v hos-tinci a odpoledne, zbude-li ještě čas, prohlídku v klidu dokončit.

Nádvoří chrámu bylo prázdné, jen jeden jediný mnich tam stál; překvapeně je uvítal a zeptal se jich, zda si také přišli prohlédnout místo včerejšího zločinu.

„Chrám byl dneska od samého rána plný,“ vysvětloval podiv-ným návštěvníkům, „teprve teď všichni odešli, aby doprovodili zpět oba naše bohy, které za okamžik přinesou v procesí moji svatí bratři. Bude to skutečně slavný návrat. Jen stotisíckrát blahorečený tchung-č’ Čou, jemuž vděčíme za pohotové dopadení svatokrádežníků, je uvnitř ve svatyni. Přišel se podívat, jak jsme se připravili na přijetí průvodu.“

Chrám pozůstával ze dvou částí: v zadní velké svatyni stála vět-šina posvátných soch, Metuzalém se svými přáteli vstoupil nejdřív do přední, mnohem menší a určené pouze pro osmnáct bohů; dva podstavce, na nichž zřejmě ještě včera trůnily uloupené sochy, byly teď prázdné. Poblíž spatřili podprefekta Čoua, který jim potěšeně spěchal vstříc:

„Vý zde? Jaké to překvapení! A jaké shledání! Byli jste ve měs-tě?“

„Ledacos jsme si už prohlédli a po obědě bychom chtěli pokrač-ovat.“

„Správně, v Kuang-čou-fu se dá přemnohé uvidět. Jistě mi však odpustíte, že vás nedoprovodím, stále ještě mám plné ruce práce s tou drzou loupeží. Ale přicházíte jako na zavanou, za chvíli můžete být svědky slavnostního návratu. Pojdte, ukáži vám zatím hlavní chrám.“

Vedl Červenomodrého Metuzaléma do velké zadní svatyně, Ri-chard s Liang S’em a s Gottfriedem šli za nimi, vzadu mnich. Kapi-tán Turnerstick s minjheerem van Aardappelenboschem se obyčejně loudávali poslední a také tentokrát se ještě pozdrželi někde na nádvo-ří; do přední síně chrámu vešli sami, ostatní už byli dávno v hlavní svatyni.

Rozšafně a s moudrým pokyvováním si prohlíželi sochy bohů, a když zčistajasna narazili na dvě prázdná místa, znalecky oceňovali ozdobné podstavce.

„Nu což, není to špatné křeslo, už jsem seděl na horších, však taky nejsem pánbůh,“ poznamenal Turnerstick a přejížděl zkoumavě rukou po hladké ploše i po bohatých řezbách. „Náramně by mě zají-malo, jaký je to pocit, být takovým svatým. Možná že ne špatný: poklonkují před ním, podkuřují ho, strkají mu pod nos všelijaké vo-ňavé tyčinky... Co říkáte?“

„Nemusá to být zle,“ souhlasil tloušťk.

„Můžeme to zkusit, takováhle příležitost se nám hned tak nena-skytne. Posadím se tuhle na podstavec a budu si

představovat, že jsem čínský pánbůh. U všech kladivounů, jsem moc zvědav, co na to řeknou ti ostatní pámbíčkové.“ Stejně rychle, jak ho to napadlo, to taky udělal; vylezl na pod-stavec, pohodlně se posadil, zkřížil nohy jako druhé sochy a samoli-bě se zeptal:

„Tak co vy na to, mijnheer, jak se vám líbím?“

„Dočistě znamenitě.“

„Teď ještě tuhle vějř, tááák... Věčná škoda, že jsme tady sami. Kdyby tak chtěl přijít nějaký ten čínský františkán! Jestlipak by mě považoval za Buddhu, anebo za starého Fricka Turnersticka? A to překvapení, kdybych tak na něj spustil tou svou plynouou čínštinou! Do soudného dne by se mi nepřestal klanět.“ Rozevřel svůj obrovitý vějř, uchopil ho do pravice, levou rukou si zálibně hladil svůj faleš-ný cop, na maličkém nose trůnil teď aspoň na chvíli neposedný cvikr. Tloustík před ním vysekl poklonu a pravil:

„Mijne complimenten, mijnheer Buddha — má plokklona, pane Buddha, jak vám slouhá zdravíčko?“

„Děkuju za optání, jde to, jde to, hlavně od té doby, co jsem je-den z nebspánů a klanějí se před mou ctihodností takovéhle vypase-né ovečky. Ale vážně, mijnheer, jako pámbíčkoví se mi sedí zname-nitě, nechcete to taky zkusit?“ Mijne van Aardappelenbosch si zamyšleně podrbal bradu a rozpačitě se zeptal:

„Mysláte, že se to můži?“

„U všech ráhen a stehů — proč ne? Že se ještě ptáte! Vidíte pře-ce, jak si tady hovím. Tak hop! Hačňte si pěkně tuhle vedle, ať vás taky jednou vidím jako pánaboha.“

„No, jak chcete, já to teda zkusám.“

Ani si nevšimli vzdáleného hluku, který se však rychle blížil. Už bylo slyšet zvuky gongů, píšťal, rolníček a zvonků: přicházela zřejmě čínská kapela.

Tloustík se s hekáním a vzdycháním pracně vyšplhal na soused-ní podstavec, uvelebil se do správné pozice, ačkoli mu nešlo na ro-zum, jak může Buddha s břichem o nic menším, nežli bylo jeho, slo-žit nohy křížem pod sebe, znehybněl a pyšně se zeptal:

„Ziet gij mij, mijnheer Turnerstick — vidíte mě? Ze vypadím jako čínský pámbu?“

„Jako živý! Ale roztáhnout si takhle ještě slunečník, pak byste byl dokonalý.“

„Milerádně, s největší radostí, dat kan ik maken — to můžu udělat, derhalve heb ik het parasol ook meegenomen — proto jsem si ten slunečník taky vzal.“

V mžiku nad sebou rozbil svůj příruční rodinný stan a hrdě se rozhlížel.

Zatím ty rámusivé zvuky zesílily tak, že si toho už museli chtít nechtě povšimnout.

„Slyšíte to? Kdo to tady hrává?“

„Hm! Nejspíš průvod, asi zdejší hasiči nebo ostrostřelci, co já vím, mají zřejmě nějakou tu slávu s muzikou. Táhnou kolem kostela jako u nás o Božím těle. U všech škeblí, škoda že nejdou sem k nám! A hele, zrovna hrajou tuš. Myslete si třeba, že to je na naši počest. Slyšíte, teď jdou dál. Hrom aby do nich!“

Venku před bránou se průvod zastavil; tvořili ho chrámoví kněží a mniši v čele s tao-čengem — představeným chrámu, spousta úřed-ních osob a stovky zvědavců. Bohy, ověncené množstvím květů, nesli kněží na mohutných nosítkách, vystlaných drahocennými ko-berci. Hudebníci, kteří vedli celý průvod, zůstali stát venku na ulici, spustili vřeštivou ianfáru a potom jakýsi prapodičný pochod, aby procesí mohlo projít kolem nich a bránou do chrámu. Proto se hudba neblížila a proto si bláhový kapitán myslel, že božíchodoví ostrostřelci táhnou dál.

Čínská kapela se dá těžko srovnat s naším orchestrem, ba do-konce i vojenská kutálka je proti ní jen neduživý šraml. Jsou v ní gongy, rolničky a zvonky, triangly, kovové desky, tympány a bubny, řehtačky, flétny, píšťaly a kastaněty, vřiskavé trubky a bambusové cinkačky prazvláštních tvarů, ověšené malými rolničkami; každý hudebník týrá svůj nástroj ze všech sil, avšak bez not a zdánlivě bez taktu, o nějakém souzvuku v našem slova smyslu nemůže být ani řeči, a čím kdo hraje hlasitěji, tím platí za většího umělce.

Nebylo proto divu, že v takovém nekřesťanském rámusu dočista zanikly kroky blížícího se průvodu, že jeho čelo už dávno došlo ke vchodu do svatyně — a naše dvě samozvaná božstva pořád ještě ne-tušila nebezpečí, které jenjen udeřit. Svatofečený Frick Turnerstick se naopak zatetelil štěstím a spokojeně šeptl:

„No to je dost! Už někdo jde!“

„Sláva, aspoň že nás troška uvidíjous!“ zaradoval se i blahosla-vený tloustík.

„Ticho! Ani slovo! A nehybat se! Sedíte jako socha. Uvidíme, jestli jsou tak mazaní a prokouknou nás,“ dodal kapitán pobaveně.

Trůnil na svém svatém postamentu jako zkamenělý a strnule zí-ral do jednoho místa. Tloustík zrovna tak. Ani ve snu by je bylo ne-napadlo, že neštěstí, zkáza a zmar jsou už na dosah. Teprve když vešlo osm strážníků a za nimi představený chrámu s kněžími, mnichy a s oběma božstvy na nosítkách, pochopil Turnerstick svůj osudný omyl s ostrostřelci. Teď už viděl, kolik uškodilo, co se chystá a že je zle. V mžiku mu bylo pod samurajským kloboukem jaksepatří horko.

„U všech makrel a platejsů!“ pošeptal vypasenému spolu-pánubohu, ukryt za vějířem. „Vždyť to nesou zpátky ukradené so-chy! Co teď?“

Mijneheerovi bylo také úzko; na vlastní kůži poznal, že i všemo-houcí bohové mohou mít chvíle, kdy chtějí být radši docela pracho-byčejnými smrtelníky — a navíc sto tisíc mil od všech chrámů světa.

„Slyšíte mě?“ šeptal Turnestick a hlas mu přeskakoval vzruše-ním. „Mužem dělat jenom jedno: sedět, držet jazyk za zuby a ani se nehnout! Třeba ty zatracené panáky nebudou chtít postavit zrovna sem, tak klid!“

Nehybně hleděli před sebe jako opravdové sochy, jen v duši jim bylo úzko, co se stane dál.

Strážníci už přešli kolem nich a kupodivu si ani nevšimli, že ve svatyni je o dva bohy víc. Zato kněží, kteří v chrámu znali každou píď, upřeli zrak mimovolně tam, kde se měla konat slavnost návratu — a zůstali, jako by je do země vrazil. Průvod se však nezadržitelně valil dál, tlačil se na ně, hrozil je ušlapat, postavili tedy nosidla na zem a v němě hrůze

ukazovali na cizí bohy.

Je to možné? Ze by se nebešťané uvolili sestoupit ze svých nadoblačných výšin, aby odškodnili chrám za uloupená božstva? Ze by se sami posadili na dvě osiřelá místa? Mráz přeběhl po zádech těm zbožným věřícím. Neodvážili se ani o krok dál, dav je však při-strkal, že teď už stáli záračným bytostem tváří v tvář.

Zvěst o neuvěřitelném zázraku se šepem rozšířila až k těm, co dosud stáli venku před svatyní. Každý chtěl aspoň koutkem oka uvi-dět ten div. Mohutný zástup zašuměl, pohnul se vpřed, nastala divoká tlačence a mnichům se jen s velkým úsilím podařilo zavřít těžký chrámový vchod.

Teď zůstali ve svatyni jen strážníci, kněží, mniši, mandarlni a představený chrámu — ti, kdo kráčeli v čele procesí a kolem nosidel. Hudba venku zmlkla, jako když utne, potlačované mumlání zaléhalo dovnitř jako tichý šum, v síni však dosud panovalo slavnostní ticho a klid.

Kněží si šepem vyměnili pár slov: radili se, co dál. Pak před-stoupil tao-čeng — představený chrámu před oba bohy, hluboce se uklonil a uctivě se zeptal:

„Šen-šeng, ni-men che-čchu laj — vznešení světci, odkud jste přišli?“

Nic. Žádná odpověď.

„Šen-šeng, che jin laj — vznešení světci, co vás přivádí?“ zeptal se znovu tao-čeng.

Novopečení bohové tajemně mlčeli. Ani mrknutím nedali naje-vo, že jsou jen obyčejní a smrtelní lidští červi. Pouze tloušťkovi se hrůzou skutálela s čela těžká krůpěj potu, naštěstí si jí však nikdo nevšiml.

Kapitán Turnerstick dokázal sedět takřka bez hnutí, zato vydě-šený Holanďan se nedovedl zdaleka tak dobře ovládat: rozrazila ho horkost, na obrovské lysé hlavě, kterou ani přes největší snahu ne-mohla zakrýt mřínávká skotská čapka, se mu perilil pot a v divokých ručejích mu stékal po čele, kolem uší i po zátylku za krk, ruka se mu třásla, až se slunečník nepatrně sice, ale přece jen znatelně chvěl. Jeden z mandarínů, napohled nejmladší a nejenergičtější — podle svěží tváře a jiskrných očí mu nemohlo být mnoho přes dvacet — to okamžitě zpozoroval. Přistoupil blíž, odstrčil neuctivě překvapeného tao-čenga a tvrdě prohlásil:

„Wo che tcha-men šuo — promluvím s nimi.“ Zkoumavě si prohlédl obě podezřelá božstva, pak si z oltáře v rohu svatyně přinesl dýmající vonnou tyčinku a strčil ji tloušťkovi pod nos.

Mijnheer van Aardappelenbosch se snažil, seč byl, aby odolal ostré, byť jinak příjemné vůni — lač marně. Dým mu vnikal do nosu, šimral ho a dráždil, až z něho najednou vybuchlo jako ze soptícího vulkánů nádherné:

„Hehepšiiiiíich!“

„Tchien-na, šen miao — ó nebesa, jaký zázrak!“ vykřikli kolem.

„Mladý mandarín opakoval teď svůj pokus na Turnerstickovi. Kapitán stiskl statečně zuby a umínil si, že nesmí za žádnou cenu kýchnout, i kdyby se měl třeba udusit — nakonec to však nevydržel ani on a explodoval se stejnou razancí jako nešťastný Holanďan.

Znova se ozvaly výkřiky nadšení, obdivu i posvátné bázně. Tur-nerstick byl oblečen do skvostného orientálního kroje, považovali ho zřejmě za domácího boha, kdežto mijnheera za cizokrajné božstvo dosud neznámého nebe; a to, že oba kýchli, byl pro ně stejně zázrak jako znamení, že milostivě přijali zápalnou obět' a souhlasili s ní. Tao-čeng si už v duchu představoval věhlas a slávu, kterou si svatyně získá dvěma zbrusu novými a nevidanými bohy, i bohaté příjmy, jež z toho chrámu — a tím i jemu — poplynou. Vtom mu však mladý mandarín krutě a na střepy rozbil libezně sladké sny.

„Tcha-men pu š' šen-šeng, tcha-men š' žen — to přece nejsou nebešťané, ale pozemští smrtelníci!“ prohlásil bezohledně, vzal tloušťkovi z ruky slunečník a bez jakékoli posvátné úcty ho pichl špičkou do olbřího břicha.

„Ouvej! Co to provádí?“ vykvikl mijnheer a hladil si potřepe-né místo.

I kapitán dostal plný zásah, ohnal se na drzouna a vztekle vykřikl:

„Tisíc kulí a láteř! Co to děláš, dávej přece pozor, chlape neši-kovná!“

Nato se v chrámu rozpoutala nepopsatelná vřava. Všichni po-znali, že mají před sebou obyčejné pozemšťany, že svatyně byla zno-vu hrubě znesvěcena, a vrhli se na ně jako rozlícené šelmy na bez-branné beránky.

„Rechtvaardige hemel! Dat Got verhoede — spravedlivé nebe! Pánbůh s námi!“ pištěl mijnheer, bleskurychle se svalil z podstavce a hledal útočiště za kapitánovými zády. Z toho, tváří v tvář skutečné-mu nebezpečí, vturánu spadl všechn ochromující strach, hbitě vy-skočil, zaťal pěsti, neohroženě se postavil proti útočníkům a výhruž-ně zařval:

„Zpátkyng, drzouning! Neopovažujteng seng na mě sáhnout! Umíteng boxovat? Jeng pojďteng, náramně brzong poznáteng moje pěsting!“

A překvapení útočníci skutečně poděšeně couvli.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Dalajláma ve skotské čapce

Podprefekt Čou provedl zatím své hosty po hlavní svatyni a vy-šel s nimi zadní bránou do dvora, obklopeného celami chrámových mnichů.

„Říkáte, že přinesou bohy. Dobrá, ale co je s těmi třemi zlodě-ji?“ zeptal se naschvál Červenomodrý Metuzalém a pátravě pohlédl na mandarlna.

„Chtěli je sem vlastně také přivést, aby lid viděl ty podlé zločin-ce, ale kdoví, rozlícený dav by je tu možná ukamenoval.“

„Takže jste to nedovolil?“

„K tomu bych neměl právo ani moc. Jenže se stala prapodivná, nevysvětlitelná věc: všichni tři zloději přes noc zmizeli.“

„Cože? Jsou pryč?“

„Beze stopy pryč, jako by se rozplynuli,“ přikývl podprefekt s lišáckým úsměvem.

„Rozumím,“ usmál se i Metuzalém, „jsou už dávno ve vyhnan-ství, jak jste jim to včera slíbil, že?“

„Tak jest. V noci uprchlí.“

„Nepochybně s cizí pomocí.“

„Zcela jistě, byli přece pevně za mřížemi. Správce věznice teď za to bude pykat.“

„Hm. Včera jsem viděl zvláštní zlaté mince... Otvírají prý lehce všechny brány vězení... Ale cožpak se opravdu neví, kdo je osvobo-dil?“

„Nikoli, nejvyšší znak otevírá dveře každému, i neznámým, sta-čí se jím jen prokázat a nikdo nepátrá, kdo je jeho nositelem. Nu což, je to za námi, nemluvíme již o tom. Ale o jedno vás ještě znovu pro-sím: pokud budete mým hostem, nedělejte nic, o čem bych nevěděl, nechtěl bych se znovu dostat do nesnáží. Zítřka vás navštíví poříční inspektor Jang, kterého jste zachránili zároveň se mnou, jistě se na něho ještě pamatujete. Dosud neví, že jste tu. Dnes musí na inspekci po řece až k ostrovu Lu-t'in, bude-li však hotov dřív, přijde ještě dnes. Pokud byste hodlali opustit Kuang-čou-fu po vodě, může vám být velmi nápomocen. Ach, slyšíte tu hudbu? Průvod přichází.“

Kývli na Gottfrieda, Richarda a na Liang S'a a vrátili se zpátky do chrámu. Hlavní svatyně byla dosud prázdná, zato z přední síně se ozýval mnohohlasý zmatený křik.

„Nebesa!“ vykřikl student v neblahé předtuše. „Průvod je tu — a Turnerstick s Holand'anem bůhví kde. Určitě zůstali někde vzadu. Ještě aby tak něco vyvedli!“

Chtěl je jít hledat, ale chung-č' ho pevně chytil za rameno:

„Stůjte! Ani krok! Jestli se něčeho dopustili, dozajista bude lep-ší, když se zatím nikdo nedozví, že patříme k nim. Podíváme se tu-dyhle.“

Po obou stranách dveří byly bambusové mříže a jimi bylo mož-no nepozorovaně nahlédnout do přední svatyně. Co však uviděli! Metuzalémovi až vstaly vlasy hrůzou...

Spatřil kapitána Turnersticka, jak ve výhružném postoji, se zaťatými pěstmi, s cvikem houpajícím se na černé sametové stužce a s vyděšeným mjinheerem za zády čelí u posvátného podstavce útoku mocné přesily. Okamžitě pochopil, co se stalo, i jaké nebezpečí hrozí teď oběma nešťastníkům.

„Proboha! Taková neopatrnost!“ vykřikl polekaně. „Pusťte mě, musím k nim!“

„Neopovažujte se!“ zadržel ho podprefekt. „Ti lehkomyslníci zaujali svaté místo bohů — a byli při tom těžkým prohrěšením zřejmě přistiženi. Půjдете-li jim na pomoc, budete ztracen i vy, my všichni. Snažme se je zachránit odtud, nenápadně a zpovzdálí.“

„Zkusím to tedy já!“ prohlásil Liang S', a než mu v tom mohl někdo zabránit, skočil ke dveřím a pak pomalu a vážně vešel do přední svatyně, jako by ho byl z hlavní síně přilákal ten zmatený křik a hluk.

Kapitán Turnerstick pořád ještě řečnil; chtěl zřejmě rozdrtit útočníky silou svého hlasu jako Jozue a Izraelští hradby Jericha, ni-kdo mu však nerozuměl ani slovo.

Mladý mandarín si okamžitě všiml nového příchozího a nevra-živě se zeptal:

„Co tu pohledáváš?“

„Přišel jsem navštívit svaté místo bohů. Nebo se snad v Kuang-čou-fu nesmí věřící pomodlit v chrámu?“ odpověděl jakoby nic Li-ang S'.

„Teď ne! Žádný cizinec nemá právo sem nyní vkročit. Odejdi!“

„Ale tihle dva jsou také cizí,“ ukázal Liang S' na falešné bohy.

„Tak ty je znáš?“

„Ne, ale slyšel jsem je mluvit a rozumím jejich řeči. Hovoří ti-betsky.“

„Dobrá, zůstaň tu, budeš nám tlumočit.“ Teď konečně dokončil Turnerstick svou plamennou promluvu; Liang S'a si vůbec nevšiml. Ten však zavolał svou přesnou školní němčinou:

„Kapitáne! Chcete-li se zachránit, předstírejte, že mne neznáte. Jinak jste ztraceni!“

Kapitán Turnerstick se otočil, ledabyly procedil mezi zuby: „A heleme se, tak přece přišla posila, to je dost!“ a hrdě dodal: „Žádné strachy! Mám přece revolver, jen ať si na mne ti copatí opičáci trouf-nou! Pro nic za nic se do nás pustili, dočista jako smečka pominutých paviánů.“

„Mýlíte se. Dopustili jste se těžkého zločinu, a i když... a i kdy-byste se odtud probili, budou vás pronásledovati a pykali bychom pak všichni.“

„U všech olovníc a uzlů, hm, to je hloupé!“

„Pokusím se vás z toho vy... z toho dostat. Dobře mne poslou-chejte! Posad'te se zpět, jako kdybyste měli úplné... jako byste měli plné právo sedět na místech bohů. Vy též, mjinheer, mohu-li vás poprositi.“

„Dobrá, ale jestli mi zase začne nějaký ten šikmooký lump čou-dit bůhvíjakým svinstvem pod nos, vrazím mu takovou, že si to bude nadosmrti pamatovat, to vám zaručuju. No tak, mjinheer, račte opět přijmout místo.“

„Znově se posadnit?“ drkotal zuby dokonale vystrašený tlouštík. „Už je to tak, slyšíte přece, že to prý s námi může šeredně dopad-nout.“

Znova se usadil a skryl se za obrovský vějíř, také Holand'an se s vypětím všech sil uvelebil na opuštěný podstavec. Liang S' vzal ne-nucené mandarínovi slunečník z ruky, vrátil ho tlouštíkovi a řekl:

„A nyní se snažte nehýbati a hleděti před sebe jako mrtvé... jako neživé bytosti. Mám jistý plán, snad se mi ho podaří uskutečniti.“

Přítomní pozorovali Liang S'ovo počínání bez jediného slova, v němém údivu. Leč ani mladému mandarínovi, ať podnikl cokoli, nikdo nebránil, třebaš byl ze všech nejmladší: zřejmě ho velmi dobře znali a byli přesvědčeni, že záležitost je v dobrých a patrně i nejpo-volanějších rukou. Obrátil se teď na Liang S'a a rozzlobeně vyjel:

„Jak se opovažuješ brát mi slunečník?“

„Protože není tvůj.“

„A jakým právem mi tykáš?“

„Protože tykáš ty mně.“

„Jsem úředník a t'in-š' — doktor všech věd!“

„Můžeš tvrdit, že jím nejsem i já?“

„K smíchu! Jak chceš být úředník, když ani nenosiš předepsaný šat?“

„Kdo se zavázal posvátným slibem, musí odložit všechny od-znaky své moci, dokud ho nesplní, to snad víš, jsi-li tak moudrý, jak tvrdíš.“

Liang S' rozehrál odváznou hru; ale když už začal, nezbývalo než ji dohrát do konce. Mladý mandarin si ho nedůvěřivě přeměřil a řekl už mnohem mírněji:

„Říkáš slib? A jaký?“

„Jsi snad kněz, abych se ti mohl svěřovat?“

„Nejsem, neříkej mi to tedy. Ale jedno mi prozradit můžeš: od-kud přicházíš?“

„Z Čcheng-tu v provincii S' -čchuan. Moje vlast leží v horách blízko Tibetu, a tak jsem se nejednou dostal i tam a naučil jsem se řeči této země. Můj slib mi přikazoval odejít do Kuang-čou-fu a tři-krát denně navštěvovat chrám Nebeské ctnosti. Modlil jsem se právě ve svatyni, když jsem uslyšel hlasy — a mezi nimi i hlas hovořící jazykem Tibetanů. Přišel jsem se proto podívat, kdo to je. Neudělal jsem nic špatného, a ty se mnou mluvíš jako se zločincem.“

„Víš, co se tu včera stalo? Dva ze zdejších bohů byli uloupeni a teď, když je ve slavnostním průvodu přinášejí zpátky, byla svatyně zneuctěna podruhé. Podruhé ve dvou dnech, taková drzost!“

„Zneuctěna?“ zeptal se Liang S' s předstíraným údivem. „Kdo tak učinil?“

„Tito dva cizinci!“

„Ti?“ zadíval se Liang S' na své přátele a pak se vážně obrátil k mladému úředníkovi: „Rád bych se tě zeptal, jestli víš, kdo je to lá-ma.“

„Ovšemže vím. Tibetský kněz.“

„Ó nebesa! To říkáš ty, který dosáhl doktorské hodnosti? Opravdu nevíš, že láma je nejvyšší převtělenec Buddhy? Neslyšel jsi nikdy slova dalajláma a pančenláma, kteří se oslovují chubilchan čili živý Buddha a pančchen rimpoche neboli velevážený velký učenec? Neznáš jméno velkého světce Congkhapy? Nevíš snad, že je Lhasa město boží? A že v daleké Urze v Mongolsku za Velkou zdí je shro-mážděno třikrát sto tisíc mnichů, kteří nikdy nezemřou, neboť jejich nesmrtelný duch putuje z jednoho těla do druhého?“

To vše řekl povýšeným hlasem a s jemnou výčitkou. Červeno-modrý Metuzalém, sledující za mřížemi celou rozmluvu, hleděl na Liang S'a jako očarován — a z té duše ho obdivoval, nikdy by byl nehledal v tom mladém, nenápadném čínském obchodníkovi tolik vědomostí a takovouhle odvahu; jako by se zčistajasna stával docela novým člověkem — bojácnost, na pirátské džunce ještě zřetelná, byla tatam a na její místo nastoupila mužná rozhodnost. Samozřejmě že mu pomáhaly i chabé zeměpisné vědomosti Číňanů, jinž národní hrdost brání obírat se každým jiným národem a cizí zemí, to však nikterak nezmenšovalo jeho mimořádnou smělost a vtip.

Mladý mandarin byl zjevně v rozpacích; odpověděl také mno-hem uctivěji:

„Znám tato jména již dlouho.“

„Jména snad ano,“ pokračoval se stejnou přichutí pohrdání Liang S', „ale vztahy zřejmě ne. Uniklo tvé doktorské hloubavosti, že dalajláma není vlastně skutečným poddaným čínského Syna nebes — neboť právě s ním si náš císař a pán každoročně vyměňuje vzácné dary na důkaz vzájemné úcty? Každý láma je božská bytost, ten, kte-rý nemá vyššího, a má i božská práva. Může si dát ještě za života postavit chrám a po smrti se v něm nechat uctívat. A za Velkou zdí, v Mongolsku a v Tibetu, jsou i tak slavní a svatí lámové, že k nim pu-tují statisíce lidí, aby si od nich vyprosili odpuštění hříchů a zajistili si věčnou nesmrtelnost. Věz, že k těmto bytostem patří dozajista i tito dva svatí lámové. Proč přišli do Kuang-čou-fu, to dosud nevím, ale nehodlají tu prý zůstat, jelikož zde nenalezli úctu, která jim právem náleží.“

„Usedli na místa našich bohů!“

„A kdo by se jim v tom opovážil zabránit, když i oni jsou boho-vé? Optej se a jistě se přesvědčíš, že mluvím pravdu. Láma nesmí jít se žádným smrtelníkem a nikdo nesmí spatřit, jak se umývá. Koho se dotkne svou posvátnou rukou, ten je posvěcený na celý zbytek živo-ta. I místokrál, když vstoupí láma, musí ihned vstát a nabídnout mu své místo.“

„O tom jsem se v Knize obřadů pranic nedočetl.“

„Protože v této zemi lámové nejsou. Ale zalistuj v Knize mravů národů za Velkou zdí, najdeš to tam hned.“

„Díky za radu, poučím se rád. Ale čím to, že jsou tak rozdílně oblečeni?“

„Každý je patrně z jiného kláštera. A pochybuješ-li stále ještě o tom, že tito světci jsou rovni bohům, pohlédni na ně, jak hluboce jsou pohřženi do nekonečného všehomíra.“

„Snad,“ připustil mladý mandarin. „Zdá se vskutku, že jsou du-chem nepřítomni. Ale přesto se jich zeptej, proč poctili právě Kuang-čou-fu svou vzácnou návštěvou.“

„Nutíš mě, abych byl nezdvořilý k bohům? Bylo by neodpusti-telné vyrušovat je teď z jejich rozjímání.“

„Nezeptáš se jich tedy? Nu což, učiním tak sám.“

„Nerozuměli by ti,“ zadržel ho kvapně Liang S'. „Počkej, poku-sím se to nějak vyzvědět. Snad mi prokážou tu božskou laskavost a dají mi žádané vysvětlení.“

Přistoupil k oběma podezřelým božstvům, hluboce se před nimi uklonil a řekl německy:

„Neodpovídejte mi ihned, nehýbejte se a dívejte se stále do jed-noho místa. Teprve po chvíli se tvařte... se zatvařte, jako kdybyste se pomalu probouzeli z hlubokého přemýšlení. Poté se mnou musíte mluvit zu... hněvivým hlasem.“

Turnerstick a Holand'an se ani nepohnuli. Liang S' se obrátil na mladého mandarina a zašeptal:

„Hle v jak dalekých sférách se toulá jejich duch! Neslyší ani můj hlas. Promluví na ně znovu a hlasitěji, třeba k nim zalehne.“ Struč-ně jim sdělil, o čem hovořil s dotěrným mladým úředníkem, a vyjád-řil naději, že se mu snad podaří, aby

mohli beztrestně odejít. Potom přinesl zápalné tyčinky a dal oběma přivonět. Turnerstick zhluboka vdechl, pomalu složil vějíř, rozhlédl se a dopáleně se zeptal:

„Tak bude už jednou konec té pitomé komedii? U všech heryn-ků a sardelí, už mě ani nenapadne dřepět tady dál. Brní mě nohy. A mám hlad. Vy ne, mijnheer?“

Flouštík se zatvářil, jako by právě teď procítl, vytřeštil oči a horlivě přítakal:

„Ja, het is tijd, dat wij aan tafel gaan — jakpak by ne, už je na-čase sednout k obědu.“

„Slyšíte to, u všech d'asů!“ hromoval kapitán Turnerstick. „Hlavně se postarejte, ať už mužem zmizet. A vůbec — kdepak je náš čacký Metuzalém?“

„Nablízku, nemějte strach. Učiní potom jistě vše na vaši o... pro vaši záchranu.“

„Říkáte záchranu? A hrome! To to s námi vážně vypadá tak ble-dě?“

„Doufám, že nikoli. Avšak dosud je... dosud se neví, jak roz-hodnou kněží a tito úředníci. Mám se vás zeptati, proč jste sem přišli.“

„Co já vím! To si račte vymyslet vy, vy jste s tím začal. Na-kukejte jim třeba, že se tady chceme učit chodit po provaze. Že je to tak, mijnheer? Nebo že zrovna roupama nevíme, co s penězi, a tak že jim tu postavíme desetipatrovou pagodu a pak je na ní všechny pově-síme.“

„O tom posledním raději pomlčím, avšak s tou pagodou to není tak zlý... tak špatný nápad.“

Rychle se obrátil k mladému mandarlnovi a slavnostně mu oznámil:

„Svatí lámové jsou velmi rozhněváni, že jsme je znovu vyrušili, leč přesto se ráčili uvolit podat nám žádané vysvětlení: praví, že přišli do tohoto pozeňnaného města, aby tu dali postavit velký chrám Dobrých skutků, kam bude možno přijmout na tisíc chud'asů.“

„Tchien-na! To tedy musí být velice bohatí. Ale mohou nám . také dokázat, že je to opravdu jejich úmysl?“

„Čím lépe dokázat záměr než skutkem? Ted' odtud chtějí odejít, neboť zde nenalezli klid, a vyhledat jiné místo, kde by je nikdo neru-šil z blaženého rozjímání.“

„Odejít?“ zeptal se mladý mandarin se zvláštním úsměvem. „Jsou-li to skutečně tak význační a svatí lámové, jak jsi pravil, bude nám velice líto muset se s nimi rozloučit. Mohl by ses jich zeptat, kdy a kde je zas opět spatříme?“

Mluvil teď velice přívětivě a Liang S' byl skálopevně přesvěd-čen, že má vyhráno. Někomu se však přece jenom nechtěl líbit ten zčistajasna přátelský tón — a tím nedůvěřivcem byl Červenomodrý Metuzalém. Slyšel každé slovo a sebemenší změnu hlasu, sledoval každé hnutí — a ze všeho nejvíce každý výraz mandarínovy tváře. Zpočátku se pozastavil nad jistou podobností některých rysů mladé-ho mandarina a jejich čínského přítele — zvláštní náhoda! Ovšem Evropanům se zdají všichni Číňané stejní jako vejce na ošatce. Mno-hem důležitější bylo však chování toho sebevědomého úředníka, kte-rý se honosil navzdory svému nápadnému mládí již nadmíru oslni-vým titulem t'in-š'a. Nezdálo se, že patří k těm, kteří se dají příliš lehko oklamat; nehlédě na okamžitou vlídnost, bylo v něm cosi sil-nějšího, vyčkávacího a číhavého, co nedovedl docela utajit; Červe-nomodrý Metuzalém měl pocit, že ten mladík drží v ruce neviditel-nou smyčku, kterou znenadání lstivě stáhne, aby Liang S'a polapil; a dokonce i tušil, jaká smyčka to asi je. Jakkoli obratně si Liang S' vedl, přec jen se dopustil riskantní neopatrnosti: oslovoval flouštíka mijnheer a také kapitán Turnerstick použil párkrát toho titulu. A v Macau, v Hongkongu i v Kantonu bylo vždycky dost Holad'anů, s nimiž tam může Číňan přijít do sty-ku, a pak se už vždycky vyskytne několik slov a vět, které uvíznou v paměti a jichž se dá leckdy a leccak využít.

Liang S' vyhověl mandarínově žádosti. Obrátil se na Turner-sticka a sdělil mu:

„Oznámil jsem všem přítomným, že hodláte ve městě postavit ze svých prostředků ku blahu zdejších chudých veliký chrám. Získa-lo vám to, Jak se zdá, jejich úpl... jejich plný respekt a uznání.“

„Ts, ať se moc netěší, kočkodani copatí,“ utrousil kapitán, „pe-níze mi zrovna nepadají do klína, abych je vyhazoval z okna kvůli těmhle tady a jejich ubožáčkům. Co vy na to, mijnheer?“

„Neen, mij ook niet — kdepak, mně taky ne,“ přisvědčil horlivě flouštík.

„Oni tomu však uvěřili,“ pokračoval Liang S', „a nechají vás nyní volně ují... svobodně odejít. Nejdříve ovšem chtějí vědět, kdy a kde se s vámi budou moci znovu setkat i složití vám svůj hold.“

„Na svatýho Dyndy!“ odsekl Turnerstick. „Nemám pravdu, mij-nheer?“

„A když ne, tak jindy. Správně jste to vypověděl, kapitáne,“ sou-hlasil flouštík a spokojeně se zasmál svému nečekanému vtipu.

„Dobrá. Nyní však vážně,“ přerušil je Liang S'. „Jakmile odtud šťastně vyvážneme, bude pro nás pro všechny dozajista nejlepší okamžité se zni... okamžité se ztratit. Až vám... až vám dám po-kyn, sestupte co možno nejdůstojněji a zcela nevšimavě ze svých... ze svých podstavců.“

„A venku rovnou do nosítek a hurá pryč!“ doplnil rychle Tur-nerstick.

„Ó ne, nikoli. Rázem bychom se prozradili, že patříme k sobě, neboť nás budou bezpochyby sledovati. Půjdete z chrámu nejdříve napravo, potom do první uličky vlevo, zahnete ještě jednou doprava, pak vás již odtud zcela jistě nebude vidět. Při... pošleme pro vás dvě... dvojce nosítka, rychle nastoupíte a vrátíte se do tchung-č'ova domu.“

Mladý mandarin sledoval tuto rozmluvu s napjatou pozorností. Když se pak obrátil na Liang S'a, pohrával mu na rtech lehký, leč nebezpečný úsměv:

„Nu, odpověděli vznešení lámové na mou opovázlivou otázku?“

„Ano, dosud sice nevědí, kam se odtud odeberou, ale budou sem chodit každý den.“

Mladý mandarin přívětivě, ale zároveň lstivě přikývl a pokračo-val:

„Dovolí mi svatí lámové nabídnout jim obydlí, jež by bylo hod-no jejich vznešenosti?“

„Jistě si nebudou přát být ti na obtíž.“

„Jaká to řeč! Jejich přítomnost bude pro mne dozajista vrchol radosti. Můj dům je velmi pohostinný a pod jeho

střechou je vždy místo pro mnoho lidí. Bydlívá u mne častokrát i více než sto hostů z nejrůznějších kruhů, i z těch nejvyšších. A kdyby snad vznešení lá-mové považovali moji doktorskou hodnost za příliš nepatrnou, řekni jim, kde bydlím a kdo jsem: můj dům je t'ien-jii — to jest věznice, a já jsem s'-ju — správce všech zdejších vězení.“ Liang S' o krok couvl a nejistě pozoroval mladého úředníka. Protože však v jeho obličejí našel stejnou přívětivost jako dřív, uklidnil se a odpověděl:

„Zastáváš velmi důležitý úřad, zabere ti bezpochyby nemálo ča-su, nesměji tě tedy obtěžovat nenadálí hosté.“

„Ó nikoli, můj dům je otevřen každému, komu se jinde nelíbí; ale nechťejí-li svatí lámové přijmout mě skromné pohostinství, pro-sím je, aby se alespoň přizpůsobili mravům a zákonům této země. Přejde-li někdo z takové dálky, musí mít dozajista průvodní list, vy-stavený a podepsaný čínským guvernérem v Lhase. Mohl bych do něho nahlédnout?“

„Jaký to nápad! Já že bych se měl ptát svatých lámů, jimž náleží božská úcta, po nicotných kuanech nepatrného místokrále? To je přec zhola nemožné.“

„Nu, jak myslíš. Ale ty sám přece nejsi láma. A říkáš, že pochá-zíš ze S'-čchuanu. Přišel jsi přímo odtamtud?“

Červenomodrý Metuzalém opět postřehl listivou jiskru v man-darínově oku a znovu slyšel v duchu zasvištět tu zrádnou smyčku. Napjatě, v tiché bezmocnosti sledoval, co bude dál a kdy se léčka zadrhne.

„Ovšem, proč se ptáš?“ odpověděl zatím Liang S'.

„To je provincie dosti vzdálená. Jistě ses vybavil na cestu vším, čeho je třeba. A nejdůležitější je samozřejmě pas. Kdo cestuje z jed-né provincie do druhé, musí mít přece čím se prokázat. Jsi úředník a nepochybně znáš ten zákon. Vystavil ti cung-tung — generální gu-vernér v S'-čchuanu řádný kuan? Ptám se dozajista zbytečně, určitě ho máš.“

„Nemám. Můj slib mi v tom bránil.“

Napětí teď dostoupilo vrcholu. Nejen Metuzalém, i Liang S' cí-til past takřka na dosah.

„Hm, velmi nebezpečný slib. Nu, myslím to s tebou dobře, uznávám tvoji hodnost, i když ji nemůžeš dokázat. A jsem ti nesmír-ně vděčen za laskavost, žeš nám dnes dělat tlumočníka. Nebudu tě už déle zdržovat. Ale nejdříve ještě řekni oběma světcům, že i oni mo-hou opustit náš chrám.“

Student za mříží si ulehčeně oddechl. Přesto však cítil, že není vyhráno, smyčka pořád ještě visí v povětří a číhá ... číhá

...

Mezi kněžími a mandaríny se ozvalo rozhořčené reptání; nesou-hlasili, aby lámové byli jen tak'beze všeho propuštění. Slova se ujal tao-čeng:

„Vaše mladá hodnost zapomíná, že i já jako představený chrámu mám právo promluvit s těmito záhadnými cizinci. Musím se pře-svědčit, jsou-li to skutečně světci. V opačném případě zneuctili naši svatyni a nesměji odejít.“

„Prosím Vaši zbožnou Důstojnost, aby dala otevřít bránu. Ne-můžeme dokázat, že nejsou svatými lámy, nemáme tedy ani právo bránit jim, chtějí-li putovat dál.“

Liang S', kterého nenadálá tao-čengova námitka jaksepatří vy-děsila, se po těchto slovech znova uklidnil. Obrátil se na kapitána Turnersticka a řekl:

„Můžete jít. Otevrou bránu a jsme volní. Odejdete však co možná nejdůstojněji.“

„Žádný strach,“ ušklíbl se kapitán, „já jim předvedu, co to je dů-stojnost, že budou valit oči. Jdeme, mijnheer, už mám tady té kome-die plné zuby!“

„Ik ook. Ik heb honger — já taky. Mám hlad,“ souhlasil ochotně tlouštík a namáhavě slezl z podstavce.

Pomalou a odměřeným krokem, s hlavami vzhůru a bez jediného ohlednutí kráčeli oba lžilámové ke dveřím. Mladý mandarín se Tur-nerstickovi hluboce uklonil a nechal ho projít, zato v okamžiku, kdy kolem kráčel tlouštík, položil mu zlehka ruku na rameno a přívětivě se zeptal:

„Mijnheer, gij zijt een Nederlander, niet?“

A nešťastný tlouštík ve své důvěřivé dobráckosti ani nemrkl a dal se nacytat. Zůstal stát a přátelsky přikývl:

„Gewisselijk, ik ben een Hollander — samozřejmě že jsem Ho-land'an.“

Červenomodrý Metuzalém poznal, že je konec, definitivní ko-nec. Smyčka teď našla cíl — a utáhla se pevně, přepevně. A její ko-nec svíral v ruce ten mladý mandarín.

Vtom už také tlouštíka odstrčil, popadl Turnersticka za cop, aby ho zadržel, a hrozivě vykřikl:

„Nepouštějte je! Jsou to podvodníci Zhanobili svaté místo bo-hů!“

Kapitán sice nerozuměl, pochopil však, kolik uhodilo. Chtěl skočit k vratům, ale klobouk mu sletěl s hlavy a nádherný cop zůstal mandarínovi v ruce. Mniši se okamžitě vrhli na uprchlíka. Kapitán rozdával rány vpravo vlevo, ale kupředu se neprobil ani o krok, pře-sila nepřátel byla přece jen příliš velká.

Ani mijnheer van Aardappelenbosch se nedal zadarmo; bránil se, seč byl: odhodil slunečník, zaťal pěsti a vrhl se na představeného chrámu, který stál nejbliž, s takovou silou, že suchý a malý tao-čeng odlétl na nosítka, shodil z nich jednoho boha a jak široký tak dlouhý sebou plác na jeho místo. A to už se Holand'an pustil do mandarínů a mnichů, až se poděšeně roz-prchli jak vrabci před jestřábem.

„Dapper, maar gedurig dapper, mijnheer Turnerstick — do toho, a statečně, však my jim to ukážeme!“

Že prohrál, pochopil Liang S' už v okamžiku, kdy zaslechl mandarínovu listivou otázku a mijnheerovu bezelstnou odpověď; teď se musel hledět zachránit především sám — je Číňan, s ním se mazlit nebudou. Ke dveřím se však nedostal. Několik strážníků se vrhlo na Turnersticka, zbytek na něho, celá horda mnichů a mandarínů zaúto-čila na tlouštíka a povalila ho na zem. Po podlaze se válel slunečník, skotská čapka, vějíř i falešný cop. Bylo po boji.

Červenomodrý Metuzalém byl jen bezmocným svědkem zápasu, podprefekt ho chytil za ruku a zašeptal:

„Teď rychle pryč, než přijdou sem!“

Vyběhli z chrámu zadním vchodem, Gottfried s Richardem za nimi. Na dvoře bylo zatím pusto. Mezi obytnými celami mnichů ved-la úzká ulička do zelinářské zahrady, která přiléhala k zahrádce sou-sedního domku v postranní uličce, rovnoběžné s ulicí, kde stál chrám. Čtyři uprchlíci proběhli zahradami a teprve v uličce se zasta-vili.

Tady jim už nebezpečí nehrozilo. Teď půjde o to, dostat se k no-sítkám na hlavní ulici a nevzbudit přitom zbytečnou pozornost. Nej-blíží příčnou uličkou zamířili k prostranství před chrámem. Spatřili hudebníky, nosiči s jejich nosítky stáli opodál. Jeden z nich se náhodou ohlédl, všiml si podprefekta, jak na ně mává, dloubl ostatní a za chvíli už byla nosítka u naší čtveřice.

„Domů?“ zeptal se Metuzalém.

„Vy ano, já ještě ne,“ odpověděl tchung-č‘. „Nastoupím s vámi, nechám se však odnést jen kousek dál. Pak počkám, až povedou za-držené do vězení, zjistím, co s nimi hodlají učinit, a podám vám zprávu. Několikrát jsem vás důrazně žádal, abyste nepodnikali nic, co by mohlo uškodit vám a tím i mně — a vězte mi: to, co se stalo teď, je mnohem horší a nebezpečnější než včera. Nezbytná a zcela přirozená opatrnost by mi přikazovala zavřít před vámi nadobro svůj dům. Ctím však nadevše zákony lidskosti a zachránci života jsem příliš zavázán vděčností a díky, než abych vás teď nechal na holič-kách, bez pomoci a rozdrážděnému městu napospas.“

„Je nebezpečí opravdu tak velké?“

„Horší, než si dovedete představit. Ti tři nemají proti sobě jen zákon, ale i pobouření kněží a lidu. Bude štěstí, dopraví-li je do vězení, aniž se na ně vrhne rozlícený dav.“

„Tím větší zbabělost, že jsme je opustili! Musím za nimi, nemo-hu je ponechat osudu.“

„Pak ale zničíte sebe i mne. Kvůli vám jsem ochoten vrátit se do chrámu. Nebude to tak příliš nápadné, mám totiž právo zúčastnit se návratu bohů, když se mi podařilo pohotově dopadnout jejich lupiče. Doufám jen, že vaši přátelé neprozradí, že už se s nimi znám.“

„Snad budou opatrnější. Liang S‘ jim ostatně řekl, že se k nám nesmějí znát.“

„Nechte se tedy klidně odnést domů, ze všeho nejdříve se je po-kutím uchránit před možným násilím. Získáme-li čas, bude vyhráno a snad je zachráníme.“

Červenomodrý Metuzalém uznal, že se musí podvolit. Nasedli do nosítek a vrátili se do podprefektova domu, tchung-č‘ se odebral zpátky do chrámu.

Hudebníci i dav zvědavců u brány mu uctivě uvolnili cestu. Uklidnilo ho, že vrata svatyně jsou dosud zamčená. To bylo dobré znamení: lidé venku patrně ještě nevěděli, co se tam stalo. Pro jistotu se zeptal těch, co stáli nejbliže:

„Proč je brána zavřená? Nesmí se dovnitř?“

Hluboko se uklonili a jeden z nich pokorně vysvětlil:

„Vaše Velkomyslnost necht’ ráci vědět, že přišli vznešení cizí bohové. Nechtějí zřejmě pustit naše uloupená božstva na jejich místa, slyšeli jsme totiž velký hluk a křik — a nezněl zrovna moc přátel-sky.“

Tchung-č‘ chvíli naslouchal; poznal silný hlas mladého úřed-níka. Zabušil na bránu, pak znovu — teprve potom se zevnitř ozvalo:

„Šuej — kdo je?“

„Ta kuan Čou tchung-č‘!“

Brána se otevřela, ale hned za ním zase zabouchla. Bleskurychle obhlédl situaci: zajatci, drženi houfem policistů, stáli před mladým mandarínem, který je přísným hlasem vyslýchal.

Protože tchung-č‘ zastával vyšší úřad než všichni přítomní, mandaríni se mu uctivě poklonili a mladý s‘-jü ustoupil, aby mu pře-nechal své místo.

Sotva kapitán Turnerstick spatřil vznešeného hostitele, pošeptal svým spoluzajatcům:

„Díky bohu! Podprefekt je tu. Ale pozor! Musíme se tvářit, že ho neznáme.“

Tchung-č‘ nedal ani pohledem najevo, že ví o všem, co se při-hodilo, a překvapeně se zeptal:

„Proč je chrám na zámek? Co se tu děje? Slyšel jsem, že prý nás navštívili cizí bohové.“

„Vydávali se za ně,“ odpověděl mladý mandarín, „a zpočátku jsme jim bláhově uvěřili. Avšak Vaše Důstojnost záhy pozná, že to jsou podvodníci.“

A podrobně mu vypověděl celou záležitost. Podprefekt Čou po-zorně poslouchal, pak se přísně podíval na zajatce a řekl:

„Tihle lidé tedy předstírali, že jsou svatí lámové a přitom hovoří jazykem Che-lanů? Nezmýlil se můj horlivý mladý kolega?“

„Ne, pane. Přicházím s Holanďany velmi často služebně do sty-ku a ledacos jsem si zapamatoval z jejich barbarské řeči. A tenhle cizinec zaslouží dvojnásobný trest, neboť si proti právu přivlastnil i pien-c‘.“

„Nerozumím.“

Mladý mandarín stáhl Turnerstickovi klobouk i s copem, zamá-val tou falešnou ozdobou a řekl:

„Jsou tyto vlasy jeho? Nechal si oholit hlavu, jak se na syna Ne-beské říše sluší a patří, zvlášť je-li hodnostář? Nikoli, nosí tuto hanbu vlasatosti jako barbar a na ní cop, který mu nevyrostl z hlavy. Není to tedy ani úředník, ani Číňan, natož láma a božská bytost, která by měla právo posadit se tady v chrámu mezi zbožňováníhodné.“

„Kdovíjaký slib ho vedl, že se takhle přestrojil a opatřil si faleš-ný pien-c‘,“ poznamenal tchung-č‘ diplomatically.

„Možná že je to přece jen láma.“

Turnersticka strašně rozzuřilo, jak ten mladík zachází s jeho vzácným copem.

„U všech platejsů, co vlastně chce ten cucák? Co má pořád s tou mou parukou? A co to v jednom kuse mele?“ zeptal se Liang S‘a; Číňan mu to rychle polohlasem vysvětlil a kapitán hromoval dál: „Aby ho čert spral! To mu mám vysvětlovat, že to je moje hlava a že si s ní můžu dělat, co já chci? Ten cop stál dva dolary, rozumíte, mo-je dva dolary, a nedovolím, aby mi s ním mával jak s oslím ocasem!“ Skočil k mandarínovi, vyrval mu dvoudolarový cop a zařval:

„Dáš tong sem! Tong jeng můj majeteng, nesahej ming na tong. Můžung nosit, co chcing — falešné copyng stejně jakong falešné očing, jak se ming zlíbing! No, koukej, ty zelenej rejnok! Cong to-mung říkáš? Nechceš ming dát takyng to svojeng kukadlong?“

Vtlačil si palec do koutku oka, vytlačil si je z oční jamky, vzal skleněnou bulvu mezi dva prsty, příšerně se zašklebil a strčil ji mladému mandarínovi rovnou pod nos.

Všichni v hrůze couvli. Oba strážníci ho okamžitě pustili a zděšeně uskočili.

„No tak?“ chechtal se Turnerstick. „Kdo tong cheng zkusit po mně?“

Nikdo z nich něco takového dosud neviděl. Stáli tu dočista oněmělí strachy a jako u vyjevení. Představený chrámu se vzpamato-val první a vykřikl:

„Tchien, ti, žen — ó nebesa, ó země, ó lidé! Miao jie, miao jie“ — zázrak, zázrak! On si může vypůjčit své vlastní oko! Hotový zá-zrak!“

„Šen-miao mu, šen-miao mu — zázračné oči, zázračné oči!“ při-dali se vyděšeně ostatní.

„Tcha suo šen-mo — co to říkáš?“ ptal se neméně vylekaný mladý mandarín.

Liang S' byl dosti dlouho u pana Steina, aby se dověděl ledacos o mravech, životě a vynálezech Evropanů; věděl i o tom, že se v těch dalekých zemích vyrábějí a používají rozličné umělé údy i skleněné oči, k nerozeznání od pravých. A tak, aby využil všeobecného úleku, klidně odpovídal:

„Chce zřejmě dokázat, že je skutečný svatý láma. To, co udělal se svým okem, chce teď udělat nám všem. Dokáže nám vytrhnout nosy z obličejů a vytáhnout údy z těl. Ptá se, kdo je ochoten dát se přesvědčit o jeho zázračné moci.“

„Wo pu, wo pu — já ne, já ne!“ ozývalo se kolem a vyjevení mnichové i mandaríni couvli ještě dál od rozrušeného Turnersticka.

„Nikdo? Žádný strach! Každý úd, který svatý láma vytrhne, vsadí zase zpátky,“ pokračoval Liang S' a zašeptal německy kapitá-novi:

„Nasadte si zase oko zpět a číňte... a dělejte, jako byste chtěl tao-čengovi vytrhnouti nohu.“

Turnerstick si zase vsadil bulvu do oční jamky, přiskočil k před-stavenému chrámu, shýbl se a popadl ho za nohu.

Tao-čeng vyděšeně uskočil: „Co chce? Co chce udělat?“

„Hodlá Vaši Svatosti dokázat, že dovede vše, co říkám. Chystá se vám vytrhnout obě nohy z kloubů.“

Tao-čeng se vtiskl do nejvzdálenějšího kouta za sochy bohů a zoufale bědoval:

„Pu, pu! Wo pu jao, wo pu keng, wo jao t'iao — ne, ne! Nechci, nepřeji si to, budu křičet!“

Ani chung-č' nevěděl, co říci na takový div; nedovedl si to jak-sepatří vysvětlit, byl však přesvědčen, že o nějakém zázraku nemůže být řeč. Leč hrůza, jež všechny zachvátila, přišla mu docela vhod.

„Řekni mu,“ požádal Liang S'a, „že nemáme v úmyslu zkoušet ty jeho zázraky. A že mu věříme, neboť nás o tom přesvědčil na sobě samém.“

Liang S' na kapitána kývl, aby prozatím přestal se svým hrůzy-plným představením, a naprosto vážně vysvětloval zaraženému pod-prefektovi:

„Tao-čeng měl štěstí, že před ním uprchl. Zdejší kněží a úředníci nezacházeli se svatým lámou příliš uctivě. Za trest chtěl tao-čengovi nasadit nohy obráceně: levou místo pravé a patami dopředu.“

„Pu, pu — ne, ne!“ vykřikl představený chrámu z kouta svatyně. „Wo pu jao, wo pu jao — nechci, nechci to!“

Tchung-č' se obrátil s vážnou tváří k mladému doktorovi a správci věznic a pravil s jemnou výčitkou:

„Můj mladý přítel postupoval zřejmě poněkud unáhleně. Byl už někdy v Tibetu?“

„Nikoli, nejvznešenější pane,“ odpověděl mladý mandarín stís-něným hlasem.

„Nebo viděl již někdy v životě alespoň skutečného svatého lá-mu?“

„Zatím ne.“

„Snad tedy zná svaté zákony, podle nichž lámové žijí, a učení, kterým se řídí?“

„Nečetl jsem dosud tyto knihy, vznešený učiteli. Avšak Vaše slavná a osvícená Moudrost necht' laskavě nahlédne, že mi nezbylo než považovat tyto cizí bytosti za barbarské Holanďany, když jeden z nich hovořil řečí Che-lanů.“

„To se dá ovšem snadno vysvětlit. Zatímco seděl zahlobán na svém místě a hroužil se do hlubin všehomíra, jeho duch spěchal ci-zími zeměmi a slyšel jazyk Che-lanů; a právě v okamžiku, kdy jste jeho ducha přinutili, aby se vrátil, měl ještě v uších i v ústech tu cizí řeč. Avšak i kdybychom nakrásně připustili, že oba tito úctyhodní jsou vskutku Holanďané, rád bych se svého mladšího bratra zeptal, má-li právo je vyslýchat? Může mi to můj kolega říci?“

Mladý mandarín mlčel, zahanbeně hleděl k zemi a v rozpácích si potahoval dlouhý cop.

„Jste sice ještě mlád, ale jako úředník a t'in-s' musíte přece přes-ně znát hranice různých pravomocí. Každý Che-lan je pro nás i-žen — cizí muž a doufám, že víte, do čí úřední moci patří cizinci?“

„Do pravomoci Vaší Znamenitosti.“

„Proč jste tedy pro mne okamžitě neposlal, zejména když se jednalo o tak mimořádný případ?“ zeptal se důrazně podprefekt.

Tón jeho hlasu se velmi přiosťlil, ve svatyni teď panovalo ticho nehlubších rozpaků. S'-jü tu stál jako spráskaný pes a ani ostatní mandaríni se neodvažovali zdvihnout zrak. Mladík se nicméně po-koušel nějak ospravedlnit:

„Právě když Vaše Vznešenost vstoupila, byl jsem rozhodnut vy-slat k vám posla a požádat Vaši Moudrost, aby se ráčila obtěžovat sem k nám. Nejprve však jsem chtěl cizince vyslechnout, abych mohl zodpovědět otázky Vaší Uvážlivosti.“

„Nicméně jste na ně vztáhli ruku — a to se věru nemělo stát. Cožpak jste zapomněl, že nemáme právo potrestat žádného cizince? Prohřeší-li se některý proti zákonům naší říše, je třeba ho předat k potrestání vyslanci jeho země. A i když jsou tito cizinci jenom Che-lanové, budou si na vás stěžovat u zástupce svého panovníka a ztratí-te nejen své úřední postavení s'-jüa, ale možná i důstojnost doktorské hodnosti. Ze zvláštního ohledu k vašemu mládí jsem však ochoten požádat tyto pány, aby od podobné stížnosti milosrdně upustili, a doufám, že se k nim od této chvíle budete chovat šetrně a s náležitou zdvořilostí. Musí totiž prozatím zůstat pod vaším dozorem.“

A když se na něho mladý mandarín tázavě podíval, shovívavým tónem pokračoval:

„Můj mladší kolega považoval zřejmě vinu těch vznešených pá-nů za větší, než ve skutečnosti je. Jsou-li to opravdu svatí lámové, pak jsou zcela bez viny, neboť jejich svatost je opravňuje usednout na místo bohů v kterémkoli chrámu; a jsou-li to Holanďané, i potom je jejich provinění směšně nepatrné, jelikož nemohou vědět, že to, co učinili, je u nás zločinem a přísně se trestá. Osobně a s největší důkladností přezkoumám tento případ a do té doby vám tyto vážené cizince svěřuji. Dejte jim ve věznici dobré obydlí a postarejte se o vše, co si budou přát. Nesmíme s nimi ještě před výrokem spravedlnosti jednat jako s viníky. Zavolejte nosítka pro ně i pro tohoto mladého muže, který se osvědčil jako tlumočník a kterého budeme potřebovat i nadále, protože nerozumíme jejich podivné řeči. To vše učinite potají, aby je neobtěžoval dav venku před chrámem. Sám půjdu napřed a počkám v sing-pchu — úřadu pro tresty, abych se přesvědčil, zda budou dobře zaopatřeni a nebudou-li mít důvody si na nás v ničem stěžovat. Splňte, co jsem vám nařídil.“

Potom, provázen hlubokými poklonami všech přítomných, důstojně odešel.

Turnerstick pořád ještě těžil z bázlivé úcty, které si vydobyl svým smělým kouskem. Ani jeden z policistů se ho neodvážil chopit a postavit k ostatním dvěma zajatcům. Také představený chrámu se dosud krčil v koutě za sochami. Až za hodnou chvíli se ozval a vyděšeně pokukoval po hrůzyplném cizinci:

„Tak slyšeli jste, co přikázal vznešený tchung-č‘? Odvedte je, pošlete pro nosítka, mohou odejít zadní uličkou, aby je nikdo neviděl. Jen ať už jsou pryč!“

Hlavně Turnersticka aby měl z očí! Dát si vytrhnout a nasadit nohy obráceně, to se mu zdálo tím největším neštěstím, jaké by ho mohlo v životě potrefit.

Mladý mandarín přistoupil zatím k naší trojici, poklonil se a zdvořile pravil:

„Nejvznešenější pánové jistě slyšeli, co ráčil poručit ctihodný tchung-č‘ Čou. Prokažte mi tu velkou laskavost a následujte mne.“

„U všech ančoviček, co zase chce ten rejnok?“ zeptal se kapitán. „Chystá se nás patrně odvést do vězení.“

„Do vězení? U všech kambal, ani mě nenapadne! Jestli se chce dát zavřít on — pánbůh s ním, ale já za mříže nepůjdu. Co vy na to, mihnheer?“

„Neen, ik ook niet — ne, já taky ne, umřívám hladem, musím se najedovat.“

„To budete zajisté moci,“ ujišťoval ho Liang S‘, „ve vězení vám nebude zle, dostanete pohodlné ce... pohodlné jizby a dobrou stravu.“

„Opravdově?“

„Zajisté. Tchung-č‘ Čou přikázal, aby se o nás dobře postarali. Odpor by byl zby... by byl marný. Jen když se podrobíme, můžeme uniknout. Pan Metuzalém nás jistě nenechá v té... v téhle kaši.“

„Tak dobrá,“ souhlasil nakonec kapitán. „Ale nejdřív ještě dro-bátka postraším to jejich vyjukané kněžské kápo. Kouka na mne jako nasydlý králík na ledního medvěda. Musí mít jaksepatří nahnáno. Jak se řekne v tom vašem nesrozumitelném nářečí: Dej mi svoje oko?“

„Wo jao ning jen,“ napověděl mu Liang S‘.

„Hm, kapánek složité, ale snad si to tu chvíli budu pamatovat.“

Nepozorovaně se připlížil k tao-čengovi, vyňal si oko, rychle si ho vložil zase zpátky, napřáhl obě ruce a houkl na nebožáka, chvějí-cího se strachy:

„Wo jao ning jen!“

„Wo ti jen! Tchien-na — moje oči! Ď nebesa! Tiou ming — pomoc!“ vykřikl tao-čeng a prchl ze svatyně.

A tak kapitán Turnerstick opustil bitevní pole jako vítěz. Teprve potom šel za svými druhy k nosítkám, v kterých je odnesli do vězení.

KAPITOLA TRINÁCTÁ

Svatí za mřížemi

Podprefekt Čou skutečně zařídil, že naše zajatce ubytovali v po-hodlných místnostech pro vysoké státní vězně, a mladému s'-juovi důrazně přikázal, aby jim poskytl vybranou stravu a vše, co si budou přát. Dodal ještě, že dnes je sice zaneprázdněn, ale zítra že určitě přijde a s vysokými úředníky vyšetří stav i původ zajatců; do té doby mají být pečlivě střeženi a nesmí jim být zkriven ani vlas.

„Nespustím je z očí, Vaše Vznešenosti,“ ujišťoval ho mladý mandarín. „Můžete se spolehnout, nestane se mi to, co mému zástup-ci, který včera nechal uprchnout trojici svatokrádežníků, usvědčenou z loupeže posvátných božstev, a teď za to sám pyká ve zdejší věze-ní.“

„Ničema! Zaslouží si ten trest. Taková nedbalost!“ pravil tchung-č‘ přísně.

„Tvrdí však, že je zcela bez viny. Nemá prý nejmenší tušení, jak mohli uprchnout. Vyšetřoval jsem dneska ten případ a vím už, jak se dostali na svobodu.“

„Nuže jak?“

„Včera pozdě večer sem strážé kohosi vpustily, vykázal se prý nejvyšším znakem...“

„Musel to tedy být nějaký vysoký úředník!“ vpadl mu do řeči tchung-č‘.

„Nebo podvodník!“ doplnil bezohledně horlivý správce kan-tonských věznic. „Osvobodil vězně — a to by řádný služebník Syna nebes nikdy neučinil.“

„Podvodník? Vyloučeno! Nejvyšší znak může mít jen vysoce postavený hodnostář.“

„Snad máte pravdu, Vznešenosti. Ovšem je také možné, že znak byl falešný, večer se to dá jen těžko rozeznat. Můj zástupce se na onoho neznámého neodvážil dohlížet, proč také podezírat toho, kdo se řádně prokáže — a prosím, nakonec jsem zjistil, že to byl právě on, kdo odvedl vězně oběma bránami docela bez překážky.“

„Pak jsou přece jen vinny strážé.“

„Ujišťuji vás znovu, že mně se to nestane. Prohlédl bych si nej-vyšší znak pečlivě a se vši důkladností. Opatrnosti nikdy nezbyvá — zvláště u takových vězňů, jako jsou ti, které jsem právě přivedl.“

Podprefekt mu s vážnou tváří popřál, aby toto předsevzetí zdár-ně vyplnil, a odebral se domů, kde ho už netrpělivě očekával ustara-ný Metuzalém.

„Nemějte obavy, vyslyšet je budou teprve zítra dopoledne,“ uklidňoval tchung-č' studenta, „a do té doby máme času dost, aby-chom něco vymysleli.“

„Ovšem, přemýšlet musíme také,“ souhlasil student, „ale hlavně a především jednat! Kdo povede výslech?“

„Já a sün-fu — nejvyšší úředník města a guvernér celé provin-cie.“

„Hrome! Pak jsou ztraceni. Cožpak ten uvěří, že jsou to lámo-vé?“

„Jistěže ne. Byl v Tibetu i v zemi Mongolů a velmi často se tady stýká s cizinci. Bezpochyby okamžitě pozná, koho má před sebou.“

„Nesmíme tedy výslech dopustit! Naši přátelé musí být už zítra ráno na svobodě. Nezbyvá než dostat je z vězení již dneska v noci.“

Podprefekt se zamyslel a klidně řekl:

„Nejlepší, co vám mohu poradit, je čekat, jak se celá záležitost vyvine. Stát se jim nemůže nic, tak jako tak je musí vydat zástupci vaší země.“

„Ale co do té doby? Jak s nimi budou zacházet! A trestu se stej-ně nevyhnou.“

„Nebude to tak zlé, ovšem vaše další cesta — nevím, nevím. A pak: kdo mi zaručí, že do toho při vši opatrnosti nezapletou nakonec i mne?“

„Máte pravdu, nemohu bohužel nepřiznat, že ti dva podivíni jsou skutečně neopatrní.“

„Nejen neopatrní, ale i svévolní a lehkomyšní až běda, navzdo-ry všemu nebezpečí. Měl jste vidět toho Tu-er-ning-š'-ti-kua, jak si vyloupil oči!“

„Snad jenom jedno, proboha, ne?“

„Nu ano, prosím, ale stačilo i to. A ke všemu se pak ještě žene tao-čengovi po noze, že prý mu ji vytrhne a nasadí zpátky patou do-předu. Řekněte, kdo jiný by se toho odvážil v tak beznadějně situa-ci?“

„Doopravdy trestuhodná nerozvážnost!“ přisvědčil Metuzalém, ale v duchu se musel smát, třebaže situace nevypadala nikterak váb-ně. „Musíme je osvobodit, už kvůli vám. — Mohu počítat s vaší po-mocí?“

„Hm. Chápejte mne, jsem úředník...“

„Jste dokonce tchung-č' — a přece jste minulé noci pustil na svobodu ty tři zloděje.“

„Proto právě to nemohu učinit den nato podruhé — a stejným způsobem. Nemyslete, ten mladý s'-jü je přes svůj nevysoký věk velice svědomitý úředník, a ujišťuji vás, že se nedá jen tak lehko oklamat.“

„A přesto se o to musíme pokusit!“

„Odvážíte-li se toho, vydáte se do velikého nebezpečí. Bránit vám v tom ovšem nemohu — a také nebudu: dokázete mlčet a ne-prozradíte mne, to vím. Ale nežádejte na mně, abych se toho osobně účastnil. Udělejte, co je třeba, ale tak, abych zůstal mimo jakékoli podezření. Půjdu teď do své pracovny a všechno rozvážím. Přemýš-lejte také. Jen to bych vám rád řekl už teď: dokud nenastane noc, neopovažujte se pranic podniknout. Myslím to vážně. A do té doby určitě na něco přijdeme.“

I Červenomodrý Metuzalém odešel do svého pokoje; neklidně chodil sem a tam, nebyl s to se řádně soustředit. V prostorné místnos-ti mu bylo těsno a dusno, zašel si proto do zahrady — a zastihl tam Gottfrieda s Richardem, jak rozvažují přesně o témže, čím se trápil i on. Usadili se do stinného loubí a společně promýšleli nejvhodnější plán.

„Nejde jen o Turnersticka a o Aardappelenbosche,“ uvažoval nahlas Metuzalém. „Těm dvěma starým bláznům nebude takováhle zkušenost vůbec na škodu; upřímně řečeno: vrchovatě si ji zaslouží za takovou pitomost. Horší je, že se s nimi do téhle bryndy dostal i Liang S'.“

„Počkat, nikdo přece neví, že patří k nim,“ namítl pohotově Ri-chard.

„Zatím ne, ale jistě na to přijdou. Až je zítra přivedou před sün-fua, pak budou všechny výmluvy marné, to vím už teď. Tomu nic nenamluví.“

„Řek bychom ouplně to samý, jak povídal ten falář, dyž slyšel druhého, jak říká po mši: Víte mísa jest,“ přikývl Gottfried. „Nejlep-čí, dybysem je moh vyslechnout vosobně já. Muj rozsudek by nej-spiš dopad: Každému řáckejch pár slov na citlivý místo vzadu, a pak ať běžej, kam je srce táhne. Panenko šmat'havá, taková konina — hrát si v tejdlecn bláznivej sedminebeskej říši na pámbičky! To se snad vážně eště nevylihlo v žádnéj makovnici. Čert vi, kde se to v nich vzalo!“

„V tom má prsty určitě Turnerstick, mijnheer k tomu nejspíš při-šel jako slepý k houslím. Vsadím se, že nemají ani zdání, co si na-drobili a jak to všechno může dopadnout. Kdyby se jich nebyl Liang S' tak statečně ujal — a nevrátit se tchung-č' zpátky do chrámu, dav by je na místě roztrhal. A až zítra vyjde najevo, že k nim chudák Li-ang S' přece jenom patří, má to spočítané. Je to Čňan — a Čňana z toho nevyseká žádný konzul ani velvyslanec. Ten to schytá za všec-ky. Rozumíte, už proto je musíme osvobodit.“

„Ať to stojí, co to stojí, jak povídal ten flašinetář, dyž si přišel koupit za šesták varhany. Snad na něco k sakru přídem, copak máme kebuly už dočista vyšahany?“

„Nejjednodušší by asi bylo,“ prohodil zamyšleně Metuzalém, „kdyby... Ne, to nejde... Náš milý podprefekt Čou by sice mohl le-dacos, ale žádat ho o tuhle věc by byla přece jen troufalost. Riskovat kvůli nám, ba vlastně kvůli dvěma lehkovážným fanfarónům všech-no: úřad, hodnost, majetek i život — ne, to věru nelze.“

„Leda že bysme to publi my, dyž se tomu copatému ouřadovi nechce strkat hlavu do voprátky,“ poznamenal Gottfried, jako kdyby četl Metuzalémovy myšlenky. „Teda — to s tou voprátkou samo sebou ne, tej mám po krk eště dřívějce, než ji cejtím na krku, ale že bysme si třeba jako vozkoušeli zahrát na vosvoboditele sami.“

„Kdo?“ zeptal se udiveně Metuzalém.

„No kdo jinej než vy a tudlenc moje maličkost, my už přece máme v podobnejch radovánkách ňáke zkušenosti, nebo né? Vostatni panctvo na nás počká někde za bukem a potom zdrhnem ve společ-nom nerozlučnom bratrství.“

„Hm, ani to nepůjde, milý zlatý,“ mnul si Červenomodrý Me-tuzalém modročervený nos. „Toho zázračného Sezama, tu minci, která spolehlivě otevírá brány vězení, tu nám tchung-č‘ sotva půjčí. A pak: kde tak honem seženeme mandarínský šat, nosítka — a po-třebujem nejmiň šestery — dvanáct nosičů... Copak tu cizinec najde tolik spolehlivých, a hlavně mlčenlivých lidí, kteří, až je zasvětime do tohohle riskantního plánu, nepoběží horempádem k sing-kuanovi anebo rovnou k mladému s‘-jüovi a vturánu mu nevyklopí, co se chystá?“

„To teda doopravdy nevim. Ale jinač to mám tudlenc sesu-miřovany do nejposlednějšího ždibku,“ poklepal si Gottfried na čelo. „Já sem vo kapánek tenčí než náš velevezácej pohostitel, tadydle pan Metuzalém zaseje vo pár coulu širši, a tak nám myslim jeho kalderó-ba padne jako ulitá. To už bysem si bez velkého šumotu dovolil vob-starat, dyby náhodou pan šmajdarýn nemráčil vyhovět naši nejucti-vější prosbě. A s tym zázračným zlat’ákem, s tim to sfouknu jakbys-met.“

„Gottfriede, Gottfriede, to už jsi dočista zapomněl na sedmé při-kázání?“

„Abysem pravdu řek, pro tendletenc vokamžik se mi zdá, že ňá-ko jo. Dyž de vo krk, to se holt člověk může těžko řídit nachlup podle katejchyzmu.“

Červenomodrý Metuzalém uzavřel debatu tím, že nejdřív musí počkat, s čím přijde tchung-č‘; tahle nová nepříjemnost mu jistě také nedá klidně spát a dozajista i on hledá nejschůdnější východisko, jak z toho ven.

Avšak uběhl zbytek odpoledne, nastal večer — a podprefekt se ani neukázal. Když zasedli v domě k večeři, dozvěděl se student od sdílného sluhy, že jejich hostitele navštívil urozený che-po Jang a že právě sedí s pánem domu u večerní rýže.

„Cože? Che-po Jang? Kdy přišel?“

„Před půlhodinou, vznešený milostpane.“

Půlhodinka, to je v Číně právě naše hodina — byl tu tedy poříč-ní inspektor už pěkně dlouho! Večeři si s podprefektem, hostům se ani neukáže — doopravdy zvláštní jednání. A když nakonec uslyšeli kroky a hlasy, míjející dveře do jídelny, a když jim sluha oznámil, že návštěva je pryč, vrtala už studentovi hlavou vážná pochybnost.

„Namouduši, divný vděk! Podprefektovi řekne, že nás zítra nebo možná ještě dneska navštíví, že nás chce vidět a pozdravit a kdesi cosi — a pak klidně zmizí jako duch, ani se neukáže. Co si o tom máme myslet?“

„Járku, na tom nejni ani žejdlík záhadnosti. Domáknul se, co se stalo, a vzal štanopede nohy na ramena. Vytáhnout ho z bryndy, na to sme mu byli dobry, jenže tejkon, dyž sine v tom po ušadla my, de vod toho raci na dvě mejele dál. Takovej už je holt světa běh a vděč-nost znešeneho panctva.“

Vtom se otevřely dveře a do jídelny vešel tchung-č‘; se všemi se srdečně pozdravil a s úsměvem jim sdělil, že tu byl právě ctihodný che-po Jang a že zrovna před chvílíkou odešel. Metuzaléma to pře-kvapilo; věru nečekal, že se o té trapné záležitosti pan podprefekt zmíní.

„A to se na nás nepřišel ani podívat?“ zeptal se proto naschvál.

„Velice se těšil, že vás uvidí. Vzpomněl si však náhle na něja-kou neodkladnou záležitost, a tak musel nakvap odejít; snažně mne prosil, abych ho u vás omluvil, byl by se s vámi skutečně rád setkal.“

„Jaképak omluvy! Nehodláme přece zdržovat vážené úředníky od státnických starostí.“

Podprefektovou tvář se mihl jemný úsměv: velmi dobře pocho-pil, jak to Metuzalém míní, nedal však na sobě nic znát. V dobré mí-ře přisedl ke stolu, požádal o dýmku, šikmooký sluha mu zažehl dlouhou porcelánovou faječku a na pánův pokyn neslyšně odešel, aby chránil vznešenou společnost před sebemenším vyrušením.

Metuzalém byl přesvědčen, že teď se konečně tchung-č‘ rozho-voří o tom, zda mluvil se zadrženými a vymyslel-li nějaký šikovný plán. Zklamal se však; podprefekt Čou začal znovu, jako by se ne-chumelilo, o poříčním inspektoru Jangovi:

„Snad je vám známo, že ctihodný che-po Jang má na starosti zdejší přístav a všechny řeky kraje. Bez jeho souhlasu nesmí přistát nebo odplout ani jedna loď. Právě před chvílí si vzpomněl, že kapitán jistě čchien-t’iao žádal o vyplutí — džunka má být zítra ráno už dale-ko odtud. Proto ten náhlý spěch, aby dohonil, co zmeškal.“

Čchien-t’iao znamená doslova: stonožka. Tak se totiž říká leh-kým válečným džunkám, plujícím zejména po řekách a kanálech vnitrozemí. Kromě plachet jsou poháněny množstvím dlouhých ve-sel; jejich rychlý pohyb po obou bocích dodává lodici skutečně vze-zření běžící stonožky.

„Viděli jste už vůbec někdy, pánové, takovou čchien-t’iao?“ optal se podprefekt Čou, jako kdyby právě to — nějaká kocábka, která má dneska v noci odplout po řece bůhvíkam ke všem čertům — bylo tím nejdůležitějším námětem k dnešnímu rozhovoru. „Ne-li, pak byste se jistě podivili, v jak neuvěřitelně krátkém čase dokáže překo-nat i sebevětší vzdálenosti.“

„Dobře, dobře, to je nepochybně zajímavé, ale teď bychom snad měli přece jenom mluvit o docela jiných věcech!“ neudržel se už Metuzalém.

„Ó prosím, jak si můj velevážený přítel přeje, přesto se však di-vím, že si nechcete trochu pohovořit o tomto pozoruhodném plavidle. Má odplout o druhé hodině s půlnoci, ale může vyrazit třeba i dřív.“

„Tááák?“ protáhl student ironicky; ani za mák ho totiž nezajímal odjezd jakési veslice, měl plnou hlavu jiných starostí.

„Musí vyplout ještě v noci, aby dopravila cuo-caa — výběřčího daní do Čching-jüanu. Víte, kde leží to město? Vysoko na řece Pej-t’iang směrem na Šao-kuan.“

Teprve teď zbystřil Červenomodrý Metuzalém pozornost; vždyť to bylo přímo na cestě, kudy měli naměřeno dál. Proč se vlastně pod-prefekt zmínil právě o tomhle tom městě? Že by snad měl přece jen nějaký důvod mluvit o stonožce?

„Ta loď,“ pokračoval tchung-č‘ a potměšile pomrkvával malič-kými očky, „je nejrychlejší, jakou znám. Vyrazí-li dneska za čchou š‘, bude pozitří před polednem daleko na Pej-t’iang u Jin-te — a k tomu by jiná potřebovala dobře dva dny.“

Ted' už bylo nad slunce jasné, že o tom všem nemluví tak do-podrobna pro nic za nic. Měla to být rada, kterou jim chtěl dát? A nechtěl ji snad jako vysoký úředník vyslovit přímo, ale pouze naznačit? Nejspíš ano, a tak se Metuzalém stejně zdaleka a jen jakoby mi-mochodem zeptal:

„Zajímavé. A bere taková válečná džunka na palubu také cestu-jící?“

Podprefekt na studenta takřka neznatelně, leč přesto pochvalně mrkl a živě odpověděl:

„Ale ano, ovšem, proč ne, pokud mají pro kapitána doporučení.“

„Cizince také?“

„Každého, kdo má řádný doporučující list. Nebo ještě lépe: kdo je předem — dejme tomu poříčním inspektorem nebo jiným vyso-kým hodnostářem — ústně ohlášen. Pán nejvyššího kuanu, jaký jsem včera vystavil třeba já vám, nepotřebuje ovšem ani to. Byl-li však přesto ještě doporučen, ať již listem, nebo osobně, Pak může na lodi-ci vládnout doslova jako její majitel a pán.“

„Nevím, nevím, to by si asi kapitán nedal příliš dlouho líbit.“

„Ach, co znamená takový kapitán na říční džunce! Nic, zhora nic. Jistě je vám známo, že u nás vlastně nemáme žádné námořnictvo. A pokud existují námořní kapitáni, pak skutečně jen podle jména. Voják musí sloužit stejně na souši jako na vodě, jak se nadřizným právě zamane. A tak pozemní důstojníci velí na džunkách a námořní rozkazují pozemním vojskům — a přitom nerozumějí ani tomu, ani onomu. Pochopte — jsem Číňan a pyšním se tím, znám však všechny naše nedostatky a příliš dobře vím, proč jsme každou válku, kterou jsme kdy vedli s cizinci, krutě prohráli i proč se tak muselo stát. Ka-pitánem této stonožky je obyčejný pa-cung — seržant, a toho asi vo-jáci sotva poslouchají. Vlastní vedení lodi připadá stejně jako na ob-chodních džunkách zkušenému čchuan-čangovi.“

„A co cuo-ca, ten tam nemá právo rozkazovat?“

„Výběrčí daní? Tihle nicotní lidé vystupují sice vždy a všude pánovitě jako kdovíjak vysocí úředníci, moc však mají jedině nad liknavými poplatníky, nad nikým jiným ne. Na kdekoho řvou, ale hned se zase plazí v prachu, sotvaže je někdo trochu hlasitěji okřik-ne.“

„Pak ale musí být plavba s takovými lidmi víc než zajímavá!“

„Dozajista. Možná že k ní budete mít brzo příležitost. Zmínil jste se přece, že míříte vzhůru po Pej-t'iangu?“

„Chceme tím směřem. Rád bych se však zeptal: vy račte znát kapitána oné stonožky?“

„Ano, ctihodný che-po Jang mi řekl, kdo to je.“

„A výběrčího daní?“

„Dokonce osobně. Bezvýznamný malý človíček — myslí si ovšem, že je hotový obr co do rozumu a moci. Kromě dlužníků se mu však každý vysměje. Na té stonožce je, abych pravdu řekl, také nějaké zboží, které bych si rád vyzvedl.“

„Vyzvedl? A kdy?“

„Snad někdy po půlnoci.“

„Proč tak pozdě? To jsou už přece všechny ulice a brány zavře-né.“

Ctihodný podprefekt Čou jen znovu lstivě zamžikal šikmými víčky:

„Protože... nu, vám to mohu směle svěřit: protože to je zboží, o kterém se nesmí nikdo dovědět.“

„A budou moci nosiči volně po ulicích? Otevrou jim všude jen tak beze všeho brány?“

„Zcela určitě. Povede je totiž někdo, kdo má nejvyšší pas Syna nebes.“

„Takový člověk že s nimi půjde?“

„Ó nikoli, nepoběží přece pěšky, ponesou ho v jedné nosit-kách. Také náklad bude samozřejmě v nosidlech, aby ho náhodou nezahledly strážé.“

Ted' už tedy Metuzalém chápal vše. Zejména když tchung-č' pokračoval:

„Šestero nosítek a jedna dvojítá na náklad — to snad postačí. Na stonožku dopraví zavazadla a nějaké zbraně a z lodi přinesou pár kusů šatstva. Pevně doufám, že se ten tajný obchůdek podaří.“

Tak takhle to tedy bylo: podprefekt jim zřejmě hodlal zapůjčit oděv, aby se mohli převléknout a v přestrojení osvobodit zajatce, pak je měli spolehliví služebníci všechny společně i s jejich zavazadly a celou výzbrojí dopravit na loď a vypůjčené šaty přinést zase zpátky. Naplno to však tchung-č' nevyslovil a těžko asi vysloví, opatrnost byla právem na místě.

„Ale nepoznají hlídky nosítka a nosiče?“ vyzvídal student dál. „Naprostě ne. Budou samozřejmě oblečeni jako prostí kuliové a no-sítka ponesou také obyčejná. Jen jednou se cestou zastaví, aby si od-dechli, pán nejvyššího kuanu jistě nejlíp určí, kde se to má stát. Nosi-čům jsem ostatně dal přesné pokyny, není to daleko odtud.“

„Těch šatů bude dost?“

„Jen dva oděvy vysokých úředníků. Chce se jít můj vzácný dob-rodinec podívat?“

„Velice rád.“

Tchung-č' zavedl Červenomodrého Metuzaléma do místnosti právě vedle studentova pokoje; visely tam dva kompletní obleky včetně čapek s patřičnými knoflíky a pávímí pery — odznaky vysoké císařské milosti a uznání. Nechybělo nic. Podprefekt sáhl do rukávů, vytáhl dvě zlaté mince, ukázal je studentovi a pečlivě je zase uložil zpátky do přichystaných oděvů. Přitom s úsměvem poznamenal:

„Abyste rozuměl: tyto šaty a mince jsou pro mé dva dobré přáte-le. Chtějí si jednou zkusit, jaké to je, být na chvíli vysokým čínským úředníkem. Je to samozřejmě jenom pouhý žert, všechno zase řádně vrátí, zejména za nejvyšší znaky jsem osobně zodpovědný.“

„A kdy se ti vaši přátelé budou moci přestrojit?“

„Těsně před odchodem. Vlastní šaty si vezmou do nosítek a pak se převléknou.“

Všechno tedy bylo připraveno do poslední maličkosti, jako kdy-by byl tchung-č' tajně vyslechl Gottfriedovy záměry a plány. Ted' šlo jenom o to, dostat všechny tři zajatce šťastně z věznice a do nosítek — k tomu ovšem podprefekt už

příspěť nemohl. Přesto však udělal víc než dost. Sotva se vrátili do jídelny, zavedl rozhovor na zajatce a popsal při té příležitosti tak zevrubně a dopodrobna vězení, že se tam teď Metuzalém mohl vyznat jako v rodném domě.

Něco málo před půlnocí se tchung-č' omluvil; musí prý ještě leccos zařídit a pak už bude netrpělivě čekat na slíbené zboží z lodi-ce. Rozloučil se bez zbytečných řečí, jako by se loučil jen pro tuto noc, ve dveřích se ale přece jenom znovu obrátil a dojatě řekl:

„I lu pching an — šťastnou cestu!“

Od této chvíle ho už nespatřili.

Červenomodrý Metuzalém pak zavedl oba své druhy do pokoje vedle svého; sotva Gottfried spatřil mandarínské oblečení, spráskl ruce jako na divadle:

„Hrom do flašky, blesk do šuntu! Ten pan šluskvámperfekt je snad ševědoucnej, nejrači bysem mu zahrál pod vokynkem fagotovou serenandu, dyby nebylo tak nakvalt. Todlencto je velevážně jak v tej poháce — šecky přání vyplněny. Akorát že na copany pozapomněl.“

„Představ si, i na to myslel; opatřil nám čapky s kapucemi. Při-pravil to dokonale, všechna čest! Ted' se ještě půjdu poohlédnout, jak je v domě, jestli všechno spí a kde čekají nosítka.“

V poschodí svítila jediná lampa, dole v chodbě mezi předním vchodem a vraty do zahrady druhá, jinak panovala všude tma; hlavní dveře byly na zámek, zadní dokořán. Hned za nimi, na prostorném dvoře před zahradou, spatřil Metuzalém nosidla. Jeden z nosičů se okamžitě zvedl, hluboce se uklonil a zašeptal:

„Kdy rozkáže Vaše Vznešenost, abychom vyrazili?“

„Víte, koho máte odnést a kam?“

„Vznešené pány do přístavu na loď.“

„Přímó?“

„Nikoli, ctihodný milostpane, s jednou zastávkou. Dva vznešení milostpaní vystoupí a mladý milostpán zůstane sedět. Pak se oba vznešení páni vrátí s třemi ctihodnými zpátky, nastoupí a my je do-neseme k řece.“

„Rozkazy máš přesné. Jenom jestli také víš, kde bude zastáv-ka?“

„Poblíž věznice jsou otevřeny dveře u jednoho domu, ve dvoře budeme čekat.“

„Čí je to dům?“

„Oddaného služebníka našeho mocného milostpána.“

„Dobrá. Za chvíli se dáme na cestu. Buďte připraveni!“ nařídil jim Červenomodrý Metuzalém, vrátil se do svého pokoje a zahrnul Gottfrieda z Bouillonu záplavou příkazů, rad a pokynů. Když koneč-ně skončil tu nekonečnou litanii, poškrabal se sluha za ušima a zazu-bil se:

„Šecko je to přenášamny, vo to nic, ale tejkon jen esli to výde. I dyž třeba nejde vo hlavu, vo krk jo, jak povídalo to jisty Veličentvo, dyž si kleklo ke špalku. Ále co, šak se ukáže, že kdo se vodváže, ten něco dokáže. Hodíme se teda do pucu a pustíme se do nového žer-tovného dobrodružství. Legranda musí bejt, dyby čert na kobyle jez-dil.“

Převlékli se do čínských hábitů, Richard zatím snesl do nosítek věci všech tří uvězněných, popadli zavazadla, Cupido dostal svou tornu a sešli na dvůr. V domě vládlo hluboké ticho, nikde ani človíč-ka. Průvod klusem vyrazil.

Ulice byla ponořena do tmy, jen vpředu, kde ji od další dělila brána se spuštěnou mříží, blikal lampión; pod ním stála ozbrojená stráž.

„Šuej — kdo je?“ zeptal se strážný, když nosiči s Metuzalémem v prvních nosítkách zastavili u mříže.

Student předložil svůj pas, strážný si posvítíl na složité znaky, ale sotva spatřil prvních pár a velkou pečeť na konci, otevřel bránu dokořán a beze slova se vrhl na zem. První překážka byla šťastně za nimi.

Prošli ještě bránami čtyř ulic, pak nosiči náhle odbočili do vrat jakéhosi domu, vběhli na dvůr a zůstali stát. Metuzalém, Gottfried a Richard vystoupili. Kolem byla černá tma a ticho.

„Chtěl bych tam jít s vámi, strýčku,“ zašeptal gymnasista. „Mám... mám o vás strach. Co bych si počal, kdyby zavřeli i vás?“

„Co? Klidně by ses nechal zanést zpátky. Náš pan podprefekt by se určitě neudržel smíchy. Ale nic se neboj, to se nestane. Máme prá-vo vstoupit do vězení v každý denní čas i v noci, nikdo nám nesmí zkřivit ani vlas. A až budem v base, uvidíme co a jak. Nu, a kdyby to snad nešlo vůbec, odejdeme s nepořízenou — a konec. Zkusili by-chom to jinak. Hlavu vzhůru, hrdino! Za čtvrt hodinky jsme tu.“

Červenomodrý Metuzalém s Gottfriedem vyšli opatrně na ulici. I tam vládla černočerná temnota, jen v rozlehlém domě za zdí přímo proti nim bledounce blikala okna, potažená naolejovaným papírem.

„To bude věznice!“ rozhodl student. „Podle podprefektova popi-su to jinde nemůže být. Nu což: s chuti do toho a půl je hotovo! A jak jsem řekl: mluvit budu já, ty se svou čínštinou radši jen čínsky mlč.“

„Copang vo tong, tong snad svedung, jen aby sem přítom ne-kokoktal.“

Přeběhli na druhou stranu a zastavili se před bránou ve vysoká silné zdi. U vrat visel gong. Metuzalém do něho zlehka udeřil.

„Šuej na-er — kdo tam?“ zeptal se kdosi.

„Liang wej t'ün-c' — dva úředníci,“ odpověděl Červenomodrý Metuzalém řízně.

Zevnitř bylo slyšet vrznout závoru, pak se brána pootevřela, vy-kouklo kopí, za ním ruka s lucernou a nakonec hlava vojáka.

„Lao jie pu neng t'in laj — vznešení milostpaní nemohou vstou-pit,“ řekl uctivě.

Oba noční návštěvníci mu ukázali zlaté mince; okamžitě ustou-pil, beze slova je pustil dál a uklonil se před nimi až k zemi.

Z podrobného popisu, jak jim ho vštípil tchung-č', dobře věděli, kam teď. Přeběhli nádvoří a octli se před vraty vlastního vězení. Jed-nopatrová budova se táhla na obě strany a ztrácela se ve tmě. I tady museli dát znamení úderem

gongu. Stejná ceremonie, stejné poklony — a stáli v dlouhé úzké předsíni, osvětlené dvěma lampióny. Napravo i vlevo vedly dvojce dveře. Metuzalém zaklepal na ta doleva a obřad s ukláněním se opakoval potřetí. Teď byli konečně v chodbě, odkud vedly četné nízké vchody do cel pro vznešené vězně. Vtom padla do tmy ostrá zář a v jasném obdélníku dveří dokořán se objevila tmavá, nehybná silueta mužské postavy: byl to mladý mandarin. Počkal, až oba noční hosté vejdou do pruhu světla, nedůvěřivě si je prohlédl, nepatrně se uklonil a řekl:

„Tün-c' s' šuej — kdo ráčíte být?“ Beze slova mu ukázali nej-vyšší znak.

Znovu se zdrženlivě uklonil a zavedl je do malé místnosti, kde byl jen stůl, křeslo a nízké lehátko; na stole hořely dvě lojové svíce, pod nimi ležela otevřená kniha. Mladý s'-jü se sklonil ke světlu, pečlivě a do všech podrobností si prohlédl obě zlaté mince, uklonil se o poznání hlouběji a mnohem uctivěji pravil: „Čemu mohu děkovat za vzácnou návštěvu svých starších bratrů?“

Stále to však nebyla ona zdvořilost, kterou Metuzalém očekával; odpověděl proto nevlídně a zostra:

„Jste s'-jü tohoto domu?“

„Ano, a nejen tohoto, nýbrž všech v Kuang-čou-fu.“

„Jsou zde v tuto dobu ještě jiní úředníci?“

„Jsme sami, pane.“

„Byli sem dnes dopraveni dva svatí lámové se svým tlumočníkem?“

„Nikoli, pane. Nejsou totiž těmi, za které se podvodně vydávají. Jeden z nich je Holanďan, druhý Němec; jen třetí je Číňan.“

„Jak to ví náš mladší bratr?“

„Přesvědčil jsem se o tom. Povolal jsem ze Ša-mienů tlumočníka a ten mi dal potřebné vysvětlení.“

„Mluvil s nimi?“

„Ovšemže nikoli. V takovém případě by se jistě nebyli prozradili. Naslouchal nepozorován za dveřmi a slyšel každé jejich slovo.“

„Ti tři jsou zde?“ ukázal Červenomodrý Metuzalém na zavřené dveře vedle stolu.

S'-jü přikývl.

„Pak tedy otevřte! Přeji si s nimi promluvit.“

Mladý mandarin neuposlechl; místo toho si Metuzaléma znovu pozorně prohlédl a pravil:

„Toto přání nemohu splnit, Vznešenosti.“

„Přání? Nejde o žádné přání, je to můj rozkaz. Příkazuji vám to!“

„Pak musím odepřít. Nemohu žádost Vaší Vznešenosti považovat za rozkaz, neznám vás.“

„Náš oděv i naše odznaky vám snad sdostatek jasně dosvědčují, že patříme do páté hodnostní třídy, kdežto vy sám jenom do sedmé. Se vším důrazem proto vyžaduji náležitou poslušnost, Již jste nám povinován.“

Mladý muž nejevil kupodivu nejmenší známky strachu. Hleděl Červenomodrému Metuzalémovi pevně do očí a stejně pevně také odpověděl:

„Budu vás poslušen od toho okamžiku, kdy mi dokážete, že od-znaky své hodnosti nosíte právem. Do té doby budu plnit příkazy, jež vyplývají z mého úřadu.“

„Cože? Vy pochybujete o našich hodnostech?“

„Nepochybují, ale také jim nevěřím. Včera ve stejnou dobu byl úředník s právě takovým modrým knoflíkem — a odvedl tři vězně. Nic podobného se mně nesmí stát!“

Červenomodrý Metuzalém by byl tomu statečnému a poctivému mladíkovi nejraději stiskl ruku, třebaš mu teď jeho neoblomnost ne-byla zrovna vhod. Vytáhl tedy ze širokého rukávu svůj kuan, ukázal ho z dálky mladému mandarinovi, aby dobře viděl pečeť nadpisy, nemohl si ho však dopodrobna přečíst a nepoznal, že (jde o pas ci-zinců, a hrozivě se zeptal:

„Znáte tu pečeť?“

„Ó ano, je to znamení Syna nebes,“ odpověděl vážně mladík ne-vrhl se sice na zem, ale přece jen poklekl. „Vidím, že přede anou stojí mimořádný vyslanec Nejvyššího Majestátu — a skláním se před Vaší Vznešeností.“

„Vstaňte a otevřte vězení!“

Teď teprve mandarin uposlechl. Váhavě a zjevně nerad. V očích se mu zračila špatně utajená nevole se stopou neblahé předtuchy a s příchutí smutku. Metuzalém nahlédl do místnosti: nebyla to ani v nejmenším pověstná čínská kobka; poskytovala sdostatek místa pro tři osoby a byla vybavena stolem, třemi sedadly a stejným počtem slušných lůžek; svítlna ozařovala zbytky zcela nevěžeňské večere. Zajatci stáli vyčkávavě uprostřed společné cely; slyšeli zřejmě, co se za dveřmi hovořilo, a Červenomodrého Metuzaléma poznali Po hla-se. Když ho teď spatřili na vlastní oči, užasli nad tou podivnou: jeho pívň břich sice snaživě zakryly široké záhyby svrchního roucha, avšak hustý tmavý plnovous působil jako pěst na oko a velký, sytě vybarvený nos by byl nevymyslel ani nejsmělejší karikaturista; ještě komičtější vyhlížel však Gottfried z Bouillonu: širokánský čínský кроj na něm visel jako na dlouhatánském bidle a vyholená rozbrázděná tvář hleděla zpod mandarínské čapky jako nezdařený žert.

Ani jeden ze zajatců však nedal najevo, že je poznává; nicméně mihnheer se už začal usmívat a i Turnerstickovi to kolem koutků po-dezřele zacukalo.

„Ticho!“ okřikl je Metuzalém. „Zdá se, že je vám do smíchu, schovejte si to, až budete z téhle bryndy venku, radím vám dobře. Teď rychle do jeho místnosti! Jestli vás nepustí po dobrém, použije-me násilí a probijeme se ven.“

Přitom vběhl do mandarinovy jizby a skočil ke dveřím na chod-bu, tři zadržení vyběhli z cely za ním. Všecko se udalo ráz naráz, a než se překvapený s'-jü vzpamatoval, stál už vedle Gottfrieda, za sebou tři vězně, a před Metuzalémem, kryjícím jediný východ ven.

„Co to znamená! Proč jste je pustil až sem?“ zeptal se zaraženě, když si uvědomil celou svízlel nově situace.

„Proč? Ale na to je přece docela jednoduchá odpověď, velevá-žený příteli: protože je hodlám odvést, jestli dovolíte,“ vysvětlil mu student přívětivě.

„Vaše Vznešenost jistě pochopí, že to za žádnou cenu nepřipus-tím.“

„Cože? Odpíráte poslušnost mně, pánu nejvyššího pasu Syna nebes?“

„Odpírám! A odepřu ji každému, ať má sebevyšší hodnost a se-bevyšší pas. Tyto zločince mi svěřil sám ctihodný tchung-č‘ a jen jemu je opět odevzdám. Zavolám stráž!“

Přistoupil ke dveřím, kde visel gong. Červenomodrý Metuzalém ho rázně odstrčil. A tu se ten nebojácný mladý muž hrdě napřiml a srdnatě zvolal:

„Teď tedy konečně vím, na čem jsem. Nejste žádný úředník, jste jejich spřeženec a hovoříte jejich řečí. Chcete je osvobodit!“

„Uhádl jste, příteli, hádanka ostatně nebyla těžká, v téhle situaci by ji rozlouskl i docela obyčejný kuli bez doktorských titulů. Ano, hodlám si je odvést, a pokud se nemýlím, žádnou mocí nám v tom nemůžete zabránit.“

„Mýlíte se. Zavolám o pomoc a přijde stráž.“

„Snad ten jeden voják z chodby? Ostatní vás stejně neuslyší. A domníváte-li se, že máme strach z jeho ubohého kopí — posuďte sám!“

Při těchto slovech vytasil dva revolvery a natáhl kohoutky; Gottfried učinil s nejvážnější tváří přesně totéž, co jeho pán. Mladý mandarín zbledl. Měl také proč: i kdyby přispěchala celá noční stráž, proti čtyřem bubínkovým revolverům by byla zhora bezmocná. A kromě toho: falešný mandarín s plnovousem vlastnil pas, jemuž se každý voják až po generála musí podrobit. Nebylo už pochyb, že prohrál a že zajatci z vězení přece jen uniknou.

Jestliže se však Červenomodrý Metuzalém domníval, že teď se mladý mandarín pokoří, velmi, velmi se zmýlil. S‘-jü nasadil stateč-nou, ba odhodlanou tvář a pravil:

„Dobrá, pane, připravil jste se znamenitě. Nahlížím, že jsem při-liš sláb, než abych mohl zabránit vašim záměrům. Proveďte, co jste si předsevzal. Ale pomyslel jste i na osud, který mne stihne, uskuteč-níte-li svůj úmysl?“

Znělo to tak důtklivě, tak vážně a smutně, že se Metuzalém neu-bránil dojetí:

„Vím, že nevyváznete zcela beztrestně, trest však jistě nebude příliš tvrdý. Udělí vám důtku, víc snad ne.“

„Mýlíte se. Včera uprchli tři zločinci a postiženy úředník sedí teď na jejich místě. Přesně totéž potká i mne — a přiznám se, že mi brání má čest, abych to připustil. Jakmile odejdete, musím se zbavit života, a věru nemyslím, že vašemu svědomí bude lhostejno, stanete-li se vrahem úředníka, dbalého svých povinností a své cti.“

Bylo vidět, že vše, co říká, myslí naprosto vážně. A stejně vážně také pokračoval:

„Úřad, který zastávám, o tolik předstihl můj věk, že mi tisíce úředníků závidí. Dosáhl jsem ho vážným úsilím a do tohoto okamž-ku jsem byl přesvědčen, že mám cestu otevřenou k ještě vyšším hod-nostem a k ještě větší přízni vrchnosti. Žádná z těch nadějí se však nesplní, budu-li muset zítra ohlásit, že moji věžňové v noci uprchli. Vsadí mne do vězení a upadnu mezi nejbídnější bez jakékoli naděje získat někdy znovu sebemenší postavení hodné člověka. Pak ale ra-ději smrt než takovéhle vyhlídky! Ano, máte kuan, kterému se musí podřídit i nejvyšší úředník; ale nikdo, rozumíte, nikdo se ještě proto nesmí odchýlit od svých Povinností. Přineste mi rozkaz, jemuž se budu nucen bezpodmínečně podrobit, a já milerád propustím ty tři muže a klidně vyčkám všech dalších následků.“

„To nemohu, nemám písemný rozkaz,“ přiznal otevřeně Červe-nomodrý Metuzalém.

„Pak tedy učiňte, co si budete moci zodpovědět před svým svě-domím. Ustupuji násilí, opakuji však znovu, že brána, kterou odvede-te své tři přátele, otevře se zítra ráno jen mě mrtvole.“

„Myslete na příbuzné,“ domlouval mu student, „způsobil byste jim ten nejhlubší žal.“

„Nečestnost je horší než smrt,“ prohlásil pevně mladý manda-rín. „A pak — nemám příbuzné, nevím nic o své rodině. Nevím ani, žijí-li dosud, ani kde jsou. Jediné oko nezapláče nad mým osudem.“

Rodinné svazky patří v Číně mezi nejposvátnější věci člověka; uctívání rodičů a předků tvoří důležitý předmět kultu a platí za veliké neštěstí, nemá-li Číňan koho uctívat. Mandarínova slova neznamena-la tedy jen nanejvyšší upřímné vyznání, ale dokázala ještě víc zaútočit na Metuzalémovy city.

I Gottfried z Bouillonu vyrozuměl, oč jde. Pohlédl na svého pá-na a tiše poznamenal:

„Náko mě to jářku vzalo u srce. Mysli to nejspíš vopravdu do-vopravdy. Esli nemáme ten rozkaz, co furt chce, voprubujete to třeba s tím vzácným škuánem vod pana žebráckého pána krále.“

„To přece není úřední dokument, co mu to bude platné. I kdyby poslechl, stejně to odpyká.“

„Ale helejte se, dyk to jen prubnem, nic vás to nestojí, na-schválně, co to udělá.“

„Tak tedy dobrá, proč ne. A i když to nevyjde, snad nám to neu-škodí.“

Vytáhl tu podivnou listinu, rozevřel ji, podal ji s‘-jüovi a řekl:

„Prohlédněte si nejdřív tohle. Snad vás alespoň to odvrátí od va-šich neblahých záměrů.“

Mladý mandarín sáhl po kuanu. Sotva přečetl první znaky, vy-třeštil oči a s nepředstíranou úctou zvolal:

„Čchi-wang-kuan! A dokonce ten, který dostávají obzvláště vy-volení! Ů pane, jste-li vznešeným chráněncem samého čchi-wanga, musím se podřídit všem vašim rozkazům!“

„A vaše obavy?“

„Nemám už žádné! Jaké štěstí, že máte čchl-wang-kuan! Běda tomu, kdo by mne hodlal potrestat za můj čin, když jsem ho vykonal na rozkaz chráněnce krále žebráků!“

„Budete však muset stejně dokázat, že tomu tak doopravdy bylo, ne?“

„Ovšemže. Můžete mi ho laskavě ponechat?“

„Jistě pochopíte, že nemám v úmyslu rozloučit se s tak vzácným dokumentem.“

„Snad tedy alespoň víte, kde právě čchi-wang je.“

„Jak bych věděl! Král žebráků přece nemá své pevné a trvalé sídlo.“

„Pravda, je ho však možno kdykoli vyhledat. Pánu tohoto pasu musí dát každý čchi-wangův poddaný přesné zprávy a rady. Kam chcete odvést zajatce?“

„Nahlédnete snad, že vy jste ten poslední, kterému se s tím hod-lám svěřovat.“

„Ó ne, vznešený veliteli, jsem první, jemuž to můžete prozradit. Jdu totiž s vámi. Já sám vyvedu tyto ctihodné pány ze svého vězení.“

„Mohu se na vás spolehnout?“

„Při všem, co je mi svaté! Čchi-wanga je třeba poslechnout. Abych však zachránil svou čest, musím dokázat, že to byl skutečně on, jehož jsem uposlechl. Proto mi nezbývá než ho vyhledat a přinést osvědčení — pak se snad nebudu muset navždy vzdát všech svých nadějí.“

Mluvil sice upřímně a bez vší úskočnosti, Červenomodrý Me-tuzalém se však přece jen nemohl zbavit nedůvěry. Začal se proto vyptávat:

„Chcete-li s námi, musíte počítat s dlouhou nepřítomností. Co bude zatím s vaší věznicí? I se všemi ostatními. A jak se přichystáte na cestu? Pustíme-li vás ven, svoláte strážce. A to nepřipustím! Za žádnou cenu ne!“

„Nemám za zlé Vaší Vznešenosti, že mi nevěří, stačí však, když se laskavě uvolí doprovodit mne do bytu hned tady vedle. Půjdu me-zi vámi a můžete mne třeba i zabít, učiním-li cokoli, co by vzbudilo vaše podezření. Vypravím se hned, o věznicce se snad už někdo posta-rá.“

„Dobrá,“ souhlasil Metuzalém, „ale nejdříve odvedu své tři přá-tele.“

„Kam, smím-li se ptát?“

„Nedaleko odtud čekají naše nosítka.“

„Ó běda, chcete mne opustit?“

„Ani v nejmenším. I já to myslím zcela upřímně. Můj druh tu zůstane s vámi, dokud se nevrátím: budu mít jistotu, že nepodniknete žádnou nepředloženost, a vy zas nebudete mít důvod k obavám, že vás tu chceme ponechat krutému osudu.“

„Ochotně souhlasím s Vaší Vznešeností. Důvěřuji vám víc nežli vy mně.“

Zanechali Gottfrieda na stráži u mladého s'-jüa a stejnou cestou kolem uklánějících se stráží vyšli na ulici, zamířili do protějšího do-mu a ve dvoře nasedli do nosítek; Metuzalém se vrátil do vězení.

Mladý správce věznic stál jako předtím uprostřed místnosti, Gottfried z Bouillonu s revolvery a s tváří Cerbera seděl u dveří.

„To šlo náko hopem,“ oddechl si ulehčeně. „Že by mi tady bylo kór moc do skoku, to teda né. Ale tejkon, dyž ste zaseje zpátky, ou-plně se spolehněte na mou vodvahu.“

Odvedli mandarína do jeho bytu na konci chodby, mladý muž si přichystal šaty, peníze a pár drobností, napsal lístek s potřebnými příkazy pro svého nástupce, položil vzkaz na stůl a naposledy přelétl očima obydlí, které opouštěl na kdovíjak dlouhý čas.

Metuzalém mu oznámil, že ho posadí do dvojitých nosítek, kde mají zavazadla, a znovu ho důrazně varoval, že při sebemenším po-kusu přivolat pomoc nebo upozornit na sebe strážce u bran v ulicích hanebně doplatí na svoji zradu.

„Nejsem lhář, pane,“ ujistil ho vážně mladý s'-jü, „slíbil jsem, že půjdu s vámi, a slovo dodržím. Ostatně — mám u sebe vonné ty-činky a dám vám ochotně slavnostní čchi-š', nestačí-li, že vám ode-vzdávám do zástavy to jediné, co mi nyní zbylo — své neposkvrněné jméno.“

„Jak se vlastně jmenujete?“

„Osobním jménem Jin-tchien.“

„A rodovým?“

„Jie.“

„Jie?“ opakoval překvapeně Červenomodrý Metuzalém. „Je to možné?“

„Proč ne, pane?“

„Protože znám kohosi stejného jména.“

„Žádný div, vznešený veliteli. V celé Číně máme totiž jen asi přes sto příjmení. Jsou proto statisíce lidí, kteří se jmenují stejně.“

„Smím se vás zeptat, odkud pocházíte?“

„Ovšemže, ctihodný dobrodince: ze Seng-che.“

„Ze Seng-che? Neuvěřitelné! Zmínil jste se, že nevíte o osudu svých rodičů, ani kde jsou. Snad vám budu moci podat nějaké vy-světlení. Vyrosl jste v provincii Kuej-čou?“

„Ach ano, pane, Kuej-čou je moje vlast,“ odpověděl překvapeně Číňan. „Proč se ráčíte ptát? Hovoříte o vysvětlení, znáte snad můj původ, mé rodiče a sourozence? Ó mluvte, pane!“

„Povězte mi nejdřív: nejmenoval se váš otec náhodou Jie Tin-li?“

„Ano, ano, pane! Ach, vy ho znáte? Ó nebesa! Ó země! Přišel jste jako můj nepřítel, donutil jste mne, abych jednal v rozporu se svými povinnostmi a proti mému svědomí — a nyní hovoříte o mém drahém otci! Snad to byla vůle bohů, že jsem opustil svůj úřad a od-hodlal se odejít s Vaší Ctihodností.“

Popadl Metuzaléma za ruce a chvěl se vzrušením. Ani student se nemohl ubránit dojetí, když pořád ještě pln překvapení z neuvěřitelné náhody pokračoval:

„Váš otec žije, sice daleko od své vlasti, kam se už nesmí navrá-tit, za velkým mořem, až v Evropě, v mé rodné zemi, ale je živ a zdrav a daří se mu dobře. Právě on to byl, kdo mě požádal, abych zde pátral po jeho ženě a dětech, které musel před časem tak nešťastně opustit.“

„Ó pane, ta zpráva je pro mne hvězdou, jež mi ozářila tmavou noc, a vy jste ten, kdo ji zažehl. Vracíte mi mou čest — deset tisíc let ať na vás svítí slunce radosti! Konečně tedy mohu opět říci, že mám otce! Konečně jsem znovu člověk,

kteřý se nemusí hanbit, kdykoli se ho kdo zeptá na drahé předky a rodinu. Můj otec, můj otec žije! Vím, že se nemůže vrátit sem, ale já přece mohu za ním. Z duše rád opus-tím Čínu a zřeknu se všech svých úřadů i poct, jež mne zde čekají, jen abych mohl být s tím, kterému vděčím za svůj život a za celé své bytí.“

Jak dojemná scéna! Dočista jako z románu či ze stařícké diva-delní hry, kdy jedno oko nezůstane suché, o batistových kapes-níčcích ani nemluvě. Opět ten líbezný dotek konejšivých křídel šťastné náhody, té neocenitelné pomocnice, nepravděpodobné sice, leč překrásné! Co by si bez ní počali ti, kteří na stránkách knih spřá-dají pestré osudy lidí do jímavých arabesek, na hony vzdálených ži-votům bez náhod.

Mladík klesl před studentem na kolena a vzlykal štěstím a rados-tí. Metuzalémovi se dozajista zaleskla slza v oku a Gottfried, ať se šklebil sebevíc, určitě nemohl přemoci upřímné pohnutí. Ještě že zachránil situaci a alespoň kapánek zalomcoval tím všeobecným do-jetím:

„Páni zlaty, a takovému dobrákovi sem málem pšouknul kulku mezi vokukadla! Kams dal voči, kamaráde, taklenc se div nepro-hřešit na synáčkoj pana Jie Ťin-liho! Dycinky lepčí halt než kvalt, jak říkával muj nebožtik prachdědeček, dyž ho chodívali votravovat ne-trpělivý a nevodbytny zvěřitele.“

„Vzchopte se, můj milý!“ napomenul Metuzalém mladého man-darína. „Času je namále.“

„Máte pravdu, ctihodný dobrodince,“ odpověděl Čňan. „Musí-me pryč. Byl bych šel s vámi z donucení, ted' vás však prosím: ved'te mne, kam se vám zlíbí! Jen to mi ještě povězte, víte-li něco o matce a o mých sourozencích.“

„O vašem starším bratrovi už ledacos, o ostatních želbohu dosud ne.“

„Řekněte, kde ho mám hledat?“

„Počkejte hodinku dvě — a dozvíte se vše. Ještě dnes se s ním budete moci pozdravit. Slyšel jsem, že jste byl hned po útěku svého otce uvězněn. Smím se vás zeptat, jakým zázrakem jste unikl?“

„S pomocí otcova přítele, byl tehdy vysokým úředníkem. Na-neštěstí nás uvěznili odděleně, nemohli jsme prchnout všichni pospo-lu. Když otevřel vězeňskou bránu mně, slíbil, že za mnou pošle i matku a sestry. Bratra osvobodil prvního, sdělil mi dokonce místo, kde se sejdeme, ale když jsem tam přišel, byl už bratr tentam. Čekal jsem na jeho návrat stejně marně jako na příchod matky, stejně mar-ně jako na sestry. Nemohl jsem už zůstat v Kuej-čou, pátrali po mně, hledali mne, uprchl jsem tedy do provincie Kuang-tung, kde bylo alespoň trochu bezpečněji. Bylo mi tehdy teprve čtrnáct let; naštěstí jsem vždycky našel soucitné lidi a později i obětavého ochránce, který si mne oblíbil a vychoval mne jako vlastního syna. Především jsem musím za vše děkovat. Kdyby dnes ještě žil, nebylo by pro mne tak lehké opustit vlast a odjet s vámi někam za moře. Ted' si však pospěšme, nemohu se již dočkat shledání s bratrem!“

Vzal si svůj skrovný majetek a tři mandaríni ruku v ruce opustili se vši důstojností brány věznice. Na tmavém dvoře nasedli mlčky do nosítek a kuliové se dali do klusu. Šťastně dorazili k fece a zůstali stát. Metuzalém s Gottfriedem se znova vyšňořili do svých milova-ných studentských stejnokrojů, vystoupili a vyslechli vůdce nosičů, který jim předal poslední pokyny. Ukázal k tmavému nábřeží a řekl:

„Důstojní milostpaní nechť jdou ještě asi dvě stě kroků stále kupředu, tam najdou čchien-t'iao. Poznají lodici podle tří modrých lampiónů na střední palubě. Čchuan-čang je bude očekávat, ví už o jejich příchodu.“

Červenomodrý Metuzalém ho štědře odměnil, rozdal tučné spopitné i ostatním nosičům a celý průvod vykročil udaným smě-rem. Když došli k nábřeží, spatřili na říční hladině džunku na džunce, všechny s rozžatými svítilnami. Jen na jediné, přímo před nimi, svíti-ly tři modré lampióny těsně u sebe. To tedy byla hledaná stonožka!

Ve světle lampiónů seděli dva muži, třetí se opíral o zábradlí a hleděl ku břehu. Sotva zahlédl příchozí, naklonil se dolů a zavolal:

„Ho-ja, ho-ja! Ni-men jao t'in — ahoj, ahoj! Chcete k nám?“

„Š' — ano!“ odpověděl Metuzalém.

„Šang-laj — pojd'te nahoru!“

Spustil bambusové schůdky a sedm cestujících vystoupilo na modře osvětlenou palubu. Všude bylo čisto, bohatě vyřezávané zá-bradlí a důmyslné ozdoby na nástavbách zářily čerstvým lakem, ani rohožová plachta, svinutá zatím pečlivě pod stěžněm, nezažila zřej-mě dosud příliš bouří. Už na první pohled dělala džunka svému kapi-tánu všecku čest.

Červenomodrý Metuzalém se bystře rozhlédl, zamířil k čchuan--čangovi, zdvořile ho pozdravil a řekl:

„Vidím, že jste nás už očekával. Posílá nás, jak patrně víte, cti-hodný che-po Jang. Jsme doufám na správné lodi?“

Neradi bychom se zmýlili.“

„Vznešení příznivci, o jejichž znamenitosti a věhlasu jsem slyšel již mnoho slov, jsou od tohoto okamžiku nejvyššími pány a veliteli mé nehodné stonožky a všech nás na její palubě,“ odpověděl s hlu-bokou poklonou čchuan-čang.

„Dostal jsem rozkaz, abych Vaším Vznešenostem sdělil, že mám dát ctěným milostpánům k službám svou ubohou loď pro plavbu na celém toku řeky. Pokorně vás ujišť-u-ji, že se budu řídit pouze podle vašich vele-moudrých rozkazů.“

To bylo víc, než Metuzalém vůbec očekával. Jeden z mužů sedí-cích pod stožárem ted' vstal, přišel blíž, uklonil se a uctivě řekl:

„Jsem pa-cung na této lodici a poníženě prosím Vaši Urozenost, aby mi laskavě sdělila ctihodná jména — rád bych vás představil vznešenému cuo-caovi.“

Tak tohle byl tedy ten seržant a velitel lodi, jeden z těch prosla-vených námořních vojevůdců, kteří vědí o moři nejvš to, že je slané, a to ještě jen z doslechu! A ten druhý výtečník, co zůstal pyšně sedět, byl zřejmě výběrčí daní a velkohubý zbabělec, jak o něm tvrdil chung-č' Čou.

Červenomodrý Metuzalém se rozhodl ukázat pro jistotu oběma hned z kraje, zač je toho loket, a že nemá valné chuti se jim v čemko-li sebemň přizpůsobovat anebo trpět jejich pánovitě móresy; vystrčil proto hrozivě své junácké břicho a rázně odpověděl:

„Jaká neslýchaná drzost! Nás chcete představovat tomu nicot-nému červu? Zbláznil jste se či co? Kdo z nás je víc —

on, anebo já?“

„Já, samozřejmě že já, kdo se o tom odvažuje pochybovat?“ za-ječel vztekle výběřčí daní a dotčeně vyskočil. „Víte vy vůbec, kdo já jsem? Velevážený cuo-ca, postrach dlužníků celého kraje. Kdo se to opovazuje tvrdit, že je víc? Kdo si tak troufá?“

Okamžitě k nim přihopkal, rozdurděně se rozkročil a hrdě na-přiml před mohutným Metuzalémem svou malou vyschlou postavič-ku. Měl na sobě oděv vznešeného čínského úředníka, přestože mu na čapce seděla jen prachobyčejná pozlacená kulička, odznak nejnižší hodnostní třídy. Zato však, snad aby alespoň něčím vzbudil patřičný dojem, opásal se zprava i zleva dvěma mohutnými šavlemi a při kaž-dém slově jimi sveřepě zařinčel. Brada mu sice nenarosila, o to delší byl jeho cop: sahal mu téměř na paty a zřejmě ho musel stát pořád-nou dávku falešných vlasů a pravých stříbrňáků, aby mu dodal jakés takés úcty a úřední moudrosti.

Tu k němu přistoupil Jin-tchien, podíval se na něj jako tygr na králíka a ostře ho okřikl:

„Raději mlč a nepřivolávaj na sebe pomstu a hněv! Co jsi proti nám? Nicotný komár, kterého můžeme prstem rozmáčknot! Nevi-díš, kdo jsem a jaký knoflík nosím? Jsi tak nepatrný, že na něj ani nedohlédneš. A tento urozený hodnostář, k němuž ses obrátil svým drzým štěkotem, ti pouze z nekonečné shovívavosti neukáže svůj modrý drahokam, na nějž má právo jeho důstojnost. Nebo snad chceš, aby ti poníženě předložil svůj kuan Syna nebes? Zmlkni, trou-falče, a padni na kolena!“

Vturánu se výběřčí scvrkl, jako by ho přimáčkla neviditelná si-ce, ale jaksepatří pádná pěst. Skutečně poklekl, sklonil se před Čer-venomodrým Metuzalémem až k zemi a patolízalsky žadonil:

„Milost a odpuštění, osvícený veliteli, netušil jsem ve své zasle-penosti a pýše, jak vysoké hodnosti znamením je váš neznámý kroj. Jsem nejnepatrnější z vašich otroků a povždy ochoten splnit kdejaký váš rozkaz.“

Metuzalém si ho ani nevšiml, nechal ho klečet a přivětivě se ob-rátil na čchuan-čanga s prosbou, aby dal příkaz k vyplutí. Vše bylo ostatně už dávno přichystáno: kotva ležela na palubě a džunku pojilo teď s pevninou jen jedno jediné úvazné lano. Odvázali je a loď za hlasitého mlaskání vesel, za hrozivého skřípění paluby a drnění lan bleskurychle vyrazila na volnou hladinu. Lodníci vytáhli plachtu a příznivý vítr natočil příd' přesně proti proudu vzhůru po řece. Zanedlouho zmizela už našim přátelům z očí poslední světla kantonského přístavu.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Čtyřnohá excelence

Pa-cung zmizel a už se neukázal, velkohubý výběřčí jako by se vypařil, o plavbu i o cestující se od té chvíle staral pouze sympatický čchuan-čang. Zavedl hosty do nádherně zařízených kajut, určených obvykle pro vojenské mandaríny, kteří čas od času používali džunky ke služebním cestám, požádal je, aby si v klidu uložili věci, a uctivě se Metuzaléma zeptal, budou-li si přát pojíst v kajutách, anebo na palubě. Noc byla vlahá, dal tedy přednost palubě.

Když Metuzalém oznámil ostatním, že je chce čchuan-čang uctít večerí, první se zaradoval vypasený Holand'an:

„Dat is goed, ik heb honger — to je znamenité, mám už hlad! Musám se konečně pořádně najedit, umřívám slabostíou. Vy ne, mij-nheer Turnerstick?“

„Taky, taky, jíst musí člověk v dobách dobrých i zlých — a po všech těch štrapácích, co mám za sebou, není nad vydatné posilnění.“

„Hrom do žejdlíku, teda esli vy ste s tim měl náke štrapáce, tak at' sem Cejzar i s Brumtusem dohromady! Vodechnout si v nóbl kreminále — dyk ste si to ani nezasloužil,“ vyjel na něj Gottfried z Bouillonu.

„Jak to nezasloužil?“ bránil se kapitán.

„No a snad jo? Račte mi teda sdělit to sladké tajemství, kdo spiskal celou tu velelostudu, no? Koho to někde svrbělo, že se musel vyštafírovat dyrechtyvně na posvátny sedědidlo těch pupkatejch sva-tejch?“

„Co si to dovolujete, vy... vy rytíři smutné postavy! Mne — a svrbět! To je hotová urážka majestátu!“

„Japa by né! Ten uražený malejstát bysem vám přál vidět! Hlavně dyž ste vostopéro mydlil do těch šikmovokeych čertu a voni do vás. Esli vám vlezou eště jednou takovydlenc hloupý roupy na mozejček, mužem tady rovnou sbalit nádobičko a dát si vobracáka.“

Než se překvapený Turnerstick vzpamatoval, ozval se Metuza-lém:

„Gottfried má svatou pravdu, kapitáne! Přivedli jste sebe i nás do velikých nesnází a jen zázrakem jsme z toho vyvázli. Nikdy, ro-zumíte, nikdy se už nesmí opakovat takováhle nebezpečná hra! Chystal jsem se vám tady číst jaksepatří ostré levity, ale protože to máme šťastně za sebou a protože nám vaše dobrodružství přineslo i jednu nemálo radostnou událost — nebudu se k tomu vracet.“

„Radostnou událost? Prosím vás, jakou?“ zajímal se kapitán, jen aby co nejrychleji a pěkně nenápadně převedl hovor na jinou kolej.

„Seznámení s mužem, který bude zajímat především asi tuhle Liang S' a.“

„Mne?“ trhl sebou Čňan. „Kdo to jest?“

„Náš přehorlivý mandarin, jak ho tu račte vidět v celé jeho krá-se. Nejenže se valnou měrou zasloužil o vaše vysvobození, ale do-konce se rozhodl — dávejte dobrý pozor: že s námi pojede do Ně-mecka.“

„Do Německa?“ opakoval Liang S' a nechápavě hleděl hned na usmávajícího se Metuzaléma, hned zas na mladého mandarína. „Proč právě do Německa?“

„Má tam, zdá se, nějaké veledůležité řízení, jak se mi svěril. Ze-ptejte se ho sám,“ pokynul student, „ale nejdřív ze všeho at' vám řek-ne, jak se jmenuje.“

Mladý mandarin nerozuměl, co si povídají; tušil však, že je řeč o něm: všechny oči se totiž upíraly právě na něho. A když odpověděl na Liang S'ovu nesmělou otázku a řekl své jméno, Liang S' o krok couvl, vyřeštil oči a přiškrceným hlasem vykřikl: „Jie Jin-tchien! A já jsem Jie Jin-tung.“

Ted' zase couvl mandarin a zůstal jako přikovaný.

„Jin-tung!“ zašeptal překvapeně. „Ale tak se přece jmenoval můj bratr!“

Několik okamžiků na sebe zkoumavě hleděli — pak k sobě při-skočili a padli si do náručí.

„U všech plejskavic! Co se to děje?“ vyděsil se Turnerstick. „Co je tohle zase za divadlo?“

„Divadlo s dobrým koncem“, vysvětlil vítězoslavně Červenomodrý Metuzalém. „Představte si: vždyť jsou to bratři!

Ctihodný mandarin, správce kantonských věznic a doktor všech věd Jin-tchien je zkrátka a dobře druhý syn našeho Jie Ťin-liho. Náhoda nebo osud, jak chcete, pracuje spolehlivě, náš úkol se daří. Polibek, konec, opo-na!“

Překvapení, radosti a blahopřání nebylo konce. I Gottfried objal oba mladíky a šťastně volal:

„Hrom do vejvrtků a špuntu! Pojte na mou outlocitnou hrud', šťasny synáčekové tej mej milovanéj Čňanyje! Hopla, mijnheer, chytňte je do náruče z druhé strany, ať pocejtěj lásku evropského plemena!“

Tlouštítk, kterého dojala každá hloupost, natož takovéhle šťastné shledání, pokoušel se obejmout hned toho, hned zas onoho, žel mar-ně: na tak velké břicho měl přece jen příliš krátké ručičky. A tak aspoň poskakoval kolem, jedním okem se usmíval, druhým plakal a v jednom kuse volal:

„Tak chod'te, já vás objemuju, ik ben ook gelukkig — já jsem taky šťastný, podejte mi hubičku!“

Slzy jako hrachy se mu kutálely po ducatých tvářích, a dokonce i nos se pilně účastnil té předojemné scény; nakonec klesl mijnheer na sedadlo, vytáhl svůj olbřímí kapesník, utřel si oči a vysmrkal se tak upřímně a od srdce, že to zadunělo jako lodní siréna největšího transoceánského obra.

Vtom kdosi zaklepal, vstoupil čchuan-čang a s mnoha poklona-mi je přeuctivě žádal, aby poctili svou vzácnou přítomností palubu jeho džunky při skrovné večeři.

Pod spoustou lampiónů byl prostřen bohatý stůl. Čchuan-čang poprosil o dovolení zůstat u tabule, aby mohl lépe řídit obsluhu svých vznešených hostů; velitel lodi a výběrčí daní se však neobjevili ani teď.

Na nebi zářily statisíce hvězd, nad obzor pomalu stoupal obrovský kotouč měsíce; noc byla teplá, voňavá, nesmírně ticho rušily jen pravidelné údery vesel a šumění vody pod příd. Večeře sestávala z nejrůznějších plodů moře, jak říkají Italové, ale připravených po čín-ském způsobu a s tak vynalézavou rozmanitostí, že to byla hostina bezesporu hodná skutečných labužníků.

Nikomu z hodujících však nechutnalo víc než vyhladovělému tlouštítkovi; dočista zapomněl na své dojetí, s prvním chutným sous-tem spolkl i slané slzy a z horlivě pracujících úst mu jen tu a tam unikl výkřik nadšení a vrcholného uspokojení. Když dojedl poslední chod, slastně mlskl, pečlivě si utřel ústa, čelo i tučný zátylek, poho-dlně se rozvalil v bambusovém křesle a znalecky prohlásil:

„Goed was dat, buitengewoon goed — dobré to bylo, mimořádně dobré! Budem tady takhle večeřovat na každý den?

A v ráň taky? Už aby bylo snídání!“

Šťastný to muž!

Stonožka zatím plula rychle vpřed. V podpalubí byl prostor pro veslaře, na každém boku sedělo po čtyřiceti mužích, vždy dva u jed-noho vesla; třebaže džunka využívala i příznivého větru, přesto bylo s podivem, jak mohou vydržet tu těžkou práci; veslovali téměř bez přestání celých dvacet čtyři hodin jen při nepatrné hrstce rýže a při pár locích čaje. Propluli už kolem líbezného ostrova, který Čňané nazývají: Lu-t'in a Evropané z Kantonu: Ráj; lodice klouzala po hla-dině jako šíp, vesla stejnoměrně bičovala říční proud.

Lodníci zatím připravili hostům lůžka; věru že si naši cestující potřebovali pořádně oddychnout. Rozešli se po kajutách a za chvíli už oznámilo mijnheerovo bohatýrské chrápání, že se spánek ujal vlá-dy nad lodí. Jen dva kromě veslařů ještě bděli: oba bratři; seděli na lůžku a dychtivě si vykládali své osudy.

Druhý den ráno vstal nejdřív Červenomodrý Metuzalém s Ri-chardem. Vyšli na palubu, čchuan-čang je uctivě přivítal a zavedl je ke stolu, kde už byl připraven ranní čaj. Stonožka v noci zabočila do ústí Pej-t'iangu — Severní řeky, tekoucí takřka jako podle šňůry od severu k jihu.

Až při snídání se konečně objevil neohrožený výběrčí. Měl pů-vodně namířeno do Jin-te a dál, prohlásil však, že musí vystoupit už teď, aby se co nejrychleji dostal do San-šuej. Co bylo pravou příči-nou té náhlé změny jeho cestovního plánu, nebylo nesnadné uhod-nout. A tak stonožka přistála v malém městečku a slovný úředník s hlubokými poklonami opustil loď, kde ho stihla tak fatální a neslý-čaná potupa.

Pokud šlo o pa-cunga, vlastního velitele té válečné džunky, neu-kázal se na palubě po celou plavbu. Čchuan-čang Metuza-lémovi důvěrně a v nestřežené chvíli prozradil, že seržant je vášnivým ku-řákem opia a že obětoval tomuto zhoubnému jedu celé své zdraví i poslední zbytky duševních sil.

Naši přátelé byli skoro celý den venku na palubě a se zájmem zvědavých cestovatelů sledovali krajinu kolem řečiště. Nebyla zpo-čátku nikterak pestrá: rozsáhlá, ničím nerušená rovina, rýžová pole, kam oko dohlédlo, složitá spleť zavodňovacích kanálů, tu a tam na břehu pár stavení nebo vesnice, občas pagoda vzdáleného města.

Teprve později, když se řeka zařizla do údolí a po obou březích strměly vrchy, skýtalo okolí více půvabu. Na svazích hor se objevo-valy osady i jednotlivé domky uprostřed pečlivě obdělávaných políček na každém kousku úrodné půdy. Jen hrady a zříceniny chyběly, aby se naši cestovatelé cítili jako doma někde na Rýně.

V Jin-te se na půl dne zastavili, veslaři už potřebovali vydatnější odpočinek, ale pak zas pluli dál. Večer pátého dne dorazila stonožka do Šao-kuanu na jižním úpatí pohoří Chuang-tchu-ling, v místě, kde se do Pej-t'iangu vlévá řeka Čen-t'iang. Dál už byla řeka nesplavná a výprava se musela chtě nechťe a s lítostí s pohostinnou džunkou roz-loučit.

Když čchuan-čang odmítl jakoukoli odměnu a když je ujistil, že se s ním ctihodný che-po Jang už předem bohatě vyrovnal, rozdal Metuzalém pár set měďáků lodníkům, veslařům a vojákům: byt' do-stal každý vlastně jen směšný pakatel, nečekané spropitné v nich vzbudilo pravou bouři vděčnosti: shlukli se kolem štědrých dárců a děkovali, div se nepřetrhli.

Červenomodrý Metuzalém ze všeho nejdřív zjistil, kdo je nej-vyšším úředníkem města, objednal nosítka a celý průvod

se v obvyklém pořádku vydal do prefektovy rezidence. Město Šao-kuan bylo věrným obrazem Kantonu, jen řeka tu byla menší a okolí hornaté; jinak stejné uličky, stejné domy a krámky, stejný shon a ruch a stejně zvědaví obyvatelé. Nosiči zastavili před fantastickou budovou, ale cestující zůstali v nosítkách. Metuzalém, pán nejvyššího císařského pasu a císařův mi-mořádný vyslanec, nemohl přece vyhledat mandarína první a sám, naprosto by to odporovalo všem předepsaným zvyklostem, etiketě i jeho důstojnosti. Pověřil proto Liang S'a, aby ohlásil příchod vznešeného průvodu a předložil mandarínovi kuan Syna nebes.

Ta-kuan-kuan fungoval znamenitě: sám Č'-fu — prefekt města přišel přivítat vzácného hodnostáře a nabídnout mu svůj dům. Jaký však byl jeho úžas, když jeden po druhém vystupovali hosté z nosítek! Už jenom jeden jediný člověk oblečený jako Metuzalém se mu zdál hotovým divem světa — a takoví byli hned tři, a navíc ještě tloušťka a Turnerstick a obrovský pes. Obočí mu zmizelo až kdesi pod okrajem mandarínské čapky a tahy tváře se daly do nepopsatelného pohybu; být to jen trochu v souladu s povinnou úctou, nejraději by byl asi vykřikl údivem. A stejně zapůsobili nenadálí návštěvníci i na houf služebnictva: stálo poslušně za svým pánem s hlavami skoro až k zemi a v němém údivu pokukovalo po těch prapodivných zjeve-ních z jiné planety.

„Koukám, že na nás zejraj jak falář na belzebuba,“ poznamenal spokojeně Gottfried z Bouillonu. „Nemám vám náhodou ještě na do-ražení podpálit dejmovnici, Vaše Vysokovelevelkodustojnosti? Na-cpaná už je.“

„Správně,“ přikývl Metuzalém. „Je to sice proti zdejším mra-vům, ale aspoň to zvýší dojem a úctu — a o to teď zrovna myslím jde.“

Gottfried zapálil dýmku, student popadl náustek hadice a divoce zadýmal. Teprve když byla velkovýrobná kouře v plném chodu a on sám zahalen do tajemných oblaků voňavého dýmu, důstojně odpově-děl na prefektovu uvítací řeč. Č'-fu se znovu uklonil a pozval vznešené panstvo, aby se laska-vě obtěžovalo do jeho nehodného domu. Cupido náramně dobře po-chopil mandarínovo gesto, vturánu se obrátil a pomalu a sebevědomě kráčel ke dveřím; za ním Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách nohavic a s náustkem vodní dýmky v zubech, v uctivé vzdá-lenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, pak Richard Stein, poté kapitán Frick Turnerstick s ob-rovským vějířem a mijnheer Willem van Aardappelenbosch s mo-hutným slunečníkem a nakonec oba bratři, Liang S' a Jin-tchien.

Mandarína to dočista vyvedlo z míry: kráčet za hosty, v tom mu bránila jeho důstojnost; jít vpředu se psem a vést tak čtyřmohého tvo-ra, to se rovněž neshodovalo s jeho vysokým postavením; a tak se všemožně pokoušel zaujmout místo za zvířetem, ale před Metuzalé-mem. Tu se však bernardýn otočil, vzpřimil se, zavrčel a varovně na něj vycenil mohutný chrup. Č'-fu se vyděsil, uskočil a přece jen se radši zařadil na konec průvodu. Ťápal, klopýtal a pln rozpaků usilov-ně lovil v paměti, jestli se někde v Knihách o mravech a zvycích ne-hovoří o tom, jak se zachovat tváří v tvář urozené psí excelenci.

Přešli rozlehlé nádvoří a stoupali vzhůru širokým schodištěm. Cupido nevěděl, kudy dál, a rozumně zůstal stát. Za ním se zastavili i ostatní. Teď teprv získal slovu-tný prefekt příležitost prodrat se do-předu a ukázal vlevo, kde už ochotný sluha otevřel dveře a vrhl se na zem.

Bernardýn pochopil i tentokrát a ruče záměřil do velké místnosti, zřejmě audienčního sálu, zkušeným zrakem obhlédl situaci, odfrkl — a pohodlně se uložil na první z čalouněných lehátek potažených žlu-tým hedvábím. Metuzalém a ostatní se usadili na zbývajících, jen Gottfried z Bouillonu jako věrné páže zůstal stát se skleněnou baň-kou v levici a s fagotem přes rameno za svým dýmajícím pánem.

Vyděšený, zoufalý a uražený mandarín, na něhož už nezbylo místo, překonal nakonec rozpaky a kysele se otázel, čím může sloužit vznešenému panstvu.

Červenomodrý Metuzalém vypustil mohutný oblak kouře a dů-stojně odpověděl:

„Hodláme pokračovat v cestě přes hranice do provincie Chu-nan. Než vykonáme potřebné přípravy, zůstaneme ve vašem domě. Doufám, že budu moci brzy ohlásit na patřičná místa, jak skvěle jste nás přivítal a s jakou radostí a ochotou nám poskytujete vše, co ná-le-ží.“

S největší pravděpodobností byl spíše opak pravdou — alespoň špatně utajovaná rozmrzelost slovu-tného prefekta města Šao-kuanu tomu nasvědčovala výmluvněji než sebeuctivější záplava slov; přesto se však podlézavě uklonil a nejúlisnější hlasem pravil:

„Moje nicotnost už prohlásila, že dávám cti-hodným hostům sebe i celý svůj dům. Každý rozkaz a jakékoli přání vznešeného panstva budou splněny stejně rychle, jako kdyby vyšly z mých nehodných úst.“

„To také očekávám,“ přikývl milostivě student. „Dozajista jste vyčetl z mého kuanu, že jsem zde cizinec a že jste povinen poskyt-nout nám nejlepší radu a spolehlivá poučení. Ptám se tedy: jak mo-hou muži našich hodností nejprůhodnější cestovat do Chu-nanu?“

„Cti-hodní hosté mají na vybranou mezi jízdou koňmo a nosítky. Obstarám vše potřebné a vyšlu s vámi dobrého a statečného šou-peje — nadporučíka s jeho oddílem. Ti všichni budou vznešené panstvo doprovázet a chránit až za hranice provincie, kde jim zajistí další ozbrojenou ochranu.“

„Vojenský doprovod sice odpovídá našim hodnostem, ovšem — je skutečně nutný?“

„Opatrnosti nikdy nezbyvá a prozíravost patří k chvályhodným ctnostem. Obdržel jsem včera hlášení, že z Kvej-čou vtrhli do pro-vincie Chu-nan prokletí kuej-c'ové — d'ábli, povstalečtí mohamedá-ni, a i když nevěřím, že by se ve své drзости opovážili až k naší hra-nici, přesto považuji za moudřejší podepřít bezpečnost Vašich Zna-menitostí vojskem a zbraněmi.“

„Prosím, jak je vám libo. Zdejší poměry znáte nejlépe vy sám. Za jak dlouho nám budete moci připravit muly a osedlat dobré ko-ně?“

„Třeba okamžitě, chce-li se vznešené panstvo s mnoha předky vydat na cestu už dnes. Také o zásoby potravin se ihned postarám, všechno bude v nejlepším pořádku, cti-hodní pánové se mohou spo-lehnout.“

Z překotného chvatu, s kterým to vysypal, bylo nad slunce jasné, jak mnoho mu záleží, aby byli nezvaní hosté co nejdřív pryč.

„Tolik zas nespěcháme,“ zklamal ho Metuzalém. „Dneska zůstaneme a přespíme zde, ale zítra, brzy ráno, bude-li všechno řádně připraveno, bych se svým doprovodem rád vyrazil na další cestu.“

„Mohu Vaši Osvícenost ujistit, že bude. Hned za svítání dám vznešenému panstvu předvést potřebný počet vybraných jezdeckých koní i spolehlivých nákladních mul. Chtějí nyní ctihodní hosté večeřet společně, nebo si bude přát pojist každý sám ve svém pokoji?“

„Zůstanem pospolu,“ rozhodl student.

„Ukážu tedy vznešenému panstvu jejich komnaty a pak po-prosím ctihodné hosty, aby se shromáždili v mé skromné jídelně. Jen bych se ještě dovolil pozeptat, jaká jídla a nápoje mám dát připravit?“

„To ponecháme zcela vaší libovůli. Žádám jen o písemný soupis všech chodů večeře, abych jej po návratu mohl předložit a tím dokázat, s jakou úctou bylo dbáno nejvyššího pasu Syna nebes v městě Šao-kuanu.“

Tohle byl znamenitý diplomatický tah: Metuzalém tím zajistil celé společnosti nejvybranější a nejbohatší večeři, jakou si mohli přát. Preiekt se uklonil, nesměle se obrátil k pohovce, na níž blaho-bytně odpočíval Cupido, znovu se uklonil a pravil:

„Mám vznešené čtyřnohé excelenci vykázat rovněž zvláštní komnatu?“

„Není třeba,“ odpověděl student vážně, třebas by se byl nejraději na celé kolo rozesmál. „Je to můj přítel a ubytuji se společně s ním.“

„Jaké zvláštní pokrmy a pochoutky si bude vznešenost o čtyřech nohách přát?“

„S tím si nedělejte zbytečnou starost, bude jít s námi u stolu.“

„Soudím však, že je třeba ctihodnému čtvernožci prokazovat kromobyčejnou úctu.“

„Ano, je zvyklý na obzvláštní pozornost a velice špatně snáší, kdykoli se mu jí nedostává.“

„Ó ctihodný veliteli, dozajista bude spokojen, všemožně se po-starám o jeho pohodlí.“

Uctivě se každému včetně bernardýna uklonil a důstojně vyšel ze dveří. Za okamžik vstoupili sluhové a každý odvedl jednoho hosta do jeho pokoje.

Červenomodrý Metuzalém dostal komnatu zařízenou opravdu se vši nádherou; sotva se rozhlédl, někdo zaklepal, vstoupili čtyři sluhové, přivlekli postel, přistavili ji k Metuzalémově a pokorně vysvětlovali:

„Náš vznešený milostpán ji posílá pro vzácného hosta vrtícího ohonem, aby neměl sebemenší důvod k stížnostem na zdejší péči.“

Bylo dojemné, jak se všichni ti dobří lidé úzkostlivě snažili opsat potupná slova: čchüan a kou, znamenající psa, aby snad ne-předloženým výrazem neurazili vznešeného majitele dvou párů chlu-patých tlap a jedné oháňky. Student přijal prefektovu péči jako nej-přirozenější samozřejmost; a proč také ne, když se jeho miláček mů-že jednou pohodlně vyspat v přepychové čínské posteli.

Do večeře byl ještě čas, i sešli se na kus řeči v pokoji u kapitána Turnersticka.

„U všech košovek, tak co, jak se vám tu líbí?“ zeptal se starý mořský vlk.

„Není to špatné,“ usmál se Metuzalém, „jen se mi zdá, že tu nejsme zrovna nejméně vítanými hosty. To však našemu milému hostiteli nemůžeme zazlívat.“

„Jaképak copak! Žijeme si tady na účet čínského císaře — a to se mi namouduší ještě nestalo. Ale abych pravdu řekl, nejvíc ze vše-ho se těším na zítřek. Vášnivě rád totiž jezdím na koni. I ostatní jsou spokojeni, jen tuhle mijnheera to, zdá se, dvakrát nenadchlo.“

Tloušťák si objal, pokud to šlo, své objemné břicho, obrátil malá očka vzhůru, jako by prosil nebesa o smilování, a skomíravým hla-sem prohlásil:

„Jestli se budu muset posednět na koni, vturánu umřím. Já přece vůbec nedovedám jezdit.“

„Pah! To se naučíte.“

„Já? Mijn God, to přece nemyslete vážně. Ještě slítám — a co potom!“

„Prosím vás! Vždyť to je malíčkost: vyhoupnete se do sedla, strčíte nohy do třmenů, pustíte koně do klusu — a hotovo. Aspoň zkusit to musíte.“

„Neen! Neen! Ik dank zeer — ne! Ne! Uctivě děkuju! Já jezdit nebudu, za nic na světě!“ volal vyděšeně a na čele se mu perlil pot jen z toho hrůzného pomýšlení.

„Dobrá, když jinak nedáte, tak pro vás dáme připravit nosítka,“ rozhodl Červenomodrý Metuzalém. „Postavíme dva koně za sebe, připevníme jim k sedlům pořádné tyče s nosidly a ponesete se jako pán.“

„Mijn God, to bude nebezpeční! Ten Vpředu mě může nakopnout a ten vzadu okousnout.“

„Budete přece v nosítkách.“

„Zo — jo tak? To bych snad tedy vyzkoušel. Uvidím, jak to vy-padne.“

Teprve když se ujistil, že ho koně ani nekousnou, ani nekopnou, že bude sedět na pohodlném sedadle jako v bavlnce, teprve pak byl jakžtakž klidný; málo platné — starost o zdraví a o drahocenný život byla pro něho přece jen vždycky na prvním místě.

Vtom přišel sluha a odevzdal každému list jemného papíru ale-spoň půl lokte široký a dva lokte dlouhý s pozvánkou k večeři a slou-žící pak při jídle jako praktický a originální servítek.

V prostorné jídelně je přijal sám prefekt ve slavnostním rouchu a každého obřadně usadil na určené místo, Metuzaléma pochopitelně do čela; kolem stolu bylo přichystáno osm křesel, na osm se však kupodivu neposadil hostitel, jak všichni očekávali: zůstal stát u stěny, aby bedlivě dožíral na osm sluhů, z nichž každý měl za úkol s vybranou pozorností obsluhovat jednoho hosta.

Když se všichni pohodlně rozsadili, rozpačitý č'-fu ukázal na bernardýna a nesměle pravil:

„Čtyřnohý vašnosta nás neráčí poctit svou vzácnou přítomností u skrovné večeře? I pro něho jsem dal přichystat zvláštní křeslo!“

Metuzaléma stálo nemálo úsilí, aby zůstal vážný. Pobídl psa, který okamžitě vyskočil na prázdné sedadlo a důležitě si prohlížel písemné pozvání ležící na stole. To bylo přespříliš, teď už se museli přemáhat všichni do jednoho, zvlášť když si všimli prefekta, který jen v úžasu kroutil hlavou nad tím divem, že čtyřnohý mandarín do-vede ke všemu ještě zřejmě i číst.

Sluhové přinesli první chod, výbornou rybí polévku. Cupido očichal talíř, ale kořeněná tekutina mu nějak nevoněla a znechuceně se odvrátil. Č-ťu zbledl a celý se roztrásl. Stačilo však, aby dal Me-tuzalém prstem znamení — a pes poslušně dojedl do dna.

Stejně to dopadlo i při ostatních chodech. Bernardýn byl vycho- vaný opravdu znamenitě a zvykl si už za ta léta strávit ledacos, co by jiný pes sotva snesl; kdykoli mu něco nejelo, ohlédl se jen na svého pána, a když viděl varovně zdvižený prst, vturánu se poslušně pustil do jídla. Tak snědl celou večeři a služebnictvo ho obsluhovalo se stejnou uctivostí jako kdovíjak vysokého hodnostáře.

Po hostině odevzdal č-ťu Metuzalémovi žádaný jídelníček a s úzkostí se vyptával, může-li se těšit ze spokojenosti svých vzácných hostů. Ujistili ho — a právem, že byli spokojeni navýsost a že to ne-opomenou na patřičných místech náležitě zdůraznit. Poté poprosil, aby se směl vzdálit, neboť je příliš nepatrný a nechce prý obtěžovat vznešené panstvo svou nicotnou přítomností; milostivě ho propustili a mandarín se se zjevným ulehčením rychle odporoučel. Nakonec přinesli v miskách horké rýžové víno; byl to fádni ná-poj nevalné chuti a hosté se raději vymluvili, že půjdou do hajan.

Ještě nikdy nespál Cupido na takovém loži. Koukal na pána jako ve snu, když ho Metuzalém pobídl, aby skočil do rozesílané postele; poslechl však okamžitě a blaženě se uvelebil v hedvábných přikrýv-kách.

Druhého dne ráno brzo po svítání přišel Gottfried, vzbudil Me-tuzaléma a oznámil mu, že na nádvoří už stojí asi tucet koní a mul. Prefekt je dal zřejmě přichystat, sotva se rozbřeslo, jen aby hosté co nejdřív zmizeli.

V jídelně vypili ranní čaj, pak se objevil pán domu a vyzval vznešené cizince s dlouhými rodokmeny, aby se obtěžovali dolů na nádvoří. Bylo tam seřazeno šest koní osedlaných k jízdě, dva s nosi-dly pro mjinheera a sedm mul s postroji na zavazadla. Červenomodrý Metuzalém si především prohlédl jezdecké koně: byla to malá ne-vzhledná zvířata, avšak, jak se později ukázalo, čilá a vytrvalá; po-stroje se zdály obstojné, zato sedla měla podivný, nepohodlný tvar a třmeny byly těžké, nemotorné. Vyšvihl se na jednoho z těch podezře-lých komoňů a několikrát objel dvůr: o nějaké jezdecké škole ne-mohlo být řeči, ale jinak kuň docela slušně poslouchal uzdu i ostru-hy.

Všechna zavazadla byla už zabalena, nezvykle bohaté zásoby potravin, několik lahví pálenky i spoustu přikrývek z nejrůznějšího materiálu, z nichž si hodlali cestou hotovit co nejpohodlnější lůžka, nakládali už sluhové na muly.

Poté odvedl prefekt své hosty před dům; teprve tam přišlo to pravé: slíbený nadporučík s dvaceti jezdci. Na důstojníkově hrudi se skvěl soukenný odznak v podobě tygra, ačkoli on sám měl do této šelmy asi stejně daleko jako Metuzalémův bernardýn. Byl to malič-ký, hubeňoučký človíček na právě tak malém a hubeném hřebečkovi, kudrnatém jako pudlík. O to mohutnější šavle visela však tomu sta-tečnému vojevůdci po boku; vpravo i vlevo trčely ze zdobných seda-dlových pouzder jako dva kanóny dvě obrovské bambitky, na první pohled onoho prazvláštního druhu, jehož chvalitebnou vlastností je to, že za nic na světě nevystřelí, právě když je toho nejvíc potřeba.

A stejně nevojensky vyhlíželo i jeho mužstvo. Každý jezdec byl oblečen jinak a jinak ozbrojen: jeden třímal dlouhatánské kopí; druhý jakousi starodávnou muzeální mušketu s hlavní jako vývrtka; třetí nesl podivný vražedný nástroj, o němž se dalo těžko říci, zda je to samostříl, nebo důmyslná myší past; čtvrtý byl vyzbrojen hrozivým palcátem, z kterého mírumilovně trčely zrezivělé špice hřebíků; pátý měl luk bez šípů a šestý toulec bez luku. A tak to šlo dál s celou dva-cítkou těch chrabrých bojovníků. Nejbojovnější na nich byly jejich marciální grimasy a velký nápis: Ping — voják, který měli všichni dojednoho vyšitý na hřbetě.

„Pro milostivého pána Jéna Floryjána! Co je tohle za šuhaje?“ vyděsil se Gottfried z Bouillonu.

„Elitní čínská armáda, jak se zdá,“ usmál se Červenomodrý Me-tuzalém.

„Hrom do šoufku, snad nás nebudou u všech řasu strašit celou cestu?“

„Nejspíš ano.“

„A k čemu to má být jako dobro?“

„Hodlají patrně střežit naši bezpečnost.“

„Ať dou do háje! Jak se tak na ně koukám, budem vochraňovat spíše je. Ale jinač to sou kabrňáci šeka čest', vo to nic, kouk-něte se na ten inzlerát! Jakejpak boj — stačí, dyž se votočej a prask-nou do vobuvi, nepřítel zblejskne to strašný slovo a štandopeďe veme do zaječích. Že to je ale vynález, co, outěkem vyhrát bitvu! Až se ve vši slávě navrátíme do svy rodný domoviny, budu to muset šikovně vodprodat nákem našemu feldmarššrálkovi, doví, esli za to nedo-stanu Černého vorla první třídy s brejlíjantama, dobrej by byl.“

„Máš pravdu, brachu, budou nám spíš na obtíž než k užítku, ale vzít je s sebou musíme, nedá se nic dělat, naše hodnost si to žádá.“

„Co by si tak asi vo tej naší hodnosti pomysleli u nás doma, dybysme tam přimaširovali s takovoudlenc vypráskanou škum-panyjí! Číno, Číno, náko sem se v tobě zklamal! Kuchařové tu sou na vejbornou, ale vojáky si klidně můžeš strčit zpátky do škatule!“

V naprostém rozporu s tímto strohým odsudkem zeptal se pre-fekt sebevědomě:

„Má můj osvicený velitel ve své vlasti také takovéhle statečné bojovníky?“

„Jsou skutečně tak stateční?“ zeptal se Metuzalém s ironickým úsměvem.

„Nad všechno pomyšlení. Neleknou se ani tygra, ani nosorožce, ani divokého slona.“

„Doufám, že s takovouhle menažérií se cestou nesetkáme a že budou moci osvědčit svého bojovného ducha při

užitečnějších střet-nutích.“

„To by stálo nepřítele mnoho životů. Kdy si přeje vznešené pan-stvo opustit můj dům a naše město?“ zeptal se znovu netrpělivě č‘-fu.

„Hned, jak bude všechno přichystáno.“

„To se právě stalo. Je možno vyrazit. Přesto však prosím ctihod-né hosty k ranní rýži.“

Snídaně pochopitelně nesestávala z tolika chodů jako včerejší večeře: prefekt už nechtěl prodlužovat pobyt hostů ani o minutu. Když si všiml, že se jídla sotva dotkli, tvář se mu spokojeně rozzářila. Avšak vzápětí ji zase zakryl černočerný mrak, sotva jeho zrak padl na mjinheera: tlouštík se usadil, jako by už nikdy nechtěl vstát, a nandával si jako kdyby měl strach, že od této chvíle až do konce týdne nedostane ani sousto. Konečně zaklapl nožik, strčil ho do kapsy a navýsost spokojeně řekl:

„Zo! Heden ochtend zal ik niet meer eten — tak! A dneska ráno už nebudu jíst. Ale k polednu se musíme někde pořádně naobědit.“

Sešli na nádvoří, student s jemnou ironií poděkoval za upřímné pohostinství, mandarin na oplátku radostně zalitoval, že nemůže vzácné hosty hostit déle, vsedli na koně, tlouštík se vyškřábal do no-sítek a v dobré míře vyrazili na další pouť: vpředu několik policistů, kteří holemi a obušky klestili průvodu cestu nepřehledným davem zvědavců, potom nadporučík s deseti jezdci, metajícími zuřivě pohledy vpravo vlevo, poté důstojně a hrdě Cupido, pak Metuzalém s puškou na zádech a s náustkem vodní dýmky v zubech, zahalený do oblaků dýmu, tři kroky za ním Gottfried z Bouillonu s baňkou v levi-ci a s fagotem přes rameno, dále kapitán Frick Turnerstick s vějřem a vedle něho Richard Stein, všichni v sedlech, načež přišla nosítka: dva strážníci vedli koně za uzdy a třetí nesl rozevřený slunečník, z nosítek vykukovala jen skotská čapka na obrovské lysině a pod ní rozesmátá a naducaná tvář mjinheera van Aardappelenbosche; za tlouštíkem jeli oba bratři, Liang S‘ a Jin-tchien, a průvod uzavíralo zbývajících deset jezdců.

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Poklad v horách

Podivné procesí se jen zvolna, krok za krokem prodíralo uzoun-kými uličkami města, zaplněnými z obou stran hustými špalíry divá-ků. Teprve po nekonečné hodině hlemýždí jízdy prošli městskou bránou na silnici podél řeky směrem na Zen-chuo, cíl prvního dne cesty.

Policisté s průvodem zvědavců se vrátili a velení se ujal se vši vervou statečný nadporučík.

Ze všeho nejdřív vydal spoustu naprosto neužitečných povelů, rozkazů a příkazů, vesměs protichůdných, a bezhlavě přeskupoval své podřízené hned před, hned za, hned podél cestujících, odvážně se vrhal daleko dopředu, aby zjistil, je-li cesta bezpečná a volná, stejně často zůstával zas neohroženě za průvodem a pátral, nehrozí-li ne-bezpečí odzadu, v jednom kuse honil vojáky i koně — a všechno jen a jenom proto, aby vznešeným osvícenostem dokázal, jak důležitým úkolem byl pověřen a jak je ho schopen do písmene vyplnit.

Cesta teď stoupala do strmých břehů, potom zas prudce klesala k řece. Byla to znamenitá, pevná a skvěle udržovaná silnice, jedna z těch, o které vláda pečlivě dbá, třebaže více starostlivosti věnuje dů-myslnému systému vodních cest a splavných kanálů. Leč ani dob-rých silnic není málo a často jsou to stavby smělé a hodné podivu; přes zdánlivě nepřekonatelné přírodní překážky — řeky, údolí a pro-pasti — klenou se odvážné mosty a viadukty, které přečkaly celá dlouhá staletí a dodnes vzbuzují obdiv i těch nejslavnějších architekt-tů Evropy; vždyť byly vybudovány v době, kdy se u nás, ve vyspě-lých zemích, ještě nikdo neodvážil ani na náznak tak smělých staveb.

Každých deset li, to znamená po každých pěti kilometrech, máje-li cestující vojenské domky se strážní věžičkou, z níž bylo možno pohlédnout k další a vlajkami na vysokých žerdích nebývalou rych-lostí podávat důležité příkazy a zprávy — hlavně o povstáních, jichž bylo v Číně vždýcky dost.

Ve stejných vzdálenostech stály i kche-tchingy — zájezdni hos-tince, zbudované na útraty státu a pronajímané podnikavým uctíva-čům boha Merkura; slouží všem, především však mandarinům, kteří jsou v těhle, prapodivné zemi neustále na cestách. Poblíž každého hostince stojí na nápadném místě tři obílené kamenné sloupy a už z dálky upozorňují poutníky, že se blíží k místu odpočinku.

Kolem prvního zájezdniho hostince nadporučík projel, ale u druhého zůstal stát a hbitě slezl s koně; vojáci, toť se ví, nezůstali pozadu.

„Co je? Kdo dal příkaz k zastávce?“ zeptal se ho přísně Metu-zalém.

„Já, pane. Takový je tady zvyk: ujet dvacet li a potom odpoči-vat.“

„Nesmysl! Pověz, jak daleko je ze Šao-kuanu do Žen-chua?“

„Sto li, vznešený veliteli.“

„Budeme tedy odpočívat v polovině cesty. Musíme být u cíle ještě dnes.“

„Pak ale všichni bídne zahyneme. Koně se už sotva drží na no-hou.“

„Máš jezdit rozumněji a nehonit jezdce zbytečně sem tam. Chcete-li, odpočívajte, my však jedeme dál.“

Bez dalších řečí pobídl koně a klusal pryč, ostatní poslušně za ním, dokonce i muly s nákladem.

Nadporučík se zatvářil, jako kdyby kousl do šťovíku. Tohle se mu ještě nestalo! Chvilí v něm bojovala uražená důstojnická ješitnost s jakýms takýms smyslem pro povinnost, nakonec však přece jenom nasedl a sveřepě uháněl i se svým parádním vojskem za průvodem podivínských cizinců.

K polednímu dorazili k místu, kde se cesta dělí: vpravo podél řeky Čen-t‘iang k Š‘-singu a přímo dál na Žen-chuo. Naše výprava se dala přímo. Krajina teď byla stále hornatější; dosud byly pahorky a kopce pečlivě obdělány a plné políček, nyní pokrývaly vrcholky hor husté lesy a vše nasvědčovalo, že pohoří Chuang-tchu-ling se blíží.

Měli už za sebou dobrou polovinu cesty, a tak dal Metuzalém u nejbližšího hostince rozkaz k odpočinku. Hospodský, tlustý špindíra, vyšel před dům, aby uvítal nenadálé hosty. Netvářil se přitom zrovna nejvlídněji: zřejmě už měl

zkušenosti, že na čínských vojácích se příliš nevydělá. Když však spatřil cizokrajně oděné panstvo, okamžikem přeladil svůj rozmrzlý výraz; otevřel ústa i malá šikmá očka do-kořán a zíral na ně jako na přízračná zjevení.

Gottfried z Bouillonu seskočil z koně, strčil hostinskému znena-dání fagot k uchu a spustil tak pekelný trylek, že nebožák zařval hrů-zou vzal nohy na ramena a o překot pádlil z dohledu i z doslechu té strašné zbraně.

Celé stavení sestávalo pouze ze dvou jizeb: menší patřila zřejmě hostinskému, větší byla pro hosty. Velká pustá místnost a hrubým stolem a dvěma bytelnými lavicemi nevypadala zrovna moc vlídně, avšak za chvíli se proměnila k nepoznání; vojáci donesli příkrývky a ubrusy, prostřeli je po stole i po lavicích, na zem roztáhli rohože, nanosili zásoby a všichni se s chutí pustili do oběda.

Za půl hodiny se Metuzalém zvedl a dal povel k odjezdu. Vojáci neochotně vstali, uklidili zbytky jídla, zabalili zavazadla, průvod se seřadil a vyrazil na další cestu. Silnice teď stoupala stále hlouběji do hor; hned vedla úzkými tmavými úžlabinami, hned se zas vinula do strmých svahů k holým vrcholům s novými výhledy do dalších údolí. Cestující spěchali a v jednom kuse popoháněli koně do klusu, aby dorazili k cíli ještě před setměním. Celou cestu nepotkali živou duši — ani osamělého poutníka, ani pestrý průvod mandarína; jen tu a tam projeli kolem samoty nebo zapadlé vesnice, vzbudili trochu rozruchu a znovu se vnořili do tiché pustiny. Červenomodrý Metuza-lém klusal vpředu; po celý den neměl zřejmě chuť se s někým bavit, trochu si porozprávět. Ostatní se drželi pohromadě, krátili si jedno-tvárnou cestu hovorem, ale neušlo jim, že čím více se blíží k cíli denního pochodu, tím bedlivěji sleduje student krajinu a rozhlíží se kolem, jako kdyby něco hledal nebo pátral po okolí.

Uběhlo odpůldne a schýlilo se k večeru, když dorazili na po-slední vrch: dole pod sebou spatřili na břehu úzké říčky město Zen-chua. Metuzalém přikázal důstojníkovi, aby jel napřed a ohlásil sta-rostovi města příjezd vznešeného pána císařského pasu a jeho dopro-vodu.

Pomalů sjížděli do údolí. Slunce už zmizelo za štíty hor a vr-cholky vrhaly stále delší stíny. Sotva se přiblížili k městu, okamžitě postřehli důsledky důstojníkovy poslání: snad aby si dodal důležitosti a příživil se na té slávě, vyvolával zřejmě zprávu o příjezdu cizokraj-ných hostů ve všech ulicích, kudy procválal. Po silnici se totiž vstříc vzácným přichozím valil dav a uctivě se před průvodem roztupoval ke kraji cesty. Tryskem projeli až k městské bráně. Tam už čekal čácký nadporučík, aby je zavedl hustým špalírem ke starostovu do-mu. Setmělo se, nebylo vidět ani na krok, ale lampióny ještě nesvíti-ly, nebylo k tomu dosud dáno znamení.

I tentokrát je očekával mandarín už u vrat svého sídla a po čín-sky přezdvořilem uvítání je zavedl dovnitř. Jezdce, nezvyklé sedět od rána do večera v sedle, cesta jaksepatří unavila. Především Richard se sotva držel na nohou, statečně však na sobě nedal nic znát.

Ale ze všech nejhůř dopadl ubohý mijnheer. Už odpoledne si na-říkal, nikdo však tomu nevěnoval valnou pozornost. Potom vzdychal čím dál hlasitěji: necítí prý údy a je všecek jako rozlámaný. Nebyla to jistě žádná maličkost pro tak objemného muže sedět po celý den bez pohnutí v těsných nosítkách a cítit při nepravdělném kroku koní všechny nerovnosti cesty dvojnásob. Teď, když měl konečně vystou-pit, byl jako zdřevěnělý. Dva sluhové ho museli z jedné strany tahat a třetí z druhé postrkovat, aby ho dostali z nosítek. Malátně se postavil na nohy, zapotácel se jako opilý a nezbylo než ho podepřít. Mandarín-ův přijímací sál byl našťastí hned v přízemí, dopravili tam tedy tlouštíka bez velkých nesnází. Zničeně klesl do prvního křesla, složil buclaté ručky na objemné břicho, dlouze předlouze vzdychl, zavřel oči a skomíravým hlasem šeptal:

„Už je po mně, dočista jsem umřel, goede nacht, o bože wereld — dobrou noc, ty hrozný světe!“

Odesli ho do pokoje a opatrně uložili na hedvábné lůžko. Všecko si nechal líbit, ani oči neotevřel.

Všichni byli k smrti unaveni, a tak Metuzalém požádal, aby s večerí posečkali; každý si chtěl nejdřív trochu odpočinout.

Když se sešli pozdě večer v jídelně, mijnheer van Aardappelenbosch chyběl. Gottfried z Bouillonu se vydal na zvědy.

Nešťastný tlouštíček ležel na posteli jako předtím, oči zavřené a sotva dýchal.

„Hrom do varhan, mijnheer, to furt eště spíte?“ zeptal se sluha něžně.

Holand'an se ani nepohnul.

„No tak, vstávat, de se dolu!“

„Já jsem umřel,“ zanařikal tlouštíček.

„A jejda strejda, to je škody nadělaný, zrovna tejkon v ta-kouvoudlenc dobu, dyž se selvírujou játrový pastičky s rejžovým špudinkem.“

„Leverpastei met rijstepudding?“ vykřikl tlouštíček a vturánu stál jako svíčka vprostřed pokoje. „Honem pojdem! Nebo mi to všecko snědou.“

Popadl Gottfrieda za ruku a táhl ho ze dveří. A tak se znova odehrál ten velký zázrak zmrtvýchvstání třemi prostými, leč obsaž-nými slovy: leverpastei met rijstepudding.

Oč je Žen-chuo menší než Sao-kuan, o to je tu vše i náležitě skromnější a prostší: starostovo sídlo je obyčejný, i když prostorný dům, starosta sám nosil na čapce jen obyčejný zlatý knoflík a také ponížeností a podlézáním obyčejně šetřil víc než jinde; večere nese-stávala z tolika vzácných chodů a naše cestovatele obsluhovali jen dva docela obyčejní sluhové; mandarín se ani neodvážil zůstat u sto-lu.

Ale právě tohle přišlo našim cestujícím náramně vhod. Netís-nila je slavnostnost a přísná etiketa a mohli se po libosti bavit, třeba z ohledu na sluhy jen ve vši vážnosti a klidu. Když snědli poslední chod, vypili číšku pálenky a zůstali sami, Gottfried se neudržel, aby nedal k lepšímu, jak zachránil mijnheera van Aardappelenbosche od jisté smrti. Zasmáli se do sytosti — a dobrácký tlouštíček s nimi.

„Vy ste prostě nesmrtelnej, jak povídal ten kat tomu vypráska-nému sizunkovi, co se mu už třikrát utrhl vod voprátky a pošťvrty zlámá celou šibenici,“ obdivoval ho v žertu Gottfried z Bouillonu. „Opravdovně? To mě těšá,“ zářil mijnheer jako slunce o polednách.

„Už je to tak. Až vás jednou čapne smrt'ka za pačesy, a to jí dá sakra zabrat, máte hlavu jako koleno, stačí akorátně

vypečeněj kro-can s vnádivkou nebo žemle se sardynkou — a pláchnete hrobníkovi rovnou zpod lopaty. Depak, jak povídám: zejtra se můžete zaseje bez vobavy vytřást k smrti v těch svejch koňskejch márách.“

„Mockrát děkuju! Podejte mi pokoj s nosítkami! To pocvám radši na koňu.“

„Co to povídáte? Vy? Dyť ste eště včera vyhrožoval, že to bude vaše smrt!“

„Dat is zo — to máte tak: když pojedím na koňovi, umřím, a když mě budou nosat ty zatracované dvě herky, umřím taky.“

A tak to radši zemřám na koňovi než v té skákajcně rakve, to vám povědám docela na rovině.“

„Svatá pravda,“ přisvědčil se smíchem Metuzalém, „umřete aspoň na čerstvém vzduchu — a věřte, to je ve smrtelné hodině to nejzdravější. Dostaneme nové koně, vyberu vám nějakého klidnějšího.“

„Ik vetrouw geen paard — nevěřím žádnému koni, jen co na něj vylezu, stejně spadám.“

„Pak vás jaksepatří přivážeme a všechno bude v nejlepším pořádku.“

A tak se nakonec dohodli, že se mijnheer van Aardappelen-bosch představí zítra coby krasojedec.

Druhého dne ráno prohlédl Červenomodrý Metuzalém koně, našel pro tloušťka pořádného valacha, jehož značně pokročilý věk ský-tal dostatečnou záruku, že se nedopustí mladických nepředložeností a skotačivých kousků, nějakým zázrakem vysadili Holanďana do sedla a student provedl věkovitého oře párkrát kolem dvora. Bylo to při-šerné:

mijnheer visel v sedle jako pytel přes zábradlí; rozhodli, že takhle se před lidmi přece jen objevit nemůže. Poslali ho tedy v no-sítkách napřed a na koně měl vsedout až kus za městem. Pak teprve vyrazili ostatní: mandarin jim popřál šťastnou cestu a zjevně si odde-chl, že se zbavil vznešených hostů a že je konečně zas pánem ve svém domě. Zástup zvědavců, menší sice nežli včera, ale stejně neú-navný, je obětavě vyprovodil až za městskou bránu.

Kousek za městem stoupala cesta prudce do vrchu. Po pár stech krocích potkali udýchané nosiče s nosítky: na první výšině vysadili podle rozkazu mijnheera doprostřed silnice a teď se vraceli domů. Tloušť pod rozevřeným veleslunečníkem a s puškami a tornou na zádech zuřivě mával na cválající jezdce a rozjařeně volal:

„Ik heb alreeds langs geroepen en gefloten — už dávno na vás volám a pískám! To je doba! Jezďáte jak s hnojou. Pospěšujte si! Chci už nasednit.“

„Žádné kvalt, mijnheer! Eště stačíte klidňáko stokrát nasednout a slítnout,“ uklidňoval ho Gottfried.

Stoupili si kolem tloušťka a spojenými silami se ho pokoušeli posadit na vyděšeného koně. Konečně ho dostrkali do sedla a pobídlí valacha do kroku. Bylo to k popukání: v levici rozevřený slunečník, v pravici uzdu, nohy široce roztažené, klátil se mijnheer s výrazem nelidského soustředění ze strany na stranu jako ztroskotaná bárka na rozbouraném moři. Vtom se nebezpečně naklonil, noha mu vyklouz-la ze třmene, pustil uzdu, křečovitě se chytil sedla, slunečník sletěl na zem, kůň se polekal, vzepjal se, ozval se dutý zvuk, jako by spadl žok plný bavlny — a mijnheer van Aardappelenbosch ležel na silnici jak široký tak dlouhý, tlust'oučké ruce i nohy bezmocně natažené k nebesům.

„Proboha, mijnheer, neublížil jste si?“ vyděsil se Metuzalém.

„Nic mi není, jen jsem umřel...“ zašeptal Holanďan a ležel jako mrtvý.

Jakžtakž ho postavili na nohy a nabídli mu doušek pálenky. Mijnheer nápadně ožil. Popadl láhev s feng-t'iou, přihnul si a táhl, až se ostatním zatajil dech.

„Teda hrom do flašky, na mrtvolu ste to vzal outokem, šhecka čest!“ vypravil ze sebe Gottfried a vzal mu láhev, aby zachránil, co se ještě dalo. „Stačí, né? Tak co myslíte, tejkon to už pude lip?“

„Když budu jezďet s lahvou, udržám se třeba na vyplašeném koňu.“

„Dobrá, zkusíme to,“ usmál se student. „Ale pro jistotu vás pře-ce jen přivážeme.“

„Správně, mijnheer Methusalem. A když spadám, spadám aspoň s koňou, a ne sám.“

Pevně ho přišňurovali k sedlu, zavázali provazy dobře na tucet uzlů a vyjeli.

„Zo, nu is het goed — tak, teď je to dobré. Teď pojedám jako větry.“

Tak doslova to sice nebylo, ale šlo to přece jenom lip než před-tím. Zmítal se na koni jak balón na provázku, přesto se však na kaž-dého usmíval a volal, jen aby se podívali, takového jezdce že ještě v životně nevidili.“

Ranní slunce bylo mdlé, tady v horách začalo být dokonce dost chladno, tloušťkovi však tekly z čela mocné stružky potu; hekal, iuněl, sípal, skytal, ale dobrou náladu to z jeho šťastné duše nevytrás-lo.

„Nu tak vida,“ pochválil ho Metuzalém, „tohleto vám půjde k duhu. Aspoň vypotíte hustou krev.“

„Het bloed — krev? Proboha, a nezeslabím?“

„Ani nápad! Krev se pěkně vyčistí a z dobré krve je i dobré ma-so. Určitě se spravíte, nemějte strach.“

„Goede vlees — dobré maso, říkáte? No slával Tak to tedy sjezdám na tom koňáčkovi celý svět!“

Přetáhl koně slunečníkem a překvapený oř se pustil do ostrého cvalu, zřejmě nepřilíš rád, leč s o to trucovitější sveřepostí; mijnheer znovu pustil slunečník i uzdu, chytil se hřívý, skotská čapka mu slítila s hlavy a torna se zad, vytřeštil oči a křičel jako pominutý:

„Help! Help! — Pomoc! Sbohem, světě! Teď se vyzabi-ju, to je má smrt!“

Cválali za ním, posbírali poztrácené věci a šťastně zadrželi roz-dováděného valacha; vtom se mijnheer zčistajasna v sedle vzpřímil, utřel si zpocenou tvář, švihácky si nasadil miniaturní čapku, navlékl si tornu, popadl slunečník jako král žezlo a pyšně pravil:

„Holla, mijne heren, was dat niet nederlandse dapperheid — tak co, páni, nebyla to pravá holandská statečnost? Ze ale dovedám cválit, co?“

„Hrom do jupky, to teda jo! Akorát, jak si tak myslím, bysme měli přikširovat eště taky toho koněklusa, jinač nám tady vobjedete celej klópus, a než se voblízneme, šlápnete nám zezadu na paty — a co potom?“ chechtal se Gottfried, až se za břicho popadal.

„A vůbec neztloustnete,“ postrašil Holanďana s vážnou tváří Metuzalém, „z rychlé jízdy člověk leda zhubne, to jen volný klus jde hezky na maso.“

„Zo, werkelijk — hm, doopravdy? Tak to budu radši jezďat po-maloučce.“

A skutečně: od té chvíle popoháněl koně, jenom aby stačil ostatním. Nakonec se ukázalo, že přece jen snáší lépe jízdu koňmo nežli natřásání v tvrdých nosítkách. Za hodinku za dvě už seděl v sedle celkem obstojně — ovšem dost možná i proto, že měl valach stejno-měrný, klidný krok, jak se na staršího důstojného koně sluší a patří.

Červenomodrý Metuzalém nespíchal dneska tolik jako včera, jel zvolna a jen o pár kroků vpředu. Mnohem pečlivěji zato pozoroval okolí. Krajina teď dostala už zcela horský ráz. Projížděli ponurými údolími s hustým jehličnatým lesem, tu a tam se objevily travnaté lučiny, nad nimiž se tyčila k nebesům rozeklaná holá skaliska. Sotva vyjeli z jedné soutěsky a vyšplhali do strmých svahů, klesala hned cesta ze závrtné výše znovu příkře dolů.

Teprve k polednímu dal student zastavit před zájezdní hospodou, aby si mohli lidé i koně na hodinku odpočinout.

Pojedli ze svých bohatých zásob a hostinský, zdaleka ne tak plachý jako ten ze včerejška, ochotně obsluhoval.

Metuzalém se alespoň mohl do-podrobně vyptat na cestu a ke své spokojenosti se dozvěděl, že na hranice sousední provincie za prastarým visutým mostem je to už jen asi slabé čtyři hodinky.

Přichystali se rychle na další pouť a vyrazili. Sotva ujeli pár kroků, zadíval se Gottfried zkoumavě na svého pána a starostlivě se ho zeptal:

„Ze sem tak smělej, ale co vám to furt v jednom kuse vrtá v ma-kovnici? Děláte vobličej jako nákej meksypánskej zlatoškop. Už včera ste šmejdil vočadlami po vokoli, hotovej vostřej, a dneska je to, jak tak koukám, eště vo pár facek horši. Nechcete to náhodou voprubovat s proutkařením? Že byste se jako pustil do hledání zlata a drahejch šutrů.“

„Žertuješ, brachu, žertuješ, ale náhodou se blížíš pravdě. Někde tady by měl totiž ležet poklad Jie Ťin-liho, jestli se na toho dobráka ještě pamatuješ. Slíbil jsem mu, že se tady trochu porozhlédnu.“

„Hrom do šrajtofle! A todlencto mi říkáte až tejkon na poslední chvíli?“

„Proč jsem to měl vytrubovat? Opatrnost matka moudrosti. Ri-charda jsem do toho zasvětil už včera večer, ale za žádnou cenu ne-chci, aby se to dozvěděli ostatní. Hlavně Jie Ťin-liho synové. Tak pozor! Doufám, že to místo najdeme bez nesnází, Jie Ťin-li mi dal velmi přesný plán. Před soumrakem se tam podíváme, snad bude zlato ještě na svém starém místě, a pak přenocujem někde v blízkém hostinci.“

„Povídáte zlato?“

„Tak, tak. Zlaté a stříbrné pruty. Ty tady jsou stále ještě v kur-su.“

„A moclipak toho má jako bejt?“

„Kolik? Hodně, na naše peníze aspoň za devadesát tisíc zlatých marek.“

„Panenko šmaťhavá! To je ten starej dobrej Jie Ťin-li takovej pracháč?“

„Nejspíš ano. Držel ovšem to bohatství v přísné tajnosti, jak tu zřejmě bývá zvykem. To víš, na bohatého člověka si tady mandarini zasednou jak u nás bernák na živnostníka, a tak dlouho mu škubou brčko po pečičku, až mu zůstanou jen oči pro pláč. Nu, bude toho jistě náklad nejmíň pro jednoho pořádného koně.“

Cesta teď vedla už jen po svazích strmých holých skal a vyústila do těsného skalnatého průsmyku; dál se táhla pustá náhorní rovina, jen tu a tam porostlá řídkou bídnou trávou, a zužovala se do dalšího úzkého a protáhlého sedla. Když projeli i tím, zůstali stát před pro-pastí. Skalnaté stěny spadaly takřka kolmo do tmavého jícnu, hlubokého, že nedohlédli dna. Nebylo kam uhnout, cesta přes obrovskou průrvu vedla přímo na most, o němž mluvil hostinský.

Byl to skutečný řetězový most v pravém slova smyslu: na šesti silných železných řetězech, zapuštěných na obou stranách pevně do skály, ležela hustě vedle sebe dřevěná břevna, tvořící vratkou, ne-bezpečnou stezku. Těžké řetězy se prohýbaly ve velké oblouku hluboko do propasti a dírami a mezerami ve vyšlapaných, místy pro-hnilých pražcích hleděl chodec s hrůzou do závrtné hlubiny. Ke všemu ještě buď příliš odvážní, nebo příliš šetrní stavitelé nepovažovali za nutné opatřit most ani tím nejprimitivnějším zábradlím.

Když Červenomodrý Metuzalém zastavil koně a starostlivě po-zoroval to krkolomné mostní dílo, sundal si Gottfried čepici, podrbal se na hlavě, znova si nasadil svou prapodivnou pokrývku a dopáleně poznamenal:

„Tak přes todlencto teda jako máme přeskotačit, jo? Mít tady při ruce toho praštěného chlapa, co vyžmoulal ze svy vysypaný makovi-ce tedlenc vosmej z divu světa, nemoutěkuši že bysem ho vyzval na souboj. Máčenejma vokurkama. Jenže to von by si móg rozmyslel. Tak ať tady aspoň za trest bloumá jeho zmátořená zatraďuše dycky vo půlnoci z jednej strany toho xylofounu na druhou a zasejc zpátky. Copa sme náky provazolezcove či co?“

Turnerstick si rozčileně nasazoval cvikr a vrtěl nad tím pováž-livě hlavou:

„Tedy po lecjakých ráhnech jsem už šlapal, ale něco takového... Fouknout slabý boční, jdeme přídí ke dnu, ani nemrkneme. Co vy na to, mijnheer?“

Flouští, místo aby bědoval, že tohleto je jeho konec, že je nadosmrti po něm a že je mrtvý ještě dřív, než přešel, tiše požádal:

„Ik bid — prosím, odšňůvajte mě.“

„Odvázat? Proboha — a proč?“ zeptal se kapitán a neochotně rozmotával provazy.

„Jelikož jsem mijnheer Willem van Aardappelenbosch, een dap-per Nederlander — statečný Holanďan, a nedovedám sice dobře jezdit, ale utíkovat jo.“

A udělal to, co od něho nikdy nikdo nečekal: popadl koně za uzdu o odvážně vykročil na most. Ostatní se hrnuli za ním, ale Me-tuzalém je honem zadržel:

„Stůjte! Ne všichni najednou! Most se rozhoupe a bude konec. S mijnheerem přejdu jen já. A další dva až po nás.

Vždycky jen po dvou, rozumíte!“

Seskočil a vedl svého i Richardova koně po vratkém mostě na druhou stranu soutěsky.

Most byl široký asi tak čtyři kroky, ale při délce dobrých pěta-dvaceti třiceti metrů, při hloubce propasti, kdy oko nedohlédlo dna, při mizerném stavu břevna a bez zábradlí to byla šířka proklatě nepa-trná. Přesto si však flouští statečně vykračoval vpřed. Jeho kůň byl zřejmě zvyklý na podobné cesty a našlapoval s největší obezřetností, jako by pokaždé zkoušel, jestli se neproboří. Červenomodrý Metuza-lém šel s oběma koni těsně za nimi. Přes všechnu

opatrnost se však most přece jen pomalu, leč jistě rozhoupal — a nejvíce právě v oka-mžiku, když došli doprostřed. „Proboha, nemáte závat', mijnheer?“ ptal se student ustaraně. „Závat'u? Já? Ale co vás napadá, vůbecně ne. Vím, co musám udě-lit.“

„Co, prosím vás?“

„Ik sluit het eene oog en werp het tweede recht toe voor mij ne-der — jedno oko zamhouřím a druhým koukám rovnou před sebe. Zkousejte to taky tak.“

Měl pravdu: zrak nemohl aspoň padnout do hroživé hlubiny a závat' zmizela, jako když proutkem mávne. Bez úhony překonali snad nejdelších třicet metrů v životě a po houpavém mostě šťastně dorazili na protější stranu propasti. Jako druzí šli Gottfried s Richar-dem, pak Turnerstick s Jin-tchienem; Liáng S' se zdržel, dostal se zřejmě do jakési vády s čackým důstojníkem čínských dragounů. Když konečně přešel i on, dopáleně vyprávěl, že jezdci žádali zvláštní odměnu, jinak prý na most nev kročí; byl však toho názoru, a také to prý tomu nadporučíkovi na rovinu řekl, že přechod vratké cesty, pro cizince jistě nebezpečný, nemůže být pro ně ničím neobvyklým, a rázně je odmítl.

Vojáci se dlouho radili a přeli, nakonec však ostrým klusem pře-jeli i s nákladními mulami; most se zmítal a vlnil jako ve vichřici, zdálo se, že se užuž zřítí do bezedné hlubiny, ale vydržel, jezdci do-zajista absolvovali tenhle přechod nejednou, přesto nadporučík přijel k Metuzalémovi a znovu drze požadoval odměnu; nepořídil však ani tentokrát.

„Až dojedem šťastně k cíli,“ řekl mu student zostra, „a budeme-li s vámi spokojeni, dostanete spopitné — ale dřív ani wen! Neza-pomínejte, s kým máte tu čest. A teď konec řečí, jedeme dál!“

Za strašidelným mostem vedla cesta znovu krátkou soutěskou, pak klesala strmě k lesu, na jehož okraji stál zájezdní hostinec.

„Tak, panstvo, pro dnešek dost!“ oznámil Červenomodrý Me-tuzalém. „Tady přenocujem.“

Číňané sesedli s koní, zahnali je na louku za stavením a spěchali do domu připravit večeři.

Pár kroků za hostincem pokračovala silnice po krátkém kamen-ném mostě s jedním obloukem přes úzkou, poměrně hlubokou úžla-binu.

„Poblíž tohotole mostu,“ řekl Metuzalém tiše Gottfriedovi, „zřejmě ne až dole na dně, kde teče potok, ale někde tady na svahu, musí být to místo, které hledáme. Aspoň podle plánu — a ten je, zdá se, přesný. Jsou teprve čtyři pryč, do osmi je ještě světlo, máme tedy do setmění času habaděj trochu se tu porozhlédnout. Až zmizím, přijďte s Richardem nenápadně za mnou, můžeš mu říct, oč jde. Ale ostatním ani muk, slyšíš! Třeba jim napovídej, že jsem šel hledat kytičky do herbáře, ty už si něco vymyslíš. Najdete mne tamhle pod tím vysokánským stromem, vidíš ho? Správně, to je on, ten co trčí nad ostatní. Tak jak jsem...“

Vtom se z domu ozval hrubý, vztekly křik a úpěnlivý nářek. Otočili se a spěchali dovnitř. V jizbě stáli vojáci v těsném kruhu ko-lem tří svých druhů; ti povalili na zem jakéhosi muže, do kterého nadporučík bušil šavlí na plocho. Nebožák zoufale bědoval a Prosil o milost.

„Co se děje?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a prodral se do kruhu. „Čím se provinil ten muž?“

„Nevidí Vaše Vznešenost, co je to zač?“ odpověděl důstojník. „Račte se podívat — půlměsíc.“

Ztýraný zajatec byl starý člověk, výrazně čínských rysů a v ob-vyklém šatě chudých této země; jen na vetché kazajce, oblečené přes dlouhé spodní roucho, měl přišit kousek žluté látky ve tvaru půlměsí-ce. Ozbrojen nebyl. Dva vojáci mu pořád ještě klečeli na rukou a nohou a třetí mu za cop přidržoval hlavu u země.

„Půlměsíc vidím, ale co to znamená?“

„Že to je prokletý kuej-c' — d'ábel a že ho musím na místě od-pravit.“

„Co vám udělal?“

„Nic. Ale všichni kuej-c'ové musí zemřít. Sám císař, Syn nebes a Světlo rozumu, to nařídil.“

„Dobrá! Ale řekni mi: má Syn nebes tu moc odvolat svůj při-kaz?“

„Zajisté, vznešený veliteli. Kdo by mu v tom mohl zabránit? Ten může všechno.“

„A kde nemá možnost být on sám, tam potom odevzdává tuto moc svým mimořádným vyslancům. Můj kuan je důkazem, že já jsem jedním z nich. Poručím vám proto, abyste toho muže okamžitě propustili!“

Mohamedáni, muslimové, vyznavači islámu, čínsky chuej-chuejové z provincie Kuej-čou využili mohutného čínského povstání tehaj-pchingů proti mandžuské císařské dynastii a vzbouřili se, aby setřásl náboženský útlak, pod kterým úpěla jejich víra. Povstání chuej-chuejů se rozšířilo i do provincie Jün-nan. Ze všech stran ne-milosrdně tísnění a kruté potlačování, podnikali pod vedením odváž-ných náčelníků ozbrojené nájezdy do sousedních provincií, chtějíce se odškodnit za všechna příkoří. Nepřátelé je nazývali nadávkou kuej-c' — d'ábli. Byla již řeč o tom, že nyní se měli objevit i zde; zda k nim patřil také tento muž, to bylo Metuzalémovi vcelku lhostejné — cítil především povinnost zastat se bezbranného.

Důstojníkovi se to zřejmě nelíbilo. Zavrtěl hlavou a zpupně pro-hlásil:

„Můj ctihodný velitel je dozajista vysoký hodnostář a mocný úředník své země, ale přece jen cizinec. Když jde o kuej-c'e, nesmí-me ho poslechnout.“

„Že ne? Tak takhle! Opravdu?“ zeptal se Červenomodrý Me-tuzalém a v očích mu zlověstně zablesklo.

„A také neuposlechneme! Tenhle d'ábel nám padl do rukou, a my ho...“

Zmlkl, sotvaže k němu student přiskočil a výhružně se mu zadí-val do tváře; s pohledem zbaběle stočeným stranou se důstojník vy-plížil ze dveří, vojáci jako zpráskaní za ním. Starý mohamedán se namáhavě zvedl, těžkým krokem se dobelhal k Metuzalémovi, hlu-boce se mu uklonil a pravil:

„Alláh žehnej činy vašich rukou a šlépěje vašich chodidel, šle-chetný dobrodinče. Zachránil jste mi život. Dovršte míru své milosti a dovolte mi, abych se mohl v pokoji vzdálit a jít svou cestou.“

„Milerád, ale jste si jist, že se vám nepříhodí nic zlého?“

„Vstoupil jsem do tohoto domu, abych si odpočinul, a místo osvěžení jsem tu div nenašel smrt. Snad teď mě už Alláh,

budiž jméno jeho velebeno, ochrání ode všech nástrah.“

„Dobrá. Jděte a střežte se podobných setkání. Šťastnou cestu.“

S hlubokými poklonami se mohamedán rozloučil a odešel. Vo-jáci si ho už ani nevšimli. S nepříliš tajenou rozmrzelostí se rozešli, ten ke koním, ten zpátky do hostinské místnosti na rýžové víno, po-většinou se však uložili do stínu vzadu za domem, aby si buď zdřímli, nebo hráli v kostky o pár ošoupaných měďáků.

Nadporučík, před chvílí ještě náramný hrdina, když stál s celým oddílem proti bezbrannému starci, se zatím trochu vzpamatoval a s hrůzou si uvědomil, jak strašného, nenapravitelného zločinu se do-pustil, když se v šíleném pomnutí smyslů drze protivil císařskému kuanu a jeho držiteli. Vtůránu bylo hrdinství totam, srdce mu spadlo do kalhot a zachvátil ho děs. Doslova po kolenou se připlazil ke stu-dentovi, aby si vyprosil milost a laskavé odpuštění.

Červenomodrý Metuzalém jen mlčky přikývl a důstojník mu v slzách vděčně objímal nohy a líbal poněkud usmolené šosy student-ského kabátu.

Potom student požádal své spolence, aby se laskavě postarali o přípravu večeře, on že se prý zatím trochu poohlédne po rostlinstvu zdejšího kraje. Odešel a za chvíli se za ním nenápadně vytratil i Gottfried s Richardem. Našli studenta pod označeným stromem; v ruce držel papír, Jie Ťin-liho plán, a bedlivě s ním porovnával krajinu.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Setkání s ďábly

„Dobře že jdete, nesmíme ztrácet čas, dáme se do toho,“ přivítal Červenomodrý Metuzalém své dva přátele. „Tak tedy: hlavní orien-tační bod podle Jie Ťin-liho plánu je tenhle věkovitý, prý tisíciletý strom ginko, srostlý z pěti výhonků v jeden silný kmen. Stojíme prá-vě pod ním. Poblíž, přesně na západ, jsou zakresleny další dva stro-my: tchien-mu, takzvaný železný strom, celý obrostlý břečťanem, kterému se čínsky říká luo, a divoký sang, naše moruše. Jak vidíte, opravdu tady oba jsou: tamhle železný strom s břečťanem a kousek dál i stará moruše. Po čtyřech stech krocích směrem k nim, tedy k západu, bychom měli přijít k místu, které Jie Ťin-li pojmenoval Chuej-kchou — Mohamedánská rokle, a kde mají stát trosky nějaké zdi — ku-čchiang. Ty musíme zřejmě hledat nejdříve. Od nich bude totiž třeba sestoupit dolů do rokliny a někde ve svahu najít chuej-miao, s největší pravděpodobností jakousi mohamedánskou svatyní. A tam má ležet ten poklad!“

Netrpělivě vykročili, odpočítali stanovený počet kroků udaným směrem a skutečně narazili na hlubokou rokli, právě tu, přes níž se klenul zmíněný už kamenný most s jedním obloukem; na pokraji srázu našli po krátkém pátrání pár zvětralých kamenných kvádrů, třicích z měkké půdy: bezpochyby ony zbytky zdi, od nichž se pak měli spustit dolů. Nesešplhali ještě ani k úzkému potoku na jejím dně a objevili prapodivnou starou stavbu, skrytou v křovinách a ve vysokém kapra-dí. Masivní zeď obepínala prostoru o průměru necelých dvou metrů a podírala nízkou střechu, zcela proti čínskému stylu kopulovitě skle-nutou z tesaných kvádrů; také vchod byl nízký, dalo se jím projít jen v hlubokém předklonu. Celá stavba měla polokulovitý tvar známých kaferských či hotentotských chýší. Ovšem v žádném případě to ne-mohla být čching-čen-s', jak se v Číně říká mešitám; v plánu se však mluvilo o svatyni vůbec — a tou tato stavba nepochybně byla, musela být.

„Výborně, pánové, jsme na místě!“ prohlásil bez nejmenších rozpaků Metuzalém. „Ze všeho nejdřív teď musíme najít tao-c', podle vysvětlivek v plánu ho tu prý Jie Ťin-li někde zahrabal. Je to dlouhý silný nůž, nešťastný štvanec jím zřejmě vyhloubil jámu, do které pak ve spěchu ukrýl všechn svůj majetek. Značka ukazuje, že ho schoval přesně deset kroků od vchodu v kořenech liou — čínské vrby. A těch tady kolem roste dost a dost.“

Odměřil pečlivě vzdálenost, narazil na bizarní rozložitý strom a mezi poodhalenými spletítymi kořeny po chvíli skutečně vyhrabal mohutný široký nůž, značně už sice zrezivělý, leč dosud pevný.

„Tak rychle, strýčku, kde je ten poklad?“ pobízel netrpělivě Ri-chard.

„Nejspíš v té podivné stavbě. Nevyznám se v tom příliš, ale mám takový dojem, že to byla původně hrobka nějakého zbožného muslima, takzvaný marabut. Nezapomeňte, že v tomhle kraji je do-sud mnoho horlivých vyznavačů islámu — a dřív jich asi muselo být ještě víc. Nu pojďme, podíváme se tam, snad budeme mít trochu štěstí, nic jiného bych si v téhle chvíli ani nepřál.“

Vlezli dovnitř: místnost byla vysoká právě jen tak, že se mohli napřímít, podlahu pokrývaly otesané, těsně přiléhající kameny. Me-tuzalém nahlédl do plánu.

Také Richard s Gottfriedem se zvědavě sklonili nad rozevřeným listem papíru — neviděli však nic než hustou splet barevných čar, značek, kroužků, šipek, křížků a složitých čínských znaků. Vyvalili na to oči, chvíli si tu důmyslnou motanici prohlíželi, pak se zkla-maně odvrátili a začali pečlivě zkoumat zvětšely vnitřek svatyně.

„Hrom do škatule, jakýpak s tím dlouhý štráchy, jak povídal ten jistej, dyž skoro celej tejdenn mutýroval nad rozbitejma cibulema, až na ně vzal sekeru. Nejlepší to tady vobrátit nohama zhůru, udelat z to-ho kulničku na dříví, šak von by se ten pokládek vobjevil — a bez těch bláznivejch čmáranic a bez hledání,“ utrousil Gottfried z Bouillonu a koukal sverpěpě kolem. „Počkat, počkat, na zemětřesení máme dost času. Nejdřív zkusíme vyjmout těchhle šest dlaždic usa-zených do čtverce,“ rozhodl student a ukázal do středu podlahy. „Uvidíme, jestli nám zlato a stříbro někam nezmizelo — málo naplat, je to už přece jen hezkých pár let.“

Kameny byly sestaveny tak přesně a těsně, že stálo značnou ná-mahu, než se našim nedočkavým přátelům podařilo uvolnit a opatrně vyjmout první dlaždici; s dalšími to už šlo podstatně líp. Podklad tvořila tvrdá, pevně udusaná hlína. Metuzalém do ní odhodlaně zaryl dlouhý nůž.

Všem třem bylo opravdu jako skutečným hledačům pokladů, o nichž čítávali kdysi ve starých románech: zmocňovalo se jich jakési horečné vzrušení a rostlo a sílilo tím víc, čím hlouběji do půdy pro-nikal nůž. Několik napjatých minut, rušených jen skřípěním čepele v hlíně — a konečně, konečně se objevily dva předměty, které do země rozhodně nepatřily: dva bytelné kožené vaky, pečlivě zavázané a silně lakované; zřejmě jen díky tomu byly ještě po tak dlouhé

dobře ve výborném stavu a takřka netknuté.

Vytáhli spojenými silami jeden na světlo boží a rozechvěně ho otevřeli: zlatým leskem se v něm mihotaly malé podlouhlé válečky, opatřené úředním razídkem na důkaz toho, že slitina kovu odpovídá zákonným předpisům. „Díky bohu!“ oddechl si ulehčeně Červenomodrý Metuzalém a otřel si zpoceně čelo. „Tuhle část úkolu máme tedy také šťastně za sebou.“

„Namouduši, ani nevíte, jak jsem rád, že to takhle dopadlo,“ při-pojil se jinak málomluvný Richard. „Náš pan Jie Ťin-li na tom určitě není tak dobře, aby mu těchhle pár blejskavých věcíček nepřišlo ná-ramně vhod.“

„Hrom do pupku, to bysem řekl, že přídou,“ ozval se Gottfried a zasněně pokračoval: „Bejt tak moje, roztočím je dočista jak na řetiz-kovym okolotoči. Za á: pěkně tlustě pozlatit fagot, a za bé: zvesta-tek vrazit do kvašenej ječmenovéj šťávy a nakládanejch herynků. Panenko kdákává — zlatáky by litaly jak rozvrkany holoubkové! Jenomže mně, jak tak na to tady brejlim, pane neříkej, a tak holt mu-sim táhnout to svy nevopuncovany živozbyti dál — a bez zlatáku. No co! Penize nejsou šeko, jak povídal ten vokradej, dyž mu zlo-děj sebral prázdnou športmonku s nekrytou směnkou. Tak co s tím tejkon, pane Metuzalém? Frknem si to na řbet a vodnesem to šťastnejm dědicům, né?“

„Ani nápad!“ zarazil ho student. „Zas to jaksepatri zabalíme a necháme to hezky tady.“

„Cože? Pro Kristovy drahý rány, nejste vy náhodou kapánek tudletonc? Takovoudle s vodpuštěním volovinu by snad neudělal ani pan kapitán Turnerštryk — a že ten mejvá nápadáky jako špatně vo-chočená bělice. Nepotřebujete si z toho horka seštymovat přemejšli-dlo?“

„Uklidni se, brachu. Vím moc dobře, co říkám. Přesvědčili jsme se, že poklad je na svém místě — a to prozatím stačí. Vláčet to s se-bou po všech čertech, to by byl nesmysl — kdovíco nás ještě může potkat. Uložíme vaky tam, kde byly, a při zpáteční cestě si je se vši slávou vyzvedneme. Ale zatím: nikomu ani slovo, rozumíte! Povíme to ostatním — a hlavně Jie Ťin-liho synátorům — až bude čas.“

Nakonec Gottfried s Richardem neochotně sice, ale přece jen uznali jeho důvody.

Položili tedy těžký vak znovu do jámy, zaházeli ji, řádně udusali hlinu a pečlivě zase nakladli kamenné dlaždice na původní místa; ani v nejbujnějším snu by nikoho nenapadlo, že se tu něco dělo, že je v hrobce tajný úkryt, že tu leží pořádné bohatství.

Ještě jednou bedlivě prohlédli podlahu i celou místnost, uklidili a vymetli každé smítko hlíny, znovu několikrát dupli na kameny, jestli se náhodou některý z nich neviklá, a vylezli ven, aby schovali do kořenů vrby i Jie Ťin-liho nůž.

Metuzalém se právě sklonil k zemi — když vtom se nedaleko z křoví ozval ostrý, pánovitý hlas:

„Ta-s' tcha-men — pobijte je!“

A současně se na ně s příšerným řevem a ječením vyřítlo z hus-tých křovisek dobře deset ozbrojených chlapů; jejich výzbroj nebudi-la sice velký respekt: staré křivé šavle, ještě starší flinty a podomác-ku vyrobená kopí, jeden dva kyje — přesto však přesila byla nemalá.

Červenomodrý Metuzalém se bleskurychle napřímil, chytil své druhy za ruce a duchapřítomně je strhl pár kroků zpátky za silný kmen vrby. Stejně rychle vytasil oba revolvery, natáhl kohoutky a namířil na útočníky; Richard s Gottfriedem nezůstali ani o vteřinku pozadu. Šest nabitých revolverů proti deseti dvanácti mužům, to už vypadalo trochu lip.

Číňané se zalekli, zarazili se a v rozpacích zůstali stát.

„Pryč s tou puškou, nebo střelím!“ křikl Metuzalém hrozivě na jednoho z nich, který přiložil svou předpotopní bouchačku k líci, zavřel odhodlaně oči a zřejmě se chystal s nasazením života vypálit. „Co jsme vám udělali? Proč jste nás tak zbaběle přepadli?“

Ten s puškou, bezpochyby náčelník, asi příliš nedůvěřoval své palné zbrani, opatrně sklonil hlavě a zachmuřeně odpověděl:

„Nevěřící psi! Znesvěcujete náš ma-la-pu! Co tady pohledává-te?“

Podivná kruhová stavba byl tedy skutečně marabut, hrobka jed-noho z mnoha mohamedánských světců, proslulých v islámském světě zbožností a svatým životem a nazývaných stejným jménem; a protože čínština nezná hlásku r, přeměnil si ji Číňan na snadnější l.

„Vy jste chuej-chuejové?“ zeptal se chladnokrevně Červeno-modrý Metuzalém.

„To jsme, budiž Alláh veleben!“

„Pak ovšem nemáte důvod chovat se k nám nepřátelsky. Ve všem všudy ctíme vaši svatou víru a nemáme v úmyslu ji ani v nej-menším urazit.“

„A přece se ryjete v posvátné půdě muslimů!“

„Ne však, abychom ji znesvětili. Hledáme podle předpisů slavné i-sue — lékařské vědy vzácné léčivé byliny. Zahlédli jsme tady ná-hodou třet ze země rukojet' nože, vytáhli jsme ho a právě jsme ho zase chtěli vrátit zpátky na místo, když jste se objevili. Posuďte sami, jestli jsme se dopustili nějakého přestupku proti svaté víře.“

„Ukaž ten tao-c'!“ rozkázal náčelník mohamedánů a sápal se po noži.

Bedlivě ho zkoumal, prohlédl i místo v kořenech vrby, nenašel nic podezřelého a řekl:

„Hm, je to docela obyčejný tao-c'. Nejspíš si ho tady někdo schoval. Mysleli jsme, že hledáte an-pao — ukrytý poklad. Nic tako-vého v tomhle chudém ma-la-pu nemůže být. Zdejší fo-mi-nové buddhisté jsou pošetili lidé, a navíc nectí ani naše zvyky, ani posvát-ná místa.“

„Nepatříme k nim.“

„Ne? Pak co jste tedy zač?“ zeptal se náčelník už o mnoho smíř-livěji a spíše zvědavě.

„Jsem tchien-ču-ťiao-min — přívrženec víry Pána nebes, křes-ťan, a moji průvodci též.“

„Je-li to pravda, pak jsme přátelé, protože my a křesťané uctíváme jediného skutečného boha, jehož proroky byli Mohamed i Jie-su — Ježíš. Z vaší víry i z vašeho prapodivného šatu soudím, že pa-trně přicházíte odněkud z dalekých zemí. Pověz: máš nějaký pas?“

Červenomodrý Metuzalém sklonil revolvery a sebevědomě řekl:

„Ovšem, mám nejvyšší kuan vznešeného císaře.“

Velice, velice rychle student pochopil, jak osudné neprozřetel-nosti se v té chvíli dopustil, přesto však už bylo pozdě.

„Pak jsi mne podvedl!“ vykřikl totiž hrozivým hlasem náčelník muslimů. „Takový kuan může dostat jedině Čiňan.

Půjdete s námi! Přísně to vyšetřím. A žádné hlouposti, podívejte se nahoru na most!“

Teprve teď si naši tři přátelé všimli, že na mostě stojí oddíl asi padesáti jezdců v plné zbroji, připraven kdykoli na sebemenší pokyn zasáhnout. Student však kupodivu neztratil odvahu; potěžkal v ruce obě své zbraně, ukázal i na revolvery svých druhů a pohrdavě pro-hlásil:

„Nebojíme se vás. Máme v těchto malých puškách dosti kulek na vás na všechny. Ale protože jsme vám řekli čistou pravdu, bez obav půjdeme s vámi.“

Čiňan dal znamení a jezdci na mostě se rozjeli po silnici k hos-podě. Houfec opěšalých vzal mezi sebe tři zvláštní cizokrajné zajatce a vydal se pomalu za nimi. Vyšplhali z rokliny a mezi stromy zahléd-li zájezdni hostinec. Před bílým stavením stálo několik vojáků. Sotva spatřili cválající jezdce, rozběhli se, jako když do nich stříleli, a pádili dozadu za dům. Až k roklí bylo slyšet jejich vyděšené volání:

„Kuej-c' laj, kuej-c' laj! Tchiao-cou pa — ďáblové jdou! Ďáblové jdou! Utečme!“

Z hospody se vyhrnuli i ostatní a utíkali ke koním. Za okamžik už bylo vidět celý oddíl, jak v čele se statečným nadporučíkem, po-strachem všech divokých zvířat i lítých nepřátel, tryskem prchá smě-rem, odkud nedávno přicválal jako chrabrá ochrana vznešených svě-řenců.

„Hrom do bubnu, že ale berou roha, hrdinové! Na takovoudlenc strachtegyji holt musí bejt škola!“ spráskl ruce Gottfried z Bouill-onu. „Ty už asi hned tak nespátríme.“

„To tedy ne — a zaplaťpánbu za to. Ještě štěstí, že s sebou ne-vzali i muly.“

Většina mohamedánských jezdců se pustila s řevem za vojáky, zbytek zůstal spořádaně na silnici a cecal na svého náčelníka. Byl mezi nimi i starý muslim, kterého Červenomodrý Metuzalém nedáv-no vyrval z rukou zuřivého nadporučíka a jeho bojovníků. Sotva Či-ňan poznal známé zajatce, přicválal k náčelníkovi, uklonil se mu a řekl:

„Alláh s tebou! Snad jste nezajali tyhle vzácné muže? Postavili se těm nevěřícím psům a zachránili mi život, Alláh nechť provází jejich dobrotivé kroky a dopřeje jim tisíc let v radostech!“

Náčelník se zarazil, ohlédl se nedůvěřivě na zajatce, pak na sta-rého muslima a pravil:

„Cože? Mluvíš-li pravdu, zachrániš teď život ty jim. Musím jen vyšetřit, jsou-li to skuteční křesťané. Moc jim nevěřím, říkají, že mají nejvyšší kuan císaře.“

Vtom se otevřely dveře a na prahu hospody se objevili kapitán Turnerstick, mijnheer van Aardappelenbosch a oba čínští bratři. „Copak se děje?“ hlaholil kapitán. „Vypadá to, jako byste padli do zajetí.“

„Věřte tomu nebo nevěřte — už je to tak,“ přisvědčil student s úsměvem.

„Tak vy taky — no vida: a pak že vyvádíme jen my s mijn-heerem! Ale to nic, račte zachovat klid, my už vás z toho vysekáme. Na revanš, vážený pane.“

„Vřelé díky, pane generále, není třeba, všechno se jistě vysvětlí. Pojd'me dovnitř.“

Muslimové přivázali koně u vchodu a vešli do hostince; hospod-ský se z hrůzy před obávanými mohamedánskými ďábly radši ani neukázal. Stařec potom dopodrobna vypověděl, jak ho vojáci chytili, přemohli a chtěli ho zabít a jak ho tyto neznámí cizinci zachránili před jistotou záhubou. Náčelníkova tvář se zvolna vyjasnila. Zno-vu si zkoumavě prohlédl podivné zajatce a mnohem mírněji se ze-ptal:

„Z které země přicházíte do Říše středu?“

„Ze země Te-kuo — z Německa,“ odpověděl student.

„Mluvíš pravdu? Znáš totiž už dávno jednoho Te-kuo-žena, je bohatý a žijeme s ním v míru a přátelství. Častokrát obětavě pomáhal našim lidem, když se řízením Alláhovým octli v bídě nebo v nebez-pečí.“

„Chceš-li, řeknu ti, jak se jmenuje: ve vaší zemi si říká Š', což značí kámen, ale ve své vzdálené vlasti má jméno Š' Taj-nej.“

„Ano... máš pravdu,“ vydechl překvapený muslim. „Jak... jak to víš?“

„Mohu ti o něm povědět i víc: je to mocný lao-pan a majitel mnoha chuo-t'ingů — ohnivých studní. Patří mu dokonce i celý kraj, kde prýští ze země š'-jou — kamenný olej, kterým se hřeje a svítí. Je to tak?“

„Ano, přesně tak, jak jsi řekl,“ nevycházel z údivu náčelník chuej-chuejů; hleděl teď na podivně vystrojenou společnost s daleko větším respektem.

„Je to i náš přítel,“ pokračoval Metuzalém. „Tento muž jménem Liang Š' je v jeho službách a tenhle vznešený mladík je zase synem Š' Taj-nejova staršího bratra. Přijel do Číny za svým strýcem a my cestujeme s ním.“

„Zřejmě nelžeš, protože vím, že velký Š' sám nemá syna a že psal do své vlasti bratrovi. Jedete tedy k němu do Chuo-t'ing-š'?" Mohli bychom vás považovat za dobré přátele, jen ten ta-kuan-kuan, o kterém jsi mluvil, mě zaráží.

Zlořečený císař říše Čching nás krutě utlačuje, pronásleduje a týrá, a koho vyznamenává svou prašivou přízní, ten je jeho spojencem a našim nepřítelem.“

Červenomodrý Metuzalém si ruce pospíšil, aby co nejdřív na-pravil svou nedávnou chybu. Nasadil patřičně provinilý výraz a po-korným hlasem vysvětloval:

„Možná... možná že jsem se nevyjádřil přesně, neovládám ještě tak dokonale vaši složitou řeč. Rozumějte: nechtěl jsem... neměl jsem v úmyslu říci císař, ale... ale král. Zde je můj kuan.“

Sáhl do kapsy a místo císařova pasu vytáhl kuan krále žebráků. Chvilí počkal, aby dramatická pauza náležitě zapůsobila, a podal otevřenou knížku náčelníkovi chuej-chuejů. Sotva na ni muslimovi padl zrak, překvapeně vykřikl:

„Čchi-wang-kuan! Čchi-wang je přece náš přítel a ochránce! Je-ho pas ctíme nadevše. Ale když máš...“ rozpačitě se zakoktal, o krok ustoupil, pak se přehlu-boce uklonil a s nenadálou uctivostí po-kračoval: „Ale máte-li, šlechtetný

dobrodince, jeho vzácný kuan, mu-sil jste mu bezpochyby prokázat nesmírné služby. Jste dozajista mocný a vznešený pán a velitel. Považujte nás všechny za své nejpo-slušnější otroky a rače přikázat, co pro vás máme učinit. Přeje si ctihodné panstvo, abychom ho doprovodili až do Chuo-t'ing-s'?"

„Velice vám děkujeme za laskavou nabídku, ale domnívám se, že to opravdu nebude nutné. Liang S' zná velmi dobře zdejší kraji-nu.“

„Ó pane, pak nám alespoň dovolte, abychom pokračovali v ces-tě, jejíž svatý cíl bych nerad prozradil,“ poprosil náčelník muslimů Červenomodrého Metuzaléma.

„Nemáme nejmenší právo se na něj ptát. Jedťte v Alláhovu jmé-nu!“

„Díky, chloubu moudrosti, vyrazíme okamžitě. Muž, kterého jste zachránili z moci nevěřících psů, je náš zvěd. Zjišťoval, máme-li volnou cestu pro sebe i pro své poslání. Tady jsme se chtěli jen po-korně poklonit památce ctihodného ma-la-pu a byl jsem natolik za-slepen nedůvěřivou zlobou, že jsem považoval Vaše Vznešenosti za nepřátele a drzé hanobitele posvátných míst. Kéž mi to Vaše obšťastňující Milost stotisíckrát promine! Vojáci, kteří hyzdili váš skvělý průvod, uprchlí a určitě se již nevrátí. Místo nich zůstane s vámi ten, jehož jste uchránili od potupné smrti, a doprovodí vás až k cíli. Kdybyste potkali nějaký houfec našich bojechtivých druhů, bude vám platnější než celá armáda zbabělých čínských krys.“

Metuzalém tu nabídku vděčně přijal a nepřátele, jako v pohádce mávnutím kouzelného proutku změnění v přátele, se s mnoha poklo-nami vzdálili. Vzápětí se zvenčí ozval dusot koní, pozvolna slábl a za chvíli ustal docela.

Teprve teď se objevil hostinský a pokorně se ptal, co budou vznešení milostpaní poroučet. Neměl však mnoho práce, takřka vše našli cestující ve svých hojných zásobách; požádali jen o vroucí vodu na osvěžující čaj. Hostinský přinesl obrovský kouřící kotlík a porce-lánové šálky a hned zase zmizel. Podivní cizinci mu přece jen nahá-něli strach.

Při jídle se student vyptával nového průvodce na poměry u chuej-chuejů i na jeho vlastní osud. Dozvěděl se, že stařec byl zpo-čátku vyznavačem Konfucia, ale potom, z hněvu nad pronásledová-ním své rodiny, přestoupil k islámu; pocházel z provincie Kuej-čou, pak se odstěhoval do Chu-nanu, musel však odtamtud uprchnout a teprve před několika měsíci se vrátil pod ochranu svých spoluvěrců a usadil se zde; bydlí teď v malé vesnici mezi Zu-čchengem a Tüe-tungem.

„Ale to přece není daleko od cíle naší cesty,“ poznamenal Liang S'.

„Zajisté. Do Chuo-t'ing-s' musíte jet přes naši vesnici a pak do sousedního údolí řeky Čchu-šuej. Tam jsou ložiska uhlí a kamenného oleje a tam také žije dobrotivý pan Š' Taj-nej. Zrovna nedávno jsem u něho byl. Není náhodou v jeho službách ještě jeden Te-kuo-žen?“

„Mýlíte se, to není Němec. Ten, kterého máte na mysli, je z jiné země, z Pcho-si — z Belgie,“ vysvětloval Liang S' starému chuej-chuejovi.

Mijnheer nerozuměl čínsky a zvědavě se vyptával, o čem je řeč. Liang S' mu vysvětlil, že pan Stein povolal kdysi ze Spojených států do svých služeb jistého belgického inženýra a svěřil mu technické vedení, celého podniku.

„Dat is zeer goed — no to je výborné! A mluví taky po holand-sky?“

„Ó ano, hovoří plynne francouzsky, anglicky, německy a ho-landsky též.“

„Hei, zo moeten wij maken, dat wij heekomen — no vida, tak dělejme honem, ať už jsme tam. Rád s ním chci mluvit. Neposlech-nul jsem už svou drahou mateřskou jazyku bůhvědí jak dlouze.“

Po večeri si ještě asi čtvrt hodinku zakouřili, pak si upravili z příkrývek a sena pohodlná lůžka, napojili koně a muly, uvázali je a šli spát.

Liang S' připomněl, že tady v horách bývá dost divokých psů a že by bylo třeba ochránit před nimi koně. Metuzalém ho však rázem uklidnil:

„Buďte bez starosti! Neslyšíte, jaký rámus dělá mijnheer van Aardappelenbosch? Sem se neodváží žádná šelma ani na tisíc kro-ků.“

A měl pravdu. Tloušťák chrápal, až se střecha třásla: cokoli ten bodrý muž kdy dělal, dělal s vervou, pořádně a se vši důkladností.

Druhého dne ráno vyrazili záhy po svítání. Hostinský dostal za to málo nemálo zapláceno, až se mu štěstím rozzářila tvář a z úst se mu řinuly hotové vodopády díky, mijnheera zase pečlivě příkurtovali k osvědčenému valachovi a chuej-chuej si vzal na starost nákladní muly.

Cesta teď vedla dolů po odvrácených svazích hor; proti námá-havým výstupům posledních dvou dnů byl sestup hračkou. Krajina se příliš nezměnila, jen po nevládném pásnu skal a lesů přibývalo opět obdělávaných políček.

Červenomodrý Metuzalém se povětšinou držel u starého moha-medána. Při jakési příležitosti se ho v hovoru zeptal, má-li rodinu a děti.

„Ne, pane, nevzal jsem si žádnou ženu. Přesto však, budiž Alláh veleben, nejsem sám — bydlí u mne příbuzná a její dvě dcery. Dáva-jí mi v stáří zapomenout, že nemám potomky. Muž té ženy musel kdysi uprchnout, zcela bezdůvodně ho totiž obvinili z účasti na po-vstání.“

„Hm, podobné případy jsou zřejmě v Číně dosti časté,“ pozna-menal student.

„Pohříchu ano. Koho při takové příležitosti náhodou chytanou, třebas jen někde na ulici, je bez milosti odsouzen, aniž kdo zkoumá jeho vinu nebo nevinu. A nejbližší příbuzní samo sebou trpí pak s ním.“

„Je to krutá nespravedlnost.“

„Jaké jsou schopni jen nevěřící buddhističtí psi. Ten muž byl jis-tě nevinný, ale uvěznil celou jeho rodinu: ženu, syny, dcery...“

Poslední poznámka Metuzaléma zaujala.

„Byl někdo z nich odsouzen k smrti?“

„Ne, pane. Všichni vyvázli. Ten muž měl dobrého přítele, vyso-kého úředníka, který se tajně ujal všech těch ubohých.

Nejdříve umožnil útěk otcí, potom v rozmezí několika týdnů i oběma synům. Měli se prý sejít někde na určeném místě a počkat tam na matku a sestry.“

„A shledali se nakonec?“ zeptal se student a cítil, jak se ho zmocňuje podivné vzrušení.

„Želbohu ne. Úředník narazil na překážky a chlapci už nemohli déle čekat; odešli z úkrytu a zmizeli beze stopy. Když pak ten dobrý člověk, Alláh mu dopřejž věčnou slávu, osvobodil konečně i matku s dcerami, přišly už pozdě: synové byli dávno pryč a nikdy se už o nich nedozvěděly. Krutý osud pro ubohou ženu, ztratit naráz manžela i oba syny!“

„A dál?“

Metuzalém se všemožně bránil uvěřit domněnce, která v něm vzkličila. Uznával sice nevyzpytatelnou hru náhod — tohle však by už bylo přespříliš.

„Musely pochopitelně opustit provincii, jinak by byly určitě padly znovu do rukou zákona, a táhly žebrotou v cizích končinách z místa na místo. Tak také přišly jednoho dne celé zubožené až k vra-tům mého domu. Čirou náhodou jsem se jich zeptal na jména a od-kud pocházejí. Příjmení i rodné místo se kupodivu shodovalo s rodiš-těm a příjmením mé vlastní rodiny. Vypτάval jsem se dál a dozvěděl jsem se, že muž té nebohé ženy a otec jejich dcer byl synovcem mé-ho zesnulého otce. A protože jsem byl sám, vzal jsem je k sobě. Za-nedlouho nato jsem musel Chu-nan opustit a odstěhovat se do pro-vincie Jün-nan. Odtamtud jsem se, jak jsem vám už vypravoval, te-prve před nedávném vrátil a usadil se mezi svými v tomhle kraji.“

„A ty tři ženy s vámi? A bydlí zase u vás?“

„Ovšem, pane, stěhovali jsme se společně a žijeme pospolu i teď.“

Metuzalémovo vzrušení se stupňovalo. V téhle chvíli si už byl takřka jist — fatální náhoda jim zřejmě pomohla i do třetice. Neuvěřitelná věc se stala skutkem: magické číslo tři bylo dovršeno. Dychti-vě, netrpělivě se vypyτάval dál:

„Pocházejí ze Seng-tche?“

„Ano, pane.“

„A jejich příjmení je Jie?“

Čiňan na něho překvapeně pohlédl a s netajeným údivem odpo-věděl:

„Ach ano, pane! Ale... ale povězte mi: jak je to možné, že vy, cizinec, znáte jejich jména?“

„Zdá se mi, že už jsem o tom případu někde něco zaslechl. Ne-byl náhodou ten muž obchodník Jie Ťin-li?“

„Skutečně byl!“

Červenomodrý Metuzalém se zachvěl. Takřka fyzicky pocítil dotek osudu.

Připustíme-li, že náhoda hraje v životě lidském častokrát dů-težitější úlohu než cílevědomá snaha a poctivé úsilí — a proč to ne-připustit! —, pak vezme, že tento příběh je vlastně příběhem takové šťastné náhody. Ne Metuzalém, ne Richard, ne ostatní členové této pozoruhodné výpravy jsou hrdiny našeho vyprávění. Jedinou skuteč-nou a pravou hrdinkou je právě tato osudová shoda okolností, které jsme, patrně opět náhodou, vymysleli jméno: náhoda. Tak jako se na tomto světě denně bez zjevného rozumného důvodu setkává nepře-hledné množství neznámých lidí a navzájem nesouvisejících událostí, tak se tu a tam zčistajasna a stejně bez zjevného rozumného důvodu setkají i příběhy a lidé, kteří jsou něčím spjatí a kteří by ani ve snu nečekali toto nenadálé střetnutí. Že se to zřejmě může stát i ve stami-lionové Číně, kde třeba pátrat po několika ztracených a nepatrných osobách zdálo by se beznadějnější než hledat potmě špendlík v obro-vitém stohu slámy, je sice neuvěřitelné, leč díky náhodě právě tak dobře možné. A chtít v tom najít smysl? Ach, vy bláhoví! Hledat smysl v náhodě je počínání stejně pošetilé jako zkoušet nakadeřit holou lebkou mjinheera van Aardappelenbosche. Náhodě je potřeba se vzdát — a radši o ní příliš neuvažovat a neměřit ji chladným ro-zumem. Což vám, mladí přátelé, ze srdce doporučuji.

A tak se tedy Červenomodrý Metuzalém sice zachvěl, zasažen tak znenadání tím šťastným dotekem osudu, ale vzápětí už klidně a najisto pokračoval:

„Potom se jeho žena nepochybně jmenuje Chao-kchou, synové Jin-tung a Jin-tchien a dcery Mej-pao a Sin-ming.“

Starý muž už takřka nebyl schopen slova. Tvářil se jako u vidění a jenom vydechl:

„Alláh je mi svědkem, vznešený dobrodince, ale skutečně ne-chápu, jakým zázrakem o nás víte vše.“

„Později, příteli, později vám to snad vysvětlím. Přiznávám: tím, že jsem se vás dopodrobna vypyтал na vztahy a jména, sledoval jsem jistý záměr a cíl. Ale stejně otevřeně vám říkám: velice nerad bych se teď o něm šířil dál. Prosím vás proto, abyste se o ničem, opakuji: o ničem z našeho rozhovoru nezmiňoval před žádným z mých druhů.“

S tím zřejmě Čiňan nebyl příliš spokojen; očekával nejspíš ro-zumné a jasné vysvětlení celé záhady, ale vypyтávat se víc a podrob-něji, na to si netroufal. Jakou radost zato pociť-oval Metuzalém! Ještě dychtivěji se však těšil na dojemnou scénu shledání. Umínil si proto, že mohamedán nesmí poznat oba bratry, dřív než bude čas a vhodná příležitost.

Krátce po poledni přijeli do města Žu-čcheng; zdrželi se, jen co poobědvali, a za slabé dvě hodinky dorazili k řece Čchu-šuej. Vydali se podél ní, silnice přesně sledovala říční tok, a noc strávili ve vlíd-ném zájezdním hostinci na samotě. Nazítří hned ráno se pustili dál.

Řeka Čchu-šuej pramení v úzkém a protáhlém řetězu hor, který vybíhá z pohoří Ču-šan a sahá až k městu Lej-jang; na jejím pravém břehu zdvihá se rovina povlovně až do horského hřebenu, zatímco levý břeh odděluje poměrně vysoké pásmo kopců od širé kotliny, kde by kterýkoli evropský báňský odborník dozajista bez váhání začal s těžbou uhlí. Tuto kotlinu spojuje s řekou příčné údolí, které vyhloda-la řička Čang a kde má být i sídlo Daniela Steina: Chuo-t'ing-š'. Že se v kotlině bohatě na uhlí narazilo časem také na naftu, ne-bylo divu. Ostatně mínění, že v Číně poznali tuto hořlavinu teprve poměrně nedávno, je veskrze mylné; již v jednom několik staletí starém a našim badatelům nepříliš známém čínském zeměpisném díle Šen-š'-t'ing stojí doslova: V této provincii leží město Jen-an-fu, kdež tmavý, hustý a nevábně vonící olej volně ze země prýští a ve svítilnách a lucernách znamenitě hoří, dáváje lepší a levnější světlo než se všech lojových svíc a olejových kahanců.

Druhého dne záhy odpoledne spatřili naši poutníci malou ves-ničku na břehu řeky; chuej-chuej jim dojatě oznámil, že

tady se ještě s dalšími mohamedány před časem usadil a tu že je jeho nynější do-mov. Muslimské obyvatelstvo prozrazovala ostatně štíhlá dřevěná věžička, vykukující nad zelenými korunami stromů: minaret čching-čen-s' — mešity, kterou si ve vesnici zbudovali horliví vyznavači Mohamedova učení.

Řeka, tekoucí podél silnice, rozšiřovala se těsně u vesnice v roz-sáhlé jezero; na hladině nehybně ležely rybářské čluny. Po pravé straně se táhly malé domky, čist'ouké, obilné, každý s pečlivě pěst-ovanou zahradou. Okna byla buď prázdná, nebo měla místo skleně-ných tabulek onen silný průsvitný olejový papír, který se dováží z Koreje. Celá vesnička působila dojmem neobyčejné přívětivosti a čistoty.

S tím samozřejmě příliš neladil zvláštní vtíravý zápach, kterým byl prosycen vzduch všude kolem; zaváněl z několika tmavých za-maštěných člunů kotvících u břehu a vrchovatě naložených Právě tak tmavými a mastnými sudy: byly to barely s petrolejem, dopravované odtud v malých člunech do Cheng-jangu nebo Čchang-ša a pak na větších říčních džunkách dolů po Jang.-c'-t'iang. Tento ostrý zápach petroleje byl prvním tak říkajíc čichatelným znamením, že se naše výprava blíží konečně k cíli své dlouhé cesty — k závodům Daniela Steina.

Chuej-chuej se s pokornou lítostí omlouval, že nemůže pozvat vznešené pány k sobě na noc, že jeho prostý domek je příliš malý pro tolik nenadálých a znamenitých hostů, ujišť-oval však, že ve zdejším zájezdním hostinci budou bydlet se vším pohodlím, neboť místa je tam dost a rodina hostinského je prý pozorná a potrpí si na čistotu. Nicméně je upřímně a naléhavě prosil, aby milostivě přijali alespoň pozvání k opožděnému obědu; nechť mu jen laskavě poskytnou ho-dinku času, aby mohl urychleně zařídít všechno potřebné. Zavedl pestrý průvod do hostince a s hlavou plnou starostí pospíchal domů.

Pochopitelně že i zde byli naši přátelé středem pozornosti; do-konce i rybáři vytáhli sítě, přiveslovali ke břehu a zakotvili poblíž hospody, aby se mohli nerušeně, a hlavně zblízka, pokochat nevída-nými návštěvníky z dalekých krajů. Zájezdni hostinec byl skutečně mnohem čistší a přívětivější než ty, kde se až dosud zastavili. Hostinský vyběhl před dům a s neustá-lým ukláněním, jímž bezpochyby maskoval zjevné rozpaky, vítal vzácné hosty. Okamžitě přivolal několik podomků, aby se postarali o koně a muly, a spěchal připravit čcha — šálek čaje na uvítanou.

Mijnheer chodil po té dlouhé jízdě spokojen a v dobré míře po místnosti sem a tam, protahoval se a narovnával a v jednom kuse dotíral: „Hoe is het, mijnheer Methusalem — tak jak to je, umím jezdit na koňovi?“

„Věru že umíte,“ přitakával po pravdě student. „Vpravil jste se do toho mnohem rychleji, než jsem očekával.“

„Ja, het rijden is zeer goed voor mijn lichaam — inu, jízda koň-mo je tuze zdravá pro tělo. Řekněte, mijnheer Methusalem, ztloustněl jsem trochu?“

„Jakpak by ne! Docela určitě. Na první pohled je to znát. Jste najednou jako kulička.“

Vděčný tloušťák zazářil radostí, ohmatával se, všelijak se nakru-coval, stoupal si na špičky a vypytl se dál: „A taky vyrostl?“

„O dobrých pár coulů. Zdejší vzduch vám jde zřejmě znamenitě k duhu.“

„Ja, ja, de luucht is hier goed, is zeer weldadig — ano, ano vzduch je tady výtečný, velice blahodárný. Takových nemoců — a najednou jsem naproste vyzdravený. Ik zou gaarne hier blijven — hned bych tady zůstal.“

„A proč ne? Chtěl jste se tu přece usadit.“

„To chtěl. Ale kde?“

„Nu co, kupte podnik pana Steina! Představte si: zasloužíte se o blaho Číny — a navíc z vás bude milionář, petrolejový král,“ smál se Metuzalém.

Tloušťák zamrkal, popadl dech a zastavil se jako přibitý; teprve za hodnou chvíli se vzpamatoval a rozchechtal se na celé kolo:

„Dat is goed, dat is zeker goed — to je dobré, to je namouduši dobré! Petrolejný král! Hrom do toho! Willem van Aardappelen-bosch — a petrolejný král! No tohle! Jak vás to tak vynapadlo? Ta-kový nápadník!“

Divoce pokračoval v procházce a chechtal se, až se mu břicho třásl. Vtom se však opět zarazil, přestal se smát, jako když utne, vytřeštil oči a znovu zůstal všecek vyjevený...

To už ale přinesl hostinský v drobných a půvabných šálcích vo-ňavý čaj. Každý vypil jen jeden, na přivítanou, a zanedlouho se obje-vil i chuej-chuej, aby zavedl své vzácné hosty k obědu. Gottfried zapálil vodní dýmku a malý průvod se vydal na cestu: vpředu ber-nardýn, za ním Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem v zubech, v uctivé vzdálenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, pak Richard Stein, dále kapitán Frick Turnerstick s obrovským vějřem a mijnheer van Aardappelenbosch pod mohutným slunečníkem a nakonec oba bratři, Liang S' a Jin-tchien, jako dvojtečka za souvětím.

Hostitele naplňovalo to nevídané procesí nepopsatelnou hrdostí a zvědavce po celé cestě nepředstíraným nadšením. V posvátném mlčení, s ústy dokořán a s očima vyvalenýma sledovali vzácné diva-dlo.

Mohamedánův nevelký domek tvořily jen dvě místnosti: skrom-ně, ale čistě zařízená přední jizba a menší zadní místnost, zřejmě pokojík pro ženy a kuchyň zároveň. Hostitel je na prahu obřadně přivítal a usadil u nízkého prostřeného stolu. Z žen se neobjevila žádná; je to starý čínský zvyk, který se tady dodržoval o to důsledně-jí, protože domácí pán přestoupil k islámu. Jinak ale chuej-chuej ne-dbal ani jediného z přísných předpisů, které muslimům stanoví při obědě jejich svaté písmo — korán: všecko probíhalo podle ryze čín-ských zvyklostí. Nepřisedl k tabuli, ale zůstal stát a s neobyčejnou pozorností obsluhoval hosty. Byl to dojemně skromný oběd chudého člověka, který i tak musel nejspíš sáhnout hluboko do měšce, aby mohl pohostit bohaté. A kromě toho: jakýpak výběr lahůdek a vzác-ných krmi byla s to poskytnout malá zapadlá vesnička! Zato však tu prostou hostinu kořenila živá, srdečná zábava. Hostitel vycítil, že hosté jsou spokojeni, a zářil štěstím.

„Vidím, že jste nás upřímně přivítal, a opravdu ze srdce vám za to děkujeme,“ obrátil se na něho zčistajasna Červenomodrý Metuza-lém, sotva dojedli poslední chod a dopili poslední číšku silné feng-t'iou. „Při takových příležitostech nám však staré mravy naší vlasti předpisují jistou zdvořilost, které chceme dostat i zde, daleko od

do-mova, pokud nám to ovšem laskavě dovolíte.“

„Zda dovolím? Ó pane a vznešený dobrodince — rozkazujte, a já uposlechnu.“

„Opravdu? U nás doma bývá totiž zvykem poděkovat po hostině osobně paní domu a dcerám rodiny a složit jim svůj hold. Poproste tedy ty tři půvabné květy, aby nás potěšily svou osvěžující přítomností. Chceme je ujistit, jakou vděčností a úctou jsme jim zavázáni.“

Hostitelovou tvář se mihlo leknutí. „Ó pane, proč právě tohle žádáte! Pochopte mne, odporuje to zdejším mravům“

„To snad ne. Sám mocný tchung-č' Cou v Kuang-čou-fu nás uvedl k své líbezné choti.“

„Je to však i proti předpisům mé víry,“ bránil se zoufale chuej-chuej.

„Nechápu. Cožpak i květy vašeho ctihodného domu přijaly svaté učení Mohamedovo?“

„Ne, to ne...“ zavrtěl hlavou starý muslim a neopovážil se ani pohlédnout na vzácného hosta.

„Pak tedy odpadá i tento důvod,“ pokračoval Červenomodrý Metuzalém. „Prokazoval jste nám dosud nejupřímnější pohostinnost, proč si chcete teď naráz pokazit pověst a urazit nás odmítnutím té uctivé prosby?“

Chuej-chuej chvíli mlčel, bojoval zřejmě sám se sebou, se sta-rými předsudky i novou vírou, pak hluboce vzdychl a tiše, takřka neslyšně pravil:

„Nikoli, šlechetný dobrodince, urazit bych vás nechtěl. Raději překročím příkázání své země i svého náboženství.

Nedáte-li jinak, přivedu ženy. Alláh nechť odpustí, čím se proviním“

A zdrcen odešel do zadní místnosti.

„Toto jste od něho neměl žádati, pane,“ poznamenal Liang S' s jemnou, odmítavou výčitkou. „Jest to zcela proti... proti zdejším zvyklostem i proti jeho svědomí.“

„Ach ano, vím to, velice dobře to vím, a nebylo mi lehké u srd-ce,“ usmál se Metuzalém. „Ale věřte, že mám skutečně závažné dů-vody porušit prastarý mrav a zvyky. Docela určitě to schválíte i vy, až přijde čas a pochopíte, proč jsem to musel udělat.“

Mluvili teď německy, takže rozuměli i ostatní.

„Co je zas? O co jde?“ zeptal se zvědavě Turnerstick. „Co že jste neměl chtít?“

„Přál jsem si pouze vidět dámy tohoto domu; musíme jim přece vzdát dík a složit poklonu.“

„A to je tu hřích? Přivede je tedy?“

„Zdá se, že ano.“

Gottfried se zazubil:

„Hrom do lajblíku, něžný pohlaví je dycinky vozdoma stolu, jak říkával ten falář, co měl ze všeckného nejrači dobře vypečeny husy, kačeny a krůty. No co, jakýpak strachy, vemem do hrsti vejškere sve dobře vychování a budem se holt chovat podlévá bontounu. Co vy nato, mijnheer?“

„Ano, ano, pokloňujem se jim ve vsí úcty. V tom já se náhodně vyznám, nemyslejte si.“

Trvalo hodnou chvíli, než se Číňan vrátil; ženy si zřejmě musely obléci své nejlepší šaty a pečlivě se upravit. Konečně vstoupil — a ony s ním.

Jejich tváře byly podle obyčeje vyšších vrstev červeně a bíle na-ličené, tenké obočí protaženo štětcem s černou barvou, až se nad ko-řenem nosu stýkalo; bohaté, vysoko načesané vlasy měly všechny tři pomoci mnoha ozdobných hřebců a jehlic důmyslně upraveny do tvaru černých lesklých motýlů; hedvábná svrchní roucha, složitě vy-šívaná a u krku upjatá, splývala v bohatých záhybech až k zemi, ruce vězely hluboko v širokých dlouhých rukávech; také nohy skrýval šat, znetvořené však nebyly: nasvědčovala tomu křepká vznošená chůze, třebaš udělaly jen pár kroků.

Zůstaly stát, hluboce se uklonily před vzácnými hosty, ale ne-promluvíly ani slovíčko. Pod silnou vrstvou líčidel vynikaly mladist-vé rysy obou dcer, matčin obličej nesl zřetelné stopy soužení a bolu.

Všichni přítomní okamžitě vstali, a než stačil Červenomodrý Metuzalém promluvit, předstoupil pohotově kapitán Turnerstick, přeuctivě se poklonil a s nejlíbeznějším ze své zásoby líbezných úsměvů pravil:

„Mylady a mademoiselles, dovoleteng ming prohlásiting, že seng cítimeng nadmírunng obšťastněning vašim příchodem. Pojedling jsme, popiling a chcemeng...“

„Ik ook, ik ook — já taky, já taky,“ přerušil ho mijnheer van Aardappelenbosch kvapně a rovněž se švihácky uklonil, pokud mu to tělesné proporce dovolily. „Já taky jedl a vypíjil.“

„U všech potkanů a krys, držte jazyk za zuby a neskákejte mi do mého čínského komplimentu!“ vyjel na něj vztekle kapitán a chtěl pokračovat ve svém chvalo zpěvu. Tentokrát byl však naštěstí Me-tuzalém rychlejší a ujal se slova sám, pochopitelně že čínsky:

„Vím, že jsem se neomluvitelně provinil proti mravům vaší ze-mě, když jsem si troufl vyslovit přání spatřit vás a vaše dcery. Chtěl jsem vám však složit nejpokornější dík a omluvit se vám za všechny starosti, jež jsme vám tak znenadání a neohlášení způsobili. Kromě toho mám ale ještě další, mnohem závažnější důvod, který mne při-měl setkat se s vámi osobně. Musím vám totiž odevzdat dopis.“

Poslední slova pronesl k matce, která na něho udiveně pohlédla.

„Dopis pro mne? Ó pane! A od koho?“ zeptala se takřka neslyš-ně.

„Od člověka, kterého patrně už dávno považujete za ztracené-ho.“

Několik dlouhých okamžiků na něho pohlížela, pak se zavěsila do svých dcer a vydechla:

„Od mého... od mého manžela a pána!“

„Uhodla jste,“ přisvědčil slavnostně Červenomodrý Metuzalém. „Máte dost sil, abyste vyslechla, co píše? Prosím, račte se posadit.“

Přiskočil, nabídl jí své křeslo a žena se zmatena a jako ve snách posadila.

Jeho dvorná zdvořilost našla okamžitě horlivé následovníky; i oni chtěli ruče dokázat, že se dovedou chovat k dámám podle všech pravidel páně Kniggeho bontonu. Kapitán Turnerstick přistrčil své křeslo jedné z dcer a vážně pravil:

„Račteng, slečnong, sedněteng si takyng. Přejung vám při-jemngng posezening.“

A mijnheer van Aardappelenbosch se stejně pohotově ujal dru-hé:

„Mejuffrouw, ik bid, dat ook gij op mijn stoel gaat zitten — slečno, i já vás prosím, abyste se posadila na mou židli. A nestydejte se! Jako doma!“

Žádná z dívek nerozuměla sice ani slovo, náramně dobře však pochopily, oč jde, půvabně se uklonily, na znamení díky přivětivě kývly roztomilými hlavinkami a graciézně se posadily každá z jedné strany vedle matky. A oba naši galantní lvi čínských salónů zářili pýchou a spokojeností nad úspěchem své mužné zdvořilosti. Tur-nerstick se ještě sklonil k tloušťkovi a nadšeně poznamenal:

„Skvělé děvče, co? Slovo od slova mi rozumělo. Zdá se, že se aspoň v tomhle domě mluví tou nejčistší čínštinou.“

Červenomodrý Metuzalém vytáhl zatím z kapsy pouzdro a z pouzdra úzkou obálku s dopisem. Protože v Číně ani ženy z nejvyšších vrstev nedovedou číst a psát, nedostává se jim totiž na důkaz vznešenosti prázdného vzdělání, podal psaní přímo pánu domu.

„Ó Svrchovaně vládnoucí! Ó Svrchovaně milostivý! Alláh je velký a Mohamed jeho prorok!“ vykřikl stařec, sotva přelétl prvních pár sloupců. „Co Alláh chce, stane se, co nechce, nestane se — sku-tečně, už je to tak! Náš vznešený dobrodinec, Alláh prodluž jeho život a daruj mu všechny slasti ráje!, mluvil svatou pravdu. Mám číst?“

Nebohá žena zbledla vzrušením, celá se chvěla a křečovitě se držela křesla; nedokázala ze sebe vypravit ani hlásku, proto jen mlč-ky přikývla.

„Chao-kchou, patřící k rodině Jie ze Seng-che, ztracenému kvě-tu mé duše a matce mých nezvěstných synů a dcer od Jie Ťin-liho, nešťastného uprchlíka z říše Čching...“

Dál nedočel; ozvaly se čtyři výkřiky — a matka — omdlela ra-dostí.

Chudák Metuzalém si vůbec neuvědomil, že takovouhle zprávu nemůže sdělit křehkým ženám jen tak bez přípravy.

Dcery objaly ubohou matku a rozplakaly se.

„Bylo to příliš náhlé, je toho na ni na chudáka přece jen trochu moc. Pojdte do svého pokoje,“ vyběhl starý chuej-chuej dívky, vzal omdlelou ženu opatrně do náruče a rychle ji odnesl z místnosti; po-korně odešly s ním, aby se o matku postaraly a vzkřísily ji k životu.

Zato synové se vrhli k Metuzalémovi a Jin-tchien se zprudka zeptal:

„Pane, v téhle chvíli by bylo neradno žertovat! Ten dopis je sku-tečně od našeho otce?“

„Ovšem,“ přisvědčil student.

„A tato žena je skutečně naše matka?“

„Viděli jste sami, co k tomu ještě říct? A ty dvě dívky jsou vaše sestry.“

„O nebesa, ó zázrak! Naše matka a naše sestry! Pojd', bratře, musíme k nim!“

A rozběhli se ke svým nejbližším.

Ostatní neměli ani zdání, proč ten náhlý zmatek, a nechápali, co se přihodilo. Červenomodrý Metuzalém jim stručně vysvětlil, jaké události byli právě svědky — a radost a dojetí, ti věrní a nerozluční průvodci naší cituplné výpravy, slavily opět jednou svůj velký oka-mžik...

„U všech jikmáčů, to je ale shledání! Ovšem, po pravdě řečeno — zrovna moc hezké to od vás nebylo, takhle zrádně nám to zamlčet. Co kdybychom byli taky omdleli z toho překvapení?“ ozval se ko-nečně Turnerstick.

„Eště kleště že ne,“ přidal se Gottfried, „já vosobně todle vomdlejvání ouplně dvakrát nezbožňuju. Ale jinač má tudlenc pan kapitán svatosvatou pravdu pravdoucí. Dyž už ste se mi ráčil světit s tou zakopanou zlatou histórijí, moh ste mi dát taky náky tajný slecho vo tomlectom rodinym překvápku. Je to vážně tresturodny, vláčet dospělého člověka mírnym dýrnym z jedny, takovydle legrácky do druhý. Víte vy vůbec, k jaký ouhoně by mohlo dojit v naši zkřehky něžný duši? Máme přece k sakru taky náke srce, né? Co vy na to, mijnheer?“

„Samo sobě,“ přikývoval tloušťka a utíral si vždy a všude poho-tové slzy. „Ik heb ook een hart, een zeer goed hart — já mám taky srdce, tuze dobré srdce. Od radostě mi pokaždě vykapou slze a nos. Musám se vysmrkat. A taky jsem nějak zeslábl, snad abych si chvilku sednul.“

„Už ne, už ne,“ zadržel ho rychle Metuzalém. „Myslím, že radši půjdem. Nechme tady ty dobré lidi samy pospolu, nebudem tu překá-žet.“

Potichu, nenápadně opustili dům plný štěstí a ve ztenčeném prů-vodu, leč za neztenčené pozornosti vesničanů kráčeli zpátky do hos-tince.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Pod ochranou krále žebráků

Mijnheera van Aardappelenbosche to nesmírné dojetí dočista zmohlo; úpěnlivě prosil, aby se co nejdřív pořádně navečeřeli. Čer-venomodrý Metuzalém zavolal proto hostinského a domlouvali se, co a jak připravit k večerní rýži.

Vtom se zvenku ozval podivný hluk, nadšené výkřiky, volání a lidé stojící před hospodou se zčistajasna kamsi rozběhli.

„Co se děje? Poslouchejte! Co to volají?“ zpozorněl Metuzalém a zmlkl.

„Nevím, nerozuměl jsem, půjdu se podívat,“ odpověděl hostin-ský.

Vzápětí se vrátil a zářil radostí:

„Víte, kdo přijíždí, vznešený milostpane? Čchi-wang, sám moc-ný čchi-wang!“

„Je to možné? Král žebráků?“

„Ó ano, už je to tak. Připozdívá se, dál už dnes zřejmě nepojede, zůstane nejspíš na noc tady. Jaké štěstí! Půjdu mu naproti, musím ho přivítat.“

Všecek blažený chvátal pryč a naši přátelé přistoupili zvědavě k oknu: i oni chtěli vidět velkolepý příjezd toho slavného a všemocného muže.

Před hostincem bylo jako vymeteno, zato z dálky sem doléhal zvláštní jásavý hluk; hlasy se blížily, volání sílilo, už bylo slyšet du-sot mnoha koní a konečně se objevilo uprostřed hustého davu deset znamenitě vyzbrojených jezdců; ani v nejmenším nepřipomínali žeb-ráky. Měli ušlechtilé koně a podle oděvu vypadali spíš na zámožné šlechtice.

Nejvznešenější z nich byl oblečen do nádherného šatu z jemné-ho hedvábí, po boku se mu skvěla drahocenná dýka s ozdobně vy-kládanou rukojetí, otěže jeho černého hřebce byly bohatě pobity stří-brem. Mohlo mu být tak kolem šedesátky a dojem ctihodné důstoj-nosti zvyšoval ještě dlouhý knír, který mu splýval na prsa. Knoflík na čapce, ono neklamně znamení každého mandarína a odznak úřední hodnosti, pochopitelně neměl, přesto však budil svým velkolepým zjevem takovou úctu jako málokterý z nejvýznamnějších úředníků říše.

S mladickou lehkostí seskočil s koně a křepče vykročil ke dve-řím domu; tam ho s hlubokou poklonou uvítal hostinský. Zvláštní věc: čchi-wang, mocný vládce nad osudy celých provincií a všech, kdo v nich žili, od chudáka až po nejvyšší vrchnost, s ním nejednal nikterak povýšeně, ale s upřímnou a přirozenou laskavostí, bez krá-lovské pýchy a jako rovný s rovným.

Naši přátelé odstoupili od okna, a sotva se usadili na lavicích kolem stolu, vešel do místnosti král žebráků se svým doprovodem. Vznesení cizokrajní hosté ho zřejmě překvapili — ostře se na ně za-díval a hluboce se jim poklonil. Vstali a uklonili se mu se stejnou zdvořilostí.

„Přenocuji dnes u vás,“ obrátil se čchi-wang k hostinskému. „Doufám, že ložnice jsou volné.“

„S lítostí v srdci vás musím zklamat, ctihodný,“ odpověděl v hlubokých rozpacích hostinský. „Dnes po poledni se tam ubytovali tito úctyhodní pánové. Netušil jsem, že mne obšť-astníte svým při-chodem, vznešený ochránce.“

„Vyspíme se tedy zde.“

„Nedopustím, aby mocný král chudých a bědných byl kvůli na-ším nepatrnostem zbaven pohodlí,“ ozval se Červenomodrý Metuza-lém a znovu se čchi-wangovi uklonil. „Milerádi mu přenecháme je-den z pokojů.“

„Vznešený pán ví, kdo jsem?“ zeptal se čchi-wang udiveně a znovu pohlédl na podivného cizince.

„Právě jsem se to dozvěděl, ale již dlouho je mi známo, jaké vážnosti jste hoden.“

„Pak jste tedy možná také slyšel, že čchi-wang nikdy neporuší prastaré obyčeje země a po předcích zděděné zákony zdvořilosti. Bylo by proti dobrým mravům, kdybych hrubě zneužil vaši velko-myslné nabídky.“

„Ale nepřikazuje tento dobrý mrav i to, aby mladší vždycky ustoupil staršímu?“

„Zajisté, avšak i nižší vyššímu. A tím jste z nás dvou bezesporu vy, vznešený pane, a vaši ctihodní průvodci.“

„Nikoli, vždyť vy jste král!“ ohradil se Červenomodrý Metuza-lém.

„Jen pouhý král chudých a bědných, jak jste sám řekl! Smím se i já dozvědět vaše skvělá jména?“

„Jsou vypsána zde na tomto kuanu Syna nebes.“

Podal mu nejvyšší pas, čchi-wang ho opatrně rozložil, a když spatřil pečeť a podpisy, třikrát se uklonil takřka až k zemi. Pak přeče-tl jména, poklonil se počtvrté, pečlivě složil vzácný dokument a vrá-til ho studentovi.

„Je to nejvyšší doporučení, jakého se u nás může člověku dostat. Přesto se však odvažuji nabídnout vám své nepatrné služby i já.“

V uklánění teď byla řada opět na Metuzalémovi: „Tato pocta je nám vítána a jsem vám za ni nesmírně vděčen. Vím totiž, že přátel-ství a přízeň mocného čchi-wanga dokáže stotisíckrát víc než tako-výhle kuan.“

„Snad máte pravdu. Leckdy mám možnost někomu prospět. Va-še skvělá jména mají cizokrajný zvuk, jedno mi však přesto nezní cizí. Kdo z vás je pen Š‘Taj-nej?“

„Tento mladý muž jménem Richard, čínsky Li-che-te. Je to sy-novec veleváženého pana Š‘ Taj-neje z Chuo-t’ing-š’, kterého možná znáte.“

„Možná? Znáám ho již dlouho a velice si ho vážím. Hodláte ho navštívit?“

„Ano, máme to v úmyslu. Zítرا ráno chceme jet dál a doprovodit k němu syna jeho bratra. Pozval ho k sobě ze své staré vlasti.“

Čchi-wang gymnastovi přátelsky pokynul a znovu ujistil naše cestující svou bezvýhradnou ochranou, jež jim snad bude k užítku.

„Že má vaše ochrana nesmírnou váhu, o tom jsme se nedávno osobně přesvědčili,“ řekl vážně Červenomodrý Metuzalém. „Octli jsme se ve velkém nebezpečí, avšak nepřátelé se rázem změnili v přátele, sotva jsme jim dokázali, že nad námi držíte svou mocnou ruku.“

Král žebráků se na něho udiveně podíval:

„Kdo byli ti lidé?“

„Chuej-chuejové. Setkali jsme se s jejich ozbrojeným houfem cestou sem.“

„Chuej-chuejové jsou mně a mému lidu skutečně přátelsky na-klonění. Jak jste se však na mne mohl odvolávat? A jak jste jim mohl dokázat, že právě já jsem vaším ochráncem? Mně samotnému to není známo.“

„Předložil jsem jim svůj druhý pas.“

Pomalů mu podal pas krále žebráků a pobaveně pozoroval jeho tvář.

„Cože? Můj vlastní kuan!“ vykřikl s úžasem čchi-wang a obra-cel ho na všechny strany, jako by nevěřil svým očím. „A dokonce kuan první třídy, kterých vydávám jen proklaté málo! Poznávám podle tajného znaku, že je to pas — nu ano! — pas mého zetě v Ku-ang-čou-fu!“

„Míníte zřejmě klenotníka Chu T’ina. Podařilo se nám prokázat mu nedávno jistou malou službu. A když se dozvěděl, že máme na-mířeno hluboko do vnitrozemí, kde prý nás mohou potkat nejrozma-nitější těžkosti a nebezpečí, laskavě nás vyzbrojil tímto vzácným kuanem.“

„Mému Chu T’inovi že jste prokázali službu? Pak to ale nemohla být jen tak obyčejná, běžná úsluha, kvůli ní by se byl se svým pasem jistě tak lehko nerozloučil. Mohu se dozvědět, co se přihodilo a jak se s ním vznesení pánové seznámili? Hled-me, právě přinášejí čaj. Dovolíte mi, abych vás pozval? Můžete přitom vyprávět.“

„Rád vám to povím, ale jde o případ, o němž lze hovořit jen zce-la důvěrně.“

„Všichni tito ctihodní muži jsou moji pobočníci a dobří přátelé, před nimi nemám žádná tajemství. Mohou slyšet vše, co mi povíte.“

Hostinský nalil čaj, objednali si ještě dýmky, a když vypili po malém šálku a zapálili voňavý tabák, pustil se Metuzalém do vypra-vování.

Zmínil se o pověření, jež dostal od Jie Ťin-liho i o svém čchi-š' a stručně vyličil, co až dosud na své dobrodružné cestě zažili. Čňaně pozorně poslouchali. Jakmile skončil, čchi-wang se zdvihl, hluboce se uklonil a s nelíbenou úctou vážně pravil:

„To, co jsme slyšeli z vašich vznešených úst, nezvratně svědčí, že ve vzdálené vlasti upřímně obdivovaných pánů žijí lidé mimořádných znalostí, odvahy a obezřetností. Důvtip, statečnost a obětavost, s nimiž jste zachránil mého zetě i celou jeho rodinu, zavazuje nás k nesmírné vděčnosti. Budeme se všemožně snažit dokázat vám své uznání a snažně vás prosíme o blahosklonné svolení, abychom směli podniknout zítřejší cestu do Chuo-t'ing-š' ve vaší osvětlené společnosti. A ještě něco: způsobili byste mi nevyslovitelné potěšení, kdy-bych mohl vás i vaše ctihodné přátele pozvat k malé večeři.“

Červenomodrý Metuzalém se sice zdráhal, leč marně. Král žeb-ráků odešel do kuchyně, aby u hostinského objednal večerní rýži pro celou společnost a dohodovil sled chodů a přípravu jednotlivých po-krmů. Student využil příležitosti a dopodrobna přetlumočil svým druhům vše, o čem s čchi-wangem hovořili; pochopitelně byli potě-šeni, že získali přátelství tak mocného a vlivného muže — a tu vy-slovil tlouštík zčistajasna docela nečekanou otázku:

„Mijnheer Methusalem, poved'te mi, a to on bude ochránět i mne?“

Student na něj překvapeně pohlédl a přisvědčil.

„Dat is zeer goed — to je znamenité, to já velmi moc potřebám, obzvláště dokud neposílím!“ zaradoval se upřímně Holand'an a za-mnul si růžové, buclaté ručky. Víc však už z něho nedostali.

Vtom se čchi-wang vrátil a na jeho přání vyslal Červenomodrý Metuzalém posla se vzkazem, že prosí jménem krále žebráků oba bratry i starého mohamedána, aby přišli do zájezdního hostince na slavnostní večeři; netrvalo dlouho — a byli tu: všichni dosud plni dojmů z nenadálého setkání a překypující vděčností k strůjci všeho toho štěstí.

Do večera zbývalo ještě pár hodin, ustaraný hostinský potřebo-val čas k přípravě tabule pro tolik hostů, a tak naši přátelé pátrali, jak příjemně strávit zbytek dne. Mijnheer van Aardappelenbosch si všiml, že na rozlehlém jezeře, jež tu vytvořila řeka, panuje teď čilý ruch a shon: vesniční rybáři vypluli na podvečerní lov, ale tentokrát kupodivu bez sítí a bez čerenu, zato se zvláštními cvičenými ptáky. Obratní černí opeřenci se bleskurychle vrhali do vody a pokaždé vy-nesli v zobanu nad hladinu zmrtačené kořist.

Mijnheer, Gottfried, Turnerstick a Richard na to koukali jako u vidění. Takovýhle rybolov ještě věru nezažili. A samozřejmě to byl tlouštík, který při pohledu na krásné kapříky a lesklé úhoře dostal nápad, k němuž se všichni ochotně připojili.

Sešli k řece, zamávali na jednoho z rybářů, a když připlul, vše-cek rozpačitý z té prapodivné čtveřice, domluvili se s ním, spíš ru-kama a cinkáním peněz než slovy, že jim na hodinku půjčí svůj člun i s okřídlenými lovci. Rybář horlivě přikyvoval, jen aby staří milost-paní ráčili bez obav nasednout, že je zaveze, kam si budou přát.

Opatrně nastoupili do vratké, kymácivé loďky, mijnheer se slu-nečníkem, s puškami i s tornou, od níž se nikdy neodloučil ani na okamžik, šlachovitý rybář se chopil těžkých vesel a pomalu odrazil od břehu.

V člunu bylo místa dobře pro osm lidí; na tyčích položených na-přech loďky seděli jako slepice na hřadě cvičení kormoráni. Čňan vyplul na volnou hladinu, zakotvil, nabral vodu do prázdného soudku na úlovky a rybolov mohl začít. Na povel svého pána kormoráni vzletli a střemhlav se vrhli pod hladinu. Buď lapí rybu přímo, nebo plavali jako blesk notný kus pod vodou a kořist dohonili.

Takový statný ta-š' -čo, jak tu ty cvičené ptáky nazývají, dokáže udržet v zobáku i pořádně velkou rybu; když na ni náhodou nestačí, vyrazí krátký ostrý skřek a jeden dva další mu okamžitě přilétnou na pomoc. Aby nemohli kořist spolykat a ošidit tak své pány o lehký výdělek, mají na hrdle kovové kroužky nebo těsné kožené obojky; po lovu jim je rybáři sejmou a teprve pak se mohou ptáci postarat i sami o sebe.

Netrvalo to ani čtvrt hodiny a do soudku se už nevešla ani ry-bička; kromě několika úhořů tvořili úlovek většinou kapříci docela slušných rozměrů.

„Oulovek jedna báseň. A pak že přej bez práce nejsou koláče! Koláče teda možná né, ale všelijaký rybi žouzele plnej pytel,“ po-chvaloval si Gottfried. „Vodnesem ty zlaty rybky hostinskému, ať nám je nák šikovně uklodni k večeři, co říkáte, mijnheer?“

„Ani nápadu! Ik zelf zal deze vissen braten, in boter en uien — já je upeču sám, na másle a na cibuli!“ volal tlouštík a div se mu ne-sbíhaly sliny při tom slastném pomyšlení. „Honem, ať veslová zpát-ky!“

Rybář dovesloval ke břehu a kapitán se pomalu zvedl, aby první seskočil na pevnou půdu a pomohl pak ostatním; pro starého námoř-níka je to hračka, stát ve vratké loďce třeba v prudkém vlnobití. Za-to pro tlouštíka to byl kámen úrazu. Nemotorně doklopýtal na příď, kde byl člun nejužší, netrpělivě čekal na přistání, už aby běžel do kuchyně, a jako očarovaný koukal na soudek s rybami. Vtom se Tur-nerstick odrazil k mohutnému skoku, loďka se zakymácela, mijnheer ztratil rovnováhu, roztáhl ruce, vykřikl — a plácl sebou do vody, jen to žbluňklo.

Rybář se vyděsil a bleskurychle se vrhl za ním. Holand'an sice na chvíli klesl ke dnu a zmizel, ale za okamžik zase vyplaval jak nafouknutá měchuřina a rybář s ním. Přitáhl ho ke břehu, vyvlekl z vody a položil do trávy; Gottfried s Richardem zatím uvázali člun, Turnerstick vylovil skotskou čapku a spěchal k nebohému tlouštíko-vi.

Neztratil ani slunečník, ani pušky, ani svou milovanou černou tornu, ba ani vědomí; ležel však v trávě jak široký tak dlouhý a jen kašlal a odfrkoval a supěl jako nastydlý parní stroj.

Seběhli se vesničané, společnými silami odnesli mokrého ne-šťastníka do hostince a uložili ho v jizbě na lavici.

Metuzalém i ostatní se jaksepatří vyděsili, ale mijnheerovo kýčání a kuckání bylo nejlepším důkazem, že z celého neštěstí se nakonec vyklubala jen nedobrovolná studená koupel — takřka úplně jak dle Priessnitze.

Student se rozesmál, poklepal tlouštíkovi na břicho a zahlaholil:

„Tak vstávat, vstávat, mijnheer, po takovém osvěžení přece ne-budete spát!“

„Nemohám ... ik ben verdrongen — jsem utopený,“ nařikal Ho-land'an slabým hláskem a ležel dál.

Vtom se otevřely dveře a na prahu se objevil rybář: přinesl sou-dek s úlovkem.

„A heleme je, velrybičky!“ řekl schválně hodně nahlas Gottf-ried. „Inu, tejkon nám už nebudou moc platný, dyž je tudlenc mij-nheer v pánu. Vemte si to zpátky, milej zlatej, holt si na nich poš-máknete sám.“

„Co ... co blážíujete!“ vyskočil tlouštík, jako když ho píchne. „Deze vissen moeten in de vleesshotel — tyhle ryby musí na pekáč, ale do naší kuchyni! My jsme si je nachytili, my si je taky pěkně sjí-me.“

„Hrom do klandru, nejni možná! A já si už myslel, že ste nado-smrti utopenej!“

„Verdrongen? Vůbecně ne! Běžám do kuchyni a pust'uju se do toho.“

„Tak že abyste se snad při tej příležitosti mlaskavě podržel nad vohněm i vy a kapánek se přivosušil, teče z vás jak z děravého sudu.“

Teprve teď se podíval Holand'an na kaluž pod sebou a na zmá-čené šaty.

„Rechtvaardige hemel, wat is dat — spravedlivé nebe, co to je? Vždyť jsem celý pomočený! Ještě z toho onemochám. Mijnheer Me-thusalem, co povědí ten váš naučený slovník o utopených utopěn-cách?“

„Že se mají koukat honem převléknout a vypít pořádných pár šálků vařícího čaje,“ usmál se student a odvedl mijnheera van Aar-dappelenbosche k hostinskému, aby mu půjčil něco na převléknutí, než mu uschnou šaty, a napojil ho dvěma třemi vědry vřelého čcha.

Ostatní zatím odměnili rybáře; třebaš těch pár stovek měďáků byla pro ně maličkost, chudák v životě neviděl a neměl takovouhle spoustu peněz. Rozplýval se vděčností a vycouval z místnosti s hla-vou sehnutou až k zemi.

Když se tlouštík za drahnou chvíli znovu objevil a zastavil se mezi dvěma, všichni svorně vyprskli: vypadal skutečně k popukání.

Najít pro něj kalhoty, to byl zřejmě úkol nad lidské síly. Přesto-že leckde v Číně, jak už víme, považují blahobytný zevnějšek za vr-chol půvabu, nebylo ve vesnici ani v širém okolí nikoho, kdo by se mohl co do téhle krásy měřit s mijnheerem van Aardappelen-boschem. Nesehnali prostě nikde nic. Ovšem do něčeho ho převlék-nout museli — a navíc tak, aby to alespoň trochu odpovídalo vzneše-né důstojnosti ctihodného cizince. Nakonec poslal zoufalý a ustaraný hostinský ke zdejšímu ímámovi: jedině ten měl dostatečně veliký kus látky — hedvábný závěs z místní svatyně. Naštěstí nebývají tihle vesničtí pěstitelé hříšných duší příliš přísní, a tak i tenhle bez dlou-hého rozmýšlení půjčil svatý obraz k nesvatému použití — ovšem dozajista hlavně proto, že cizinec byl přítel krále žebráků a že se tu-diž mohl nadít štedré odměny.

Závěs byl pomalován nejrozmanitějšími ornamenty, nápisy a ozdobnými citáty z koránu tak hustě a silně, že byl tvrdší nežli plech. Vypadalo to, jako by si tlouštík ošancoval své objemné tělo rozto-divně zprohýbanou španělskou stěnou s islámským vzorem, ze které vykukovaly na světlo boží jen dvě buclaté ručky a kulat'oučká hla-vička. Nablýskanou lysinu kryla vysoká homolovitá čepice s obra-zem draka vpředu a s dloahými klapkami na uši po stranách, uváza-nými pod bradou.

Pomalů vstoupil, ubedněn do tohoto uměleckého paravánu, a opatrně, aby ho nepřelámal, krácel ke svým přátelům; jenom s vel-kým přemáháním nevybuchl ve smích, vždyť už tak dost baculaté tlouštíkovo tělo vzrostlo přinejmenším na dvojnásobek své dosavadní míry.

„Zo, hier ben ik, mijne heren — tak, tady jsem, pánové,“ pravil důstojně. „Moje zdraví se zas vylepšalo a mám hlad, až bych pláčil. Kdy budeme večeřovat?“

„Každým zvokamžikem to musí vyšpuknout,“ uklidnil ho Gott-fried. „Z kuchyně sou už cejtít všelijaký špikantni špekcyjálity. Za-tím račte přimout posezení.“

„Neen, dat kan ik niet — děkuju, to nemůžu.“

„A pročpa by né?“ „Přezlomil bych si kabáta.“

„Inu, dyž si to nemůžete vodsedět, tak si to holt budete muset vodstát, jak povídal ten mlaskavej vokresni souce, dyž vodsoudil na čtyry dny vandráka s takovymde nežidákem na zadnici. A hezky počkat, až vám uschne kostejmek. Náhodou, zatím můžete bejt spo-kojenej, takovydlenc brnění na těle je tisíckrát lepci než v noze. A pokaváde de vo flinty, ty sem vám už vypucoval, akorát ten váš slav-nej rukcak sem musel vylejt jako kvakváryjum, i ze zlatejma rybič-kama.“

„Co to povědáie?“ vyděsil se mijnheer. „To tam bylo tak moc navodněno? O mijn ongeluk! Wat zal ik maken — já nešťastník, co ted?“

Nařikal a bědoval tak zoufale, jako by ho potkalo bůhvíjaké ne-štěstí. Torna ležela na lavici, chtěl ji popadnout, ale nemohl se ve svém krunýři ani shýbnout, tak jen poskakoval kolem a chňapal do prázdna.

„Ale, ale, no tak, proč takový nárek, copak to za to stojí? Pro pár kornoutů čaje?“ domlouval mu přátelsky Červenomodrý Metuzalém.

„Lieve hemel, ik heb mijn bankwissels darin — dobrotivé nebe, mám tam svoje bankovní papíry!“

„Proboha! Snad ne zašité?“

„Jasně! Pod podšívkem. Schověl jsem si je tam proti poztrá-ce-ní.“

„U čerta, tak ven s nimi! Jinak bude po nich.“

„Dat God verhoede — pánbůh chraň! Tohle je mi nadělání! Po-spěchejte! Vytahujte je ven! Ale honem rychle!“

Tak takhle to tedy bylo! Náš baculatý chytrák vlácel s sebou ce-lé svoje nekřesťanské jmění ve svazečku cenných papírů! Proto se nechtěl nikdy ani na okamžik rozloučit se svou nenápadnou černou tornou! Proto ji střežil jako oko v

hlavě! S největším spěchem rozpá-ral Metuzalém podšívku; ještě že byla z voskovaného plátna a zabránila vodě v díle zkázy.

„Vezměte mi ty papíry zatím k sobě, prosám vás o to,“ požádal mijnheer van Aardappelenbosch studenta se vši důvěřivostí svého dobráckého srdce. „Do tohohle převlečnicku zapomnili vyšít kapsy.“

A tak celé to mokré neštěstí dopadlo i v tomhle směru šťastně.

Venku se zatím setmělo a hostinský rozsvítil lampy: poctivé pet-rolejky se širokým knotem a s baňatými skleněnými cylindry — další neklamnou známkou, že k Danielu Steinovi a jeho závodu už vskutku nemůže být daleko.

Začala večeře, slavnostně přinesli první chod: řídkou pikantní polévku se smaženými rybími ploutvemi. I všechna další jídla byla z rozmanitě připravených ryb a z různě vařeného, dušeného, pečeného a smaženého masa onoho znamenitého domácího zvířete, kterým pravověrní mohamedáni stejně jako židé nerozvážně pohrdají, zatímco Číňané ho s velkou oblibou chovají a s ještě větší zálibou pojídají.

Že nepatří k podivínským muslimům, nýbrž k těm z rozumných národů, jež tomuto ušlechtilému živočichovi s rypáčkem a skvělou pečínkou vzdávají ochotně a plnou měrou čest, která mu náleží, do-kazoval mijnheer s přesvědčivou horlivostí; vůbec mu nevadilo, že musí absolvovat celou hostinu vstoje, mohl aspoň obíhat kolem stolu, hledat ty nejlákavější kousky a nabírat si a dávat si nandávat, dokud z poslední mísy nezmizel poslední drobek. Ostatní měli už dávno dost, on však pořád ještě jedl. A když přinesli na velikánském podnosu zlatý hřeb večeře a hostinský triumfálním hlasem oznámil:

„Siao-ču!“ nerozuměl sice tlouštík tomu tajuplnému slovu ani za mák, zato však přenáramně dobře poznal mladé zvířátko s do křu-pavá vypečenou kůžičkou a zaníceně zvolal:

„O mijn God! Pekané selátko! To je převýběrné! To musám sjís-t!“

A pustil se do chvalně známé pochoutky, jako kdyby neměl čtr-náct dní v ústech.

Nakonec přišlo rýžové víno a pálenka; v družné zábavě si ještě vykouřili dýmku a Liang S' s Jin-tchienem se vrátili k sestřám a šťastné matce. Byl čas jít spát.

Čchi-wang dodržel slovo a za nic na světě se nedal pohnout, aby přespal v ložnici. Ulehl se svými pobočníky na zem ve velké jizbě, kde před chvílí večeřeli.

V pokojích pro hosty stály uprostřed čtyř holých stěn jen jedno-duced nízké bambusové palandy, z nichž si každý nocležník musel teprve z příkrývek a houní vykouzlit sám podle svých představ po-hodlné lůžko, vždycky pro několik spáčů najednou. Červenomodrý Metuzalém se ubytoval s Cupidem, kapitán Frick Turnerstick s Ri-chardem Steinem a Gottfried z Bouillonu s mijnheerem van Aardap-pelenboschem. Tlouštík si přinesl suché šaty, vysoukal se ze svého plechového opevnění, postavil do kouta to pohanské roucho a uleh-čeně si oddechl:

„Zaplať pánbůh, že jsem se zbavěl té umalované záclony. To za-trápěné vykoupení mě div neumřilo. Ještě že je tady tak pozdravné povětrí, jinak bych určitě do půlnoci dostal zápalku plic a zánět ját-ru.“

„To teda máte recht,“ přikývl Gottfried a potutelně se usmíval. „Zdoušek je tady ekstrasřidni. Kapánek smradlavej, ale jinač hotovej zázrak, po tom se vturánu uzdraví i dočista mrtvej utopenec.“

„Úplně moje slovy! Už teď jsem jako ryběčka.“

„Ale kerá náko zapomněla plavat. Rači to už neprubujte, aspoň do toho petrolejového králoství abyste ve zdraví a při životě zvydrže-ti ráčil. Tam to bude nejspíš vonět, že se natotata spravíte z koule do voválu napříč.“

Mijnheer van Aardappelenbosch se nepřítomně a jako ve snách zahleděl na prskající petrolejku, chvíli mlčky koukal do mihotavého plamene, potom si vzdychl, rezolutně stáhl knot a pravil:

„Uvidíme. Nějak to dopadni. Ale teď chtím spět. Přejím vám dobrou noc.“

„Jak si liběj přát, ale dyby to šlo bez chrápání, esli mužů prosit.“

„Já a chrápět? No dovolujte! Ik slaap zeer stil, dat kunt gij gelo-ven — já spím jako pěna, to mi věřte. V životu jsem se neuslyšel, že bych chrápěl.“

Za deset minut se však do toho dal, že se Gottfriedovi celou noc až do bílého rána zdálo jen o samých běsnících vulkánech, zemětře-seních a kanonádě.

Když se druhého dne sešli zase na snídani, zastihli krále žebráků už v plné práci. Ještě včera rozeslal posly do okolních vesnic a teď již od rozbřesku přicházeli siang-čangové — rychtáři a přinášeli vý-kupné.

Bylo to divoké a živé dohadování, účastnili se ho však pouze pobočníci, do jejichž obvodu patřila ta která ves, čchi-wang vždycky vyřkl jen konečné slovo. Metuzalém záhy poznal, že poplatky jsou směšně nízké, na rodinu připadalo jen pár měďáků, svobodní nebo osamocení platili dokonce polovic, ovšem při obrovském počtu lidí to musela být ročně nepředstavitelná suma, kterou čchi-wang vybral. A za tenhle nepatrný poplatek byla pak celá obec na čtvrt roku vy-koupěna od dotěrných návštěv žebráků. Na svém území nestrpí totiž čchi-wang žádných jiných chudých, kteří by se odvážili žebrat na svůj vrub.

Po snídani, při níž neúnavný tlouštík konal pravě divy uda-tenství, vyrazili na další pouť. Oba bratři se k nim připojili, pro své drahé se slíbili zastavit až při zpáteční cestě, zatím se měly v klidu přihotovit na dalekou cestu za moře.

Mijnheer rezolutně odmítl dát se přivázat a seděl v sedle, jako kdyby se v něm narodil a docela jako by už od útlého dětství nedělal nic jiného, než jezdil na koni.

Vše, co mělo zdravé nohy, vyprovázelo vznešený průvod až da-leko za vesnici, kde jeden z přítoků řeky prorážel hřebenem hor přič-né údolí do uhelné pánve. Druhého dne po poledni měli být konečně u cíle své cesty.

Červenomodrý Metuzalém se držel poněkud vedle čchi-wanga a v jeho družině; jako znamenitý znalec čínských poměrů mohl totiž studenta v leccčems poučit, a skutečně také ochotně a dopodrobna odpovídal na kdekakou sebezvědavější otázku — a věru nebylo jich málo.

Tu a tam se však Metuzalém přece jenom připojil i ke svým sta-rým druhům — a pak probírali ze všech možných stran veselé i váž-né zážitky minulých dní i plány do nejbližší budoucnosti.

„Stejně se už těším,“ usmíval se Richard, „jak se bude strýček tvářit, až najednou zčistajasna spatří krajany. Určitě to hnedka pozná podle našich krojů.“

„To není tak jisté, takovéhle stejnokroje nosivají studenti na universitách i v jiných zemích,“ namítl Metuzalém.

„Ostatně, abych pravdu řekl, nechtěl bych mu prozradit hned z kraje, kvůli čemu jsme přišli a co jsme zač.“

„Proboha, a proč?“

„O to větší překvapení potom zažije. Sice asi pozná, že jsme studenti, ale...“

„Na mně taky?“ přerušil ho tlouštík.

„Těžko, o vás si spíš bude myslet, že jste lidojed. Co říkáte, kdybychom se vydávali třeba za anglické studenty na cestě kolem světa? Angličané jsou takových věcí schopni, bude to znít věrohodně.“

„En ik? Wat ik — a já? Co já? Slyšíte mě?“ dotíral neodbytně mijnheer.

„Vy?“ ušklíbl se Gottfried. „Jak vás tady tak petrachtuju, vy byste moh bejt tak nejspíš tlustej podnáčelník vod divokejch Zulu-kapru, kereho si vezem domu do Blondýna, abysme ho po večerech naučili civilizovanějším móresům a jak se dělá správnej pudink se šveskama.“

„Zo! En wat zijt gij — ták! A co jste vy? Opelichnutý mluvčící nadopičák, co ho budu v Londýnu ukázkovat za šilink panstvu a za půlšilink kdejakému hejhulemu a pisklákovi na fagot.“

„Šecka češť,“ chechtal se Gottfried z Bouillonu, „to ste mě teda doběh! Ále co, vykoledoval sem si to, dobře mi tak, jak povídal ten jistej mudrc, kerej měl furt tolik rozumu, až se z toho zbláznil. Prostě se mužem vokazovat v panouptyku za peníze voba a vyděláme maj-lant.“

„Bud'te zticho! Ik wil weten, wat ik zijn zal — já chci vědět, co budu já,“ trval na svém tlouštík.

„Jo ták! Jako v tej chystanej škomédyji u strejdy Daniela?

Helejte se, víté co: jezte, píte, to umíte na vejbornou, aspoň tím nic nezkazíte.“

„Ja! Dat is goed, dat laat ik graag gelden — dobrá! To je zna-menité, tak platí! Vy jste přece jenom přítel, vy se mi líbáte, já vás milovám.“

A při těch slovech, která ten dobrák myslel k smrti vážně a ani za mák ironicky, podal Gottfriedovi ruku — a Gottfried ji stejně upřímně a od srdce stiskl.

„Tak je to správné,“ pochvaloval si Metuzalém. „Mezi přáteli se nesmí nějaký ten žert a štulec brát moc vážně. Ale stejně si dej pozor na jazyk!“ obrátil se na Gottfrieda. „Jsi poslední dobou nějak huba-tý.“

„Vo tom nemám žádnou povědomost'. A to, co sem pravil tu-dlenc panu miňvejrovi, to byla spis malá, ale sakramencky spravedli-vá pomsta, ani vo chlup vic!“

„Neříkej! A za co?“

„Za to jeho parní pilkovadlo.“

„Že by zase chrápal?“

„Chrápal!“ vyprskl Gottfried. „To je ouplně a dočista stejný, ja-ko dybyste řek, že se kanón upšouk. Klády rozřezával! A pěkně po dýlce vod jednoho konce na druhej. Dlouhý jak zimní večír a tlustý nejmiň jako maják. A vy řeknete — chrápal! Ale mluvil ste myslim vo něčem jinom. Že si u velezváženého pana strejdy zahrajeme na englicky študentově, né? A kdy se teda jako dovi, kdo sme dovo-pravdy vosobně a vlastní rukou?“

„Při nejbližší vhodné příležitosti. Těžko vědět předem. Však už něco vymyslíme.“

„Jakýpak dlouhý přemejšlení? Pude na kutě, začne slace dřimat — samo sebou dyž ho nebude vokrátat vo zaslouženéj vodpočinek po těžký denní práci samočinný vochrápadlo tudlencotoho pána — a bude mít zrovna ňáky krásny snění no svy drahý domovíně, že jo, no a zatímco mu budou před vočima defilírovat lahody a krásy jeho mi-lovanej vlasti, zahrajem mu pod vokynkem útulného pokojíku doji-mavy štrandrle, zkrátka takový to holáryjotryjo, jak sme zpívali eště doma, dyž sme někdy náhodou šickni tři najednou netrpěli na škatar průdušnejch cest zadejchacich. Co říkáte tomu nápadníku?“

„Není špatný. Dokonce lepší, než se zdá,“ přisvědčil horlivě Ri-chard. „A uděláme to hned dneska večer. Musíme vymyslet nělakou z těch hezkých písniček, které maminka tak ráda poslouchala — jen-že kterou?“

„No tutově že ňákeho dojmáta, dyž má bejt určená pro spící vosobu. Třeba tudlenc:

Kde poutník vokem spočine,

tam louky v stínu lesa,

pole a bily vesničky — a srdce zplihle plesá.“

„Přestaň!“ smál se Metuzalém. „Jednak zjihle, a ne zplihle, a pak: to musí být něco ostřejšího, na takovéhle něžnosti už nemám hlas. Rozumíš, pořádná vlastenecká píseň, co člověkem jaksepatří zatřepe.“

„Jo vy myslíte ňákeho lomcováka? Tak co říkáte tejdle: Kde je má drahá rodná vlast?“

„Správně, to je ono, to bude něco pro můj pivní bas! Kde je máá draháááá, rodnáááá vlast...“ poslední slova už Metuzalém zapěl na onu známou, trochu sentimentální, leč přesto ráznou melodii — a to tak mohutným, dunivým a heroickým hlasem, že se koně plašili, mu-ly přidávaly do kroku a jezdci se vyděšeně ohlíželi, co se to zas žene za neštěstí. Usmál se, spokojen účinkem svých mocných hlasivek, a pokračoval: „Všecky sloky známe, jako když bičem mrská, a že by-chom to někde popletli, to asi sotva, zpívali jsme přece tuhle píseň nejmiň tisíckrát, a...“

„A já?“ ozval se mijnheer. „Ik wil ook met zingen — já chci ta-ky zpívat.“

„Hrom do šlejšky — vy?“ podivil se Gottfried. „Todlenc sou mi překvapení. Copak vy to dovedete?“

„A proč bych nedovedil? Dočista nádherně! Lépěji než zpěvní kos nebo slavníček.“

„A německy?“

„Po německy taky. V Kolínu nad Rýnou jsme zpěvávali ve zpě-veckém spolku Lyra. Vždycky v sobotě večer jsme vyzpěvali, až se hory zelenily. A písni: Kde je má drahá, rodná vlasta — tu zpěvám ze všech nejlepěji.“

„A jakej máte vůbec hlas?“ vyzvídal pořád ještě s nedůvěrou Gottfried.

„Výteční, úplně první jakost.“

„Ale né! Myslím, esli basbombardón nebo tenor nebo barvy-tón.“

„Já zpívám vysoce, nejmiň sopránů a ještě nejvyš. Výšeji než skřivláneek. Mám vám zazpěvit?“

„Ale dyž už, tak teda něco pořádného!“

„Tak poslouchněte, budu zpěvat: Sluňáčko světí nad kraji...“

Několikrát si důrazně odkašlal, aby si pročistil hlasivky, pak si párkrát přejel prstem pod límcem, jako by se chtěl přesvědčit, nevě-zí-li tam nic, o co by se mohly tóny zadržnout, zavřel oči, varovně zvolal: „Pozor! Pozor!“, zvrátil hlavu, otevřel ústa a...

„Teď ne, mijnheer, teď radši ne, ještě je moc brzo! Počkáme do večera,“ zarazil ho v poslední chvíli Metuzalém; přece jenom ne-chtěl, aby se starý dobrý tlouštík zbytečně zesměšnil.

A tak zpěvák sklapl zase ústa, otevřel oči a dobromyslně pravil:

„Jak si račte přit. Budu tedy zpěvat až navečer. Het klinkt toch goed — zní to taky dobře.“

Uklidněn snadným úspěchem, poháněl Červenomodrý Metuza-lém koně ke králi žebráků, kde sice nebylo tolik zábavy a smíchu, zato však mnohem víc poučení a užitku.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

U cíle

Výprava pronikla št'astně horským hřebenem a jela teď nedo-hlednou širou rovinou. Ze syté zeleně prosvítala čím dál častěji sta-vení četných vesnic, po lesích nikde ani památky, zato kolem osad rostla všude spousta pečlivě pěstěných ovocných stromů; obdělaná pole oddělovaly živé ploty bambusu. Znamenitě udržovaná cesta vedla podél nevelké říčky, dokud neodbočila k východu a neobrátila se do údolí řeky Čang, na jejímž severnějším rameni ležel Chuo-t'ing-š'. Krátce před polednem nařídil Červenomodrý Metuzalém krát-kou zastávku, jen co trochu pojedli, napojili koně a protáhli si údy, a hned zas vyrazili. Stále zřetelněji bylo znát, že se blíží k cíli: dřevěné káry s uhlím nebo se sudy petroleje potkávali už téměř na každém kroku, stále častěji měli horníky s tvářemi zčernalými mourem a ve vzduchu sílil nepříliš příjemný zápach, neklamně znamení a věrný společník naftových pramenů a rafinérií petroleje.

„Lieve hemel, dat ríekt goed, dat heb ik graag — dobrotivé ne-be, to to krásně voní, to mám rád,“ pochvaloval si mijnheer van Aar-dappelenbosch, „a náramně to prospěvá na plícu.“

Zamiloval se prostě do tohoto kraje a vše, co skýtal, uvádělo ho v nadšení.

„To je ouplná a čistokrevná pravda pravdouci,“ přikyvoval váž-ně Gottfried. „Tendlenc libovonnej smrádek z petroleje je ten nejlep-čí mejdlykament proti hubnutí. Bejt takovej marod a hubeňour jako vy, namoutěkuši by sem zvostal v Číně do nejdelší smrtě smrt'ouci.“

„Ja, gewisselijk — to ano, určitě, však já to udělím, nebojujte se.“

„A máte recht, na tomhle ekstrastřídím zdoušku nemusíte mít ani žádné medycínske čaje, ani žádnéj veleučenej slovník támdlenc ctihodného pana Metuzaléma — než stačíte naposledy a kdefinytýv-ně umřít, budete zdravěj jako velrybička, ovšem esli se dřív zaseje neutopíte.“

Pomalým klusem vjeli do poslední větší vesnice před Chuo-t'ing-š'. U výstavného zájezdního hostince nasedal právě na koně jakýsi jezdec, asi třicetiletý hubený muž, oblečený sice do prostého čínského kroje, ale bez copu a zjevně nemongolských rysů.

„Ó nebesa, jaká to náhoda! Dobrý den, pane van Berkene, kde se tu... kde se tu běžete? Míříte domů?“ zvolal německy překvapený Liang S'.

Muž si až dosud nepovšiml příjždějíciho průvodu; teď však se rychle otočil, přelétl bystrýma očima podivné procesí, a sotva zahlédl krále žebráků a Liang S'a, obličej se mu rozzářil radostí. Přijel k nim, prvému se hluboce uklonil, druhému podal srdečně ruku a čínsky pravil:

„Dovolte, abych co nejuctivěji přivítal Vaši Vznešenost v našem ohnivém kraji. Deset tisíc let ať na vás svítí slunce!“

Znova se poklonil a pak se vrhl na mladého obchodníka a páně Steinova zaměstnance:

„No tohle je mi překvapení! Tak konečně jste zase zpátky, milý Liang S'! To je dost. Byl jste pryč poněkud déle, než jste měl v úmyslu, není-liž pravda? Už jsme si mysleli, že vás potkala nějaká nehoda.“

„A ani jste se nemýlili. Představte si: padl jsem do spárů pirá-tům!“

„U všech ďasů! To musíte vyprávět! Taková historie! Jak jste jim unikl?“

„Má nepatrná maličkost by to byla nikdy nedokázala, děkuji za svůj nicotný život a za své osvobození pouze těmto ctihodným cizin-cům. Jedou k našemu vznešenému lao-panovi Š' Taj-nejovi, chtějí poznat jeho závod. Jsou to čtyři velemoudří Jing-kuo-žen — Angli-čané, čehuan-čang a tři sue-sengové — studenti, a jeden Che-lan, statečný mijnheer Willem van Aardappelenbosch.“ Tohle jméno vy-slovil Liang S' po evropsku, nikoli ve složitě čínské podobě.

„Wellcome, gentlemen,“ přivítal je neznámý Evropan a v úžasu se obrátil poměrně dobrou němčinou na obrovitého tlouštíka: „Můj bože, co to slyším? Vy račte být Holand'an? No tohle jsou mi věci!“

„V Holandsku narodily, v Holandsku vychovány a doufám, že v Holandsku pochovány,“ odpověděl tlouštík hrdě. „En gij, wat zljt gij — a vy, kdo jste vy?“

„Inženýr Hans van Berken, Belgičan, pocházím z Melechen. Pracuji jako technický ředitel u pana Steina,“ Mijnheer se rozzářil: „Dat is, zeer fraai — to je výborné! A říkali, že mluvníte taky po holandsky.“

„Jakžtakž.“

„Zo moeten wij hollands spreken — tak to musíme mluvit ho-landsky.“

„Milerád, mijnheer. Velice mne těší, že vám mohu posloužit va-ší mateřštinou, s radostí se zase po té věčné čínštině trochu pocvi-čím.“

„Mij ook — mě taky, pěkně si porozmluvíme. Ale pokud běží o ten slavný Chuo-t'ing-š': poved'te mi, hoe is dat eten —

jaké je tam jídlo, rozumáte, myslím stravení?“

„Jídlo?“ opakoval Belgičan, vyveden jaksepatří z míry tou ne-nadálou otázkou. „Myslíte... ach tak, nuže: mohu říci jen samou chválu. Stravujeme se po čínském způsobu i po našem, po evropsku a...“

„Dat is zeer goed van dezen oom Daniel — no to je od toho strýčka Daniela znamenité!“

„Jak prosím? Vy znáte jeho křestní jméno? A dokonce mu říkáte strýčku? Jak to?“

„Protože... jelikož... prostě ježto...“ koktal tlouštík v rozpa-cích, když si uvědomil, že už už prozradil, co mělo zůstat tajemstvím.

„I co, vám se s tím svěřit můžeme,“ přispěchal mu v krajní nou-zi na pomoc Červenomodrý Metuzalém čistokrevnou němčinou. „Nechtěli jsme o tom vlastně ještě mluvit, ale vy nás, doufám, nepro-zradíte — a možná že budeme potřebovat i vaše přispění. Nejsme totiž žádní Angličané, ale Němci.“

„Němci! Ach! No tohle jsou mi věci. Snad ne dokonce...“ ne-jistě si měřil jejich studentský kroj, „snad ne dokonce krajané pana Steina?“

„Uhodl jste. Přesně tak. Přicházíme do Číny přímo z Německa.“ „Pak ale — není snad tenhle mladý muž synovec starého pána?“ ukázal inženýr na Richarda.

„Znova přímo do černého. Syn páně Steinova bratra Ferdinanda — Richard Stein.“

„Je to možné? Je tohle vůbec možné! Nu tak to vás, pánové, co nejsrdečněji vítám. A ujišťuju vás, že stejně srdečně a z duše rád vás přivítá i můj šéf.“ Potřásl jim všem rukou a pokračoval:

Ale jak jste to, proboha, dokázali — dostat se v takovémhle ob-lečení až sem?“

A proč by ne? Copak nejsme na Čínu dost elegantní? smál se Metuzalém.

„Prostě neuvěřitelné! Museli jste budít úžasný rozruch. Tenhle-ten kroj a tyhle studentské čapky jsou určitě nápadné i u vás doma, natož tady!“

Inu pravda, byli jsme tu a tam středem pozornosti, a upřímně ře-čeno: dost nás to někdy unavovalo, snad to znáte — stíny popularity, ale skutečné nepříjemnosti nebo nějakou vážnou škodu jsme kvůli tomu neměli.“

„To se divím, opravdu. A v životě bych tomu nevěřil... Pro bo-ha živého, vždyť tenhle pán má s sebou dokonce i fagot či co! Neu-věřitelné!“

„Jakýpak copak, mám — a kalafuna šmytec!“ přikývl hrdě Gottfried z Bouillonu. „A jářku, proč taky ne? Něco sem k němu za celý ty léta přirost, nemůžu se vod něj vodloučit, jak dycinky říkáva-lo to jedno psijámsky dvojče vo druhom. Sak je taky památečnej, podědil sem ho v outlom děctví po vlastnoručním kmoťříčkovi mého v milospánu zesnulého prachdědečka. Náhodou je to moc šikovnej inškrument, ouplnej zázrak pro školu, ouřad i dum. Dyž mu napři-kladně vodšroubuju tudle hlavu a zacpu šema desejtí prstama šech dvanáct direk, tak je z něj pišťala jak pro pastejře, nástavec na komin nebo roura ke sporáku, jen tak vobyčejně muže sloužit jako pořadnej kul v plotě, paradní špacírhuška nebo příruční palcátek, a dyž to vob-rátím, tak mám flintu nebo dalekohled, jak si liběj přát.“

„No tohle! Tak se mi zdá, že jste náramně veselá společnosti“ smál se van Berken.

„A to zasej my jo. Hrom do mlejna, dyk to přídě na stejný pe-níze, jak povídal ten sedlák, dyž se ho ve špárklase ptali, esli chce těch deset zlatek v drobných nebo v bankocetli. Sme živý a zdravý, dobře najedeny, máme čistý svědomí, peněz jako želez — teda oupl-ně a přesně do puntíku řečeno: já ne, ale tudle náš pan Metuzalém, a tak...“

„Metuzalém?“ přerušil ho udiveně Belgičan.

„Doslova a do písmene. Ale ráčej milostdivně vodpustit, my sme se vám vlastně eště ani jaksepatří nepřectavili. Teda aby bylo jasno: já sem tak řečnej Gottfried z Bouillonu, kerej před nakym tím rokem míval jisty nepřijemný řízení se sakracenejma Sakracé-nama...“

„Haha! Za křižáckých válek, co?“

„Nachlup přesně, dypa jindy! Našeho velezváženeho pana miň-vejra vodněkad z Jahvy ste už ráčil poznat, tudletenc šmajdarin je slavnej pan škapitán Turnerštryk, předni znalec jistého čínského dy-jálechtu, keremu rozumi každej Němec kromě Čínanu, no a tendle vobstarožni vašnosta je zminěnej pan Červenomoudrej Metuzalém, vo ňomž je už ve Starom zákoně chvályhodná zminka. Vod tej doby je sice zaseje vo kapánek starši, ale na rozumu, jak tak karta zvoka-zuje, neutrpěl za ty léta žádnou zjevnou ouhonu. Je to milej, mlaska-vej a...“

„Proboha už mlč!“ okřikl ho v žertu student. „Jestli dovolíš, představím se sám, z těch tvých věčných řečí nemůže být nikdo moudrý. A pak — čehi-wang je už hodně vpředu, musíme ho dohnat. — Máte jistě namířeno také do Chuo-ťing-š', pane van Berkene,“ obrátil se na chechtajícího se Belgičana, „pojedte s námi, to nejdůle-žitější vám řeknu cestou.“

Popohnali koně a klusali za králem žebráků, který z vrozeného taktu nechtěl rušit cizince při nečekaném setkání a ohleduplně jel se svým doprovodem dál. Červenomodrý Metuzalém vyličil inženýrovi důvody i průběh cesty od samého začátku až do chvíle setkání a svě-řil se mu, jaké plány mají dál.

„Neuvěřitelné!“ opakoval nadšeně van Berken. „To je přímo román! Měl byste to jednou sepsat, to by bylo počteníčko. Takováhle věc se nepříhodí každý den.“

„Uvidíme, třeba na to taky jednou dojde. Na stará kolena začne dělat člověk všelijaké hlouposti. Ted' však doufám, že nám pomůžete dohrát hru až do šťastného konce — a hlavně že neprozradíte, kdo jsme a co tu chceme.“

„Ale ovšem, milerád. Na mou mlčenlivost se můžete spoleh-nout. Ovšem pozor, ať vám na to náhodou nepřijde starý pán sám! Je z něho hotový Yankee, prokoukne člověka jedna dvě — a skrz na-skrz, věřte mi.“

„Však my si už dáme pozor. Ale povězte, nedělá mu těžkosti pracovat uprostřed cizí země, stýkat se s Číňany, které Evropan jen těžko chápe, přizpůsobovat se jejich zvláštním zvykům...“

„Zpočátku to bylo horší, ted' je všechno šťastné za námi — a nutno říci, že valnou měrou přispěním čehi-wanga; o jeho skutečném vlivu nemáte zdání, třebas jste jeden důkaz zažil na vlastní kůži i vy. Pan Stein je dnes jedním z nejváženějších mužů celé provincie a prá-vem se může honosit přátelstvím, přízní a ochranou nejvyšších man-darínů.“

Jeho podnik se za léta rozrostl do té míry, že mé síly už zda-leka nestačí. V těchto dnech má mnou přijet můj bratr, také důlní inženýr, a nastoupit jako druhý technický ředitel. Ložiska uhlí, ale hlavně nafta, se staly skutečným dobrodiním pro široké okolí. Za-městnáváme především nemajetné chudáky, které nám doporučí čchi-wang, pracují jako d'asi, mají nás rádi a jejich vděčnost nezná hranic. Postupně jsme jim postavili pěkné pohodlné domky a vůbec se všemožně snažíme uspokojit všechny jejich oprávněné požadavky — není jich moc, jsou skromní, až se člověk diví. A mzdy jsou sluš-né... Dřív, když jsme tady začínali, to snad mohlo být dokonce ne-bezpečné, žít mezi těmi zvláštními lidmi, ale pan Stein se znamenitě přizpůsobil jejich myšlení a názorům a jen v nejkrajnějších případech dá najevo, že myslí a cítí jinak nežli oni. Nejprve se mu podařilo zís-kat přátelství krále žebráků, a teď je dokonce i pod ochranou musli-mů, kteří se vzbouřili a uvrhli celý kraj do zmatků a nejistoty. Je to obratný diplomat, věřte mi, a dovede využít ve svůj prospěch i těch nejnejpříznivějších okolností.“

„Ale je prý nemocen.“

„Ach ano, spíše však na duši než na těle. Rozumíte: třebaš to nechce přiznat a velmi nerad o tom mluví, odvažují se tvrdit, že je to touha po vlasti, která ho tajně stravuje. Dozajista by se okamžitě vrá-til domů, ale vztah a odpovědnost k podniku ho tady drží jako nej-pevnější okovy. Považuje za svou svatou povinnost, aby zůstal dělní-kům tím, čím jim byl až doposud: laskavým a starostlivým otcem, který spravedlivě rozděluje odměnu i trest. A i kdyby chtěl podnik nakrásně prodat — těžko najde kupce. Žádný Čínan, co jich znám, by neměl ani potřebný kapitál, ani nezbytné zkušenosti, bez nichž se majitel tak velkého podniku sotva obejde.“

„Hlavná věc, že je tady dobré pojezení,“ utrousil zčistajasna Ho-land'an. „A o kupcovi bych možně věděl.“

„Vy?“ zeptal se nedůvěřivě van Berken.

„Ano, penězů má, kolik si kdo přejí, a zkušenosti taky. Není to žádný hloupák, já ho znám, je náhodou všemi mastěmi namazaný.“

„Zajímavé. A myslíte, že by měl chuť zrovna na Chuo-ťing-š'?" Má k tomu podle vás nějaké důvody?"

„Omdat hier de lucht zo goed en gezond is — protože je tady tak dobrý a zdravý vzduch. Je nemocný a vyslablý, potřebí se uzdravět a ztloustnit. Musí se vyjít a vypít, až bude kuličkový jako dřív.“

Van Berken se jen usmál; nu což, řeči se mluví, pivo se pije, myslel si, a Holand'an je zřejmě veselá kopa. Vtom už dohonili čchi-wangův průvod a inženýr se dal do hovoru s panovníkem chud'asů.

Na hranice Chuo-ťing-š' jim zbývala již jen asi čtvrthodinka ost-ré jízdy. Pole zmizela, jako když proutkem mávne, všude bylo vidět haldy hlusiny a těžní věže uhelných šachet. Za nimi v dálce se do nedohledna tyčila podivná vysoká lešení — vrtné věže nad ložisky nafty.

Na nevelké výšině spatřili výstavný dům, zbudovaný sice v ho-nosném čínském stylu, ale přece jen připomínající našim cestovatel-ům cosi důvěrně známého, jakousi zkreslenou, nejasnou ozvěnu daleké domoviny.

„Tak to je sídlo pana Steina,“ upozornil je inženýr van Berken. „A tamhle, vpravo i vlevo pod návrším, jsou domky dělníků. Sami vidíte, s jakou pečlivostí a láskou si je udržují. Dělníci leckde v Ev-ropě by mohli být šťastní, kdyby měli možnost takového bydlení, věřte mi, já to znám, vyrostl jsem také v hornickém kraji.“

„A co ta spousta národa na tom pláči támdle před barákem?“ zeptal se Gottfried. „Těch musí bejt, jak to tak šacuju, dobrech pár stovek.“

„Máte pravdu, k šesti stům. To jsou dělníci dopolední směny, čekají na výplatu. Dnes totiž končíme o něco dřív, zítra je volno.“

„Náky posvíceni nebo pout'?"

„Kdepak, docela soukromý svátek: narozeniny pana Steina, to se nikdy nepracuje.“

„Narozeniny? Hrom do pinglu, slyšíš to, Richarde? Eslipa už viš, co dáme našemu milovanému strejdovi za dáreček? Nejlepčí prezent, kerej muže dostat: tebe, v celej tvej mladickéj kráse a v do-životní velikosti.“

Richard mlčel; nikdy toho moc nenamluvil, a teď se navíc blížil okamžik, kdy konečně spatří svého dlouhoželaného strýčka. Byl do-jat: v očích měl slzy, hrdlo stažené a litoval, že se nemůže teď hned, okamžitě a bez čekání vrhnout bratru svého otce do náruče.

Vtom už dělníci spatřili blížící se průvod; poznali, že to je čchi-wang, a hned se ozval radostný jásot a křik. Někteří se mu rozběhli vstříc, jen aby byli mezi prvními, kdo ho přivítají, ostatní utvořili hustý špalír a jezdci se ponalu blížili k prostranství před domem, ke stolu plnému mincí a k muži, který stál vedle účetního a sledoval výplatu. I on si povšiml neobvyklých příchozích; jakmile sesedli s koní, kráčel jim v ústrety. Když se setkali, pozdravili se s čchi-wangem — po čínském způsobu sice a se vši zdvořilostí, ale jako rovný s rovným, bez zbytečných poklon a zhola nadbytečných zdvo-řilůstek, jimiž se v Číně jinak nešetí.

Daniel Stein byl vysoký, štíhlý stařec hodně přes šedesát s dlou-hými stříbrnými vlasy a ostře řezaným obličejem, jehož hluboké vrásky byly neklamným znamením letitého tělesného i duševního vypětí. Ušlechtilá tvář svědčila o pevném, cílevědomém charakteru, ale zároveň se v ní zračila i laskavá a přátelská něha.

Král žebráků a jeho pobočníci byli zřejmě pro Daniela Steina všedním zjevem, vidával je často, nedivil se tedy, že je dneska vidí zas. Sotva však padl jeho zrak na ostatní členy průvodu, překvapeně vytáhl obočí a zvolal:

„Čen-ti ma? I-žen — co to vidím? Cizinci!“

„Ano, a představte si — dokonce Evropané!“ odpověděl van Berken.

„Podle oděvu je tomu vskutku tak.“

„A jestliže dovolíte, považuji za svou povinnost vám je předsta-viti. Neboť já jsem se s nimi obezná... já jsem se s nimi seznámil nejdříve a jim také vděčím za svůj život,“ vpadl německy Liang S'. „Později vám budu vyprávěti všechno podrobněji, nyní však... teď však především jména: tento ctihodný pán, který si z jakési neznámé příčiny libuje v šatu japonského samuraje, jest námořní kapitán Frick Turnerstick z Londýna, na jehož lodi dělají... na jehož lodi podnikají ostatní pánové cestu kolem světa. Jsou to studenti university v... v...“

Tady ho jeho zeměpisné vědomosti nechaly zčistajasna zrádně na holičkách.

„...v Oxfordu,“ vypomohl mu v nejvyšší nouzi inženýr van Berken.

„Ach ano. v Oxfordu! Již znovu mne... již zase jsem zapomněl to obtížné slovo. Jsou to pánové...“

A uvedl namátkou několik jmen, jak ho právě napadla a o nichž věděl, že znějí spolehlivě anglicky; jen kulatého mijnheera van Aar-dappelenbosche ve skotské čapce představil jako Holanďana a jeho pravým jménem.

Čchi-wang rázem pochopil, oč jde, a připojil, že tito urození ci-zinci mu prokázali nesmírnou službu, za niž jim je zavázán věčným přátelstvím; s potěšením sdělil panu Steinovi, že si vznešení pánové přijeli prohlédnout jeho světoznámý podnik, o němž již tolik slyšeli.

Daniel Stein okamžitě přešel do plynulé angličtiny s lehkým americkým přízvukem, srdečně je přivítal a bez okolků je pozval, aby byli jeho hosty a zůstali, jak dlouho si budou přát. Evropská ná-vštěva ho zřejmě potěšila.

Účetní odběhl přivolat sluhy ke koním a mulám a pan Stein do-provodil hosty do přijímacího salónu; obrovská místnost v přízemí, přepychově zařízená v dokonalém čínském slohu, a množství vyře-závaných stolků a pohodlných sedadel přesvědčivě dokazovalo, že pan Stein hostívá zřejmě velice často jaksepatří četnou společnost.

Požádal je, aby se zatím posadili, pořádně si odpočinuli a cítili se v Chuo-t'ing-š' jako doma. Hned nato, pln náhlé živosti a starost-livé péče, odběhl udělit nezbytné příkazy a zařídit vše pro řádné při-jetí tak nenadálých a vzácných hostů. Čchi-wang a Liang S' šli za nim.

„Járku, tak todleňto je teda ten tvůj slavný strejda Danouš,“ řekl udiveně Gottfried, když zůstali sami. „No, co ty na to, chlapče, japa se ti líbí?“

Richard neodpověděl; nebyl schopen slova, tak velké bylo jeho pohnutí.

„Hloupá otázka, nemyslíš?“ rozzlobil se Metuzalém a šlehl po Gottfriedovi pohledem.

„Hrom do jelita — sem tejkon učenej mistr Džouns z Koks-fordu, tak vodkad' se ve mně má brát ňáka moudrost?“

Pitomějši méno mi ten mladěj čajmajstr už namoutěkuši nemoh vymyslet. Jinač se mi tu ale líbí náramně, vo to nic, jen se mi zdá ten strejda Danda krapá-neček nevpotratnej: nechá ležet venku na stole takovej majlant prachu — a ty umouněny Čňani tam stojej kolem...“

„Nikdo nevezme ani měďák,“ uklidnil ho van Berken. „Mají pa-na Steina příliš rádi. A s tím, kdo by chtěl něco ukrást, s tím by zato-čili sami — a jak. Každý člověk je totiž v podstatě dobrý, jen když se s ním správně zachází.“

Zanedlouho se pan Stein vrátil; s údivem a nelíčeným nadšením se jim svěřil, jak ho překvapilo, co se právě dozvěděl: jakou svízel-nou a dobrodružnou měli cestu a za co za vše je jim jeho mladý za-městnanec zavázán. Znovu a naléhavě opakoval prosbu, aby zůstali co nejdéle a považovali se za skutečné členy jeho rodiny.

Vlastní rodinu sice nemám,“ dodal s trpkým úsměvem, „ale mými dětmi jsou moji dělníci. A všechny milé hosty, jako jste třeba vy, považuji za skutečné příbuzné. Buďte tu opravdu jako doma a nezamleťte žádné přání, které mohu vyplnit, velmi vás o to prosím. Ukážu vám teď vaše pokoje.“

Zavedl je o poschodí výš a nejdříve do svého bytu, zařízeného docela v evropském stylu. Nadmíru ho potěšilo, když Metuzalém nadšeně prohlásil, že tady se člověk může cítit skutečně jako ve své staré vlasti.

„Mám tu ještě jeden takový pokoj, určený pro hosty,“ prozradil jim pan Stein. „Čas od času se stává, že ke mně přijede někdo z mých obchodních přátel — buď z Kantonu, nebo až z Hongkongu, a zůstane tady pár dní. Anebo zdejší úředníci. Leckdy se tu zastaví, někdy úředně, ale třeba i jen tak, a přejí si pak alespoň jednou v živo-tě zkusit, jak se bydlí po evropsku. Teď dostanete ten pokoj vy, mis-ter Williams.“

Tak totiž pokřtil Červenomodrého Metuzaléma pohotový Liang S'. Starý pán vzal studenta přátelsky v podpaží a zavedl ho do přepy-chového hostinského pokoje, kde mohl být doopravdy spokojen i nejzhýčkanější čínský mandarin. Vedle byl ubytován Richard s Gottfriedem a v dalším pokoji kapitán Turnerstick s mijnheerem van Aardappelenboschem. Jin-tchien si vzal na starost bratra a zavedl ho k sobě domů.

Potom se pan Stein omluvil, že musí ještě dokončit výplatu, po-žádal však inženýra van Berkeny, aby se hostů laskavě ujal a poskytl jim svou společnost i bohaté vědomosti.

Byli docela rádi, kámen jim spadl ze srdce: Metuzalém i Richard mluvili sice anglicky vcelku obstojně, mohli tedy, když šlo do tuhé-ho, budít jakés takés zdání, že jsou Angličané; Turnerstickova ame-ričtina už ovšem s noblesní oxfordskou angličtinou příliš dohromady nešla; nejhorší to ale bylo s Gottfriedem: lámal jakžtakž pár desítek slov, nesmělo ho však ani za nic napadnout vyslovit je nahlas — zkušený Daniel Stein by byl rázem poznal, že o ctihodném mister Jonesovi z Oxfordu nemůže být ani řeči.

Hned nato přinesli občerstvení a Belgičan se nabídl, že pokud mají chuť, provede je potom trochu po podniku. Všichni nadšeně souhlasili; po nekonečném sezení v sedle přišla jim pěší procházka docela vhod.

Nikdo z nich dosud neviděl, jak se vlastně těží nafta a jak se z ní získává petrolej. Poslouchali proto van Berkeny s opravdovým zá-jmem, zvlášť když jim všechno dopodrobna ukázal a názorně vysvětlil. Velice záhy pochopili, jak obrovský význam má tento podnik pro zdejší kraj i celou provincii, ba možno říci: pro celou Čínu.

Mijnheer van Aardappelenbosch byl doslova unesen tím velko-lepým dílem. Pozorně poslouchal, a když van Berken vypočítával, jaký přinášejí ložiska uhlí a naftové prameny obrát a zisk, zastířhal ušima a prohlížel si pak všechno ještě pečlivěji. Neustále si něco broukal pod vousy, z některých provozů ho za nic na světě nemohli dostat dál, nakonec vzal inženýra důvěrně za loket a pravil:

„Zegt gij nu, uw broeder spreek ook nederlands — a řekněte mi, ten váš bratr mluví taky holandsky?“

„Ovšem, jak by ne, vždyť jsme oba Vlámové,“ odpověděl van Berken; už si začal pomalu zvykat na tlouštíkovy překvapivé otázky.

„A přijezdí sem opravdově?“

„Samo sebou, to je už jistá věc. Příští týden má přistát v Kan-tonu, pojedou tam pro něj. Určitě se ho dočkáte, a jestli seženeme dře-váky, uděláme si tady pořádné a nefalšované holandské trio,“ zasmál se inženýr a zavedl hosty do svého

domku, zařízení s účelnou jed-noduchostí technika s jemnou příměsí lehkého podivinství starého mládence; v přízemí bydlel on, první patro bylo přichystáno pro brat-ra.

Teprve po několika hodinách se vrátili zpátky k Steinově sídlu. Setmělo se a skleněnými okny probleskovalo světlo mnoha lamp. Před domem bylo ticho a klid, zato dole mezi domky dělníků pano-val, jak se zdálo, živý ruch; dozajista to mělo nějaký důvod a cíl.

Liang S' vyprávěl totiž několika předákům, že mu cizí hodnos-táři, kteří přišli navštívit pana Š' Taj-neje, zachránili život a vyrvali ho z rukou zlořečených pirátů; a protože tu měl mladého a sympatic-kého obchodníka kdekdo rád, rozšířila se ta zpráva jako blesk a celá dělnická kolonie teď byla na nohou; všichni připravovali cosi tajem-ného, co mělo jejich lao-panovi, čchi-wangovi i vzácným cizincům dokázat, jak si jich tu každý váží a jak je cti.

A něco takového se v Číně, jak je známo, neobejde bez řádného ohňostroje. Číňan je prostě rozený pyrotechnik. Při každé příležitosti je hlavní věcí ohňostroj. Staří, mladí, všichni se den co den baví tě-mito hořlavými radovánkami. Vyjdeš z domu — a už všude kolem hupkají hořící a prskající žabky; zahneš za roh — a vtom se proti tobě s praskotem plazí jiskřící ohnivý had; v bezměsíčné noci za-hlédneš najednou s úžasem na obloze nádherný úplněk — a teprv po chvíli poznáš, že je to vlastně jen umělý, mistrně napodobený zem-ský soupoutník; večer před zavřením ulic a bran spatříš všude kolem sebe hopsat, skákat, vystřelovat, létat, svištět a planout stovky a stovky rachejtli, a to i v docela úzkých uličkách, kde stojí těsně na sobě domky z nejvyššího dřeva a bambusu a kde by naši strážci pořádku a bdělí hasiči zaživa uschli starostmi a obavami.

A tak se rozumí samo sebou, že i dělníci z Chuo-t'ing-š' byli mistři ohněstrůjci; už dlouho chystali slavnostní ohňostroj na oslavu pánových narozenin; teď však, když přijel i čchi-wang, a dokonce hosté z dalekých zemí a Liang S'ovi přátelé, hodlali předvést k jejich počtě všechna svoje nejznamenitější kouzla. Bylo se tedy zřejmě nač těšit. Jen chvíli byl Červenomodrý Metuzalém ve svém pokoji, a už se objevil pan Stein, aby ho osobně pozval k večeři. Celá společnost se sešla ve velké jídelně v přízemí; i tato místnost byla zařízena v pře-pychovém čínském stylu, pouze oba dlouhé stoly uprostřed měly dvojnásobnou výšku, než je v Číně zvykem, a také prostřeno bylo zcela po evropsku: nechyběly naštěstí poctivé nože, vidličky a lžíce, zato však k všeobecné spokojenosti a úlevě nezkrtné jídelní tyčinky. Mezi jemným čínským porcelánem stály vinné láhve se stříbrnými ostaniolovanými hrdly. Sotva je tloušťk zahlédl, neudržel se, aby nedloubl Gottfrieda do žeber a nezašeptal:

„Slyšíte, mijnheer Gottfried, všimněl jste si těch láhvů? To bude víno.“

„Hrom do šindele, japa by né! A jak na to tak mířím svejma po-kukadlama, dokonce žampánsky. Jářku, nesmíme se dát zahanbit.“

V rohu jídelny stál skvostný klavír; van Berken Metuzalémovi prozradil, že ho dostal od starého pána letos k vánocům, ovšem s podmínkou, že zůstane tady v jídelně. Pan Stein byl totiž náruživý ctitel hudby, neuměl však na žádný nástroj a působilo mu nesmírné potěšení, kdykoli inženýr sedl ke klávesám a hrál, co mu přišlo pod prsty.

Také čchi-wang se- svými pobočníky byli už v jídelně; seděli u stolu, kam na čestné místo posadili i Červenomodrého Metuzaléma.

Netrvalo dlouho, dveře do jídelny se rozlétly dokořán a vstoupili sluhové s podnosy a spoustou nejrozmanitějších mís a mističek.

Večeře sestávala povětšinou z evropských jídel — však měl pan Steln znamenitého francouzského kuchaře až z Hongkongu. Výtvary tohoto mistra gastronomického umění nevzbuzovaly u nikoho větší nadšení než u okouzleného Holanďana: při každém chodu brunátněl jeho rozzářený obličej víc a víc, nenalézal už pochvalnějších slov, a když ke stropu vystřelila první zátk z šampaňského, byl by nejraději samou blažeností objal celý svět. A protože on jediný nehrál Angli-čana, ale představoval naštěstí jen a jenom toho, kým skutečně byl, mohl po libosti užívat své mateřštiny a vychvalovat do aleluja večeři, kuchaře, hostitele, zdejší zdravý vzduch, jeho léčivou vůni i celý pohostinný Chuo-t'ing-š'.

Po jídle, když se zmalátněli sladkou únavou odevzdali do náručí měkkých lenošek a popíjeli hustou sladkou kávu, hostitel vstal, roz-pačitě přistoupil ke klavíru, opatrně ho otevřel a nesměle požádal inženýra, aby něco zahrál — hostům na počest a jemu pro potěšení. Van Berken ochotně vyhověl: přebrnkal lehkou taneční skladbičku, patrně to nejlepší, co znal, a sklídl nelíčený obdiv všech Číňanů včetně krále žebráků. I hosté trochu přimhouřili oči a s chutí mu za-tleskali.

Venku pod otevřenými okny se zatím shromáždili dělníci: ani nedutali a nábožně naslouchali líbezným tónům nezvyklého nástroje. Ale když potom z ničeho nic usedl ke klavíru Červenomodrý Me-tuzalém a odvážně přeběhl prsty po klávesách, nebral údiv konce. Student byl výtečný pianista a přesvědčivě dokázal, že se celé ty předlouhé roky neučil nadarmo. S posledním doznívajícím akordem ozval se zvenčí nadšený jásot — a zároveň rány a syčení, svištění a prskání a rachot ozvěny, až uši zaléhaly: začal ohňostroj.

Naši přátelé spěchali před dům, co spatřili, hravě překonalo i ty nejsmělejší představy. Číňané začali tím nejjednodušším: prskav-kami, skákajícími žabkami, dělovými ranami, ohnivými koly a svítí-cími koulemi; pak přešli ke složitějším kumštům: rachejtle tvořily znaky a obrazce, čím dál spletitější a barevnější; hned nato vylétla k obloze zářící raketa, vzápětí za ní druhá, obě se rozprskly, z první se vyplazil dlouhý ohnivý had, z druhé planoucí drak, který obléтал vl-nícího se plaza ve stále menších kruzích, až se hlavy obou netvorů srazily, vybuchly a po tmavé obloze rejčila najednou v nejfantastič-tějších křivkách sta a sta malých hádků a drácat a vybuchovala v ohlušující kanonádě; kolotoč dohasl, chvíli bylo ticho a tu nad hlavy diváků a nad střechy domů pomalu stoupal kulatý zářící lampión; ve výšce zůstal nehybně stát, vtom se z něho vyloupil bílý stříbrný měsíc a začal ho pomalu obléhat, poté vzplanulo nesmírné množství hvězd, drobných a jasných, a celé to umělé zářící nebe kroužilo oko-lo lampiónu, zvolna, půvabně a v neustále širších kružnicích, dokud vše nezhaslo; z kulatého lampiónu vyšlehl najednou ostré paprsky a v mžiku se rozhořel jako oslňující slunce, v jehož světle bylo možno přečíst i ta nejdrobnější písmena.

Stejně jako před chvílí obdivovali Číňané Metuzalémovo klavírní umění, stejně teď žasl celou hodinu zase on nad jejich pyrotechnickými výkony.

Jako očarovani se diváci vrátili do jídelny. Pan Stein nechal vy-bouchnout další láhve šampaňského a poprosil „mister Williamse“, aby byl tak laskav a hrál dál; nemohl se zřejmě nabažit té nečekané hudební hostiny. Student vyhověl, potom pokynul Richardovi a ke klávesám se posadil gymnasista; i on předvedl, že má dobrou školu. Zatímco se všichni okouzleně orli do vlhké koupele tónů, zašeptal Gottfried Turnerstickovi rovnou do ucha:

„Hrom do chmelnice, každej se dává vidět — a já mám zvonat zastrčený jako prst v nose? Abyste věděl, taky dám něco k lep-čimu.“

„Vy?“ ušklíbl se kapitán. „Snad ne na ten váš zatraťagot? No nazdar, to bude krása!“

„Ták! Vy mně teda nevěříte? A slyšel jste už vůbec moje majstrštyky?“

„Bohužel ano.“

„No jo, dyž sem piskal pro regraci. Ale dneska uslyšíte vo-pravdicky symfounycky skončervtýno, že vám budu muset pomoct sklapnout hubu, až ji votevřete vod samého překvapení. Jen dávejte pozor, jak to rozfofruju. Ty ubrnkany pijánysti se budou moct jit skovat.“

Odešel nenápadně do svého pokoje pro svůj věkovitý instrument a vrátil se, právě když Richard skončil. Přišel ke klavíru a potichoun-ku se zeptal:

„Tak co, mladej, dáme si spolu ňákej ten vopus v dejdur nebo namol mandante melejstázo?“

„Proč ne,“ přikývl gymnasista, „ale pane Gottfried: žádné hlou-posti, rozumíte!“

„Co tě nemá! Esli proti tomu nebudeš nic mít, hodime tam: Dyž lašťovky se vracěj pod svůj rodněj krov, znáš to, né? Tak spust!“

Gottfried z Bouillonu se dal zřádkakdy slyšet s nějakou vážnější produkcí, ale když už k tomu došlo, pak to věru stálo za to. Byl své-ho druhu umělcem na onom prastarém nástroji, o němž by ani ten největší optimista nepředpokládal, že se z něho podaří vyloudit byt i jen jeden jediný kloudný tón; znal všechny dobré i špatné vlastnosti svého fagotu, studoval ho jako jezdec jankovitého koně, který nikoho neposlouchá, ale který se jako zázrakem změní v nejznamenitějšího oře, sotva se do sedla vyšvihne jeho pán.

Richard ho častokrát doprovázel, uměl kdejakou Gottfriedovu oblíbenou skladbu — a samo sebou že i tuhle, která nepochybně pat-řila k těm nejlepším z jeho stálého repertoáru. Spustil přede-hru, po-kynul hlavou, Gottfried nasadil, vpadl a prostě, bez zbytečných tryl-ků a kudrlinek, zahrál jednoduchou melodii známé, nenáročné, ale dojmavé písně; následovala lehká mezihra a po ní obtížná partie plná šestnáctinek a dvaatřicetinek, které tryskaly a perlily se tak něž-ně a jemně, tak čistě a plně, až by i ten nejnáročnější znalec musel chtět nechtět přiznat, že ani od hudebníka, ani od jeho muzeálního fagotu něco podobného nečekal. Byl to skutečně mimořádný výkon — a navíc na nástroj, jehož význam pro sólovou hru málokdo uzná-vá.

Posluchači seděli jako pěny a ani nedutali, starý pan Stein byl hluboce dojat.

A jak by ne! Typická německá melodie, navíc přednesená s tak vřelým citem a mistrovstvím, musela na opuštěného člověka, tolik toužícího po rodné domovině, zapůsobit mohutným dojmem a vzít ho takřikajíc přímo u srdce. Přemáhal se, seč byl, aby se nerozplakal; a když Gottfried skončil, prkenně se uklonil a opřel fagot o piano, nadšeně zvolal:

„Věry nice! Splendit! Opravdu skvělé! Přijměte můj upřímný dík, mister Jones. Ale... ale to přece byla německá píseň, dokonce od nás ze Švábska!“

„Oh yes,“ přitakal Gottfried. „A tu jste se naučil v Anglii?“

„Oh yes.“

„Cožpak se tam zpívají a hrají i německé písně?“

„Oh yes.“

„Pak vás tedy prosím: zahrajte ještě nějakou.“

„Oh yes.“

Tohle: Oh yes byl jediný anglický výraz, o kterém Gottfried bezpečně věděl, že ho vyslovuje bez chyby a správně.

Štěstí že ho Metuzalém vysvobodil z trapných rozpaků: vyzval rychle Richarda, aby zahrál ještě pár starých německých písní, a chlapec poslušně sáhl do kláves.

Líbezně, z dávných dob šťastného dětství důvěrně známé melo-die roztesknily hostitele do hluboké trdnomyslnosti.

Všiml si, že pokazil i veselý rozmar svých hostí, a zkroušeně se omlouval:

„Odpusťte, prosím. Němec zůstane sentimentálním, ať přijde kamkoli, indeed. Ale pochopte: mám rád svou starou vlast, ho-roucně po ní toužím, neúplatné okolnosti mi však naneštěstí nedovo-lí, abych ji ještě jednou uviděl. Vždycky, když si to uvědomím, mě to rozbolestní. I co, zahrajte radši něco veselého, ať se nám vrátí dobrá nálada!“

„Správně,“ přisvědčil Červenomodrý Metuzalém. „Mister Jones, co kdybyste zkusil tu známou věc, která se tuším jmenuje: Na sel-ském dvoře?“

Gottfried rozuměl anglicky daleko lip, než by se na první pohled zdálo, zvlášt' když student řekl název skladby pro jistotu německy.

„Oh yes!“ přisvědčil proto plynne popáté, znovu sáhl po svém instrumentu a zašeptal Richardovi:

„Povídám, koukej hrát pořádně a neutíkej mi. Esli to zahrajem jaksepatří, uvidíš, jak ty šikmovoky copmajstří div nepuknou smíchy. Tak šup!“

Richard spustil vážnou, dokonce důstojnou přede-hru, pak Gottf-ried nasadil fagot k ústům — a vtom zakokrhal kohout. Číňané se pohoršeně ohlédli a hledali, kde se vzal v jídelně ten nezvedený do-máci kur.

Gottfried zatím znovu stiskl náustek nástroje — a rozkejhalo se celé hejno husí, káchaly kachny, vrkali holubi. Teprve teď žlutí po-slucaři pochopili, že všechny ty drubeží zvuky vycházejí z hráčovy dřevěné roury. Zabučela kráva, zaržal kůň, zamečely kozy; zamňou-kala kočka a hned nato zlostně zavrčel pes; kočka zamňoukala hlasi-těji, pes zuřivě

zaštěkal; teď už kočka divoce prskala a pes štěkal a vyl jako pomínutý. A do toho kvičelo prase a hýkal osel. Celý ten venkovský rámus pokračoval však pořád pěkně v taktu a každý tón vtipně harmonoval s klavírním doprovodem; všechny hlasy se důmy-slně proplétaly, až zněly tak rychle za sebou a v zdánlivém zmatku, že si rozjaření posluchači zacpávali uši a smáli se a chechtali, až se za břicha popadali.

„Tak, to bysme měli,“ zašeptal udýchaný Gottfried a odložil ná-stroj. „Zahrál si to šecika česť a sláva. Ouplnej vyrtujouz. A teď pod'. Že bysem byl přítel týdlenc dělby práce, dyž my tady vyhráváme jak Napolyjón u Slávkova a vostatni si zatím dávaj do nosu, to teda ně.“

Po tomhle koncertním kousku se zábava znovu rozproudila, a tak seděli v družné zábavě dlouho přes půlnoc. Pak se jim pomalu klížily oči, šampaňské působilo zvolna, ale o to neúprosněji, i čchi-wangovi se už chtělo spát, zdvihli se tedy a začali se rozcházet.

„Jak bych to tak nejlépe vyřeknul,“ vzdychl si mírně ovíněný Holanďan na odchodu, „potřebil bych si s vámi promluvnit, mijn-heer Stein.“

„O čempak?“

„Dat zal ik gij zeggen — hned vám to povím. Pojděme do vaší pracovně.“

„Milerád, jak si přejete. Račte laskavě chvíli posečkat, doprovo-dím jen ostatní do jejich pokojů, hned jsem vám k dispozici.“

Tu si však tlouštítk vzpomněl, co dnes dopoledne slíbil přátelům, a tak honem mávl rukou a jen tak ledabyly řekl:

„A znáte co? Ik kan het ook morgen zeggen — já vám to můžu říct i zítra. Teď pojdu taky radši spět.“

A družně se připojil k ostatním. Pan Stein je odvedl do hostin-ských pokojů, a když zůstal o samotě s Metuzalémem, vděčně po-znamenal:

„Byl to opravdu překrásný večer, indeed. Nemohu vám za něj být nikdy dost vděčný. Takové chvíle, věřte mi, jsem tu dosud neza-žil.“

„Chápu vás. Není to jistě lehké, žít tak dlouho, takřka celý život v cizině mezi neznámými lidmi. Ale skutečně jste se už nadobro vzdal naděje spatřit ještě někdy svou vlast?“

„Želbohu ano. Rozumějte: kupce nenajdu — a mám opustit své dílo a své dělníky jen tak?“

„Cožpak nemáte příbuzné, které byste mohl zavolat? Kdybyste je tu měl kolem sebe, snad by vám alespoň trochu nahradili vzdále-nou rodnou zem.“

„Jistě. Příbuzné mám a myslel jsem i na to, co mi radíte. Psal jsem jim...“

„A přijedou?“

„Nevím. Nedostal jsem dosud žádnou odpověď. Bůhvíkam se poděli...“

„Nu, v Německu se přece ztratit nemohou.“

„A proč by ne? Měl jsem bratra, byl učitelem. Třeba už dávno zemřel... Vdova s dětmi nemohla možná vystačit s ubohou penzí, rozprchli se do světa, ten tam, onen kdovíkam do jiného kouta, a ni-kdo už zřejmě neví, kde jim je konec. Po tolika letech... Ach ano, to je trest za to, že jsem o sobě nedal tak dlouho vědět.“

„Člověk nesmí nikdy ztrácet naději...“

Starý muž se jen trpce pousmál:

„Jistě, jistě. Ale zítra, vlastně už dnes — je dávno po půlnoci a narodil jsem se chvíli před jednou — mi uhodilo šestašedesát, a věř-te, to už člověku nezbývá mnoho času na čekání a k nadějí. Vaše nenadálá návštěva činí však tentokrát z mých narozenin skutečně radostný a šťastný den. Oslavíme je, mám na to čas, v podniku se nepracuje a dělníkům rozdělím jídla a pití, že budou mít všichni dost. Nu, prozatím dobrou noc a zítra ráno na shledanou!“

Student se jen lehounce usmál a významně popřál i starému muži šťastnou dobrou noc.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Petrolejový král

Červenomodrý Metuzalém ještě čtvrt hodinku počkal, dokud se v domě nerozhostil noční klid, a chystal se za svými přáteli. Vtom se však potichouнку otevřely dveře a do místnosti opatrně nakoukla vysokánská bílá kuchařská čepice a za ní Gottfriedova hlava.

„Járku, tak co, eslipa už ste pořádně nakalafúnovanej a nala-děnej, váženej milospane a mistře zpěvče normiberskej?“ zeptal se s potutelným úsměvem sluha.

„Ovšem, pojd' dál. A kde máš ostatní?“

„Sou mi v patách, jak povídal ten povedenej policajt, dyž honil vokolo kostela dva vypráskaný zloděje. Tady máte celej náš zpěvác-kej spolek pohromadě a v plny parádě.“

A strčil do pokoje Richarda, tlouštíka a kapitána Turnersticka. Venku stál ještě Liang S' s bratrem, van Berken a král žebráků — zvědaví diváci nočního překvapení.

„Výborně, jsme tedy všichni. Myslíte, že už starý pan Stein spí?“

„Ouplně nepochybně, tudle mladej Jiet'inlíček byl tajně na vej-zvědách. Strejda se akorát uložil k vedlezaslouženejmu vodpočinku, kerej mu ale najust překazíme.“

„Dobrá, tak jdem. A pěkně potichu!“

„Ik ook — já taky?“ zeptal se mijnheer nesměle.

„Ano, musíme být všichni.“

„A budu taky zpěvat?“

„Proboha ne, radši buďte zticha.“

„Ale já umím zpěvat, zpěvám náhodou výběrně,“ ujišť'oval tlouštítk.

„Věřím, věřím, to je možné, ale zatím jsme neměli příležitost se o tom přesvědčit. Bude lepší, když se zařadíte tamhle mezi

poslucha-če.“

Lampu na chodbě pro jistotu zhasli, každý si vzal jen malou ruční svítilnu a jako pěny, bez sebemenšího šelestu se plížili ke dveřím do pokojů pana Steina. Červenomodrý Metuzalém stiskl opatrně kliku a neslyšně otevřel. Dveře vlevo do ložnice byly jen přivřené. Starý pán si zřejmě všiml světla luceren a čínsky se zeptal:

„Šuej — kdo je?“

Místo odpovědi se dunivě rozezvučel studentův mocný a dunivý pivní bas:

„Kde je mááá drahááá rodnááá vlast...“

Gottfrisd z Bouillonu s Richardem se s vervou připojili. Ale už po prvních deseti dvanácti taktech zpozorněli a s úžasem zjistili, že nezpívají sami. K jejich triu se zčistajasna připojil překrásný tenor, jasný jako zvon, oblý, nosný, nádherně klenutý a přes všechnu něž-nost tak mohutný, že se museli chtít nechtě obrátit:

Za nimi stál mijnheer van Aardappelenbosch, hlavu zvrácenou, oči zavřené, a zpíval z plných plic.

Ale jak! A jakým hlasem!

Dlouho už, a snad ještě nikdy neslyšeli tak krásný mužný zpěv. Metuzalém, překvapený a doslova ohromený, jen povzbudivě kývl a mijnheer bez ostýchání a naplno zpíval dál. Znělo to nádherně.

Když skončili, stál už Daniel Stein mezi dveřmi, v tváři jediný velký otazník. Zbrázděné líce mu zčervenaly, oči hořely vzrušením, hlas se mu chvěl:

„Můj bože, jaká to píseň. Jak to, že jste zpívali právě tu? A ně-mecky! Cožpak umíte německy? Proč jste se mi o tom nezmínili?“

„Abysme vás vo kapánek vícej překvapili,“ odpověděl Gottfried svou poněkud originální verzí rodné řeči a trochu předčasně. „Dovo-lili sme si vám špendýrovat todlenc štandardle k velectěnejm naroze-ninám, no a jako prezent navíc taky splnění vašeho největšího přání: vidíte tudlencioho náramného mladíka, vašeho... Hrom do vejra, už je to venku! A je po řečnění.“

Richard se už neudržel.

„Strýčku, drahý strýčku, já... já jsem tvůj synovec!“ vykřikl hla-sem plným dojetí a slz a vrhl se užaslému starci do náruče.

„Cože... Co to povídáte... Můj synovec... ty... ach, Richarde!“ pochopil konečně Daniel Stein a bouřlivě přitiskl mladíka na prsa.

„Tak, a všichni ven!“ zašeptal Červenomodrý Metuzalém a tlačil zvědavé diváky ze dveří. „Teď jsme tady zbyteční jak pastor v sy-nagóze.“

A zavřel dveře, za nimiž se ozývaly dojaté a nadšené hlasy šťastného shledání.

„No jo, ale co zatím tejkon my?“ zeptal se Gottfried.

„Jaképak zatím!“ prohlásil rezolutně Metuzalém. „Jdeme spát.“

„Jářku, to snad né! Dyť nás bude strejda za momentik hledat. Musi nám přecejc vosobně vyjádřit svy uctivý díky a nejhlubči vječ-nost.“

„To tak, ještě děkovat ti bude za ten tvůj vyřvaný tenórek! Styď se!“

„Nono, snad sem tak moc neřek. A pokaváde kráčí vo ty díky: tak né za tu voperetu, to dá rozum, já myslim za Richarda. Sadte se, že si s náma bude chtít pohovořit. Abysme mu jako šecko do puntíku nachlup pověděli a tak.“

„Na to máme zítra času habaděj. A pak: Richard mu to přece jis-tě všechno poví sám. Necháme je o samotě — a konec řečí, hotovo!“

Odešel do svého pokoje a labužnický se uložil na pohodlné měkké lůžko. Ostatní volky nevolky následovali jeho příkladu. Ale ještě ani nezačal podřimovat — a kdosi zaklepal. Ozval se Richard:

„Strýčku Metuzaléme, nespíte ještě? Máte jít k strýčkovi Danie-lovi.“

„U všech ďasů, proč?“

„Jdeme dolů do jídelny, musíte prý vypravovat.“

„A kde jsou ostatní?“

„Strýček říkal... Mám je taky přivést. Ale šel jsem nejdřív k vám...“

„Tak víš co, chlapče? Já ti něco povím: nech je spát a mě taky. Máte plné právo zůstat spolu sami. A vypravovat můžeš přece ty. Zítra nás čeká dlouhý den, budem slavit narozeniny, musíme se na to řádně vyspat. Dobrou noc.“

A tak Richardovi nezbylo než s nepořízenou odejít. A náš čacký Metuzalém, zavrtaný do příkrývek až po uši, klidně a spokojeně usnul jako člověk, který se ctí dodržel své čestné slovo a beze zbytku splnil svůj úkol a dobrovolnou povinnost.

Ráno ho probudilo divoké bušení na dveře. Ztěžka otevřel oči a ospale zamžoural na hodinky. Slunce už svítilo, ale bylo teprve sedm.

„Kdo je?“ zeptal se rozmrzele.

„Já, že sem tak smělej,“ ozval se zvenčí nějak divně vzrušený hlas Gottfrieda z Bouillonu. „Chtěl sem vám akorát říct, že mijn-nheer...“

„Co je s ním?“

„To je právě to, že nemáme zdání. Zmizel, jako dyž ho vy-gumuje.“

„Nesmysl!“

„Možný že jo, ale je fuč.“

„A kdy zmizel?“

„To neví ani ten nejpupkatější Budha.“

„Tak počkej, už jdu.“

Naházel na sebe šaty a s neblahým tušením vyběhl ven. Na chodbě už stáli Gottfried s Richardem a s kapitánem

Turnerstickem.

„To je dost!“ přivítal ho sluha. „Tak co vy na to? Kdo by to do něj do tlouštíka řek, takovydle legsrandičky hnedka na lačnej žalu-dek, co?“

„Spal s vámi, kapitáne. Musel vám přece něco říct,“ nechápal student.

„Ani slovo,“ zmateně pokrčil rameny Turnerstick. „Chrápal } ako nasydlý vorvaň, bůhví kolik hodin jsem oka nezamhouřil, a sotva jsem si k ránu chvilku zdřím, probudím se, koukám — a je pryč.“

„Šel se třeba projít.“

„Ten? Takový spáček? Vyloučená věc.“

„Kde má věci?“

„S sebou! Pušky, tornu, slunečník — prostě všechno! To je právě to, co se mi nechce líbit.“

„Hlouposti! Snad si nemyslíte, že by nás mijnheer takhle zrádně opustil? Vždycky tahá všechno s sebou, to přece víte. A že S1 vzal ten svůj drahocenný majeteček i dnes, to ještě není důkaz, že chtěl upláchnout.“

„Ale že vstal dřív než my!“

„To je na tom opravdu to nejdivnější. Pan Stein je už také vzhů-ru?“

„Nejspíš ano,“ odpověděl Richard. „Seděli jsme až skoro do svi-tání, pak mě poslal spát. Ale strýček — pochybuji, že dneska vůbec usnul.“

„Nu, co se dá dělat, jdeme hledat.“

Znova prohlédli všechny pokoje a místnosti v prvním patře — nikde nic; sešli dolů do jídelny, nahlédli do salónu, do knihovny, do páně Steinovy pracovny — marně; vyptávali se na tlouštíka u slu-žebnictva — nikdo ho však neviděl, ani stopu po něm nenašli. Doma tedy nebyl, to už bylo jisté.

Znepokojení a plni obav vyšli před vrata, že se trochu poohléd-nou po okolí — a vtom ho spatřili, jak důstojně kráčí k domu: obrov-ský slunečník nad hlavou, obě pušky na zádech a přes ně pevně na-vléknutou černou tornu, vedle něho Daniel Stein, oba zřejmě zabráni do živého rozhovoru. Když si všimli ostatních, zrychlili krok a pan Stein už z dálky volal:

„Dobré jitro, pánové. Vyspalí, vyspalí? To mě těší, o to dřív vám aspoň mohu poděkovat. Kdo by si byl tohle pomyslel! Kdo by to jen tušil! Taková...“

„Ale prosím vás!“ přerušil ho rázně Červenomodrý Metuzalém. „Jaképak velké díky! Přivezli jsme vám tuhle synovce, užíváme za to vaši laskavé pohostinnosti — tak jsme přece vyrovnáni, ne?“

„Zdaleka ne! Věřte mi: váš příchod dal mému životu docela ji-ný, šťastný směr. A zvlášt' teď, po rozmluvě s panem van Aardappe-lenboschem.“

„Vida! Toho právě hledáme. Povězte nám, mijnheer, copak jste to dneska prováděl?“

„Heden — dnes?“ zeptal se nevinně tlouštíek.

„Ovšem, dneska ráno.“

„Heden ben ik opgestaan — dnes jsem vstal...“

„Dobrá, a pak?“

„Daar ben ik voortgegaan — pak jsem odešel...“

„Tak! A proč?“

„Proč? Protože to tady skoupám do poslední kapky petroleji a do posledního kousku uhlá.“

Všichni zůstali, jako by je do země vrazil.

„Už je to tak,“ potvrdil s úsměvem pan Stein. „Mijnheer van Aardappelenbosch má možná ve zvyku dobře a dlouho spát, dneska mu však zřejmě jedno velké přání nedalo. Já jsem také nebyl s to usnout. Věřte tomu nebo ne, ale samou radostí jsem nespál ani mi-nutku. Když se rozednilo, chtěl jsem se trochu projít — a koho na schodišti nepotkám, jako tuhle pana van Aardappelenbosche! přišlo mu to velmi vhod, měl alespoň příležitost povědět mi to, na co mu už včera nezbyl čas.“

„No tohle je nám novina! Je to vůbec možné? A snad jste se už „nedohodli?“

„Téměř. Řekl jsem cenu, pan van Aardappelenbosch se chce ješ-tě důkladně poradit s inženýrem, podívat se na loňskou bilanci a na-hlédnout do knih...“

„Panečku! Tomu říkám rozhodnost! Jste odvážný člověk, mij-nheer,“ ocenil ho uznale student.

„Ja, dat ben ik — ano, to jsem. Petrolejný král musí mít odváž-nost, mijnheer Methusalem. Ale taky jsem neduživý a vyslabený a chci se trochu pozdravět. A tady je opravdovně léčivý vzduch, důvěř-te mi.“

„A já jsem také spokojen,“ zářil pan Stein. „Skutečně jsem už nevěřil, že ještě někdy najdu kupce — ale teď, když se pan van Aar-dappelenbosch vyjádřil, že je odhodlán koupit celý podnik, věřte: kámen mi spadl ze srdce. Moji dělníci dostanou dobrého pána a já se mohu s klidnou myslí vrátit domů do vlasti. Můj bože — víte vůbec, co to pro mne znamená? Doporučím mijnheera pod ochranu všemoc-ného čchi-wanga, o chuej-chuejích jsem také přesvědčen, že věnují mému nástupci stejnou přízeň jako mně — a pokud jde o jazyk, s tím si tuhle pan van Aardappelenbosch věru starost dělat nemusí: van Berken mluví výborně holandsky a tu trochu čínštiny, kterou bude potřebovat, aby se domluvil s dělníky, ovládne jistě brzo a doufám bez obtíží. Samo sebou, takováhle koupě, ta se nedá odbýt za den dva, ba ani za týden to zřejmě nestihneme — ale jakýpak spěch, času máme přece dost a dost, a čím déle tu zůstanete, tím budu raději, myslím to upřímně. — A teď k snídani, pánové! A pak mi budete konečně vypravovat: o staré vlasti i o celé té vaší dobrodružné ces-tě.“

„Zo, zo, dat is goed — tak, tak, to je správné, snídání je důležit-né i pro krále petroleji.“

„Teda takovejde konec zvonec si dám líbit, jak povídal ten žiz-nivěj, dyž se upil k smrti,“ zubil se Gottfried a dobrácky poplácal tlouštíka po měkoučkých zádech, „z celého srce a pul vám to přeju, že ste tak vejhodně a hodně inveshoval ty svy prachy, akorát mám jednu vobavu, dyž dovolíte: abyste ten celej majlant za pár tejdnu neprohaštil a nepropil i s

tim novým špijánem z jídelny.“

Od té chvíle byl mijnheer van Aardappelenbosch dočista jak vyměněný. Horlivě si prohlížel a dopodrobna zkoumal každou ma-ličkost a prokazoval přitom takovou nezdolnou čilost a nevyčerpatel-nou vytrvalost, že se jeho přátelé nepřestávali divit. Pro svou dobro-myslnou bezprostřednost a neustále přívětivou náladu těšil se záhy nemalé oblíbenosti mezi horníky v šachtách, jako u dělníků a mistrů na vrtných věžích a v rafinérii nafty; a přestože s nimi zatím nedovedl kloudně promluvit, rozléhalo se jeho halasivé: „Čching, čching!“ , kde se objevil. Usmíval se na každého s tak srdečnou roz-tomilostí, že si ho musel kdekdo chtít nechtě zamilovat.

Za tři týdny byla koupě uzavřena. Nadešel další slavnostní den: pro naše přátele, kteří se upřímně radovali z úspěšně dovršeného díla, pro mandaríny, kteří s mnoha velenedůležitými ceremoniemi sepsali a potvrdili kupní smlouvu, i pro dělníky, kteří získali laskavého pána. Mijnheer koupil všechno, jak to leželo a stálo, a tak se Daniel Stein mohl bez těžkostí odstěhovat, kdykoli se mu zlíbí.

Naši přátelé se dlouho rozmýšleli, mají-li napsat o šťastném konci své daleké a dlouhé cesty: Richard matce, Červenomodrý Me-tuzalém a oba bratři Jie Tin-limu. Radili se, uváděli všemožná pro i proti, ale nakonec se dohodli, že přece jenom nenapiší. Když to vše tak dobře dopadlo, když přivezou všechno, pro co podnikli tu dobro-družnou pouť — mohou si snad dovolit malíčké překvapení; zvláště bude-li cesta zpátky rychlá, co nejkratším směrem, a shledají-li se se svými rodinami za nedlouhý čas. O to víc se už těšili domů.

Těžko, přetěžko se loučil Daniel Stein se svým dílem. Zanechá-val v něm kus života, velký kus srdce a nemálo těžké lopoty. Jen radostné pomyšlení, že se konečně a po tolika letech shledá s rodnou zemí, ulehčovalo mu ty trudné chvíle. Ani naši přátelé se neloučili lehce: dobrácký tlouštíček jim už příliš přirostl k srdci — víc, mnohem víc, než by se zdálo; teprve teď, když ho opouštěli navždycky, si vlastně uvědomili, jak ho mají rádi.

Zpočátku se o něj strachovali: báli se, že není z těch, kdo doká-žou zdárně řídit takovýhle obří závod — navíc mezi cizími lidmi, kterým sotva rozuměl, a v cizí zemi, kterou takřka nechápal. Brzy se však přesvědčili, že je při vši dobrotě a bezradnosti jaksepatří zdatný obchodník. Jeho těžkopádná nešikovnost a naivní důvěřivost měla vrch zřejmě jenom v jeho soukromí zato jako podnikatel byl nepo-chybně mistr nad mistry, který se' dovede nejen vždy a všude roz-hodnout, ale rozhodovat se i včas a vesměs správně. To je dostatečně uklidnilo v nemalých starostech a obavách o nejistou mijnheerovu budoucnost, již ho tu museli zanechat.

A tak odjížděli aspoň s trochu lehčím srdcem.

Rozplakal se jako malé dítě, 'když se zastavili před jeho výstav-ným domem, aby se naposled, a patrně navždy rozloučili.

„Reist met God, mijne lieve, goede vrienden — jeďte spánem-bohem, moji milí, dobří přátelé,“ vzlykal tlouštíček, „a vzpomeňte si někdy na ubožákového Aardappelenbosche. Nemůžím si pomoci, musám brekat.“

A jako vždy, když bylo nejhůř, se mohutně vysmrkal do obrov-ského kapesníku...

Ve vesnici, kde žila Jie Tin-liho žena a jeho dvě dcery, se odby-valo další loučení. Starého chuej-chueje, kterému za tolik vděčili, upřímně zvali, aby jel s nimi do Evropy — nemohl se však k tomu odhodlat. Byl už příliš stár, pomyšlení na dlouhou cestu ho děsilo, a chtěl již umřít mezi svými a složit své kosti v rodné hlíně.

„Býti tak bohat nebo alespoň trochu u peně... alespoň trochu při penězích, štedře bych ho obdaroval,“ povzdychl si Liang S' Metuza-lémovi.

„Jápkaj, smím-li se ptát?“

Mladý Číňan odpověděl bez váhání:

„Dal bych mu tolik, aby mohl bez... bezstarostně dožítí svůj věk.“

„Hm, a kolik by to tak muselo být?“

„Míti je, daroval bych mu ze srdce rád takových dvě stě šňůr měďáků.“

Sto dvacet tisíc wenů, to zní jako bůhvíjaká suma; v německé měně je to však jen něco málo přes sedm set šedesát marek. Červe-nomodrý Metuzalém sáhl do své tajné kapsy, vytáhl měšec, odpočítal obnos v anglických zlatých librách a podal je Číňanovi:

„Je to něco víc než dvě stě šňůr, dejte mu je. Půjčím vám.“

Liang S' sis zatvářil, jako by na vlastní oči spatřil kdovíjaký zá-zrak a div.

„Ó pane!“ vykřikl jako u vidění. „Vždyť to jest nesmírná částka! Jak můžete vědět, že vám ji někdy za... že vám ji někdy splatím?“

„Vím to.“

„Snad že můj otec má v Německu správně... dobře zavedený obchod a nějaký majetek?“

„Ne jenom proto. Sto dvacet tisíc měďáků není u nás mnoho, vždyť třeba jen kůň stojí dobře přes milion těchhle mincí. Váš otec by mi tedy mohl snadno vrátit takovýhle pakatel. Ale i vy máte pení-ze, a tady v Číně.“

Liang S' se na něho nechápavě požíval, jako by zkoumal, žer-tuje-li, nebo myslí-li to vážně, a potom se nejistě a nedůvěřivě zeptal:

„My? A kde?“

„Ovšem,“ přisvědčil Červenomodrý Metuzalém s lehkým úsmě-vem. „Pouze to nevíte, zatím jsem o tom s vámi nehovořil. Jie Tin-li byl přece velmi bohatý.“

„To byl. Měli jsme poměrně... poměrně slušný majetek. Avšak po... po uvěznění mu všechno sebrali,“ řekl Liang S' zklamaně; uvě-domil si, že se štedrý cizinec zřejmě zmýlil, že předpokládal něco, co je již dávno totam.

„Mýlíte se, příteli. Váš otec velice prozíravě své jmění ukryl, a než uprchl, všechno ve vši tichosti a tajně na odlehlem místě zakopal.“

„Ó pane, skutečně je tomu tak?“ div nevykřikl mladý obchodník a v očích mu svítlá nová naděje. „Prozradil vám to? A víte, kde to jest?“

„Naprosto přesně.“

Oba bratři, protože vedle stál i Jin-tchien a Liang S' mu v mžiku všechno přeložil, jako by vzpláli. Mluvili teď jeden přes druhého, samozřejmě že čínsky, a Metuzalém se ochotně přizpůsobil.

„Jaká to zpráva!“ zvolal mladý mandarin. „Celý majetek? A ta-dy?“

„Bez dozoru — a už tolik let!“ vyděsil se Liang S' a všecek se roztřásl.

„Hrůza! Jen jestli ho zatím někdo nenašel!“

„A nevykopal!“

„Nějaký nepovolaný slídl!“

„To by se leckomu hodilo!“

„Zbohatnout z cizího!“

„Bez práce a bez vlastního přičinění!“

„Cožpak je tady málo zlodějů? Ach pane, příliš dobře to znám!“

„Uklidněte se. Celé jmění je tam, kde je váš otec zanechal. Vim to bezpečně,“ přerušil student to zmatené a nerozumné třeštění.

„Ó nebesa! A to říkáte tak klidně? Nejraději bych skákal rados-tí.“

„Něco vám povím,“ usmál se Červenomodrý Metuzalém a pak vážně, mnohem vážněji než jindy pokračoval: „Jistě, není to špatné, má-li člověk peníze, dost peněz a velký majetek, zvláště dovede-li s ním moudře a s rozvahou nakládat; ale věřte mi, jsou ještě vzácnější statky tady na zemi: bohatství cti a slávy, spokojenosti, štěstí, lásky a zdraví... Ještě mnohem víc jich je, a člověk je zpravidla nekoupí ani za ty největší poklady světa. A pokud jde o ten váš, znovu vám ři-kám: našel jsem to místo a přesvědčil jsem se, že majetek vašeho otce zůstal netknutý a zcela v pořádku.“

„Řekněte: kde to je?“

„Nahoře v horách, poblíž zájezdního hostince, kde jsme nocova-li a kde nás přepadli chuej-chuejové.“

„A až do této chvíle jste nám nic neřekl?“

„Měl jsem k tomu, věřte, vážné důvody: vědomí, že tam někde v horách leží nestřežen váš poklad, bylo by vás určitě připravilo o vše-chen klid a rozvahu a o poslední špetku rozumu — sami jste mi to právě teď nad slunce jasněji dokázali; a vláčet takové bohatství s sebou, po nejistých cestách a do všemožných dobrodružství — uznejte, že to jsme také nemohli. — Doufám však, že teď už chápete, proč vám mohu klidně půjčit dvě stě šňůr, a třeba i víc.“

„Je-li tomu tak, rád si je vezmu a dám je tomu dobrému staro-chovi. Ať mu přinesou štěstí, neměl ho zřejmě v životě přespříliš.“

Vzali zlaté mince, hluboce se chuej-chuejovi poklonili a s mno-ha díky za vše, co učinil pro jejich matku a sestry, mu odevzdali ne-nadále bohatství.

Radost ubohého starce byla nesmírná. V jednom kuse potěšká-val plný váček, pobíhal po světnici jako smyslů zbavený, každému na potkání líbal vděčně ruce a lem oděvu. Dar mu velkou měrou zmínil tíživou bolest z náhlého loučení: vždyť k ženám, které kdysi přijal jako žebrácky, upřímně přilnul za ta dlouhá léta společného života.

Noc strávili opět v tamní hospodě; čchi-wang je totiž ještě v Chuo-t'ing-s' požádal, aby na něho počkali právě zde, musí prý vy-brat výkupné v blízkém okolí, a pak že by je prý velice rád doprovo-dil až do Kantonu a navštívil při té příležitosti svou dceru a zetě, kte-ré již dávno neviděl. Dorazil pozdě v noci se svými pobočníky a s velkým houfem jezdců a ráno se společně vydali na další pouť: muži v sedlech, náklad na mulách, ženy ve trojích nosítkách.

Když dojeli ke známému zájezdnímu hostinci, u něhož Červe-nomodrý Metuzalém s Gottfriedem z Bouillonu a Richardem Stei-nem objevili před nedávném starý muslimský marabut, byl už skoro večer; rozhodli se, že tu přenocují. Ještě před soumrakem zavedl však student oba bratry do rokliny k mohamedánské hrobce, jeden po druhém museli vlézt dovnitř a na vlastní pěst pátrat, kde by mohlo být ukryto Jie T'in-liho bohatství. Svědomitě proklepávali stěny i podlahu, s největší pečlivostí hledali skrytou dutinu — všechno mar-né, nenašli zhora nic. Tu zdvihl Metuzalém známé dlaždice a slav-nostně vytáhl dva těžké vaky. Bratři se na ně vrhli a jako smyslů zbavení je začali otevírat. Student jim nebránil, jen se usmíval těm zbrusu novým hamižníkům a důrazně je upozornil:

„Pamatujte, že pruty patří vašemu otci. Prohlédněte si je, potěšte se s nimi a přepočítejte si je, abyste mohli dosvědčit, že nechybí ani jediný, ale pak je vezmu pod svou ochranu. Já jsem byl pověřen tím-to úkolem, já je také odevzdám do rukou toho, komu jsem ho slíbil vykonat.“

Liang S' a Jin-tchien spočítali svědomitě prut za prutem, Me-tuzalém vaky znovu řádně zavázal a nechal je odnést do hostince. Od toho okamžiku byl klid obou bratří skutečně tentam: celou noc ne-zamhouřili oka, úzkostlivě sledovali každý podezřelý šramot, děsili se lupičů a v jednom kuse ostřížimi zraky střehli místo, kde spal spánkem spravedlivých Červenomodrý Metuzalém, oba vaky pěkně po boku.

Ráno naložili poklad na nejstatnější mulu, pečlivě prohlédli po-stroje a řemení a vyrazili. Šťastně přešli nebezpečný řetězový most, kvečeru dojeli do Zen-chua a v prvním zájezdním hostinci za městem se uložili k vytouženému spánku. Tak získali malý náskok a už příštího dne po poledni dorazili do Šao-kuanu, kde se jim posledně dostalo od pramálo nadšeného prefekta stejně málo nadšeného přijetí, zato však onoho znamenitého oddílu čackých jezdců se statečným nadporučíkem v čele. Odtud chtěli pokračovat lodí. Čchi-wangův pobočník našel příhodnou džunku a její přeochoťný čchuan-čang z úcty ke králi žebráků byl ochoten vyplout kamkoli a třeba okamžitě. Nakoupili zásoby a pokud možno nenápadně nastoupili na lodici, jež jim měla být po celou plavbu do Kuang-čou-fu dočasným domovem.

Pluli bez přestání ve dne v noci, po proudu jim cesta rychle ubí-hala, a tak jednoho časného rána zahlédli v lehkém oparu signální věž kantonského přístavu. Přirazili k molu, ale nevystoupili, nebylo přece jen radno se tam zbytečně ukazovat: pro naše přátele i pro bý-valého správce věznic Jin-tchiena byla v městě příliš horká půda.

A tak znovu s neúnavnou ochotou vypomohl čchi-wang. Vyhle-dal podprefekta Čoua a poříčního inspektora Janga, vyřídil jim pozdravy a díky od celé společnosti, jež se šťastně navracela z dlou-hé cesty vnitrozemím, a poradil se s

nimi, jak a co dál.

Za necelé dvě hodiny se čchi-wang vrátil — a ctihodný che-po Jang s ním. Teprve teď se srdečně pozdravil se svými zachránci, při-jal na oplátku jejich upřímný dík za laskavou pomoc se stonožkou a snažně je poprosil, aby co nejdříve, a hlavně potají hleděli opustit Kuang-čou-fu, že jim dá k dispozici zvláštní a rychlou loď.

Netrvalo dlouho, a byla tu: pěkná lehká veslice s pomocnými plachtami přirazila k boku džunky ze Šao-kuanu a naši cestující přestoupili tak nenápadně a potichu, že si toho na sousedních lodích ani nevšimli.

Teď už zbývalo jen rozloučení s králem žebáků a s inspektorem Jangem; oběma byli zavázáni za leckterou službu, oběma také poděkovali od srdce a se vši upřímností. Che-po to odbyl několika poklo-nami; třebaš vděčil cizincům za záchranu z moci pirátů a za svůj vzácný život, přece jen byl v hloubi duše rád, že konečně odplouvají — a teď už nadobro.

Zato čchi-wang se s nimi loučil jako s opravdovými přáteli. Červenomodrý Metuzalém mu chtěl vrátit vzácný kuan, král žebáků ho však nepřijal a naopak svého ctihodného chráněnce nejuctivěji požádal, aby si ho, bude-li mu to činit potěšení, ponechal na památku na něho i na vše, co dobrého i zlého tady prožili. Ujistil je, že bude i nad novým pánem Chuo-t'ing-š' držet svou ochrannou ruku, a s neli-čeným dojetím se s nimi rozzehnal.

Pak lodníci vytáhli obě plachty, veslaři se opřeli do vesel a džunka zlehka vyplula; druhého dne za svítání dorazili do Hongkon-gu.

Metuzalém dal přenést zavazadla na Turnerstickův clipper, čchuan-čangovi z veslice bohatě zaplatil a naši cestující se v obvyklém průvodu vydali do města: vpředu Cupido, za ním Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem vodní dýmky v zubech, v uctivé vzdálenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, pak Richard Stein se svým strýcem Danie-lem a kapitánem Frickem Turnerstickem, s velkým vějířem sice, bo-hužel však bez tloušťky, poté troje nosítka s dámami a nakonec oba bratři, Liang S' a doktor Jin-tchien.

Pomalu kráčeli přeplněnými ulicemi, a provázeni jako vždy neu-tuchající pozorností zvědavců všeho druhu, stavu a stáří, bez úhony dorazili do hotelu, kde se svého času šťastným řízením osudu seznámili s mijnheerem van Aardappelenboschem a jeho neutuchající chu-tí k jídlu.

Zdárné zakončení celé výpravy oslavili muži řádným douškem piva; tentokrát se už číšník nedal dvakrát pobízet, přivelel na stůl hned pořádný šik skleněných vojáků a naši přestateční borci s nimi svedli krátkou a úpornou, leč vítěznou bitvu a na hlavu je porazili.

Turnerstick se pak nejistým krokem odebral na svou loď. Musel se přece na vlastní oči přesvědčit, jak dalece pokročily přípravy k vyplutí.

Přes všechnu shovívavost, kterou v něm probudila nejedná dopi-tá láhev chmeloviny, vykonal kontrolu rázně a se vši důkladností. A ke cti a chvále spolehlivého kormidelníka se zadostiučiněním zjistil, že koráb je v pořádku, posádka do jednoho muže na svých místech, náklad řádně naložen, skladiště plná a že příštího dne mohou s klid-ným svědomím zvednout kotvy, napnout plachty a navždy se rozlou-čit s čínskými břehy. Jen jednu závalu zpozoroval: na důvěrně zná-mém trojstěžníku se mu zdálo být poněkud více stěžňů než jindy; jelikož je však ne a ne přesně spočítat, mávl nakonec nad takovou maličkostí velkoryse svou zmalátnělou rukou a — šel spát.

Cesta parníkem by byla bývala arcit' rychlejší a dozajista poho-dlnější; dobrák Turnerstick však tak dlouho prosil a přemlouval, do-kud mu svatosvatě neslibili, že zpátky popluji jen a jen na jeho skvě-lém plachetníku. Chtěl totiž doprovodit své přátele až do rodného města; musí prý přece poznat Jie T'in-liho a jeho obchod i Richardo-vu matku a sourozence. Ovšem — a k tomu se nepřiznal — touha po podílu na slávě, která dozajista ověncí statečné cestovatele po návra-tu domů, hrála nespíš přece jen tu nejhlavnější roli v kapitánově ochotě harcovat se až kamsi do horoucích pekel.

A tak poslední noc v Nebeské říši strávil už Turnerstick na palu-bě milovaného clipperu, ostatní nocovali ještě v hotelu. Když se ráno slavnostně nalodili, přivítal je kapitán zas již v plném lesku své ná-mořnické elegance: v tmavomodrém kabátě z Jižní Karolíny se zla-tými knoflíky s kotvami, v neuvěřitelně vysokém límci s křiklavě červeným nákrčníkem uvázaným vpředu do obrovitého motýlka, v juchtových botách téměř do pasu a v obrovské tropické přilbě nad jankovitým cvikem ve zlatých obroučkách. Svou přepychovou kaju-tu přenechal kavalirsky vznešeným dámám a i pro ostatní cestující vyhledal ta nejpohodlnější místa v zadní nástavbě.

Nad palubou se rozlehl jeho mocný velitelský hlas, v průvlacích zarachotil kotevní řetěz, na stěžních zaválaly plachty; hnán odlivem a příznivým větrem, vyklouzl štíhlý clipper z přístavu, i přátelé stáli u zábradlí a zádušně hleděli na tu prastarou a zvláš-tní pevninu, kterou již sotvakdy spatří podruhé. Už z ní zbýval jenom úzký, takřka nezatelný proužek nad obzorem, když si kapitán Tur-nerstick nasadil na maličký nos svůj neposedný cvikr, který mu sa-mozřejmě hned zase spadl, nějak příliš dlouho si mnul oči, až koneč-ně řekl poněkud drsnějším hlasem než jindy:

„Divná země... a divní lidé. U všech stěhů a ráhen, neznají ani pořádně svou rodnou řeč, nemají ponětí o správných koncovkách — a přece je mi líto, že plujeme pryč. Čertví proč! Možná že i proto, že jsme těm pohanům tady museli zanechat napospas našeho... hm... milého tloušťky...“

„Svatovzatá pravda pravdouci,“ přisvědčil Gottfried. „Nemit ten svůj památeční fagot v takový něžný lasec, namoutěkuši že bysem mu ho tu nechal na vobveselení. Eště že nás muže blažit povědomí, že sme ouspěšně splnili to posvátný hepčchiš či jak se tomu říká. No co, vodvrhněme smutný přemejšlenky, a dyž jsme tenkrát přivítali tudle prachpodivnou Čňanyji slavným: čching, čching, čching!, pro-volejme tejkon stejně slavné: čaj-t'ien! aneboli spánembohem, země šikmejch vokukadel a černejch copanu! Lituju tě z cely duše, jelikož tě nadosmrť vopouští tvůj neslavnější rytíř Gottfried z Bouillonu!“

KAPITOLA DVACÁTÁ

Cchi-š' — čestné slovo.

Nepochopitelné.

Zcela nepochopitelné!

Velevázení páni profesori, ctění docenti i důstojní pedelové vrtě-li moudrými hlavami, a ne a ne přijít na kloudné vysvětlení té zhoła neuvěřitelné záhady, proč se dneska v posluchárnách slavné alma mater neobjevil ani jeden jediný posluchač. Chyběli dokonce i ti nej-svědomitější. Něco takového se tu ještě nestalo!

A přitom vysvětlení bylo celkem nasnadě. Stačilo se totiž zeptat u chvalně známého Listonoše z Ninive.

To bylo tak:

Pozdvižení z neočekávaného zmizení Červenomodrého Me-tuzalema, jeho sluhy Gottfrieda z Bouillonu a bernardýna Cupida pomalu utichlo. V Pepermintové uličce mlčeli všichni jako hrob, U listonoše neměli ani zdání, kam se mohli ti tři podít — zmizeli zkrát-ka ze světa, ztratili se, byli pryč. Postrádali je sice, sem tam si za-vzpomínali, ale už se o nich nemluvalo. Sejde z očí sejde z mysli.

Až tu jednou časně zrána přinesl posel k Listonošovi z Ninive záhadný spěšný telegram:

METUZALEM PRIJEZD DNES VĚCER — RYCHLIK DE-SET DESET — CTYRI MUZI — TRI CINANKY — DVA CINANI — JEDEN POLOCINAN A JEDEN PES — GOTTFRIED Z BOUILLONU

Tohle ovšem byla zpráva jako blesk z čistého nebe. Červeno-modrý Metuzalém se vrací — po tak dlouhé době, bůhvíodkud, a dokonce s celou hordou Číňanů! Do studentů od Listonoše rázem vjela nová energie. Uděili na ubohou paní Steinovou, vyptávali se zmateného Jie Ťin-liho. Ti byli tou zvěstí o příjezdu překvapeni stej-ně Jako oni, ale nakonec si přeo-e jenom dali říct a přiznali teď, když už zřejmě nebylo co tajit, kam se Metuzalém vypravil a proč. Novin-ka se rozletěla do každého domu, do každé pivnice a knejpy, do kaž-dé posluchárny a do každého studentského kvartýru. A všichni stu-denti do jednoho se chystali na slavnostní přivítání.

Jako kdyby to byl Metuzalém tušil!

Proto také nechtěl předem psát a jítřít poklidný běh života ve starosvětském městečku. Až se vrátí, budou tu — jaképak senzace a průvody a dlouhé řeči. Zato Gottfriedovi z Bouillonu nedalo spát, že by z takhle slavné cesty měli přijet jakoby nic, potají a bez patrič-ných ovací; proto poslal na svou pěst a proti vůli svého pána onen zádný telegram. A tak Červenomodrý Metuzalém, ukolébán v pevné víře, že se vrátí znenadání, potichu a bez velkého křiku, klímal zatím v měkkém plyši druhé třídy supícího rychlovlaku a pomalu se blížil s prapodiv-ným doprovodem do cíle své dlouhé pouti. Oba vaky se zlatými pru-ty, přepečlivě zabalené a křížem krážem převázané provazy na mno-ho uzlů, ležely vedle na sedadle pod dohledem obou bratří.

„Jáčku, mám zapálit dejmovnici?“ probudil studenta zčistajasna Gottfried. „Nacpaná už je.“

„Co? Nač? Proč?“ polekal se Metuzalém a protíral si oči plné spánku.

„Jelikož to a protože už budem doma. Koukněte se támdlenc na ty dojímavý světylka zvroucně milovaného domova!

Vystupujem! Čching, čching a do třetice čching!“

„Už? Tak to mi tedy zapal!“ přikývl student a pomalu se zdvihl. Sluha mu podal náustek vodní dýmky, Cupidovi navlékl na hřbet tornistru a do huby mu strčil prázdnou holbu, pak už jen ostrý hvizd, zařinčení nárazníků, skřípot kol — a vlak se zvolna zastavil.

„U všech čertů!“ zvolal Metuzalém, když pohlédl z okna na perón. „Venku je to samá cereviska! A lidí jako máku! Proč to všechno?“

Vtom však ho už objevili, otevřeli dvířka od vagónu a nemilo-srdně ho vytáhli ven.

„Salve Methusala!“ ozvalo se z pár set hrdel. Vyzdvihli ho na ramena, házeli s ním jako s míčem, podávali si ho jako hadrového panáka a v jednom kuse provolávali buď: „Vivat!“, nebo: „Lebe hoch!“

„A kde jsou dámy? — Kde jsou pravé copy? — Kde je Polo-číňan? — Tady je pes, pusťte ho! — Vezměte ty vaky! — Hrome, to je tíha! — Snad sis nepřivezl pytle zlat'áků?“ křičeli studenti jeden přes druhého.

V mžiku vzplály pochodně. Metuzalém zahlédl tři ozdobené ko-čáry, spatřil, jak k nim dvorně přivádějí Číňanky a každou usazují do jednoho k nich.

Protestoval, ale marně. Hromoval jak zjednaný — odpověděl mu jen hurónský smích. Nezbyvalo než se podrobit. Sám od sebe se začal řadit průvod. Do čela se postavila kapela, za hudbou kráčelo dvanáct studentů s šerpami a s tasenými kordy, za nimi mohutný bernardýn s tornistrou na hřbetě a s dvoulitrovou hol-bou v hubě, potom Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem vodní dýmky mezi zuby, vztekle hulící jak rozzuřený vulkán, v uctivé vzdálenosti tři kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici, s fagotem přes rameno a se spokojeným úsměvem na pro-hnané tváři; následoval Richard Stein ruku v ruce se strýčkem Danie-lem, pak si se vši důstojností vykračoval kapitán Frick Turnerstick ve slavnostním samurajském kroji s rozevřeným vějířem a občas s cvikrem na zdviženém nose, nikterak se netající, že se cítí hrdinou dne; nakonec Liang S' a Jin-tchien v exotických oblecích své domo-viny a tři otevřené kočáry, hostící na polstrovaných sedadlech tři šikmooké dámy s havraními vlasy a jemně nažloutlou pletí; a za nimi pak spousta nosičů se zavazadly a s dvěma přetěžkými vaky — a nekonečný zástup studentů s planoucími pochodněmi. A všude na chodnících husté davy zvědavců. Nu vida: čím se lišila ta slavná moudrá Evropa od zvědavé Číny?

Průvod zvolna táhl vykuleným městem až k domku paní Stei-nové s obchůdkem Jie Ťin-liho v přízemí. Oba, netrpěliví a rozčilení, čekali už ve dveřích, když se ozval břeský marš a čelo průvodu se přiblížilo k domu.

Rázem bylo po pořádku: Cupido s tornistrou i holbou vběhl do známých vrat a několika skoky pádil vzhůru po schodech, Richard se vrhl matce do náruče a oba čínští bratři se rozechvěně, leč s důstoj-nou uctivostí blížili k Jie Ťin-limu. Metuzalém, Gottfried a Turners-tick přiskočili ke kočárům, otevřeli dvířka a kavalírsky pomáhali dámám ven. Pak zmizeli všichni v domě.

Kolik čisté radosti a nevyslovitelného štěstí skrývaly teď jeho staré stěny, to si laskavý čtenář i všichni ti, co zůstali venku před domem, mohli snadno domyslet; stáli tiše, beze slova na ulici a te-prve hodnou chvíli poté ozvalo se

nejdřív jednotlivě, nakonec však burácivým sborem:

„Me-tu-za-lém k ok-nu!“

A povykovali a volali a křičeli, dokud se jim student neukázal.

„K Lis-to-no-ši! Gott-fried ta-ky!“

„Dnes ne, chlapci, dnes večer už ne!“ bránil se Červenomodrý Metuzalém.

„Nehněme se odtud! Nepůjďme sami! Počkáme tu! Dobře si to rozmysli! Nebo chceš kočičí koncert? Co by tomu řekli hosté? Bude ostuda!“

„Blázní! No tak dobrá, už jdem.“

Vyhověl jim jenom proto, že chtěl dopřát těm dvěma šťastným rodinám zaslouženou samotu a klid. Seběhl na ulici a za okamžik kráčeli už v obvyklém pořádku — jen kapitán Frick Turnerstick roz-hojnil průvod, nemohl si přece nechat ujít, aby nevychutnal dnešní slávu do dna — při rázné kutálce k Listonoši z Ninive. Velký, slav-nostně osvětlený sál jen stěží pojal všechny rozjařené účastníky uví-tacího večírku.

Co všechno se v tom pohostinném sále vypilo, co všechno odzpívalo a odvyprávělo?

Čemu všemu se až do bílého rána divili a smáli?

O čem o všem byla řeč?

Šuškal se cosi o jakémsi proslulém a slavném Tu-er-ning-š'-ti-ku čchiian-kuo ta-t'iangovi, o jakýchsi všemocných a zázračných koncovkách, o čímsi prapodivném cvikru, který není scho pen sedět ani chvíli na něčem ještě prapodivnějším nose o jakémsi pačínském lžimandarlnovi, který si s kdekým připíjel na bratrství a pak si sám od sebe začal zčistajasna říkat tchune-č' mjinheer láma Jednooký. Co je na tom pravdy, to snad vědí jenom ti, co při tom byli. Jisté je jen to, že právě v okamžiku, kdy starý pekař Meyer v Humboldtově ulici rovnal do výlohy řádky čerstvě vypečených hous-tiček, tři tajuplné mužské postavy s jedním obyčejným bernardýnem, který nesl v hubě prázdnou holbu, zahrnuly za roh do Pepermintové uličky a po dlouhém cinkání a cvakání domovního klíče zmizely v domě, kde měl jistý Červenomodrý Metuzalém léta letoucí svůj hlavní stan.

Šeptalo se i to, že jakýsi kapitán Frick Turnerstick se dostal do schodů jen za vydatné pomoci čtyřrukých nosítek, která mu vlastno-ručně poskytli jacísi jeho dva kumpáni, což ovšem, pokud se tak vů-bec stalo, bylo dozajista pouze kvůli pohodlí. Nezvratně je ale zjiště-no, že když se konečně nahoře uložil do peřin jistého Gottfrieda z Bouillonu, vturánu začal chrápat, čímž se probudil a volal na celý dům:

„U všech makrel a uzenáčů! Přestaňte už chrápat, mjinheer! Chceng seng ming spát! Prózit, Gottfried! Fiduzit, Metuzalém! Pozor na opium!“

Načež prý zůstal u svých přátel ještě celý týden a pak odjel ně-kam do Hamburku, kde údajně kotvila jeho loď.

Kdo by se domníval, že teď zase začal Červenomodrý Metuza-lém své obvyklé denní výpravy k Listonoši z Ninive, krutě by se zmylil. Kráčival sice jako dřív Pepermintovou uličkou a zahýbal pak vpravo do Humboldtovy ulice, před ním mohutný bernardýn, tři kro-ky za ním sluha, ovšem nyní už jen jednou denně, vždycky v podve-čer, a nikoli do pivnice, ale na procházku do městského parku. Kdy-koli se ho kdo zeptal, proč ty podivínské novoty, pokaždé dostal stej-nou odpověď:

„Ik wil niet drinken. De lucht is hier zeer goed — nechci už pít. A je tady velice dobrý vzduch.“

Vrtěli nad tím hlavami, ale po několika marných pokusech vrátit ho zpět do starých kolejí nechali studenta být, ať prý si tedy dělá, co chce.

Nicméně vzduch musel být v městském parku zřejmě doopravdy znamenitý; šel totiž Metuzalémovi jaksepatří k duhu: obličej dostával pomalu čím dále světlejší tón a nos se stále víc a více blížil oněm druhům nosů, které nemívají v důsledku přemíry pití sice krásně sy-tou, leč přece jen poněkud neobvyklou červenomodrou barvu a pra-podivně naběhlý tvar. A jinak?

Co je s ostatními?

Starý pan Daniel Stein žije jako bohatý soukromník z úroků ne-malého jmění u své švagrové a jejích dětí, Červenomodrý Me-tuzalém bydlí s nimi jako dřív. Rok co rok přijíždí i kapitán Frick Turnerstick, aby se, jak říkává, na vlastní uši přesvědčil, zvládl-li už student taje pěti čínských koncovek. A mjinheer Willem van Aar-dappelenbosch píše přátelům nejméně jednou za měsíc spokojené, šťastné dopisy, kupodivu bez nářků a stížností na otrěsené zdraví. Na hlavní ulici města padne teď jistě každému do oka vývěsní štít nezvyklého tvaru a podivného stylu písma: Liang S' — první čínský obchod drogistickým zbožím. Dveře přepychového, tajemně exotického a dobře zásobeného krámu se netrhnou a kdekdo se rád nechá obsloužit ochotným a přívětivým Číňanem se šikmýma očima a dlouhým černým copem.

Mej-pao a Sin-ming, půvabné dcery obchodníka s čajem Jie Ťin-liho, odjely do vyhlášeného penzionátu, aby co nejdřív získaly solid-ní evropské vzdělání a dobrou výchovu. Není bohužel známo, proč se zejména o pokroky líbezné Sin-ming tak pravidelně a s neob-vyklou netrpělivostí zajímá právě věhlasný kapitán Frick Turners-tick.

A zbývá ještě Gottfried z Bouillonu, udatný hubitel lýtých Sa-racénů. Sloužil dál nezištně a věrně u Červenomodrého Metuzaléma a noc co noc spřádal pozlacené sny o budoucím životě v bohatství a netušeném přepychu. Odměna za zneškodnění pirátské džunky, která se mu velkomyslností přátel tak nečekaně snesla celá do klína, mu dozajista zajistí klidný mužný věk i vetché stáří. Chápal, že ctihodná anglická vláda má patrně i jiné starosti než jenom péči o splácení dluhů, přesto však byl čím dál netrpělivější; s úzkostí sledoval každý pohyb kursu libry a pečlivě počítal, kolik právě vydělává a kolik zrovna trátí. Čekal, vymýšlel omluvy i výtky, a když uplynul přesně rok a den, sedl, nalinkoval si papír, naslinil tužku a napsal lordu strážci pokladu Jejího Veličenstva krátký, ale o to obsažnější dopis, který si, jak doufal, nedá pan lord doma za rámeček. Ale ať už proto, že pověstná spolehlivost britské pošty právě v této chvíli neomluvi-telně zakolísala, anebo proto, že se onen ctihodný lord zachvěl han-bou nad ostudným dluhem impéria a vzdal se úřadu — odpověď ne-přišla, natož tučný šek. Když pominul první hněv, nastoupila konej-šivá filosofie a

Gottfried, známý stoik, zakončil tu celou trapnou zá-ležitost po svém:

„Hrom do bryndy, jakýpak copak. Člověk přijde v životě vo vic, jak povídal ten vomylem vodsouzenej, dyž mu hodili voprátku na krk. Nedá se nic dělat, takovej je holt už světa běh a vděčnost' zneše-neho panctva.“

Tak tedy Německo přišlo o jednoho boháče, zato Metuzalém ni-koli o věrného sluhu.

A kdo bydlí na Universitním náměstí, může den co den spatřit zvláštní trojici: tři studenty vedoucí se v podpaží a svědomitě spěcha-jící na přednášky nebo z nich. Prostřední je vysoký, statný a už jistě přes čtyřicet, druhý má pohlednou růžovou tvář s prvním stínem knírku pod nosem, třetí upoutává nenápadnými, leč přec jen mongol-skými rysy.

Jsou to Červenomodrý Metuzalém, Richard Stein a Jin-tchien. Studují jako o závod: dva mladší z horlivosti pro budoucí povolání, starší jen proto, aby je v jejich snaze povzbudil. To, že vysedává na přednáškách mezi mládeží, vzbuzovalo nejdřív mnohé úsměvy, ale nevšiml si toho. Slíbil si sám sobě, že bude těm dvěma zářným pří-kladem.

A stejně jako v Číně splnil doposledka daný slib, tak i teď a tady dodržel své tiché čestné slovo, své slavnostní čchi-š'.

Knihy odvahy a dobrodružství

Řídí Eva Dolejšová svazek 118

Karel May

ČERVENOMODRÝ METUZALÉM

Z německého originálu Der Blaurote Methusalem přeložil a upravil Milan Korejs. Ilustroval Josef Novák. Revizi čínských výrazů provedla Zlata Černá, holandských výrazů Olga Krijtová. Vydal jako svou 3812. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1970. Odpovědný redaktor Josef Šubrt. Výtvarný redak-tor Jan Žbánek. Technický redaktor Karel Krch.

Z nové sazby písma Public vysadila a vytiskla tiskárna

Naše vojsko, Praha 6. 23,60 AA (text 21,23, ilustr. 2,37, 23,62 VA. Náklad 100 000 výtisků. 2. vydání (1. vydání v edici KOD).

13-071-70 14/54 Brožovaný výtisk 28, — Kčs